

UNIVERSITAT ROVIRA i VIRGILI

**ELS PLANS DE PAISATGE:
APLICACIÓ A LA UNITAT DE PAISATGE DE LA PLANA DE
L'ALT CAMP**

TREBALL FINAL DE MÀSTER

Màster interuniversitari en Anàlisi i Gestió del Territori:

Planificació, Governança i Lideratge Territorial

Facultat de Turisme i Geografia

Anna Puig Puig

Tutor: Aaron Gutiérrez Palomero

Curs 2018-2019

Setembre 2019

Índex

1. Introducció	4
2. Àmbit d'estudi	6
3. Mètodes i fonts.....	8
3.1 Fase de revisió d'instruments i estudis de cas	8
3.2 Fase de concreció i detecció dels reptes territorials.....	9
3.3 Fase de proposta i elaboració del Pla de paisatge	10
4. Estat de la qüestió.....	11
4.1 Instruments per la gestió del paisatge a Catalunya	11
4.1.1 <i>Referències acadèmiques</i>	12
4.1.2 <i>El Conveni Europeu del Paisatge</i>	13
4.1.3 <i>Observatori del Paisatge</i>	15
4.1.4 <i>Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge</i>	18
4.1.5 <i>Catàlegs de paisatge</i>	20
4.1.6 <i>Plans territorials parcials</i>	23
4.1.7 <i>Cartes de paisatge</i>	27
4.1.8 <i>Estudi i informe d'impacte i integració paisatgística</i>	30
4.2 El paisatge en la tramitació urbanística	33
4.2.1 <i>Expedients tramitats per la Comissió territorial d'urbanisme</i>	33
4.2.2 <i>Comissió Territorial d'Urbanisme del Camp de Tarragona</i>	36
4.2.3 <i>Criteris d'aplicació en la CTU</i>	37
4.2.4 <i>Criteris d'aplicació en el planejament general</i>	39
4.2.5 <i>Criteris d'integració paisatgística en sòl no urbanitzable</i>	41
4.3 Experiències europees	53
4.3.1 <i>Pla de paisatge de la vall de la Thève Amont</i>	54
4.3.2 <i>Pla de desenvolupament de paisatge de Kromme Rijn</i>	56
4.3.3 <i>Pla de desenvolupament de paisatge de Soulce</i>	58
4.3.4 <i>Síntesi final</i>	60
5. Planejament municipal i supramunicipal en l'àmbit d'estudi.....	61
5.1 Instruments a escala supramunicipal.....	62
5.1.1 <i>El Pla territorial general de Catalunya</i>	63
5.1.2 <i>El Pla territorial parcial del Camp de Tarragona</i>	65
5.1.3 <i>El Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona</i>	71
5.1.4 <i>La Unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp</i>	76
5.1.5 <i>Indicadors de la unitat de paisatge</i>	84

5.2	El planejament urbanístic municipal	93
5.2.1	Valls	95
5.2.2	Figuerola del Camp.....	97
5.2.3	Cabra del Camp	99
5.2.4	El Pla de Santa Maria	101
5.2.5	Vila-rodona.....	103
5.2.6	Alió.....	105
5.2.7	Bràfim.....	107
5.2.8	Puigpelat	109
5.2.9	Nulles.....	111
5.2.10	Vilabella.....	113
5.2.11	Vallmoll.....	115
5.2.12	Renau.....	117
5.2.13	La Secuita	119
6.	Valoració dels tècnics locals	121
7.	Proposta del Pla de paisatge de la Plana de l'Alt Camp.....	126
7.1	Diagnosi	126
	<i>Anàlisi territorial de la Plana de l'Alt Camp</i>	<i>133</i>
7.2	Definició dels objectius i accions de qualitat paisatgística.....	145
7.3	Reflexions i propostes d'actuació.....	154
8.	Conclusions.....	163
9.	Fonts consultades	166
10.	Índex de figures	168
11.	Annex	170
11.1	Indicadors de les unitats de paisatge	170
11.2	Entrevistes realitzades	183

1. Introducció

El present treball pretén aprofundir en el marc dels instruments de planejament i d'ordenació que desenvolupen temes relacionats amb el paisatge en el territori de Catalunya. En aquest sentit, es tracta d'un treball de perfil professionalitzador que analitza els documents vigents dels que disposem actualment a Catalunya i acaba proposant l'elaboració d'un Pla de paisatge aplicat a les característiques de la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp. En conseqüència, l'objecte general del treball es centra en la necessitat de traduir les recomanacions establertes pels catàlegs de paisatge a directrius d'obligat compliment per tal que garanteixin la preservació, gestió i ordenació del paisatge com ho fan els instruments urbanístics.

El desenvolupament del present treball dona continuïtat a l'assignatura de pràctiques curriculars vinculades al Màster, realitzades al Servei Territorial d'Urbanisme a Tarragona entre els mesos de novembre de 2018 i febrer de 2019. La vinculació professional amb l'urbanisme a escala territorial i local em va brindar la oportunitat de treballar amb l'aplicació dels instruments de planejament i descobrir quines dificultats s'afronten a l'avaluar del paisatge en els diversos expedients de tramitació urbanística.

En aquest sentit, l'objecte del treball de fi de màster sorgeix de la necessitat de desenvolupar i aplicar les polítiques de paisatge a escala local i supramunicipal. Actualment l'únic instrument impulsat per la Llei del paisatge a escala supramunicipal són les Cartes del paisatge, les quals són voluntàries i amb un component de concertació i assoliment d'acords, que acaben esdevenint veritables estratègies de paisatge entre municipis. Aquestes impliquen poders públics i agents econòmics i socials per fomentar i implantar accions de millora i gestió del paisatge.

Malgrat l'ampli ventall de documents dels que disposem a Catalunya en relació al paisatge, només són dos els Plans territorials parcials els que incorporen directrius de paisatge vinculants en la tramitació urbanística. En conseqüència, es posa de manifest la necessitat de promoure l'elaboració d'instruments de planificació del paisatge que vinculin normativament les característiques recollides pels catàlegs i cartes del paisatge, en la tramitació urbanística corresponent, per tal de vincular les futures implantacions i accions en el paisatge a les estratègies paisatgístiques de caire supramunicipal, ja que el paisatge no entén de límits administratius municipals.

Per altra banda, aquesta intenció també es fonamenta en el punt que moltes de les noves implantacions en els espais oberts segueixen les regles marcades pels plans d'ordenació urbanística municipal (POUM) de cada municipi, fet que pot arribar a generar criteris

paisatgístics diversos en municipis veïns, resultant en accions en el paisatge que no segueixen uns criteris homogenis per tractar situacions similars.

Finalment, el treball pretén concretar les accions estudiades realitzant el Pla de paisatge de la unitat de La Plana de l'Alt Camp, exemple de l'aplicació i la vinculació normativa d'uns objectius de paisatge per tal de poder generar un instrument que té com a objectius valoritzar el paisatge i incorporar-lo a les polítiques sectorials de planificació i ordenació del territori i l'urbanisme.

Després d'aquesta introducció, el punt 2 fa referència a l'àmbit d'estudi en el que s'aplica el Pla de paisatge. El punt 3 detalla els mètodes utilitzats i les fonts consultades. El punt 4 situa els antecedents i estat de la qüestió pel que fa als instruments de paisatge a l'àmbit de Catalunya. El punt 5 detalla el planejament municipal i supramunicipal que regula l'àmbit d'estudi. En el punt 6 es troba la valoració de les entrevistes realitzades als tècnics locals. El punt 7 desenvolupa la proposta del Pla de paisatge de la Plana de l'Alt Camp i en el punt 8 se n'extreuen les conclusions. Per acabar, el punt 9 fa referència a les fonts consultades, el punt 10 a l'índex de figures i el punt 11 a l'annex.

2. Àmbit d'estudi

L'àmbit d'estudi es centra en la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp, localitzada a l'interior del Camp de Tarragona, i presenta les següents característiques principals:

Comarca	Alt Camp i Tarragonès
Superfície	21.452 ha
Municipis	Valls, Figuerola del Camp, Cabra del Camp, el Pla de Santa Maria, Vila-rodona, Alió, Bràfim, Puigpelat, Nulles, Vilabella, Vallmoll, Renau i la Secuita

Quadre 1 Dades de la unitat de paisatge

Font: Catàleg del paisatge del Camp de Tarragona

El catàleg de paisatge del Camp de Tarragona associa un total de 6 trets distintius a la unitat de paisatge de La Plana de l'Alt Camp:

- Plana lleugerament basculada cap al sud i tancada per un amfiteatre de muntanyes.
- Xarxa de torrents tributaris del riu Francolí que porten aigua esporàdicament, encara que alimenten un important aqüífer subterrani.
- Paisatge agrícola que predomina arreu, només interromput pels polígons industrials de Valls i el Pla de Santa Maria i els nuclis urbans.
- Els conreus estan dedicats als cereals d'hivern en el sector nord, entre Valls i el Pla de Santa Maria, i al conreu de la vinya a les planes del sud-est: des d'Alió fins a Nulles i els Garidells.
- El caràcter més o menys compacte dels nuclis urbans situats en el medi rural, juntament amb la presència d'un cert mosaic format per conreus i bosquines, dota d'una gran personalitat el paisatge, una personalitat reconeguda pels habitants mateixos de la zona.
- Hi ha una gran diversitat d'elements del patrimoni arquitectònic d'interès dispersos en el paisatge (construccions de pedra seca, cellers modernistes, etc.).

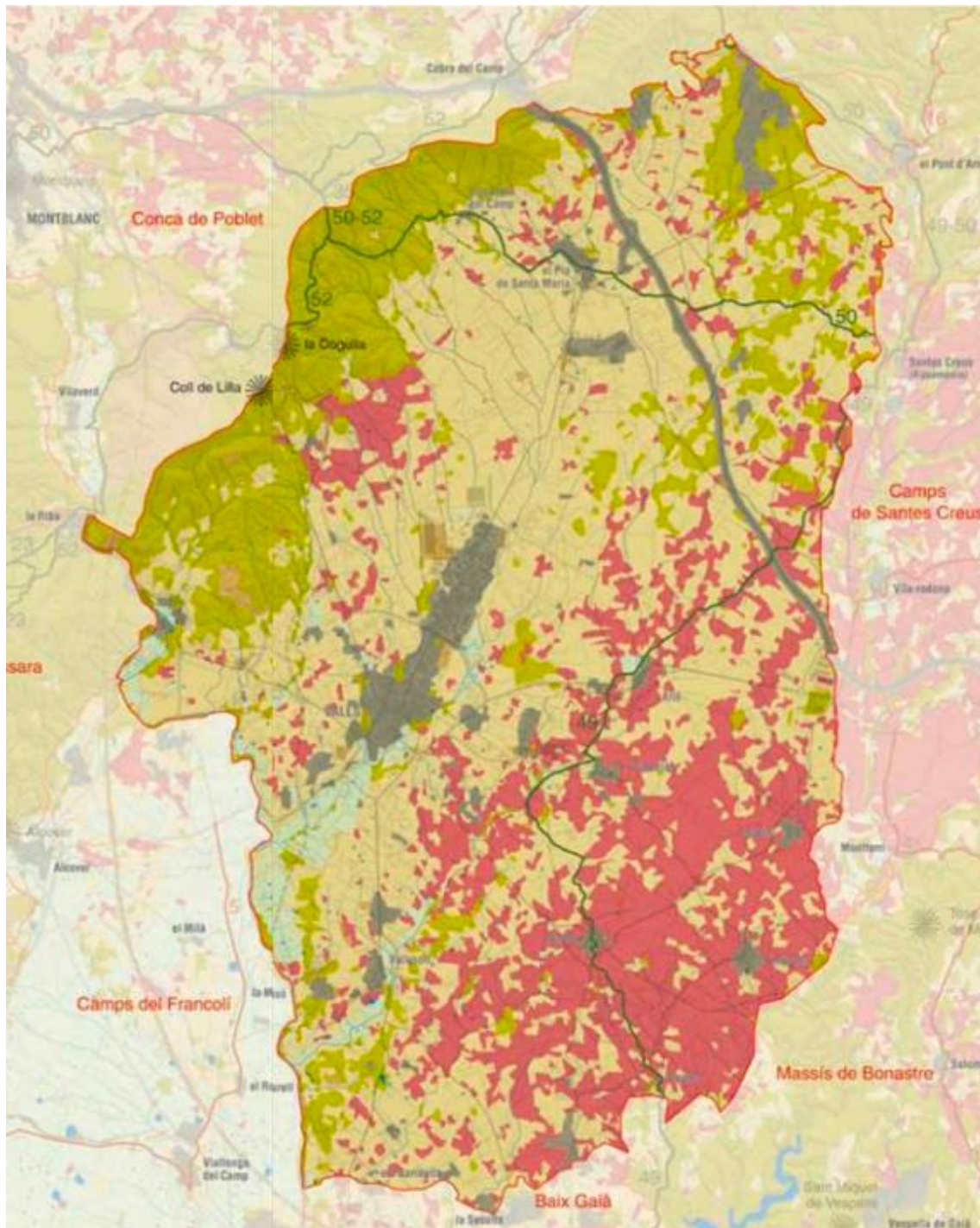

Figura 1 Unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp
Font: Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona

El paisatge de la plana de l'Alt Camp és un paisatge agrícola bastant homogeni i està sotmès a les dinàmiques socioeconòmiques relacionades amb l'activitat agrícola que, per la gran superfície de terreny que ocupa, té una forta incidència en el paisatge. Més endavant s'analitzen i es detallen les característiques de la unitat de paisatge.

3. Mètodes i fonts

Considerant els objectius que s'han fixat inicialment, els plantejaments de l'estudi i la tipologia de treball de màster orientat a la professionalització; la metodologia utilitzada per a la seva elaboració s'ha centrat en detallar i conèixer els instruments vigents dels que disposa el territori de Catalunya, consultar bibliografia acadèmica per a conèixer plantejaments teòrics d'estudi i aplicar nous mecanismes per a extreure informació actualitzada.

El desenvolupament del treball, objectiu que sorgeix de la realització de practiques curriculars al Servei Territorial d'Urbanisme a Tarragona, s'ha estructurat seguint les següents fases:

1. Fase de revisió d'instruments i estudis de cas
2. Fase de concreció i detecció dels reptes territorials
3. Fase de proposta i elaboració del Pla de paisatge

Com es detalla a continuació, les tècniques utilitzades pel treball han estat diverses per tal d'aconseguir una visió completa de la temàtica objecte d'estudi. D'aquesta manera s'han pogut tractar diverses vessants en les que afecta el paisatge i presentar una proposta que té en compte la pluridisciplinarietat que demana aquest camp de treball.

3.1 Fase de revisió d'instruments i estudis de cas

En la primera fase s'ha realitzat l'anàlisi i lectura de fonts documentals i instruments de planejament, etapa essencial en l'assoliment de coneixements que permeten incorporar conceptes fonamentals en l'assoliment de l'objecte del treball.

Mitjançant la revisió de documents de planificació, bibliografia acadèmica, normativa, legislació i regulació, s'han afegit nous punts de vista a través dels quals es completa la proposta final.

El fet d'analitzar paral·lelament els documents tècnics, les referències bibliogràfiques i l'experiència pròpia en el sector de l'urbanisme, ha contribuït a generar una visió transversal en el treball per a poder plantejar els conceptes inicials.

S'han consultat tot una sèrie de document i fonts: consultes a portals webs de referència relacionats amb el tema d'estudi, documents tècnics i planejament urbanístic a través de les publicacions del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, els Plans d'ordenació urbanística municipal afectats per l'àmbit, recerca bibliogràfica i articles relacionats amb el tema a desenvolupar.

Seguint la línia de treball plantejada, s'han seleccionat experiències europees en tres països diferents que compten amb instruments de paisatge. D'aquesta manera, s'analitza i es compara el procés i resultat obtingut per a fonamentar la proposta del treball.

Les fonts esmentades s'han consultat a través de portals digitals i recursos electrònics o consultant llibres especialitzats en format paper.

L'objectiu de la recerca documental és identificar el marc teòric vigent en matèria de paisatge per a generar un concepte inicial que permeti treballar a partir del seu fonament. En aquest sentit, el treball interpreta mecanismes, en detecta problemàtiques i n'orienta la proposta de millora futura.

3.2 Fase de concreció i detecció dels reptes territorials

Seguidament, s'ha realitzat la fase de concreció de l'estudi a través de l'anàlisi dels documents tècnics que afecten l'àmbit de la Plana de l'Alt Camp. Així, mitjançant un enfoc des de l'escala territorial a l'escala local es poden detectar els avantatges i les problemàtiques de disposar de diverses figures de planejament, les quals mantenen una relació jeràrquica.

Les figures de planejament territorial en matèria de paisatge són:

- Pla territorial general de Catalunya
- Pla territorial parcial del Camp de Tarragona
- Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona
- Unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp

Per altra banda, les figures de planejament local analitzades són els Plans d'ordenació urbanística municipal dels 13 municipis afectats per l'àmbit d'estudi.

Per a completar la fase de concreció i detecció de reptes territorials s'han realitzat diverses entrevistes a tècnics supramunicipals, tècnics municipals i redactors de planejament. És la fase del treball que marca un punt d'inflexió en el desenvolupament de l'estudi ja que permet crear informació amb tècnics que desenvolupen la seva tasca professional diàriament en el camp de l'urbanisme i el planejament, i destaquen mancances i millores a realitzar en temes paisatgístics.

Les 12 preguntes realitzades combinen diverses metodologies per a poder englobar els temes destacats, les quals permeten escollir entre diverses opcions i argumentar o reflexionar la opció escollida.

S'han realitzat 4 entrevistes escollint els següents perfils:

- Arquitecta municipal del consell comarcal que actua en diversos pobles
- Arquitecta tècnica especialitzada en el sòl no urbanitzable que treballa a urbanisme
- Ambientòleg i tècnic redactor de planejament que actualment treballa a urbanisme
- Cap del Servei Territorial d'Urbanisme de Tarragona

A través de les 4 entrevistes s'ha completat la visió transversal que demana el treball per a poder aplicar els diferents punts de vista que ha de tenir un Pla de paisatge.

La fase de concreció també engloba la diagnosi de l'àmbit de la Plana de l'Alt Camp i l'elaboració de cartografia SIG, que permet visualitzar i detectar aspectes tècnics, urbanístics i morfològics, entre molts altres, per a completar l'anàlisi.

3.3 Fase de proposta i elaboració del Pla de paisatge

L'última fase és la de proposta i elaboració del Pla de paisatge, que dona resposta a les preguntes sorgides de les dues etapes anteriors.

Es defineixen accions pels objectius de qualitat paisatgística de la unitat de paisatge i es proposen diverses alternatives per a poder analitzar i actuar en el territori de forma coherent, relacionant planejament urbanístic i paisatgístic. Aquesta concreció s'ha realitzat en base al detall i definició de tots els aspectes que envolten l'àmbit de treball, comprenent l'afectació pluridisciplinar de la matèria en cada nou pas proposat.

El resultat final no s'entén com a un treball finalitzat, el paisatge és un camp dinàmic i sempre està subjecte a interpretacions i adaptacions depenent dels factors intrínsecs en cada territori. Per aquest motiu, es proposen accions concretes, es proposa un mecanisme regulador de les noves implantacions i s'enumeren recomanacions que poden adaptar-se a les diferents zones de Catalunya.

El treball finalitza obrint una porta a la reflexió, tractant-se d'un espai en el que s'analitza el resultat obtingut, el qual s'entén com a punt de connexió de l'estructura analitzada.

4. Estat de la qüestió

4.1 Instruments per la gestió del paisatge a Catalunya

El paisatge de qualitat és un valor essencial pel present i futur del territori de Catalunya, la qualitat del paisatge urbà i rural està directament relacionat amb la qualitat de vida dels habitants i el seu benestar. La imatge que projecten els municipis i els espais naturals de l'àmbit en el que residim es troba associada a la gestió, protecció i ordenació del paisatge.

Comptem amb múltiples instruments d'ordenació urbanística i territorial, la majoria amb regulació i directrius, però el paisatge sempre ha estat un tema molt associat a la discrecionalitat i subjectivitat del que analitza o proposa la nova implantació o activitat, fet que comporta que sigui el propi redactor o promotor del projecte el que estableixi les mesures paisatgístiques que s'adaptin millor a la justificació de la proposta.

És essencial conèixer quines són les principals problemàtiques que s'han d'afrontar en el camp de la valoració paisatgística, sobretot pel que fa al sòl no urbanitzable, definició que per ella mateixa ens porta a pensar en un espai lliure de construccions, tot i que el gran ventall d'usos i edificacions que hi trobem localitzades ens recorda que no és així. Per aquest motiu en molts casos es farà referència a aquesta classificació de sòl com a espais lliures ja que es tracta d'espais oberts amb valor propi.

A continuació, s'analitza el paisatge i tot el que l'envolta, els instruments urbanístics i territorials que el tracten i aporten recomanacions i, en alguns casos, directrius. Des d'aquells paisatges singulars i excepcionals fins als paisatges de la vida quotidiana, els homogenis, els banalitzats, i els que reforcen el sentiment de pertinença a un territori i l'estima per l'indret. Es tracta el paisatge com a actiu de futur per a tot el territori de Catalunya.

4.1.1 Referències acadèmiques

El primer punt del capítol es dedica a les referències bibliogràfiques acadèmiques, que tot i no ser instruments de planejament urbanístic tenen una gran importància en la matèria estudiada.

De les publicacions pròpies de l'Observatori del Paisatge, es fa referència a la sèrie Reflexions i a la sèrie Eines. La primera recull articles, estudis, jornades i conferències que estudien genèricament o a través de casos concrets una determinada temàtica o problemàtica del paisatge. La segona recull normativa, instruments i metodologies per a la protecció, gestió i ordenació del paisatge.

De la sèrie Reflexions se'n destaquen els següents:

- Reflexions 4. Paisatge, patrimoni i aigua. La memòria del territori.
- Reflexions 5. Paisatge, economia i empresa.
- Reflexions 6. (Des)fer paisatges.

De la sèrie Eines se'n destaca el següent:

- Eines 1. Indicadors de paisatge. Reptes i perspectives.

Per altra banda, es prenen com a referència conceptes com la conveniència d'incrementar la consciència de la població en relació al paisatge i incloure'l en les polítiques públiques de caràcter cultural, territorial i urbanístic. Es destaquen per les seves idees, fonaments i conceptes, els següents llibres:

- "Paisatge, territori i societat" de Joan Nogué.
- "El paisaje en la cultura contemporánea" de Joan Nogué.
- "El Paisaje y la gestión del territorio" de Rafael Mata Olmo i Alexandre Tarroja i Coscuella.

4.1.2 El Conveni Europeu del Paisatge

El Conveni Europeu del Paisatge (CEP) va ser adoptat pel Consell d'Europa el juliol del 2000 i signat a Florència l'octubre d'aquell mateix any. El Parlament de Catalunya va acordar, el 12 de desembre de l'any 2000, l'adhesió als principis i criteris del conveni.

“Cadascuna de les parts es compromet [...] a integrar el paisatge en les polítiques d'ordenació del territori i urbanístiques i en les polítiques cultural, mediambiental, agrícola, social i econòmica, i també en altres polítiques que puguin comportar un efecte directe o indirecte sobre el paisatge”

Quadre 2 Conveni Europeu del Paisatge, article 5

Font: http://www.gencat.cat/mediamb/publicacions/monografies/conveni_europeu_paisatge.pdf

El Conveni constata que el paisatge és un element primari i essencial per al benestar individual i social, que participa en el nivell de qualitat de vida de les poblacions i contribueix en la consolidació de la identitat europea. Es posa de relleu que el paisatge és un element d'interès general en els àmbits ecològic, cultural, mediambiental i social i constitueix una font de recursos favorable a l'activitat econòmica.

L'article 1 del CEP defineix tres termes que s'utilitzen sovint en el Conveni: protecció, gestió i planificació del paisatge, els quals són principis de l'acció sobre el paisatge tractats de manera dinàmica i amb visió de futur.

- La **protecció del paisatge** consisteix en mesures de preservació del caràcter i la qualitat presents d'un paisatge al qual s'atorga un valor elevat sobre la base de la seva configuració natural o cultural distintiva. Aquesta protecció ha de ser activa i implicar mesures de manteniment per tal de preservar els trets significatius d'un paisatge.
- La **gestió del paisatge** fa referència a qualsevol mesura introduïda, d'acord amb el principi de desenvolupament sostenible, per dirigir els canvis causats per necessitats econòmiques, socials o mediambientals. Aquestes mesures han d'estar compromeses amb l'organització del paisatge o els seus components. Cal que garanteixin un manteniment regular del paisatge i que aquest evolucioni en harmonia i de manera que satisfaci les necessitats econòmiques i socials. El planejament de la gestió ha de ser dinàmic i tractar de millorar la qualitat del paisatge sobre la base d'allò que espera la població.
- La **planificació del paisatge** és el procés formal d'estudi, disseny i construcció pel qual es creen paisatges nous per tal de satisfer les aspiracions de les persones afectades. Implica la concepció de projectes de planificació adequats, més concretament en aquelles àrees afectades per canvis i perjudicades. (barris, àrees periurbanes i industrials, àrees costaneres). La finalitat d'aquests projectes de planificació és redefinir radicalment els paisatges perjudicats.

Quadre 3 Text extret del Conveni Europeu del Paisatge

Font: http://www.gencat.cat/mediamb/publicacions/monografies/conveni_europeu_paisatge.pdf

Al primer article del CEP també es descriu el “paisatge” fent referència a una àrea, tal i com la percep la gent, el caràcter de la qual és el resultat de l’acció i la interacció de factors naturals i/o humans.

El Conveni s’aplica en un territori molt extens i comprèn els espais naturals, urbans i periurbans, ja siguin terrestres, aquàtics o marítims. Contràriament al concepte generalitzat de “paisatge”, el CEP no afecta únicament als paisatges remarcables sinó que també implica els paisatges ordinaris quotidians i els espais degradats. En aquest sentit, el paisatge passa a reconèixer-se globalment, ja que totes les formes de paisatge condicionen la qualitat de vida dels ciutadans i s’han de considerar en les noves polítiques paisatgístiques. El CEP implementa diverses novetats i innovacions que es posen de manifest a continuació:

- El paisatge s’emmarca dins el context territorial i de la cultura de l’àmbit, tot i que alhora afecta en general a totes les persones. Per primer cop es posa de manifest la importància de tractar el paisatge des de diverses escales.
- Es tracta el paisatge com un concepte que afecta a la totalitat del territori i es posa èmfasi en els paisatges quotidians, ordinaris, transfronterers, urbans i periurbans.
- Es planteja la interpretació del paisatge com un ens dinàmic i, per tant, s’interpreta i s’avalua de forma regular per tal d’adaptar les polítiques als canvis que el modifiquen.
- Els paisatges no es poden identificar sense tenir en compte la visió de la població i dels agents implicats en el territori.
- El paisatge ha de ser objecte de protecció, gestió i ordenació, acompanyant el dinamisme real dels paisatges.
- Per a poder conèixer la percepció de la ciutadania respecte el paisatge, és necessari comptar amb participació ciutadana mitjançant la qual es puguin expressar els desitjos pel que fa als paisatges.
- Es comprometen les parts implicades per tal de sensibilitzar i educar en relació al paisatge, a més de ser conscients del paper que hi tenen.
- S’estableix el compromís ètic per la gestió responsable del territori i del paisatge per tal de garantir el respecte per les generacions futures.

Cadascun dels països i regions que han adoptat el Conveni Europeu del Paisatge han impulsat instruments i polítiques de caràcter divers, essent diversos organismes de les administracions públiques els encarregats de desenvolupar les actuacions concretes depenent del país.

4.1.3 Observatori del Paisatge

L'Observatori del Paisatge de Catalunya, creat el 2004, es troba inclòs a la Llei 8/2005 de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya. Es tracta d'un ens d'assessorament de l'Administració catalana i de conscienciació de tota la societat en la matèria de paisatge. Actua com a nexa i espai de trobada entre la Generalitat de Catalunya, l'Administració local, les universitats, els col·lectius professionals i la societat pel que respecta a la gestió i conservació del paisatge.

L'Observatori del Paisatge estudia el paisatge, en fa el seguiment, elabora propostes i sensibilitza la societat per a obtenir una major protecció, gestió i ordenació del paisatge dins el marc del desenvolupament sostenible.

L'Observatori del paisatge es fixa les següents funcions principals:

- Establir mecanismes d'observació de l'evolució i transformació del paisatge.
- Fixar criteris per establir els objectius de qualitat paisatgística i adoptar les mesures de protecció, gestió i ordenació del paisatge necessaris per assolir aquests objectius.
- Proposar actuacions encaminades a la millora, restauració o creació del paisatge.
- Elaborar els catàlegs de paisatge de Catalunya, destinar a identificar i avaluar els diferents paisatges.
- Elaborar un informe quadriennal sobre l'estat del paisatge a Catalunya per al Parlament de Catalunya.
- Fer el seguiment de les iniciatives europees en matèria de paisatge.
- Estimular la col·laboració científica i acadèmica en matèria de paisatge, així com els intercanvis de treball i experiències entre especialistes d'universitats i altres institucions acadèmiques i culturals.
- Impulsar campanyes de sensibilització social respecte al paisatge, la seva evolució i transformació i les seves funcions.
- Difondre estudis i informes i establir metodologies de treball en matèria de paisatge.
- Organitzar seminaris, cursos, conferències i exposicions, sobre polítiques de paisatge.

La importància del paisatge

- Del paisatge en depèn la qualitat de vida de les persones: en l'entorn urbà o el camp, en àrees degradades o en altres d'elevada qualitat, en espais singulars o en espais quotidians.

- El paisatge reflecteix la bona o mala salut de les relacions entre la societat i el territori. És un excel·lent indicador de la qualitat del medi.
- El paisatge és un element més del benestar. El Conveni europeu del paisatge converteix la qualitat del paisatge en un dret (dret a gaudir de paisatges agradables, harmònics, no degradats, que transmetin identitats culturals i territorials diverses).
- El paisatge ofereix sensacions plaents (estètiques, sensorials, emotives).
- El paisatge ens identifica amb la terra, amb el país. El paisatge és un reflex d'estils de vida passats i, en definitiva, de la nostra història: d'aquí el seu valor patrimonial.

CATPAISATGE 2020

L'Observatori del paisatge, paral·lelament amb les tasques ja citades, estableix una nova etapa amb el nom CATPAISATGE 2020. Aquesta nova estratègia emfatitza elements com la internacionalització, el desenvolupament local i l'emprenedoria, la posada en valor de nous paisatges, així com la importància dels valors, la recerca i la comunicació. A continuació, es citen les deu línies de treball:

1. Internacionalització des de la singularització

L'Observatori del Paisatge sempre ha tingut la internacionalització com un dels pilars de la seva tasca. Ara, es pretén aprofundir en aquesta línia com a via per a projectar Catalunya al món, tenint en compte que només reeixirà si s'emfatitza la singularització d'un país que, al seu torn, és un dels més diversos d'Europa pel que fa al paisatge. No es pot oblidar que, a la llarga, els paisatges que mantinguin, reforcin i desenvolupin la seva identitat i personalitat tenen més possibilitats de prosperar que els que les hagin perdudes, ja siguin urbans o rurals.

2. Viure i produir en un entorn de qualitat

La qualitat del paisatge és un símbol de la maduresa i del nivell cultural d'un país. En aquest sentit, els paisatges de qualitat contribueixen a la projecció del país al món i faciliten la competitivitat dels seus territoris, per exemple a l'hora d'atraure empreses innovadores i mà d'obra qualificada. D'altra banda, la producció local de qualitat està lligada a paisatges de qualitat.

3. Paisatge, creativitat i sectors estratègics

La qualitat i la singularització del paisatge tenen un impacte positiu en sectors com el cinema, la publicitat, la moda, la gastronomia, el disseny... però al mateix temps formen part de les

estratègies de desenvolupament turístic i agrícola més reeixides. El turisme de qualitat fuig dels paisatges mediocres i malmesos.

4. Paisatge i món local

Hi ha un consens cada vegada més creixent que els paisatges - especialment aquells que tenen més personalitat - contribueixen al desenvolupament local no només des d'un punt de vista econòmic sinó també pel que fa a l'autoestima, la identitat i la qualitat de vida.

5. La creació de nous paisatges referencials

Catalunya és plena de paisatges de referència, de paisatges imbuïts d'una potent càrrega simbòlica. Molts d'ells, però, varen esdevenir paisatges icònics ja fa dècades, fins i tot segles. Ens han arribat fins avui en més o menys bon estat i convé que en tinguem cura pel seu valor cultural i identitari. Ara bé, en un context de banalització creixent de molts paisatges quotidians, convé esforçar-se a crear nous paisatges de referència, sense oblidar els tradicionals. Amb l'ajut del disseny i del projecte, hem de ser capaços de convertir paisatges anodins - però quotidians - en paisatges de referència amb els quals la població circumdant se senti identificada i amb els quals pugui dialogar.

6. Paisatges, ciutadania i valors

El coneixement de la diversitat de paisatges, el respecte i la sensibilitat cap a les seves dimensions naturals i patrimonials o el gaudi en la contemplació són valors que enforteixen el cos social i dignifiquen la ciutadania.

7. Paisatge, ocupació i empenedoria

El paisatge genera oportunitats econòmiques i esdevé un agent de creació d'ocupació en sectors vinculats al territori, l'agricultura, el medi ambient i l'educació, però també en els àmbits creatius emergents en la seva relació amb el paisatge com el cinema, la publicitat, la moda i la gastronomia, entre d'altres.

8. Canvi climàtic, energia i paisatge

El paisatge esdevé un indicador de primer ordre per captar l'efecte del canvi climàtic, imaginar escenaris de futur i dissenyar estratègies d'adaptabilitat i, alhora, de lluita contra aquest canvi, molt especialment mitjançant l'ús generalitzat d'energies renovables.

9. La recerca i la innovació com a valors a l'alça

La recerca en paisatge és un valor a l'alça que atén de manera conjunta alguns dels nous reptes globals. A més, reforça el potencial per a l'emprenedoria i la creació d'ocupació en diversos sectors.

10. Educació, formació i comunicació

No n'hi ha prou amb educar en el paisatge: cal també saber comunicar el valor de l'educació en el paisatge. La comunicació és una peça clau de les societats contemporànies i, en aquest sentit, cal aprofitar l'enorme valor comunicatiu del paisatge, autèntic portador de missatges fàcilment desxifrables pel conjunt de la ciutadania.

4.1.4 [Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge](#)

La Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge de Catalunya crea el catàleg de paisatge com un instrument nou per a la introducció d'objectius paisatgístics en el planejament territorial a Catalunya i els defineix els catàlegs de paisatge com "els documents de caràcter descriptiu i prospectiu que identifiquen la tipologia dels paisatges de Catalunya, els seus valors i l'estat de conservació i proposen els objectius de qualitat que han de complir." En aquest sentit, els catàlegs de paisatge són les eines que ens permeten conèixer com és el nostre paisatge i quins valors té, quins factors expliquen els determinats tipus de paisatge, com evoluciona en funció de les actuals dinàmiques econòmiques, socials i ambientals i, finalment, defineixen quin tipus de paisatge volem i com podem assolir-lo.

A més, adopta els principis i estratègies d'acció que estableix el Conveni europeu del paisatge promogut pel Consell d'Europa.

A l'article 11 s'estableix quins han de ser els continguts mínims que hauran d'incorporar-se als catàlegs de paisatge:

- L'inventari dels valors paisatgístics presents a la seva àrea.
- L'enumeració de les activitats i els processos que incideixen o han incidit de manera més notòria en la configuració actual del paisatge.
- L'assenyalament dels principals recorreguts i espais des dels quals es percep el paisatge.
- La delimitació de les unitats de paisatge, enteses com a àrees estructuralment, funcionalment i/o visualment coherents sobre les quals pot recaure un règim diferenciat de protecció, gestió o ordenació.

- La definició dels objectius de qualitat paisatgística per cada unitat de paisatge. Aquests objectius han d'expressar les aspiracions de la col·lectivitat pel que fa a les característiques paisatgístiques del seu entorn.
- La proposta de mesures i accions necessàries per assolir els objectius de qualitat paisatgística.

A l'article 12 s'estableixen les definicions de les directrius de paisatge:

- Les directrius de paisatge són les determinacions que, basant-se en els catàlegs de paisatge, precisen i incorporen normativament les propostes d'objectius de qualitat paisatgística en els plans territorials parcials o en els plans directors territorials.
- Els plans territorials parcials i els plans directors territorials determinen els supòsits en els quals les directrius són d'aplicació directa, els supòsits en els quals són d'incorporació obligatòria quan es produeixi la modificació o la revisió del planejament urbanístic i els supòsits en els quals les actuacions requereixen un informe preceptiu de l'òrgan competent en matèria de paisatge. Els plans territorials parcials i els plans directors territorials també poden determinar quan les directrius del paisatge són recomanacions per al planejament urbanístic, per a les cartes del paisatge i per a altres plans o programes derivats de les polítiques sectorials que afectin el paisatge. En aquest darrer supòsit, els plans o els programes que s'aprovin han d'ésser congruents amb les recomanacions de les directrius de paisatge.

La Llei també es refereix a l'Observatori del Paisatge i regula les cartes de paisatge i les mesures de sensibilització, educació i suport.

4.1.5 Catàlegs de paisatge

En relació a la inserció paisatgística exigible a les noves implantacions i instal·lacions, els diferents plans territorials parcials descrits al punt anterior incorporen a les normes d'ordenació disposicions en matèria de paisatge i en dos d'ells, com Comarques Gironines i Terres de l'Ebre, s'incorporen les Directrius de paisatge. Aquestes es fonamenten en els objectius de qualitat paisatgística dels Catàlegs de paisatge.

Les disposicions bàsiques de paisatge en absència de Directriu de paisatge, estableixen una sèrie de condicions generals per a les transformacions de sòl en els paisatges rurals i per a les edificacions aïllades en sòl no urbanitzable, les quals s'han de tenir en consideració en els diferents projectes.

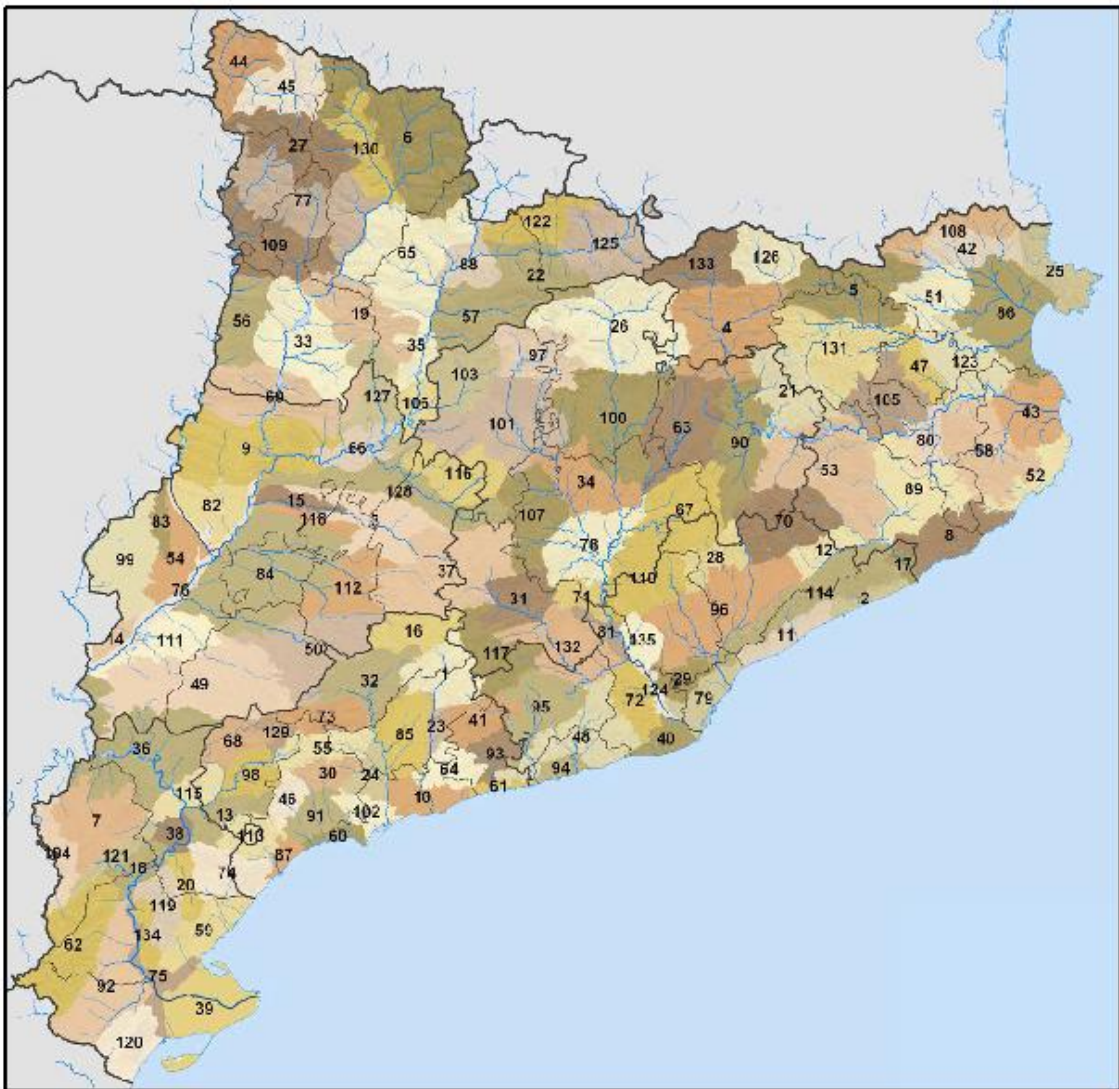

Figura 2 Àmbit dels Catàlegs i les unitats de paisatge de Catalunya
Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

S'estableix la obligatorietat d'elaborar un estudi d'impacte i integració paisatgística en el cas de les llicències per a edificacions aïllades. A més, serà preceptiu que l'òrgan competent emeti el corresponent informe d'impacte i integració paisatgística, en aquelles edificacions que se superin els següents paràmetres: 500 m² d'ocupació en planta, 1.000 m² de sostre o 10 m d'alçada total.

	Catàleg de paisatge del Penedès	En elaboració
	Catàleg de paisatge de les Comarques Centrals	Aprovat el juliol de 2016
	Catàleg de paisatge de la Regió metropolitana de Barcelona	Aprovat el desembre de 2014
	Catàleg de paisatge de l'Alt Pirineu i Aran	Aprovat l'abril de 2013
	Catàleg de paisatge de les Comarques Gironines	Aprovat el novembre de 2010
	Catàleg de paisatge de Terres de l'Ebre	Aprovat el juliol de 2010
	Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona	Aprovat el maig de 2010
	Catàleg de paisatge de Terres de Lleida	Aprovat l'agost de 2008

Quadre 4 Catàlegs de paisatge de Catalunya
Font: Observatori del Paisatge

Els Catàlegs de paisatge no tenen rang normatiu, ja que es tracten de documents amb informació paisatgística orientada a l'adequada valoració paisatgística i ambiental de plans i projectes. No obstant, la seva proposta d'objectius de qualitat paisatgística és la base per a les Directrius del paisatge tal com podem observar amb les Directrius de Comarques Gironines i de Terres de l'Ebre.

De la elaboració dels diferents catàlegs emergeixen deu objectius de qualitat paisatgística que són comuns a la major part de Catalunya:

1. Uns paisatges **ben conservats, gestionats i ordenats**, independentment de la seva tipologia (urbans, periurbans, rurals o naturals) i del seu caràcter.
2. Uns paisatges **vius i dinàmics** -els existents i els de nova creació a través de la intervenció-, capaços d'integrar les inevitables transformacions territorials sense perdre la seva idiosincràsia.
3. Uns paisatges **heterogenis**, que reflecteixin la rica diversitat paisatgística de Catalunya i que s'allunyin de la homogeneïtzació.
4. Uns paisatges **endregats i harmònics**, que evitin el desordre i la fragmentació.
5. Uns paisatges **singulars**, que s'allunyin de la banalització.
6. Uns paisatges que mantinguin i potenciïn els seus **referents i valors**, tangibles i intangibles (ecològics, històrics, estètics, socials, productius, simbòlics i identitaris).
7. Uns paisatges sempre **respectuosos** amb el llegat del passat.
8. Uns paisatges que transmetin **tranquil·litat**, lliures d'elements dissonants, de sorolls discordants i de contaminació lumínica i olfactiva.
9. Uns paisatges que puguin ser **gaudits**, sense posar-ne en perill el patrimoni i la idiosincràsia.
10. Uns paisatges que **atenguin la diversitat social** i contribueixin al benestar individual i social de la població.

4.1.6 Plans territorials parcials

Els Plans territorials parcials (PTP) són una figura de planificació territorial que deriva del Pla territorial general de Catalunya, el qual s'explica en el punt 6.1. Els PTP estableixen el model territorial dels àmbits funcionals en un horitzó de quasi 20 anys. Aquests van ser elaborats en coherència amb les determinacions del Pla territorial general, amb la planificació sectorial i en base als 15 criteris de planejament territorial.

PTP	AD	DOGC
Ponent	24/07/2007	05/10/2007
Alt Pirineu i Aran	25/07/2006	07/09/2006
Comarques Centrals	16/09/2008	22/10/2008
Camp de Tarragona	12/01/2010	03/02/2010
Terres de l'Ebre	27/07/2010	19/08/2010
Comarques gironines	14/09/2010	15/10/2010
Metropolità de Barcelona	20/04/2010	12/05/2010

Quadre 5 Plans territorials parcials de Catalunya

Els PTP incorporen a les normes territorials disposicions en matèria de paisatge, i alguns plans territorials (comarques gironines i terres de l' Ebre) incorporen les Directrius del paisatge, fonamentades amb els objectius de qualitat paisatgística dels catàlegs del paisatge.

Per tal de donar resposta a les necessitats del territori, els PTP han adoptat les premisses a l'escala general de Catalunya, les quals es concreten en 15 criteris, de caràcter qualitatiu i segons tres àmbits d'ordenació:

Sistema d'espais oberts

1. Afavorir la diversitat del territori i mantenir la referència de la seva matriu biofísica.
2. Protegir els espais naturals, agraris i no urbanitzables en general com a components de l'ordenació del territori.
3. Preservar el paisatge i el patrimoni cultural com un valor social i un actiu econòmic del territori.
4. Moderar el consum del sòl.

Sistema d'assentaments

5. Afavorir la cohesió social del territori i evitar la segregació espacial de les àrees urbanes.
6. Protegir i potenciar el patrimoni urbanístic que vertebrava el territori.
7. Facilitar una política d'habitatge eficaç i urbanísticament integrada.
8. Propiciar la convivència d'activitats i habitatge a les àrees urbanes i racionalitzar la implantació de polígons industrials o terciaris.
9. Aportar mesures de regulació i orientació espacial de la segona residència.
10. Assegurar la compacitat en continuïtat dels nous creixements.
11. Reforçar una estructura nodal del territori per mitjà del creixement urbà.

Sistema de mobilitat

12. Refermar que la mobilitat és un dret i no una obligació.
13. Facilitar el transport públic mitjançant la polarització i la compacitat dels sistemes d'assentaments.
14. Atendre especialment la vialitat que estructura territorialment els desenvolupaments urbans.
15. Integrar Catalunya en el sistema de xarxes urbanes i de transport europees mitjançant infraestructures concordants amb la matriu territorial.

Els PTP estableixen determinacions per als tres sistemes territorials bàsics en els que s'estructuren:

Sistema territorial d'infraestructures de mobilitat. Els PTP consideren sistema territorial d'infraestructures de mobilitat el que estableix una xarxa que estructura el territori, sempre en constant interacció amb la planificació sectorial: xarxa viària, xarxa ferroviària, sistema portuari, sistema aeroportuari, sistema logístic i intercanviadors nodals associats als anteriors. Els plans se centren en el valor estructurant de les infraestructures a l'àmbit espacial i en les exigències d'integració morfològica i adopten una tipificació pròpia per definir les propostes, basada en el paper territorial de les infraestructures, la qual és diferent de les dels plans sectorials: autopistes i autovies, vies estructurants primàries, vies estructurants secundàries, vies estructurants suburbanes, vies integrades, línies ferroviàries d'altres prestacions i línies ferroviàries convencionals.

Sistema territorial d'assentaments. Els PTP consideren assentaments les ocupacions humanes del territori, ja siguin actuals o planificades. Es distingeixen els dos tipus següents:

Nuclis històrics i les seves extensions

Són assentaments de naturalesa complexa, amb convivència de major o menor diversitat d'usos, formats a partir dels nuclis originals de les poblacions i les extensions que s'han anat produint per continuïtat. Les estratègies de desenvolupament per als nuclis i assimilats són les següents: creixement potenciat, creixement mitjà, creixement moderat, desenvolupament qualitatiu, desenvolupament qualitatiu i reforçament nodal, millora i compleció i manteniment del caràcter rural. Cada estratègia comporta condicionants i limitacions diferents al creixement urbà del nucli corresponent.

Àrees especialitzades

Són assentaments resultants d'implantacions aïllades per al desenvolupament d'usos específics: residencials, d'activitat (industrials, logístics i/o terciaris) i equipaments. Les estratègies de desenvolupament per les àrees especialitzades són les següents: estratègia específica, extensió, centralitat, intensificació urbana, reducció o extinció, dotació d'equipament, teixit industrial a transformar, àrea industrial a consolidar i equipar i àrea residencial a reestructurar.

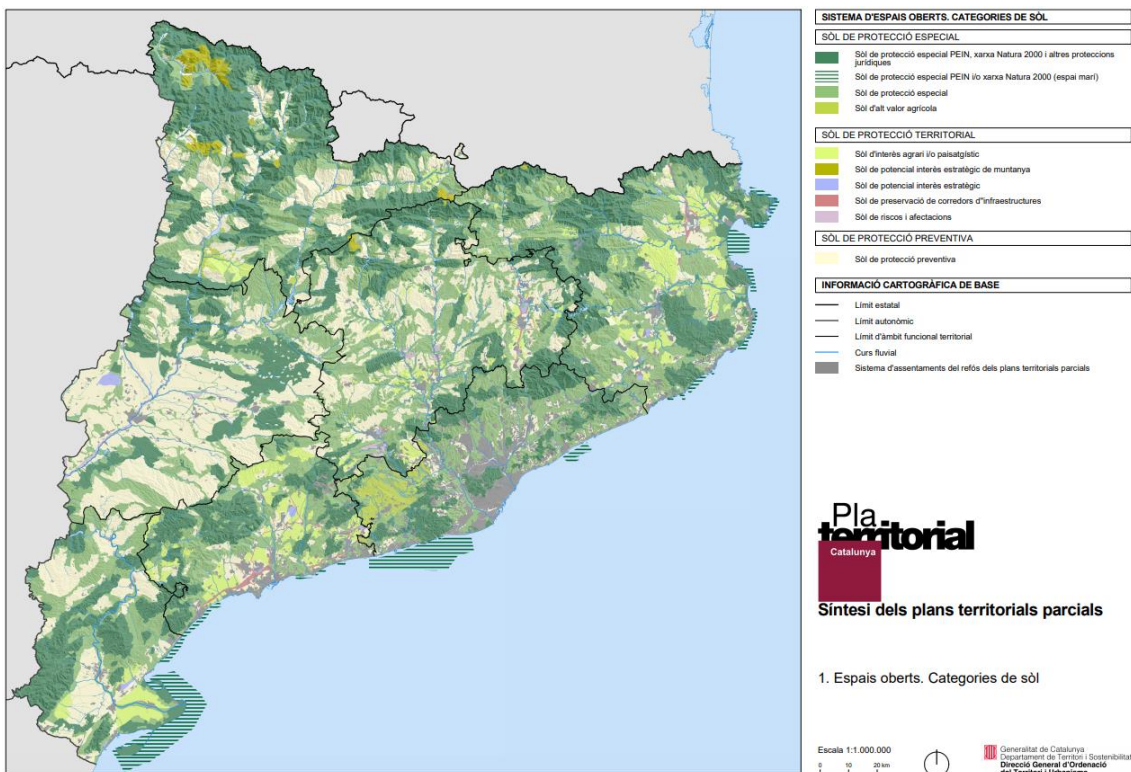

Figura 3 Síntesi dels Plans territorials parcials de Catalunya (sistema d'espais oberts)
Font: Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

Sistema territorial d'espais oberts. Els PTP assenyalen els àmbits del territori que han de ser preservades de l'artificialització i dels processos que puguin afectar negativament els valors paisatgístics, ambientals, patrimonials i econòmics. Es distingeixen tres categories de sòl:

Sòl de protecció preventiva

S'inclouen en aquest tipus els sòls classificats com a no urbanitzables en el planejament urbanístic que no hagin estat considerats de protecció especial o de protecció territorial. El Pla considera que cal protegir preventivament aquest sòl, sense perjudici que mitjançant el planejament d'ordenació urbanística municipal, i en el marc que les estratègies que el Pla estableix per a cada assentament, es puguin delimitar àrees per a ésser urbanitzades i edificades, si escau.

També el Pla preveu la possibilitat que, més enllà de les estratègies establertes per a cada nucli, es puguin admetre, en casos justificats, implantacions d'activitats o instal·lacions de valor estratègic general i d'especial interès per al territori.

Sòl de protecció territorial

Comprèn aquell sòl que el Pla no considera imprescindible que formi part de la xarxa de sòl de protecció especial, però que té valors, condicionants o circumstàncies que motiven una regulació restrictiva de la seva possible transformació, atès que existeix en l'àmbit del Pla suficient sòl de protecció preventiva o vinculat a les estratègies de desenvolupament urbanístic que s'estableixen en l'article 3.5 per donar resposta a totes les necessitats de desenvolupament urbanístic o d'edificació en sòl no urbanitzable que es donessin al llarg del seu període de vigència.

Els PTP distingeixen tres motius pels quals el sòl ha d'ésser considerat sòl de protecció territorial i en conseqüència ha de ser preservat o se n'ha de condicionar la transformació a un suficient interès territorial:

- L'interès agrari i/o paisatgístic
- El potencial interès estratègic
- La preservació de corredors d'infraestructures

Sòl de protecció especial

El sòl de protecció especial ha de mantenir la condició d'espai no urbanitzat, amb aquesta finalitat ha de ser classificat com a sòl no urbanitzable pels plans d'ordenació urbanística municipal llevat que, excepcionalment i de manera justificada, convingués

incloure alguna peça en sectors o polígons per tal de garantir definitivament la permanència com a espai obert mitjançant la cessió i la incorporació al patrimoni públic que poden resultar del procés de gestió urbanística corresponent. En els sòls de protecció especial determinats pel Pla s'ha d'aplicar el règim que estableix aquest article.

4.1.7 Cartes de paisatge

Les cartes de paisatge es defineixen l'Article 14. Cartes de paisatge - Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge.

1. Les cartes del paisatge són els instruments de concertació d'estratègies entre els agents públics i els privats per a acomplir actuacions de protecció, gestió i ordenació del paisatge que tinguin per objectiu mantenir-ne els valors.
2. El Govern, els consells comarcals, els ajuntaments i les altres administracions locals poden impulsar l'elaboració de les cartes de paisatge.
3. El contingut de les cartes del paisatge ha de tenir en compte el que estableixen els catàlegs del paisatge que incideixen en llur àmbit.
4. El contingut de les cartes del paisatge que s'hagin formalitzat en absència de catàlegs de paisatge s'ha de tenir en compte en els catàlegs del paisatge que s'elaborin posteriorment.
5. Les cartes del paisatge han de tenir en compte els catàlegs del patrimoni cultural, artístic i natural d'àmbit municipal en els casos en què estiguin aprovats.

Les cartes de paisatge s'impulsen per administracions locals, associacions o consells comarcals com a mesura per posar en valor els àmbits supramunicipals amb característiques paisatgístiques concretes amb la finalitat d'establir objectius comuns, acords i estratègies de gestió per promoure la millora del paisatge i la qualitat de vida dels ciutadans o organismes implicats.

El Decret 343/2006, de 19 de setembre, pel qual es desenvolupa la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge, estableix quin ha de ser el contingut de les cartes del paisatge:

- a) La diagnosi de les dinàmiques del paisatge.

- b) La definició dels objectius de qualitat paisatgística a assolir dins l'àmbit territorial que abasta la carta del paisatge. Aquests objectius han de ser coherents amb els objectius de qualitat establerts per a cadascuna de les unitats de paisatge definides en els catàlegs corresponents de paisatge.
- c) Elaboració d'un programa de gestió en el que es concretin les accions específiques que han d'emprendre els diversos agents, i en el qual ha de quedar garantida la participació ciutadana.

La redacció d'una carta de paisatge consta de tres fases principals: diagnosi, mediació i signatura dels acords.

Diagnosi de les tendències:

- Determinació de les dinàmiques que incideixen en l'evolució del paisatge.
- Discriminació dels valors paisatgístics.
- Detecció dels impactes i riscos paisatgístics.
- Oportunitats i reptes a assolir.

Mediació, fase en la que s'exposen els resultats de la diagnosi i va definint els objectius de qualitat tenint en compte les aportacions i els punts de vista manifestats pels agents. La finalitat és arribar a establir el màxim de consens en la definició dels objectius:

- Determinació de mesures generals de protecció i/o millora del paisatge.
- Concreció d'actuacions prioritàries de millora del paisatge en àmbits paisatgísticament degradats.
- Definició de criteris paisatgístics per aportar als instruments vigents de planejament.
- Promoció de projectes pilot de millora del paisatge.
- Elaboració de codis de bones pràctiques envers el paisatge destinats a sectors socials o econòmics.
- Campanyes de sensibilització i educació en matèria de paisatge.

Signatura de la carta, s'elabora el programa de gestió del paisatge amb els següents requisits:

- Determinació de les actuacions específiques d'acord amb les prioritats establertes en la definició dels objectius de qualitat.
- Assignació de responsabilitats a cadascuna de les entitats signatàries de la carta segons els compromisos establerts.
- Establiment d'un calendari i d'assoliment dels compromisos acordats per cadascun dels signataris.

- Estimació de mitjans i recursos econòmics amb proposició de línies de recerca de finançament.
- Elaboració d'un programa de comunicació i difusió de la carta de paisatge.

Les cartes de paisatge no s'han d'interpretar com una simple declaració testimonial de principis ja que es tracta d'un document de compromís a favor del paisatge on les parts signants es comprometen davant la ciutadania i la societat a formar part d'un projecte col·lectiu i a treballar conjuntament per a assolir els compromisos signats. A diferència dels catàlegs, instruments principalment descriptius i prospectius, les cartes de paisatge són fulls de ruta i una eina de concertació, participació i mediació territorial útil per a poder establir un marc comú que faciliti el consens i enteniment entre tots els agents implicats en la transformació i gestió dels paisatges del territori.

Per altra banda, la diagnosi i les propostes elaborades a la Carta de paisatge proporcionen dades específiques que es podran tenir en compte en els processos de planificació territorial i urbanística iniciats per les diverses administracions.

El programa de gestió i l'execució dels acords establerts amb caràcter voluntari a la carta de paisatge, tenen un seguiment que ha de permetre aplicar i difondre noves pautes d'intervenció i de festiu del paisatge. Es basen en el reconeixement del seu caràcter com a bé d'interès col·lectiu i promouen el seu valor dinamitzador de les economies i desenvolupament local.

Finalment, l'assoliment progressiu dels objectius que s'hagin establert a la carta, han de contribuir a la consolidació d'un model de desenvolupament econòmic sostenible, tant pels municipis com pel conjunt del territori.

Les cartes de paisatge que podem trobar actualment són les següents:

Cartes de paisatge	Inici	Firma
Alt Penedès	2002	14/10/2004 09/12/2004
Priorat	2004	04/10/2012
Berguedà	2005	26/03/2007
Vall de Camprodon	2006	04/09/2009
Alt Empordà	2008	-
Lluçanès	2015	21/03/2015
Conca de Barberà	2017	-
Garraf	2017	-

*Quadre 6 Cartes de paisatge de Catalunya
Font: Observatori del Paisatge*

4.1.8 Estudi i informe d'impacte i integració paisatgística

Els estudis d'impacte i integració paisatgística són documents tècnics destinats a considerar les conseqüències dels projectes i actuacions sobre el paisatge i a exposar els criteris adoptats per a la seva integració. L'estudi s'ha d'elaborar per professionals tècnics competents, posteriorment és el promotor el que ha de presentar el projecte a l'administració local per a ser tramès al Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

A Catalunya, l'anàlisi de les sol·licituds d'informe dels estudis d'impacte i integració paisatgística mostren que les actuacions associades a les activitats agràries no són predominants. En aquest sentit, els usos propis de l'activitat agrària en molts casos van acompanyats de nous projectes que apareixen en sòl no urbanitzable, entre els que destaquen: reconstruccions i rehabilitacions de masies i cases rurals, instal·lacions i serveis tècnics i les activitats de lleure a l'aire lliure.

Per altra banda, una part de les sol·licituds d'informe d'impacte i integració paisatgística corresponen a projectes relacionats amb la creixent consciència ambiental, els quals es materialitzen en el territori català com a noves infraestructures com les depuradores, adaptacions a la legislació vigent com les reformes de granges, noves formes d'aprofitament de recursos energètics com els parcs eòlics i fotovoltaics i activitats de gaudi a la natura com els càmpings, els circuits d'aventura i el turisme rural entre altres.

A continuació, es cita la normativa referent a l'estudi i informe d'impacte i integració paisatgística:

Capítol 3. Estudi i informe d'impacte i integració paisatgística – Decret 343/2006, de 19 de setembre, pel qual es desenvolupa la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge.

Article 19. Estudi d'impacte i integració paisatgística

L'Estudi d'impacte i integració paisatgística és un document tècnic destinat a considerar les conseqüències que té sobre el paisatge l'execució d'actuacions, projectes d'obres o activitats i a exposar els criteris adoptats per a la seva integració.

Article 20. Obligatorietat

20.1 L'Estudi d'impacte i integració paisatgística es requereix ens els següents supòsits:

a) en aquelles actuacions, usos, activitats i noves construccions en sòl no urbanitzable que s'han d'autoritzar pel procediment previst a l'article 48 del Decret legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'urbanisme.

b) en els supòsits en què així es requereixi pel planejament territorial o urbanístic.

c) en tots aquells altres supòsits en què així ho estableixi qualsevol llei o disposició de caràcter general.

20.2 Aquest estudi ha de ser informat preceptivament, d'acord amb el que estableix l'article 22.2 d'aquest decret.

20.3 El promotor o promotora del projecte és la persona obligada a presentar l'Estudi d'impacte i integració paisatgística que haurà de ser elaborat per persona tècnicament competent.

Article 21. Contingut

21.1 L'Estudi d'impacte i integració paisatgística ha de tenir el següent contingut:

21.1.1 La descripció de l'estat del paisatge: principals components, valors paisatgístics, visibilitat i fragilitat del paisatge.

21.1.2 Les característiques del projecte: emplaçament i inserció, documents que defineixen el projecte tals com alçats, seccions, plantes, volumetria, colors, materials i altres aspectes rellevants.

21.1.3 Els criteris i mesures d'integració paisatgística: impactes potencials, anàlisi de les alternatives, justificació de la solució adoptada, descripció de les mesures adoptades per a la prevenció, correcció i compensació d'impactes.

21.2 L'estudi ha d'anar acompanyat dels documents gràfics necessaris que permetin visualitzar els impactes i les propostes d'integració del projecte en el paisatge, així com de la informació referida a l'estat del planejament en el qual s'insereix l'actuació.

Article 22. Informe d'impacte i integració paisatgística

22.1 L'informe d'impacte i integració paisatgística, té per objecte avaluar la idoneïtat i suficiència dels criteris o les mesures adoptades en els estudis a que fan referència l'article 19 i següents d'aquest decret, per integrar en el paisatge les actuacions, usos, obres o activitats a realitzar.

22.2 Correspon a emetre aquest informe amb caràcter preceptiu a la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge en els supòsits següents:

a) Quan d'acord amb l'article 12.2 i la disposició transitòria primera de la Llei 8/2005, de 8 de juny, de protecció, gestió i ordenació del paisatge, així ho determinin els plans territorials parcials i els plans directors territorials.

b) En tots els altres supòsits que ho estableixi la legislació territorial i urbanística, i en tot cas, en les actuacions, usos, activitats i noves construccions que s'han d'autoritzar pel tràmit previst en l'article 48 del Decret legislatiu 1/2005, de 26 de juliol, pel qual s'aprova el text refós de la Llei d'urbanisme.

c) En tots aquells supòsits que la normativa general o sectorial ho determini, a demanda de l'òrgan urbanístic a qui es correspon l'aprovació del planejament o del projecte.

22.3 L'informe preceptiu de la Direcció General d'Arquitectura i Paisatge, serà emès a petició de l'ajuntament o d'altres administracions on s'hagin presentat el conjunt de la documentació necessària per a obtenir l'aprovació de l'actuació específica.

22.4 L'emissió d'aquest informe s'ha de fer en el termini màxim d'un mes, transcorregut el qual, si no ha estat emès, se seguiran les actuacions.

4.2 El paisatge en la tramitació urbanística

4.2.1 Expedients tramitats per la Comissió territorial d'urbanisme

Es poden conèixer les dinàmiques de planejament urbanístic de Catalunya a través dels expedients tramitats a les diferents comissions territorials d'urbanisme. En aquest cas, l'anàlisi es centra en el bloc de les autoritzacions en sòl no urbanitzable.

Les autoritzacions per a noves instal·lacions o ampliacions de les existents en sòl no urbanitzable augmenten cada any i s'acumulen sobre un sector existent sobredimensionat. Tenint en compte les noves implantacions de granges i les seves ampliacions, es sol·liciten més de 650.000 m² de sostre cada any.

Analitzant els expedient d'obres en sòl no urbanitzable segons les diverses comissions territorials d'urbanisme (CTU) de Catalunya, s'observa que durant l'any 2018 hi ha una disminució del 7% del nombre d'expedients respecte l'any anterior. Concretament, al llarg de l'any 2017 es van incloure 1.087 registres a l'ordre del dia, mentre que l'any 2018 se'n comptabilitzen 1.010.

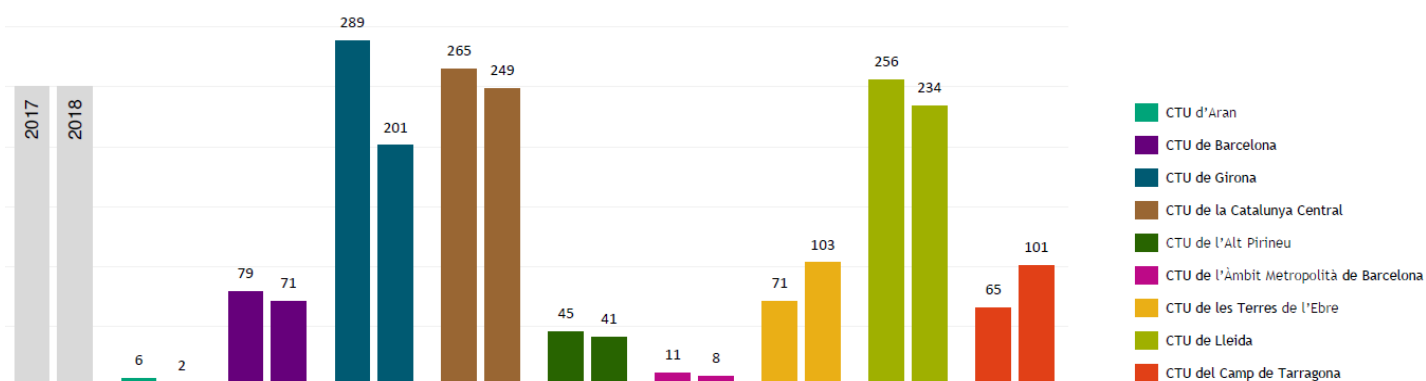

Figura 4 Expedients en sòl no urbanitzable (2017-2018)

Font: Observatori del territori

La Comissió territorial que ha vist més reduït el nombre de peticions d'autoritzacions és la de Girona, en un 30% i 88 expedients menys. Seguidament, la Comissió de Lleida en 22 menys, la Comissió de Catalunya Central en 16 menys i la Comissió de Barcelona en 8 menys. Per altra banda, les Comissions d'Alt Pirineu, de l'Àmbit metropolità de Barcelona i la d'Aran presenten canvis poc significatius.

No obstant, trobem dues comissions territorials que han augmentat el nombre d'expedients en sòl no urbanitzable, és el cas de la Comissió de Terres de l'Ebre en 32 temes i la Comissió del Camp de Tarragona en 36 temes.

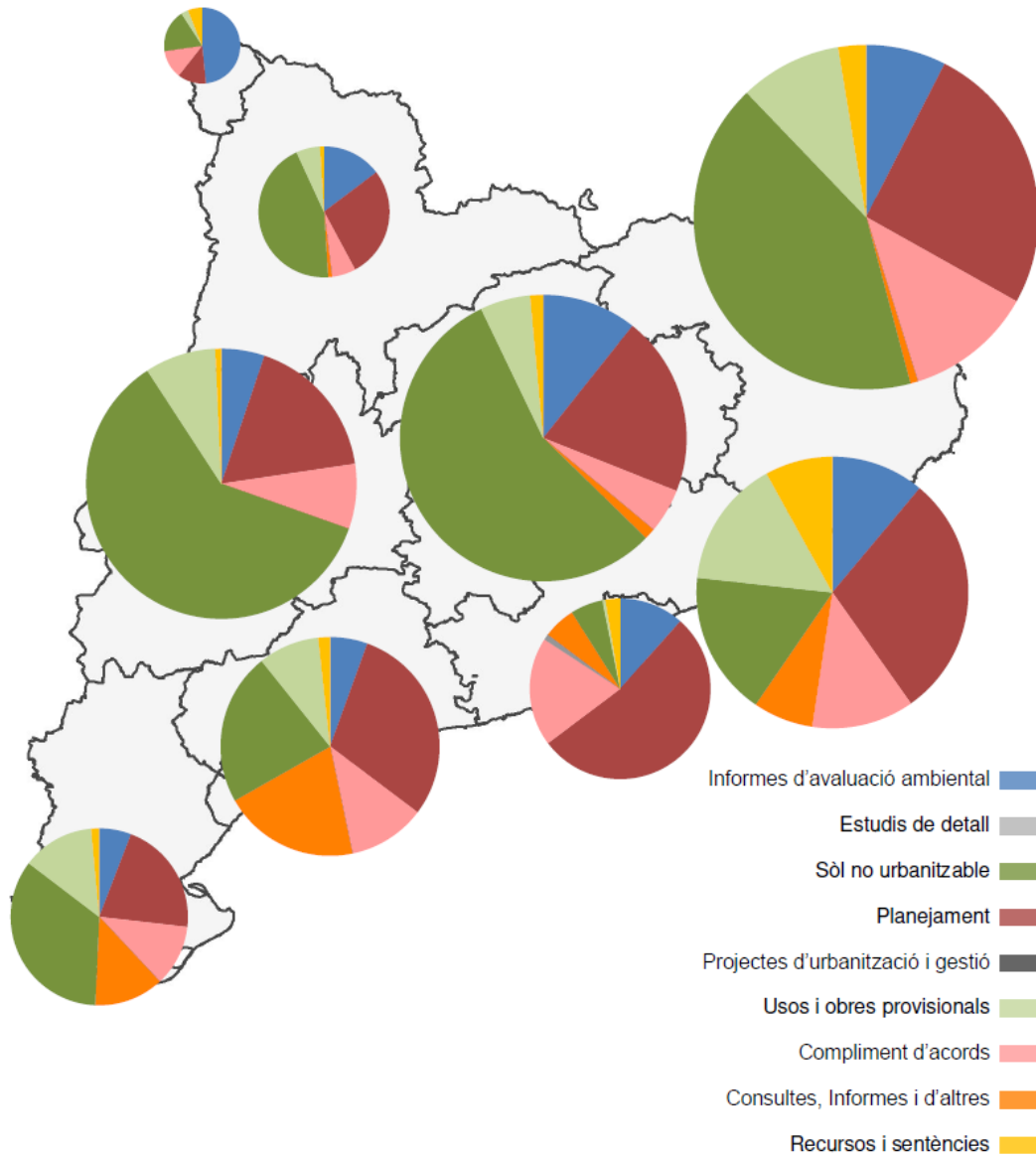

Figura 5 Expedients per blocs (2018)
 Font: Observatori del territori

Un 37% dels temes en les diverses comissions territorials d'urbanisme de Catalunya fan referència a expedients d'obres en sòl no urbanitzable, resultant en el bloc que obté el major percentatge en les ordres del dia i el qual, consegüentment, s'ha de tenir en compte en l'anàlisi d'impacte paisatgístic en el territori.

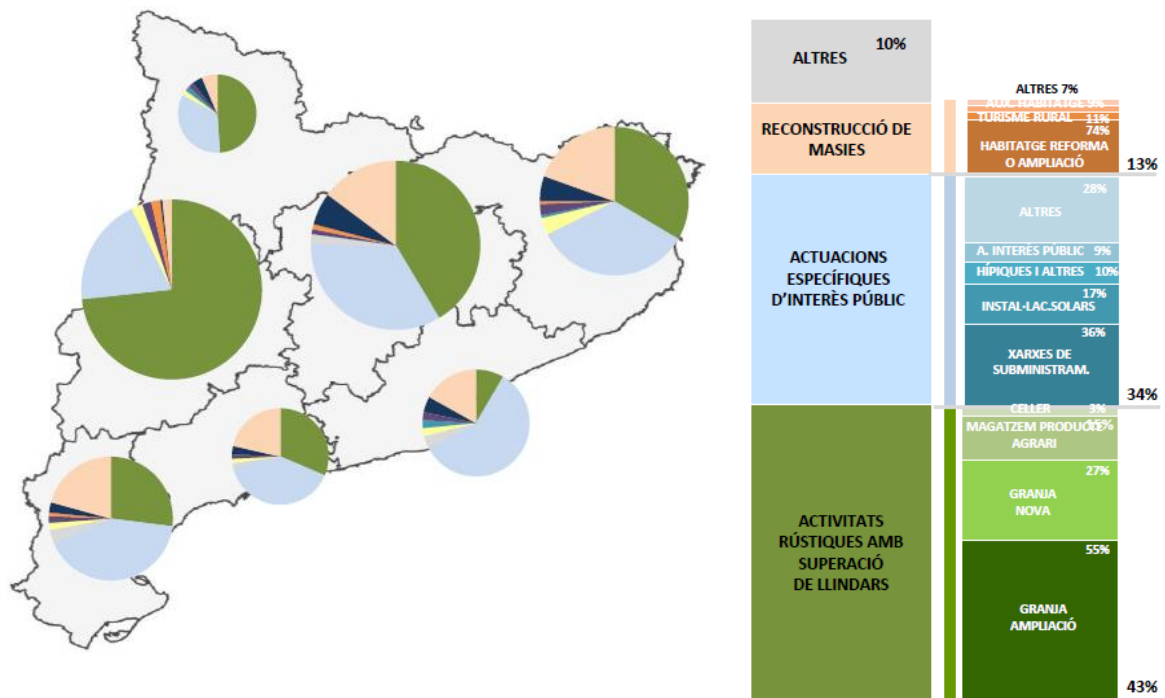

Figura 6 Tipologia i distribució territorial dels expedients en sòl no urbanitzable
 Font: Observatori del territori

Si observem el bloc dels expedients en sòl no urbanitzable segons tipologia i distribució territorial, podem determinar en quins àmbits es localitzen les diverses autoritzacions. Lleida es situa en primera posició en el bloc d'activitats rústiques amb superació de lindars establerts pel POUM, per la qual cosa l'expedient s'ha de tramitar a través del servei territorial d'urbanisme. Aquest també té una gran incidència a nivell global, en el que hi trobem: cellers, magatzems productius agraris, granges noves i les seves ampliacions, essent aquestes últimes les implantacions de major percentatge dins les activitats rústiques.

Per altra banda, les actuacions específiques d'interès públic són el segon gran bloc a nivell general, en el qual hi trobem hípiques i altres, instal·lacions solars, xarxes de subministrament i altres.

Observant el gran pes que tenen les autoritzacions en sòl no urbanitzable a Catalunya, juntament amb la seva tipologia, podem determinar que aquestes suposen un alt impacte en el territori i un repte per la integració paisatgística en el seu entorn.

El sòl no urbanitzable és el més vulnerable en el moment d'assumir les implantacions esmentades, per aquest motiu és necessari partir d'un model estratègic supramunicipal per tal d'evitar grans diferències en la regulació municipal que puguin incidir en la tipologia de les instal·lacions i en el seu paisatge a escala territorial.

4.2.2 Comissió Territorial d'Urbanisme del Camp de Tarragona

Seguint amb l'anàlisi anterior, la Comissió Territorial d'Urbanisme del Camp de Tarragona és una de les poques que augmenta el nombre total d'expedient respecte l'any 2017. Realitzant una mirada als diferents blocs, s'observa que tots augmenten el nombre d'expedients excepte el bloc de "consultes, informes i d'altres".

L'augment general en els expedients afecta als temes en sòl no urbanitzable, el qual incrementa en un 8% passant de 65 a 101 expedients.

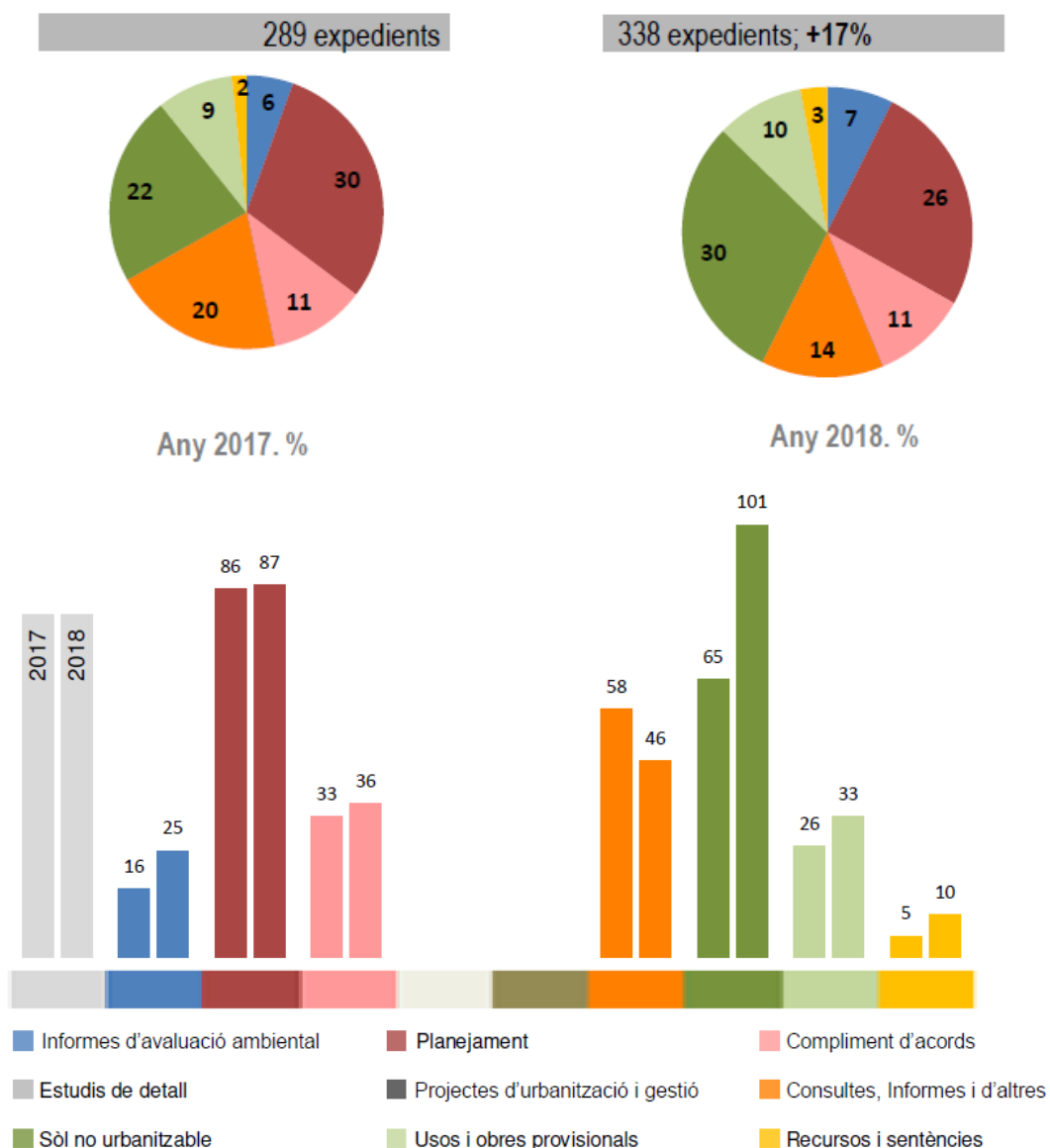

Figura 7 Expedients en la Comissió territorial d'urbanisme del Camp de Tarragona (2017-2018)
 Font: Observatori del territori

Pel que fa al sòl no urbanitzable, l'increment en les autoritzacions no és només un problema paisatgístic, sinó que ha de ser tractat a gran escala territorial i en termes de sostenibilitat. S'ha

de tenir en compte la sostenibilitat econòmica dels diferents models que no internalitzen suficientment els costos ambientals ni paisatgístics, amb unes explotacions que es poden enfrontar a problemes de viabilitat. També s'ha de tenir present la sostenibilitat ambiental degut a l'empitjorament de la qualitat del medi receptor i, finalment, el gran problema paisatgístic per acumulació d'impactes i per la dificultat d'incidir sobre les edificacions ja existents.

El paper de les comissions territorials d'urbanisme és molt important, tot i que el seu rang d'actuació no permet incidir sobre qüestions essencials. En aquest sentit, en molts casos les comissions només tenen competència per a valorar la legalitat i l'impacte paisatgístic. Quan parlem de la legalitat ens referim bàsicament a comprovar si el nou expedient compleix el planejament municipal i territorial i, per altra banda, quan ens referim a impacte paisatgístic ens hem de centrar en aplicar les mesures d'integració ja que no es compta amb una planificació o estratègia territorial que abordi el tema. Conseqüentment, resulta difícil que a través de l'aplicació o no de mesures d'integració paisatgística es pugui arribar a aturar el projecte en sòl no urbanitzable a tràmit.

Les comissions territorials d'urbanisme aproven el planejament urbanístic general dels municipis, punt en el que es poden establir criteris d'ordenació i integració paisatgística, tot i que actualment només es pot efectuar en el cas que es revisi el planejament.

Degut a l'enorme heterogeneïtat municipal vigent i el desajust de la situació exposada anteriorment, resulta necessari el plantejament d'una ordenació supramunicipal que tracti degudament els projectes en sòl no urbanitzable i el seu corresponent impacte en el paisatge, ja que el problema paisatgístic per acumulació d'impactes no es pot solucionar amb les mesures d'integració paisatgística que estableixen les CTU per a cada projecte nou.

4.2.3 Criteris d'aplicació en la CTU

Des del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, es proposa una aplicació del marc d'actuació vigent en la resolució de noves sol·licituds d'implantació o d'ampliació de les activitats ramaderes, instal·lacions que tenen un gran impacte en el paisatge.

1. Entendre qualsevol sòl urbà o urbanitzable com a subjecte a la legislació bàsica de l'Estat (Reial Decret 324/2000, de 3 de març, pel que s'estableixen normes bàsiques d'ordenació de les explotacions porcínes) pel que fa a distàncies mínimes que han de complir les instal·lacions respecte els nuclis urbans (1 km).

Això és d'aplicació a les noves implantacions. S'entenen com a nucli urbà tots els sòls urbans consolidats i no consolidats i els sòls urbanitzables delimitats i no delimitats, amb excepció dels destinats a usos industrials.

Pel que fa a l'aplicació de l'exempció del compliment d'aquesta condició per a l'ampliació de les explotacions existents, incloses en el Registre d'Explotacions Ramaderes abans de l'entrada en vigor d'aquest Reial Decret, en cas que amb posterioritat s'hagin executat altres ampliacions que estiguin pendents de legalitzar s'haurà d'aplicar la legislació vigent i, en conseqüència, serà d'aplicació el règim de distàncies de l'esmentat Reial Decret.

2. En absència de regulació en el planejament municipal, entendre la unitat mínima de conreu com la finca mínima per ubicar una explotació ramadera intensiva.
3. Entendre que en els dos àmbits amb menys percentatge de sòl protegit per part del planejament territorial (Terres de Lleida i Comarques Centrals) hi ha alternatives suficients de localització i no s'han d'admetre noves granges en sòl de protecció especial. Encara més quan resulta que en aquests dos àmbits la normativa específica que no s'autoritzaran aquestes edificacions i activitats en sòl de protecció especial si hi ha alternatives raonables d'ubicació en sòls de protecció preventiva o territorial.
4. En aplicació del principi d'utilització racional dels recursos naturals que estableix l'article 47 del TRLUC, establir que les categories de sòls de major valor agrícola no poden ser ocupats per granges. En aquests sòls és preferent i recomanat l'ús agrícola i no d'altres que hagin d'anar en el SNU però que poden anar en sòls de menor qualitat.
5. Entendre que l'estudi paisatgístic ha d'incloure una anàlisi prèvia de la idoneïtat paisatgística de la finca i que la localització proposada pot ser descartada per aquesta raó. L'estructura de la propietat no pot justificar, en cap cas, la inexistència d'alternatives de localització de la implantació.

Són determinants els criteris següents:

- Evitar llocs fràgils, visuals destacades i entorns d'edificis de valor
- Evitar els careners i els llocs elevats i mantenir el perfil natural del terreny

- Allunyar les edificacions de les vies de comunicació principals i de cursos d'aigua
 - Evitar els punts més baixos dels fons de vall
 - Evitar les zones subjectes a risc d'inundació, geològic o tecnològic
6. Incorporar una graella estàndard de valoració de la severitat dels diversos impactes paisatgístics en l'informe que se sotmet al parer de les CTU que clarifiqui la presa de decisions.
7. Per a les noves explotacions de grans dimensions, i com a mesura compensatòria per minorar l'efecte acumulatiu en el territori, procurar que les noves construccions comportin el compromís de desmuntar o enderrocar edificacions obsoletes existents. Per a les explotacions de nova implantació s'estableix el llindar en 8.000 m² de sostre i per a les ampliacions, en un sostre total edificat superior a 10.000 m².
8. Als efectes de l'aplicació d'aquests criteris, des del punt de vista urbanístic es consideren ampliacions aquells augments de superfície i/o volum construït que comportin un augment de sostre igual o inferior a la superfície construïda inicial. Cal considerar com a noves implantacions les ampliacions majors.

4.2.4 Criteris d'aplicació en el planejament general

Pel que respecta al planejament general, en la elaboració de plans d'ordenació urbanística municipal i en les modificacions puntuals relatives al SNU, la regulació de les explotacions ramaderes han d'incorporar els criteris següents, els quals afecten directament a l'impacte paisatgístic del territori:

1. Localització

Les construccions destinades a explotacions ramaderes, a més de complir les condicions de separació de la normativa sectorial per motius sanitaris, han de mantenir una distància a sòls urbans i urbanitzables d'1 km per a les explotacions intensives de bestiar porcí, avícola i boví.

S'haurà de separar, com a mínim, una distància de:

- 1 km dels eixos principals de mobilitat: autopistes, autovies i tren d'alta velocitat
- 500 m a carreteres estructurants primàries i línies ferroviàries
- 100 m a carreteres estructurants secundàries

També s'haurà de separar 25 m de la resta de carreteres, 10 m de qualsevol altra via pública, 10 m del límit de propietat i 25 m de les rieres i torrents. En terrenys forestals, la separació mínima serà de 25 m al límit de la propietat, per assegurar la franja de protecció d'incendis forestals.

No s'admeten construccions en zones subjectes a riscos: d'inundació, en terrenys situats a la zona de flux preferent (si està definida) o a la zona inundable per un període de retorn de 100 anys en cas contrari, en terrenys subjectes a riscos geològics, d'enfonsament, moviment de masses o caigudes de blocs, i en terrenys subjectes a riscos tecnològics, com ara transport de mercaderies perilloses o entorn de risc de les indústries subjectes a la directiva Seveso.

2. Implantació

S'estableix com a finca mínima la unitat mínima de conreu i l'ocupació màxima d'un 10% de la finca. Si aquesta superfície s'obté per agrupació de finques separades aquestes han de passar a constituir una unitat indivisible, i en aquest cas l'ocupació màxima del sòl de la peça que conté l'edificació no pot superar el 20%.

S'evitaran les localitzacions a les parts centrals dels fons de vall, en punts focals respecte a carreteres, ferrocarrils o miradors i en indrets amb alta exposició visual.

En el cas de finques ja edificades el projecte ha de fer referència a les edificacions preexistents i l'ampliació comportarà l'obligació de desmuntar o enderrocar les edificacions en desús.

3. Construccions

Les construccions seran de planta regular, conformaran volums simples i s'ordenaran seguint un ordre geomètric. Les naus seran de planta baixa, amb coberta inclinada, amb una alçada i una longitud màximes que dependrà del tipus d'explotació. Les sitges i altres instal·lacions que requereixin tècnicament una major alçada poden ocupar un màxim del 10% de l'edificació i podran superar l'alçada establerta.

Espècie	Porcí	Boví d'engreix	Vacum de llet	Avícola	Altres
Alçada	4 m	5 m	5 m	3 m	4 m
Longitud màxima	100 m	75 m	100 m + 100 m	120 m	75 m

Quadre 7 Dimensions segons explotació

Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

És obligatori el tractament com a façana de tots els paraments exteriors de les edificacions. No s'admeten les parets de fàbrica de bloc de formigó o maó vist que no tinguin un tractament final adequat, per exemple arrebossat i pintat. Si s'utilitzen panells de formigó de grans dimensions preparats per anar vistos seran de color terrós. S'evitaran els acabats brillants en tancaments i

cobertes. Les cobertes han de ser preferentment de tonalitats rogenques o negreses en indrets on és habitual la pissarra.

4.2.5 Criteris d'integració paisatgística en sòl no urbanitzable

L'estudi d'impacte i integració paisatgística preveurà plantacions de vegetació d'acompanyament de les construccions i instal·lacions, per filtrar de vistes i millorar la integració, utilitzant espècies i patrons de plantació propis de les formacions vegetals de l'entorn.

Es recomana incorporar a la normativa del planejament general els criteris paisatgístics¹ que es defineixen a continuació, que serviran per valorar la integració paisatgística de l'actuació. Per a una correcta integració la valoració dels criteris ha de ser positiva gairebé en la seva totalitat.

Avaluar les alternatives d'emplaçament possibles

Una localització adequada és crucial per a la integració paisatgística. Cal conèixer i avaluar les possibilitats reals d'emplaçament disponibles.

X

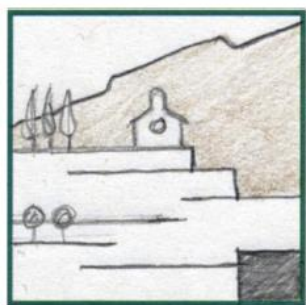
✓

Evitar la dispersió

Situar tant a prop com sigui possible d'altres construccions aïllades o d'àrees urbanitzades i artificialitzades.

X

✓

Evitar llocs fràgils

No malmetre espais amb valors àmpliament reconeguts o indrets amb alta exposició visual.

¹ Criteris extrets de la participació al Curs de "Paisatge. Ordenació al món local"

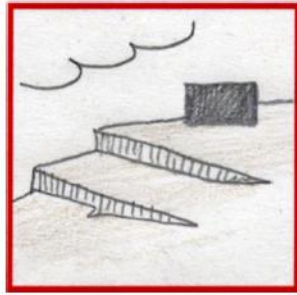
X

✓

Evitar els fons de vall

Deixar lliure la part central de la vall, evitar l'espai dels sistemes hídrics i enretirar l'edificació al peu dels vessants.

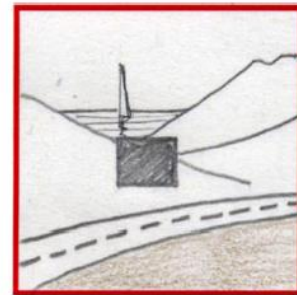
X

✓

No alterar les línies d'horitzó ni els perfils de relleu preeminents

Cal evitar els punts prominents, els careners i els llocs elevats on la silueta de la construcció modifica els perfils del relleu natural. Ressituar a mig vessant.

X

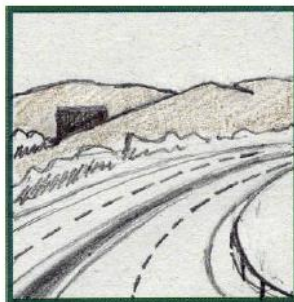
✓

No interferir visuals destacades

Evitar ocultar poblacions, monuments i vistes singulars. Evitar també els punts focals de carreteres panoràmiques des de miradors destacats.

X

✓

Allunyar de vies de comunicació

La major visibilitat i freqüentació del punt d'observació ha de comportar una major exigència en la integració paisatgística de les actuacions.

Per evitar que les edificacions apareguin en primer pla es recomana que s'ubiquin al límit de la parcel·la més allunyat de les vies de comunicació.

Figura 8 Criteris en sòl no urbanitzable
Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

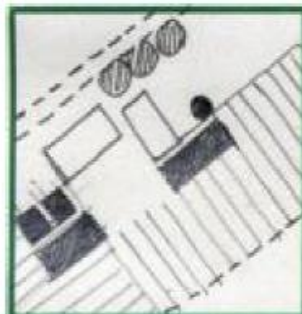
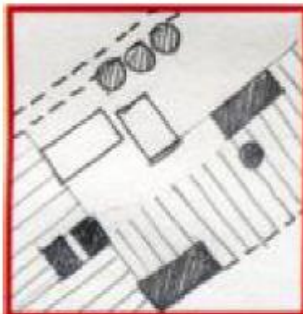
Al no tenir planejament territorial amb normativa paisatgística, els criteris generals incorporen 3 línies estratègiques per a fonamentar l'anàlisi:

- Incorporar en el planejament urbanístic les directrius de paisatge, identificant gràficament i normativament tots els elements del territori: relleu, aigua, vegetació natural, modulació agrària, assentaments urbans, construccions aïllades, infraestructures lineals i àrees especialitzades.
- Reconèixer legalment tots els valors que qualifiquen els elements. La normativa urbanística, en la majoria de casos, només reconeix el natural, el patrimonial i el productiu, deixant a banda valors importants com són l'estètic, el social i l'identitari.
- Remarcar en el planejament les funcions paisatgístiques que exerceixen els elements així com el grau d'exposició visual. Els elements poden exercir una o varies funcions: caràcter, fita, fons escènic, mirador, mirador lineal, mirall i suport entre altres.

4.2.5.1 Implantació en el lloc

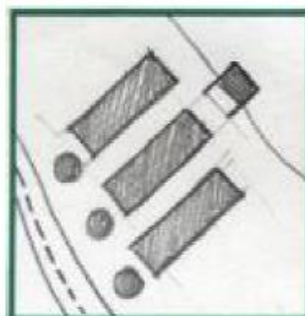
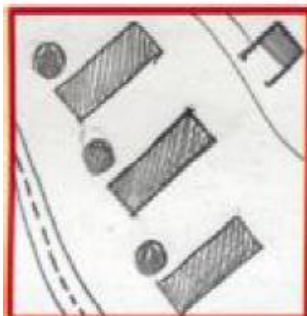
1. Compactar els volums

Compactar al màxim les construccions, instal·lacions i serveis tècnics pel fet que el sòl no urbanitzable és un bé escàs, tant per noves implantacions com per ampliacions. S'han d'establir paràmetres d'ocupació màxima en funció de la mida de la parcel·la.

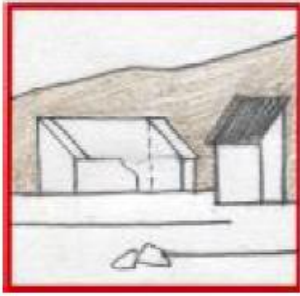
Minimitzar l'ocupació

Construir i artificialitzar la mínima part de la parcel·la possible, de manera que una part mantingui el caràcter d'espai rural no artificialitzat que actua de coixí amb l'entorn.

Compactar el conjunt

Agrupar les edificacions i instal·lacions i ocupar la mínima superfície possible.

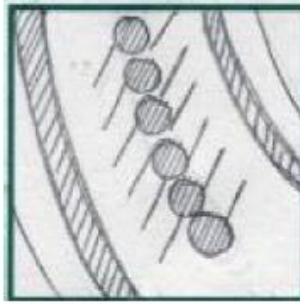

Rehabilitar, ampliar o substituir

Reconvertir construccions existents sempre que sigui possible. Demolir el que esdevingui obsolet o estigui abandonat.

2. Minimitzar la ocupació del sòl

Minimitzar l'ocupació dels espais de relació, amb un topall màxim dels espais a urbanitzar. Definir franges de transició amb els espais circumdants. S'han d'establir paràmetres dels espais a urbanitzar, ja siguin vials, circulació, aparcaments o pistes. També documentar el percentatge de sòl impermeabilitzat.

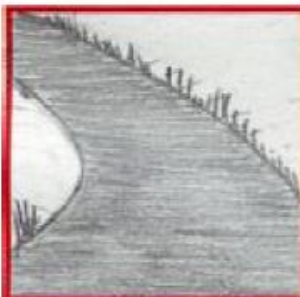

Dissenyar amb cura els aparcaments

No sobredimensionar, distribuir en diferents àrees si altera menys la topografia, no impermeabilitzar el sòl, plantar arbrat i limitar la presència de marques i senyals viàries.

També l'accés i els espais funcionals i de circulació

Definir-los, situar-los i donar-los un tractament adequat i coherent amb les construccions i preexistències. Minimitzar l'ocupació i la pavimentació impermeable.

Pavimentar només en casos imprescindibles

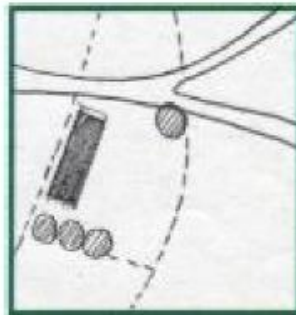
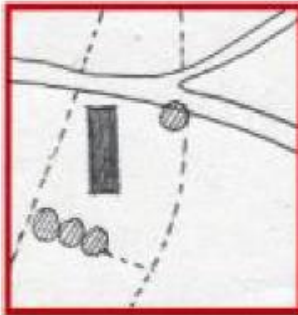
Evitar paviments de caràcter urbà com l'asfalt. Compactar la terra i pavimentar amb materials tous i permeables com sauló, tot-u o grava quan sigui possible. Quan no, avaluar la possibilitat de pavimentar només les roderes o d'utilitzar formigó acolorit amb tons terrosos o asfalt amb àrid de la zona de granulometria gran.

Figura 9 Criteris en sòl no urbanitzable: implantació en el lloc
Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

4.2.5.2 Relació amb l'entorn

3. Fixar la relació amb l'entorn

Fixar les condicions de relació amb els elements naturals i antròpics de l'entorn dins del qual l'actuació esdevé comprensible. Ordenar la proposta en funció de: traces parcel·làries, accidents topogràfics, camins, esorrenties, vegetació, patrons i espècies autòctones.

Disposar els volums en relació amb elements estructurants del paisatge: parcel·lari

Orientar-los en paral·lel als límits de parcel·la, mantenint la distància mínima preceptiva.

Disposar els volums en relació amb elements estructurants del paisatge: topografia

Orientar-los en paral·lel a les corbes de nivell. Adaptar-se al màxim a la configuració topogràfica del lloc. Dissenyar talussos basats en les pautes de l'orografia (orientació, forma o altura).

Adaptar els nous traçats de camins en relació als elements estructurants del paisatge: camins, parcel·lari

Basar-se en el parcel·lari, la vegetació i, especialment, la topografia. Minimitzar les obres de nova obertura i eixamplament de camins.

Situar i dissenyar la construcció en base a les masses vegetals de l'entorn

Les formacions vegetals existents permeten ubicar i definir el conjunt de manera que es percebi ben integrat orientació i disposició dels volums, altures, composició de façanes, etc.).

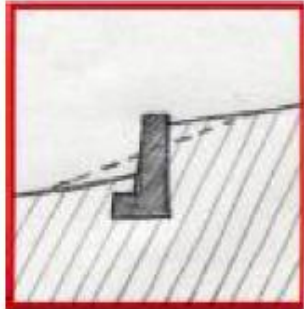
4. Restringir la modificació del relleu

Restringir la modificació del relleu, en relació als moviments de terra i a les grans esplanacions. Incloure paràmetres en relació a: talussos revegetats, murs de pedra seca i prioritzar tècniques tradicionals d'adaptació a la topografia.

Evitar els terrenys amb més pendent

Ocupar preferentment les zones més planes de la parcel·la. Si és un camp de conreu, on el sòl més pla sol ser el més fèrtil, procurar que la localització minimitzi l'afectació de la capacitat productiva.

Prioritzar els talussos de terra revegetats

En lloc de murs de contenció i altres obres de fàbrica, configurar talussos amb pendents iguals o inferiors a 3H:2V aptes per a la revegetació.

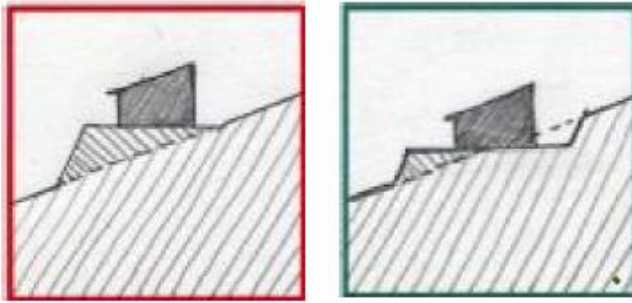

Evitar grans esplanacions

En lloc de plataformes horitzontals que acumulin grans diferències de cota entre el terreny natural i el modificat en els extrems, descompondre les construccions en diversos elements simples i construir-los en plataformes esglaonades.

Respectar els murs de pedra seca

En els indrets on són característics se'n poden fer de nous amb els sistemes, dimensions i materials tradicionals.

Modificar la topografia adequadament

Dissenyar la topografia modificada reproduint pautes (formes i dimensions) de la topografia circumdant i prioritzar les tècniques tradicionals d'adaptació a la topografia (sistema, dimensions, materials...). Tenir en compte les escorrenties naturals.

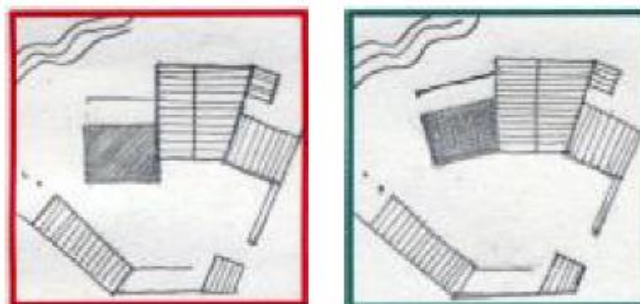
5. Establir continuïtat amb models

Establir continuïtat de relació entre els volums nous i els elements construïts preexistents, en el cas d'ampliacions. Conèixer els models tipològics i/o locals per a noves implantacions. Justificar la ordenació i tipologia a partir d'allò existent: orgànica, lineal, geomètrica, radial.

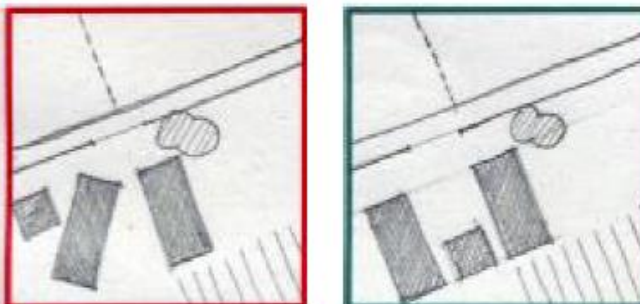
Conèixer els models d'assentament locals

La tradició arquitectònica local en relació amb les construccions d'habitatge, agràries o d'altra índole dona pautes de partida que cal considerar i adaptar.

Estructurar el conjunt a partir d'un ordre orgànic

En el cas de masies i altres conjunts històrics amb patrons irregulars és recomanable continuar reproduint les disposicions no ortogonals.

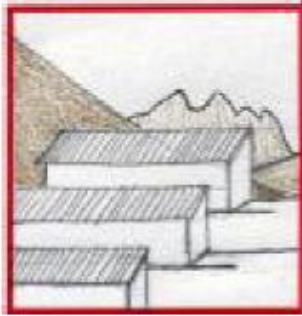

Estructurar el conjunt a partir d'un ordre geomètric

En el cas de granges, de conjunts edificatoris nous i d'ampliacions amb una ocupació important és recomanable establir eixos compositius regulars i clars.

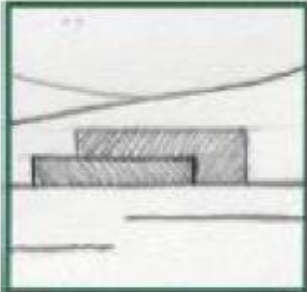
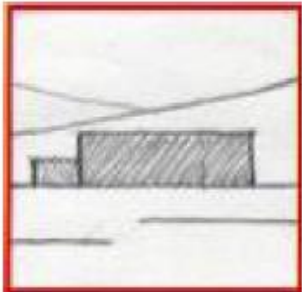
6. Evitar impactes visuals

Conèixer la visibilitat des de fora i des de dins de l'actuació per millorar la integració sense recórrer a l'ocultació. És important aportar un estudi de visibilitat, a més de que les estratègies d'integració contribueixin a preservar els valors, la vegetació existent i evitin impactes majors.

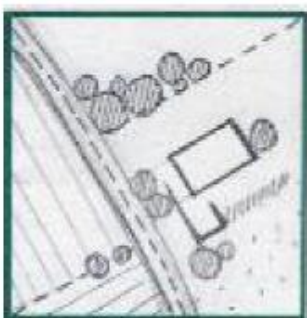
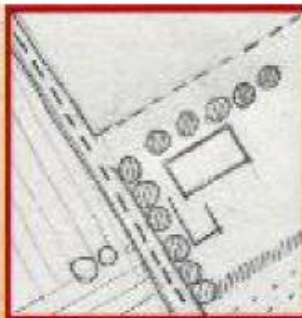
Mantenir les visuals de valor

Disposar els volums sense tapar les panoràmiques o les vistes focals de més interès que es poden veure des del conjunt.

Jerarquitzar les alçades

Situar les construccions més altes a darrere de les més baixes, en relació a les visuals més freqüents o camins i accessos.

Preveure plantacions d'acompanyament de les construccions

La vegetació –i especialment l'arbrat- facilita la integració paisatgística de les construccions. No és qüestió d'ocultar-les sinó de filtrar les visuals i de crear una imatge cuidada, de qualitat i coherent amb l'entorn rural.

Disposar els volums en relació amb elements estructurants del paisatge: vegetació

Adossar-los i alinear-los a formacions vegetals circumdants (boscos, bosquines, alineacions arbrades, conreus arboris...).

Figura 10 Criteris en sòl no urbanitzable: relació amb l'entorn
Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

4.2.5.3 *Condicionants de projecte*

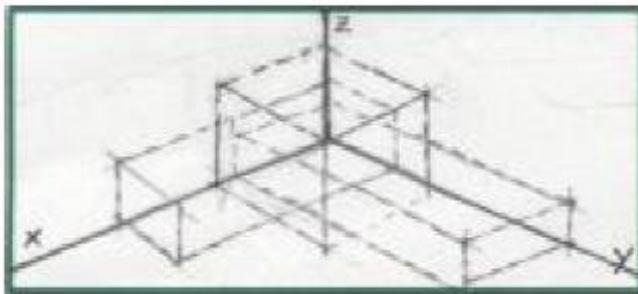
7. Incorporar la volumetria

El sòl urbà s'estableix una alçada màxima reguladora en concordança amb les veïnes, però en el espais oberts difícilment una edificació serà vista només des d'una posició estrictament frontal, pel que no serveixen les mateixes regulacions que el sòl urbà. S'han d'establir paràmetres en relació a: la volumetria (proporcions i seqüència) i a la configuració de la coberta.

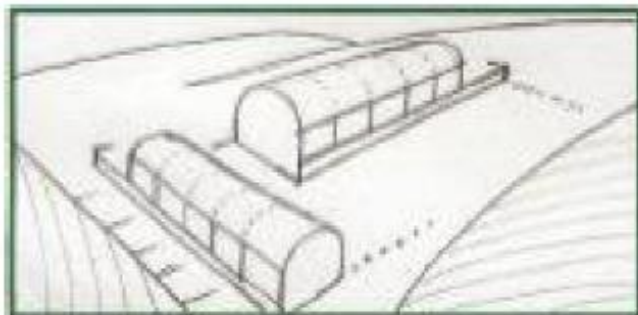
Adaptar les dimensions a l'escala del paisatge

Les construccions que per la seva grandària constitueixen una presència impròpia i desproporcionada en un paisatge determinat s'han de ressituar o fragmentar en diversos volums. Com a última opció, es pot optar per ocultar-les.

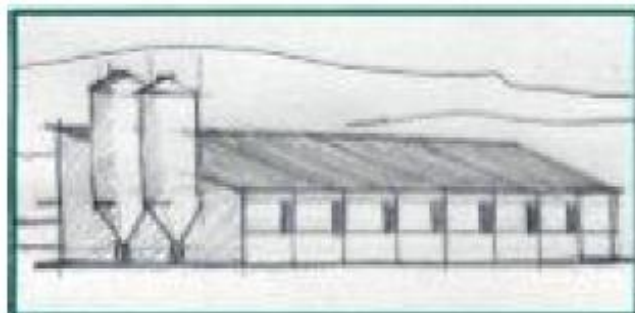
Cuidar les proporcions

Avaluar les tres dimensions (planta i alçat) per no crear volums desequilibrats.

Tractar tot l'embolcall com a façana

Tots els paraments exteriors de les edificacions (verticals i cobertes) han de ser pensats de forma unitària per ser vistos.

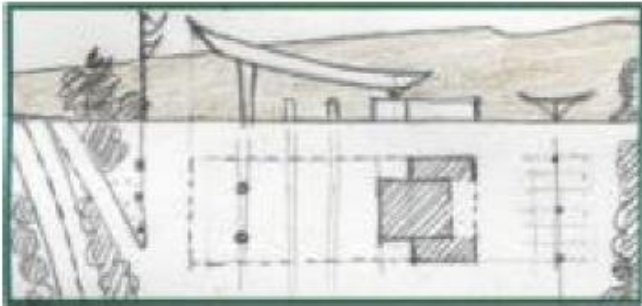

Cuidar la composició del conjunt

Vetllar perquè el ritme i la proporció de buits i plens siguin adequats.

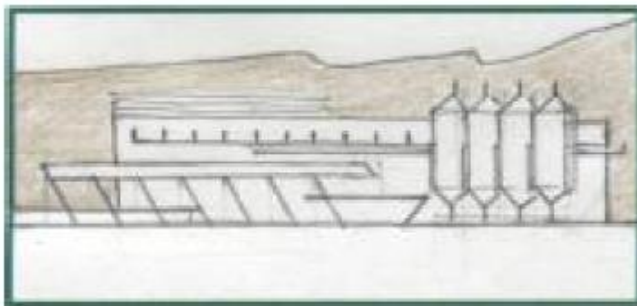
8. Preveure ala unitat

Preveure la concepció unitària de composició del conjunt on s'inclouin a més dels elements construïts, els elements auxiliars, els espais de relació, i sobretot la vegetació. Utilitzar la vegetació com a element de composició i encaix. Aprofitar documentació tècnica necessària i suficient on s'inclouin la totalitat dels elements.

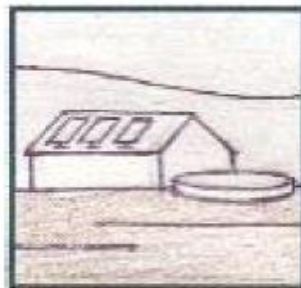
Definir tots els elements auxiliars necessaris

Els elements auxiliars poden influir molt en la imatge de conjunt. Construccions (porxos, magatzems, sitges...) instal·lacions (casetes elèctriques, transformadors, plaques solars, fanals), serveis (àrees de pícnic, pistes esportives i piscines...) o esteses d'abastament (línies elèctriques i telefòniques...).

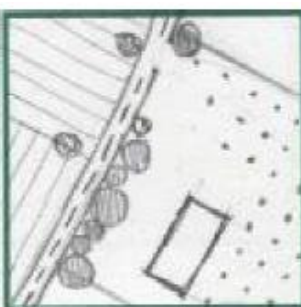
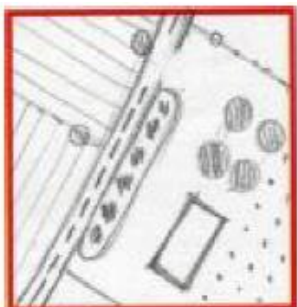
Projectar-los amb una visió de conjunt

Ubicar-los tenint en compte la situació de les construccions, la topografia, altres preexistències d'interès i els punts de vista més importants sobre el conjunt.

Integrar les instal·lacions a les construccions

Soterrar les esteses de servei. Minimitzar elements construïts secundaris propers o adjacents a les construccions principals.

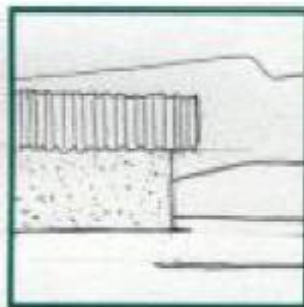
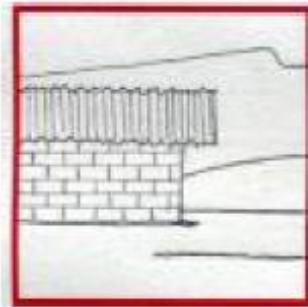

Dissenyar patrons de plantació similars a les formacions vegetals properes

Preveure plantacions d'acompanyament dels elements. L'enjardinament basat en criteris ornamentals s'ha de limitar a casos justificats. Convé reproduir pautes de la vegetació natural i tradicional del lloc.

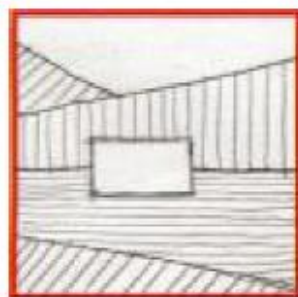
9. Escollir materials i acabats adients

Permetre la utilització de materials i sistemes constructius moderns sempre que siguin tècnicament els més apropiats per les dimensions i el programa de les activitats específiques a implantar. Exigir la utilització de gammes cromàtiques adequades on els colors vernaculars i els de la terra són la millor opció. Limitar la gamma de verds.

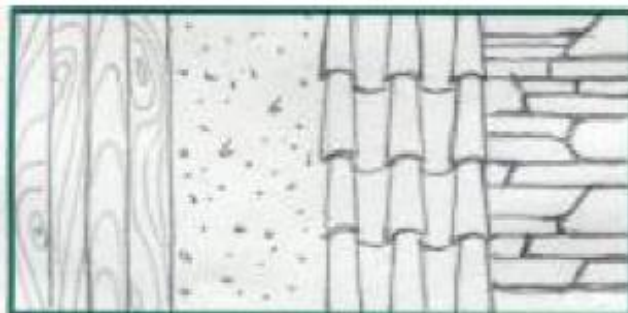
Donar acabats exteriors correctes

Tots els paraments exteriors de les edificacions (verticals i coberta) han d'utilitzar materials pensats per anar vistos o rebre acabats exteriors correctes. Especialment, no deixar fàbrica de blocs de formigó o de maó sense arrebossar i pintar.

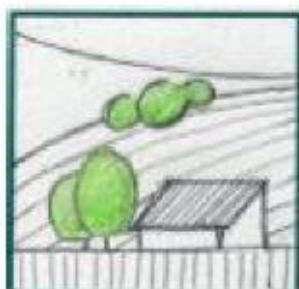
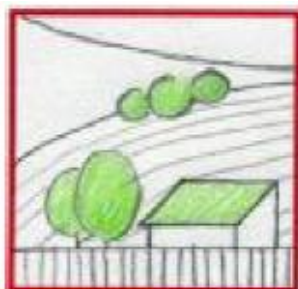
Basar-se en la paleta terrosa com a criteri general

Harmonitzar amb el paisatge significa inspirar-se en les pautes dels elements construïts propis del lloc. La gamma del color terrós és la més àmpliament associada a construccions, generalment perquè és el color de l'acabat.

Utilitzar materials i colors discrets

Escollir materials, textures i colors que no provoquin contrastos cromàtics estranys ni brillantor. Si la paleta cromàtica és atípica cal justificar-la amb una bona anàlisi cromàtica del context, fotomuntatges realistes de la proposta i criteris ben argumentats de l'elecció.

Limitar l'ús del color verd a casos Justificats

La paleta cromàtica de la vegetació no és pròpia dels elements construïts i generalment els destaca o els confereix un caràcter impropri.

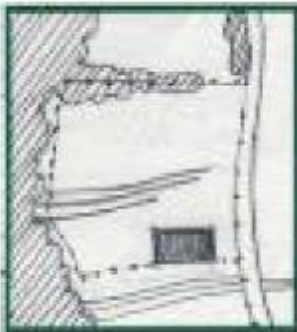
10. Apostar per tancaments permeables

Afavorir que en els tancaments de les finques prevalgui la permeabilitat visual i s'eviti la fragmentació del sòl, en cas de ser imprescindible la privacitat fer ús de vegetació d'acompanyament. Incorporar condicions pels tancaments com poden ser la permeabilitat o fragmentació, a més d'evitar les tanques d'obra i garantir un correcte acabat.

Minimitzar-ne la presència

Ha de limitar-se als casos imprescindibles. Quan sigui funcionalment possible, és millor utilitzar sistemes diferents de la tanca per assenyalar el límit de propietat o l'àmbit de l'activitat.

Situar en relació als elements del paisatge

No col·locar-les sense relació amb els elements físics i visuals estructuradors del lloc. Resseguir límits del parcel·lari alineacions arbrades, camins, perímetres edificats, canvis d'usos del sòl...

Optar per models visualment permeables

Preferiblement han de permetre la visió a través en tota l'altura. No construir petits murets de base ni deixar vistes les sabates de fonamentació.

Donar opacitat amb vegetació

Si cal que les tanques impedeixin la visió, complementar-les amb plantacions per l'exterior. Utilitzar espècies de l'entorn

Figura 11 Criteris en sòl no urbanitzable: condicionants de projecte
Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

4.3 Experiències europees

El paisatge a nivell europeu té una gran importància i implantació en els nous instruments urbanístics o de planificació de paisatge. Des de l'aprovació del Conveni europeu del paisatge l'any 2000, aquest s'ha convertit en un marc de referència pel que fa al tractament del paisatge. Diversos països d'Europa formen un referent en quant al tractament del paisatge a escala local i supramunicipal, motiu pel qual s'analitzen diversos casos en països diferents com a exemples d'aplicació normativa en temes paisatgístics. L'anàlisi es basa en tres exemples de França, Països Baixos i Suïssa, per les seves polítiques territorials i de paisatge i també per l'aplicació de l'establert pel Conveni europeu del paisatge.

S'han escollit aquests exemples com a mostra de plans de paisatge aplicats a nivell europeu i també com a exemple d'ordenació i regulació paisatgística, ja que actualment a Catalunya no disposem de Plans de paisatge que cobreixin tot el territori i poden servir com a referent. A continuació, s'observa el quadre resum dels plans anomenats:

Nom	País	Escala	Compliment	Implicació
Pla de paisatge de la vall de la Thève Amont	França	Supramunicipal	Voluntari	Diversos agents del territori i administracions
Pla de desenvolupament de paisatge de Kromme Rijn	Països Baixos	Supramunicipal, regional i municipal	Voluntari	Govern regional i govern local
Pla de desenvolupament de paisatge de Soulce	Suïssa	Regional i municipal	Voluntari	Agents del territori, administracions i població

Quadre 8 Resum experiències europees
Font: Observatori del Paisatge

Seguidament, es detallen breument les tres experiències europees i se'n fa una valoració conjunta final.

4.3.1 Pla de paisatge de la vall de la Thève Amont

El Pla de paisatge de la Vallée de la Thève Amont, desenvolupat l'any 2008 pel Parc Natural de la Regional de l'Oise-Pays de França, és d'àmbit supramunicipal i amb finançament públic. Aquest Pla sorgeix a través de la Charte du Parc Naturel Regional de l'Oise-Pays de France per tal de configurar un projecte de desenvolupament comú i amb l'objectiu de crear una visió global del paisatge, quins canvis experimenta i com es projecta en un futur.

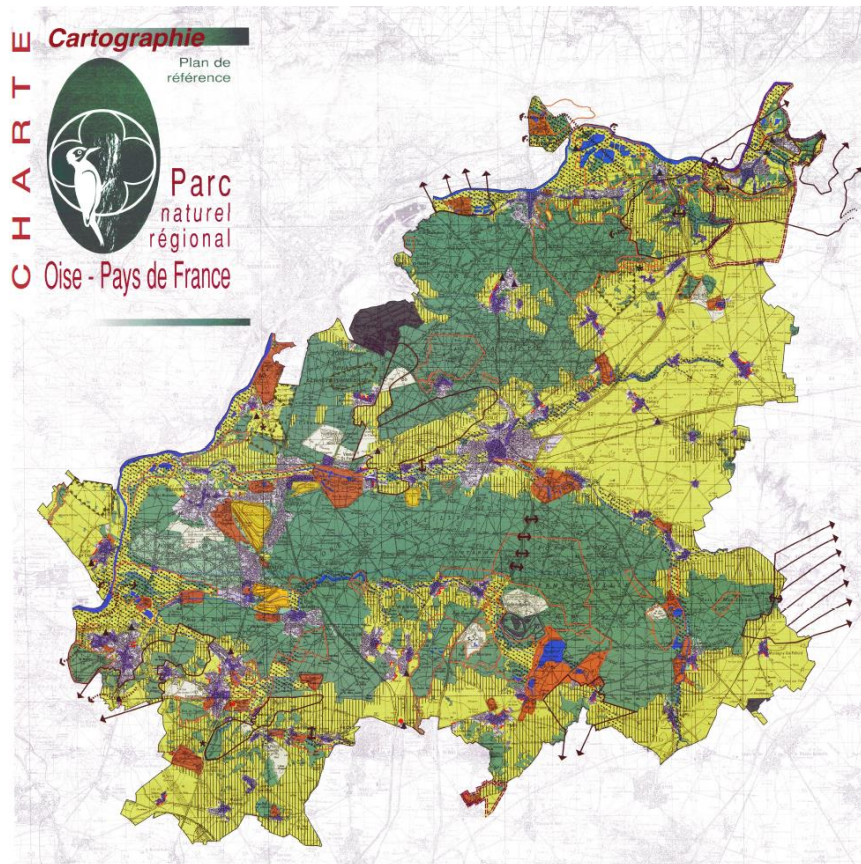

Figura 12 Cartografia Carta de paisatge
Font: <http://www.parc-oise-paysdefrance.fr/>

Com es pot veure en la següent imatge, la base del Pla de paisatge són les unitats de paisatge, una base excel·lent per a vincular les decisions del planejament paisatgístic amb les del planejament urbanístic, de manera que es generin estratègies pel paisatge local i projectes d'actuació específics. Les unitats de paisatge els serveixen com a àrees funcionals que ens permeten concretar en un espai determinat aquelles idees establertes a nivell global.

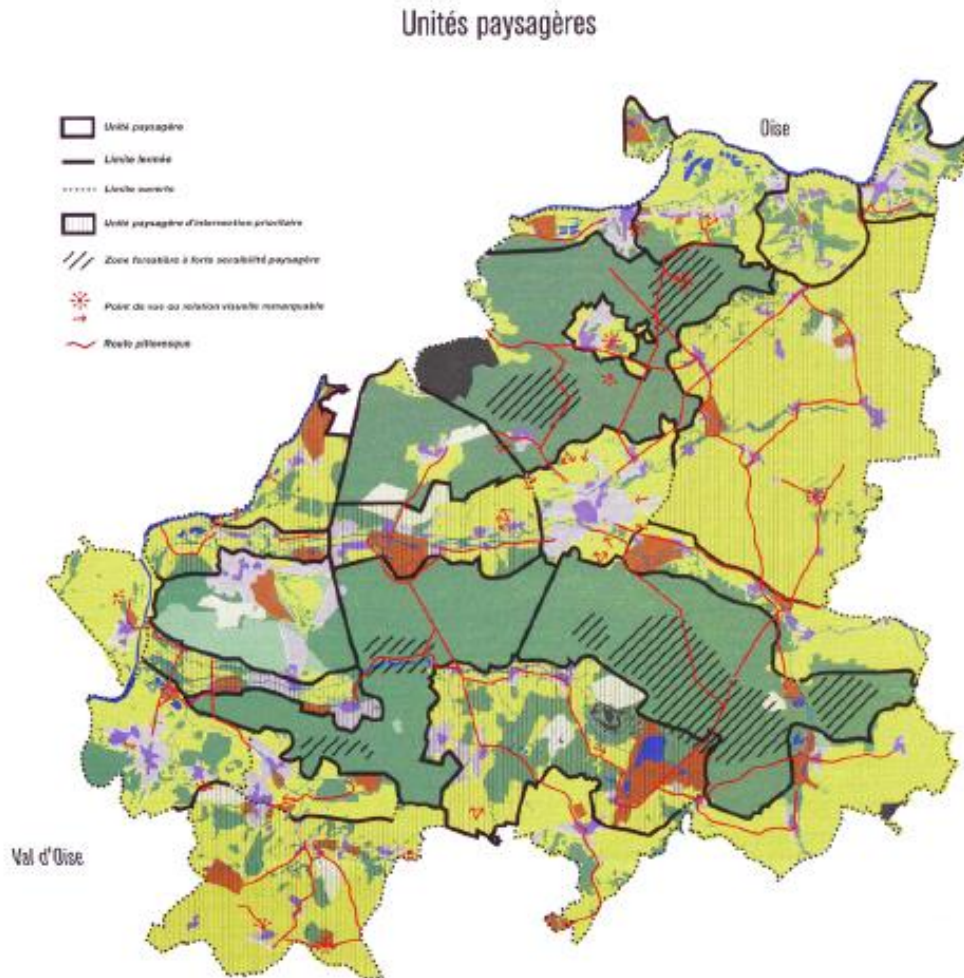

Figura 13 Unitats de paisatge de la vall de la Thève Amont
 Font: <http://www.parc-oise-paysdefrance.fr/>

A través de les unitats de paisatge, el Pla concreta diversos objectius i actuacions per a cadascun dels municipis afectats. Aquest desenvolupament facilita la implicació per part de les diferents administracions locals ja que permet que cada municipi pugui implementar els objectius de qualitat paisatgística en els seus instruments, ja siguin documents urbanístics o projectes de desenvolupament local.

Els set objectius paisatgístics que presenta el Pla són els següents:

- Mantenir la diversitat dels paisatges com a signes d'identitat fonamental de la vall de la Thève Amont.
- Preservar el caràcter rural dels paisatges del lloc.
- Promoure una gestió econòmica dels sòls que afavoreixi la integritat i la continuïtat dels espais agrícoles i naturals.
- Millorar la llegibilitat del paisatge de la vall de la Thève, de la ribera i dels seus afluents.
- Establir un equilibri entre la descoberta i la protecció del patrimoni (construït i natural).

- Millorar la qualitat de les zones de transició entre els espais urbans i els espais agrícoles o naturals.
- Encoratjar un desenvolupament local sostenible.

Finalment, es destaca la incorporació d'esquemes, diagrames i cartografia amb les diverses accions a emprendre per tal de facilitar la implementació del Pla de paisatge.

4.3.2 Pla de desenvolupament de paisatge de Kromme Rijn

El Pla de desenvolupament de paisatge de Kromme Rijn, desenvolupat l'any 2009 a partir de la cooperació voluntària de 6 municipis i la fundació Landschapergoed Utrecht, és d'àmbit supramunicipal amb finançament públic. Aquest Pla té per objectiu l'anàlisi exhaustiu del paisatge de l'àmbit, del qual n'identifica els valors, les problemàtiques i les oportunitats, però principalment existeix la voluntat d'establir un programa d'actuacions pel paisatge per tal d'enfortir-ne la seva qualitat.

El Pla s'ha establert en col·laboració d'organitzacions de la societat civil, representats de la comunitat empresarial i el sector agrícola. A més, els residents dels municipis poden col·laborar mitjançant diverses iniciatives de participació ciutadana.

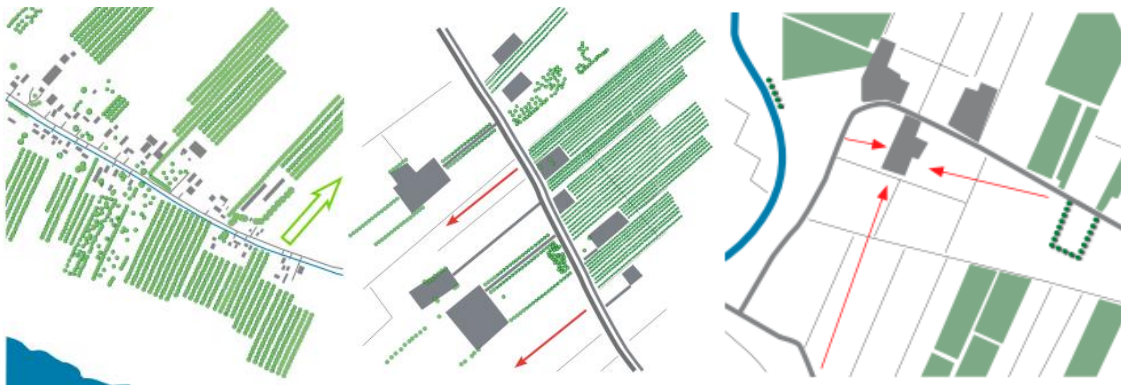

Figura 14 Estratègies del Pla de paisatge

Font: <https://www.bunnik.nl/over-bunnik/landschap-en-recreatie/het-kromme-rijnlandschap/landschapsontwikkelingsplan/>

Com podem veure en les diverses estratègies mostrades a les imatges, el Pla proposa el manteniment de la qualitat del paisatge agrícola juntament amb les qualitats escèniques que configuren les principals unitats de paisatge. A més dels elements esmentats, també es tenen en compte aspectes rellevants com la proximitat a la ciutat d'Utrecht, una nova delimitació del nivell de l'aigua i les infraestructures per a preservar la qualitat i la coherència del paisatge.

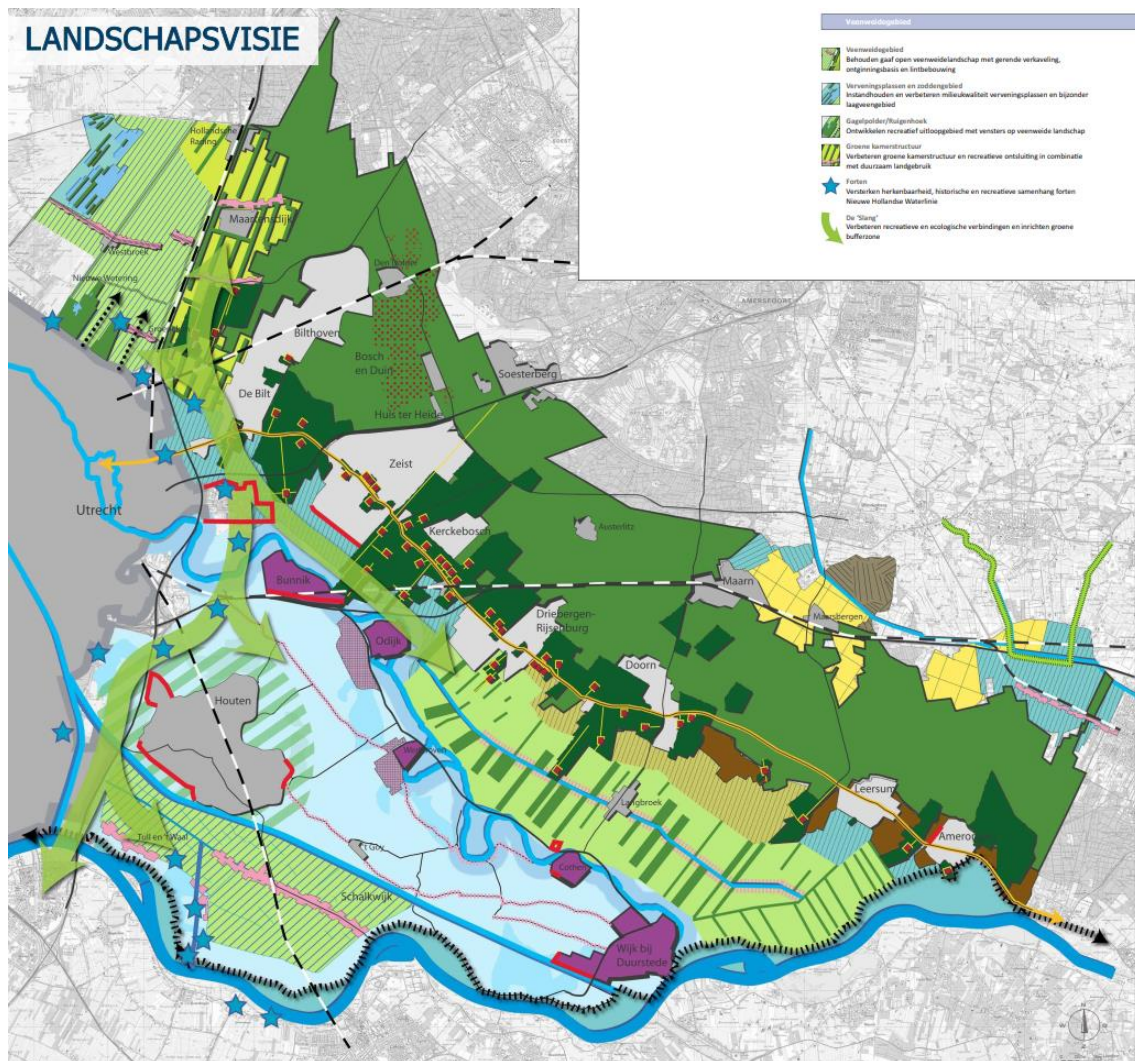

Figura 15 Visió de la naturalesa

Font: <https://www.bunnik.nl/over-bunnik/landschap-en-recreatie/het-kromme-rijnlandschap/landschapsontwikkelingsplan/>

El Pla compta amb un inventari i anàlisi del territori i paisatge que conforma l'àmbit, el qual es classifica segons deu zones paisatgístiques. Es tracta a visió i estratègia del paisatge i es planteja quina ha de ser l'evolució d'aquests per tal de marcar estratègies que garanteixin el respecte per la variabilitat i la qualitat paisatgística.

Es divideix l'espai en tres grans zones per a formular objectius i mesures com ara el manteniment de les característiques paisatgístiques i ecològiques del lloc reforçant el patrimoni i els usos històrics, la recuperació de zones boscoses, la creació de zones d'ús recreatiu i de connectors verds o el manteniment de l'harmonia visual.

Finalment, en el programa d'actuacions es defineixen els agents, la vinculació amb la planificació i el finançament necessari per a dur a terme les accions. El programa concreta la implementació del Pla mitjançant cartografia detallada i les especificacions per a cadascun dels municipis implicats. Entre les actuacions que es preveuen s'hi poden trobar accions com la integració dels

edificis en l'entorn, el desenvolupament d'horts a les zones urbanes o la millora dels accessos arbrats als nuclis urbans.

4.3.3 Pla de desenvolupament de paisatge de Soulce

El petit nucli rural de Soulce, ubicat en una petita vall a Suïssa, disposa d'un important patrimoni paisatgístic. L'any 1998 es va elaborar un Pla de desenvolupament del paisatge (CEP), el qual tenia un horitzó de 15 anys. Més tard, l'any 2005 es va actualitzar i va rebre el finançament de la Fundació Suïssa per la Protecció i la Gestió del Paisatge juntament amb altres organitzacions que van fer possible part de les accions.

Figura 16 Vista general de la vall de Soulce

Font: http://www.lek-forum.ch/darkstar_system/system_daten/iplek/media_kunde/fallbeispiele/Soulce_neu.pdf

Durant la elaboració del CEP s'hi van unir activament l'executiu municipal i un grup assessor, els quals en garanteixen la seva coordinació. No obstant, també va rebre el suport de la ciutadania, de diversos propietaris agrícoles i dels agents territorials de l'àmbit.

El CEP s'estructura per temes, els quals estableixen unes accions específiques per a dur a terme i que tenen l'objectiu de crear un espai confortable i divers en el que el medi natural, els components paisatgístics i les estructures socioeconòmiques cohabitin i evolucionin de manera

harmoniosa. Es fixen els programes d'actuacions per períodes de dos anys, sempre en funció de les demandes de la població i de les prioritats del moment concret.

Figura 17 Accions realitzades i en curs

Font: http://www.lek-forum.ch/darkstar_system/system_daten/iplek/media_kunde/fallbeispiele/Soultz_neu.pdf

Es classifiquen els temes i objectius principals de la següent manera:

- Planificació del territori: es planteja la necessitat d'una planificació global.
- Patrimoni arquitectònic: es prioritza la protecció i la restauració d'edificis històrics i la planificació d'espais.
- Agricultura: es volen mantenir les explotacions extensives i augmentar les superfícies agrícoles de valor ecològic.
- Silvicultura: es persegueix una gestió coherent de les superfícies forestals, mitjançant la definició de superfícies amb vocació ecològica, reserves forestals i gestió dels perímetres.
- Medis aquàtics: es vol conservar i valoritzar la xarxa hídrica en els seus aspectes naturals i històrics.
- Medis naturals: es plantegen accions relacionades amb la gestió, comunicació i coordinació, com per exemple crear un pla d'informació i de participació.

4.3.4 Síntesi final

Una vegada analitzats els tres casos, se n'extreuen les següents conclusions:

1. El Pla de paisatge analitzat a França ens mostra que es tracta d'un instrument que té per objectiu valoritzar el paisatge i poder incorporar-lo a les polítiques sectorials de planificació i ordenació del territori i l'urbanisme. El Pla es promou a través de l'Administració amb la voluntat que serveixi com a ruta, tant per a la pròpia Administració com pels agents del territori, en el moment de realitzar accions en l'àmbit que afavoreixin el paisatge.
2. El Pla de desenvolupament de paisatge analitzat als Països Baixos ens mostra que es tracta d'un instrument de caràcter voluntari que té com a finalitat dur a terme millores paisatgístiques a escala local. Es planteja com una eina que dona suport a les iniciatives locals i regionals que contribueix a la preservació de caràcter específic i a la diversitat del paisatge del país. Aquests plans permeten concretar les accions que cal emprendre sobre un territori des del punt de vista paisatgístic.
3. El Pla de desenvolupament de paisatge analitzat a Suïssa ens mostra que es tracta d'un instrument participatiu de planificació del territori que recull les aspiracions d'una comunitat en relació amb el seu paisatge pel que fa a les dimensions ecològica, estètica i territorial. El Pla estableix mesures de gestió i planificació paisatgística, a més de les accions que s'han de dur a terme per a aconseguir l'objectiu final, que consisteix en posar en valor el paisatge.

Com es pot comprovar, els tres casos mostren similituds pel que fa a l'objectiu i diferències en l'estructura i base del document. Els tres instruments tenen caràcter voluntari i es consideren una eina de política de paisatge i de cooperació entre municipis. També els uneix la participació ciutadana, la qual es imprescindible en el procés d'elaboració dels documents i, en el cas dels Països Baixos, condició indispensable per a rebre finançament.

No obstant, la principal diferència es troba en la seva aplicació. A França, els objectius i accions previstes en els plans de paisatge poden tenir una traducció bastant directa en un apartat concret inclòs en els documents de planejament. A Països Baixos, asseguren l'execució del pla de desenvolupament del paisatge per mitjà de la contractació de coordinadors de paisatge, els quals s'encarreguen de traduir-ne les determinacions a tots els plans i normatives que tenen incidència sobre la qualitat de paisatge. Finalment, a Suïssa, el pla inclou recomanacions que es poden integrar en els instruments de planificació urbanística i territorial i convertir-les en directrius d'obligat compliment.

5. Planejament municipal i supramunicipal en l'àmbit d'estudi

En aquest capítol s'analitzen els diversos instruments que afecten la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp. L'estructura proposada permet començar l'anàlisi a una escala territorial i aprofundir fins a les determinacions establertes a escala local.

A escala supramunicipal es detallen els següents documents:

- Pla territorial general de Catalunya
- Pla territorial parcial del Camp de Tarragona
- Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona
- Unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp
- Indicadors de la unitat de paisatge

A escala municipal es detallen els 13 plans d'ordenació urbanística municipal que afecten a l'àmbit d'estudi.

Mitjançant l'estudi dels instruments mencionats, es fixa un objectiu que uneix de forma transversal les diverses escales analitzades: conèixer la incidència del tractament del paisatge en cada un dels documents.

En aquest sentit, l'interès del capítol recau en la relació jeràrquica que presenten els instruments esmentats i en saber si les directrius o recomanacions que aporten els plans territorials es tradueixen i s'apliquen en els plans d'ordenació urbanística municipal.

En qualsevol cas, seguidament s'especifiquen els instruments assenyalats i, posteriorment, se n'extrauran les conclusions pertinents.

Figura 18 Instruments de planejament
Font: Observatori del Paisatge

5.1 Instruments a escala supramunicipal

El paisatge és el rostre del territori i representa una identitat, uns valors, una història o un sentiment, entre molts altres. En els espais oberts hi conviuen diversos usos i activitats que cal identificar, avaluar i estudiar per a poder protegir, gestionar i ordenar el territori en el que s'implanten.

Els espais oberts, el territori i el paisatge són elements vius, diversos i dinàmics que estan plens de riquesa, d'activitats, vida i noves oportunitats. En aquest sentit, establir normes i regulacions estàtiques es converteix en una tasca complexa, on no podem parlar només d'una única escala sinó que cal tractar-ho de manera conjunta en les diverses administracions i a diferents nivells, sempre treballant amb un objectiu comú: la protecció, gestió i ordenació del paisatge.

A continuació, es fa referència als instruments supramunicipals que estableixen un marc comú i noves eines per a crear un paisatge de qualitat.

Figura 19 Mapa dels àmbits territorials

Font: Departament de territori i sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya

5.1.1 El Pla territorial general de Catalunya

Normativa

Llei 23/1983, del 21 de novembre, de política territorial; Llei 1/1995, de 16 de març, per la qual s'aprova el Pla territorial general de Catalunya.

Contingut del Pla

El Pla territorial general (PTG) és l'instrument que defineix els objectius d'equilibri territorial d'interès general per a Catalunya i, a la vegada, és el marc de coherència de tots els plans, programes o accions amb incidència territorial, els quals n'han de tenir en compte les orientacions.

Així, el PTG ha de comprendre's com l'instrument que defineix els objectius per a aconseguir el desenvolupament sostenible de Catalunya, l'equilibri territorial i la preservació del medi ambient.

A continuació, es presenten els 3 objectius establerts pel PTG:

- Fomentar una distribució equilibrada del creixement per tal d'assolir nivells de renda adequats en tot el territori.
- Promoure un creixement ordenat de les implantacions sobre el territori per tal d'incrementar l'eficàcia de les activitats econòmiques i aconseguir una millor qualitat de vida.
- Afavorir el creixement econòmic de Catalunya i la lluita contra l'atur.

Per a poder assolir els objectius anteriors, el PTG presenta les propostes en les següents 3 línies d'actuació:

- Definició d'estratègies
- Definició del model territorial
- Directrius per a la formulació dels plans

Per altra banda, pel que fa a la definició de les estratègies, el PTG s'estructura en les següents 3 línies:

- Territori. Promoure el creixement de Catalunya com a regió relligada i integrada en el marc de la UE i internacional, i promoure el creixement com a regió relligada i equilibrada interiorment.

- Qualitat de vida. Assegurar el desenvolupament sostenible preservant el medi ambient i assegurar bons nivells de vida i dotació adequada en serveis i equipaments.
- Economia. Potenciar el desenvolupament global del país i assegurar-ne la competitivitat, a més de potenciar Catalunya com a centre de decisions econòmiques i com a centre financer.

Determinacions que afecten de manera específica a l'àmbit objecte de treball

En relació al caràcter, obligacions i objectius del Pla de paisatge, és d'afectació directa l'estratègia de desenvolupament sostenible i preservació del medi ambient, que es concreta en l'eix estratègic de conservar, protegir i restaurar el medi ambient. Aquest s'articula a partir d'una sèrie de mesures, entre les que trobem la de preservar les zones de més interès natural i paisatgístic.

Pel que respecta a la definició del model territorial, les directrius generals de la protecció en el medi natural són:

- Impulsar la redacció del planejament especial o sectorial específic i propi de cada espai: planejament que ha de definir la normativa, gestió, infraestructures i equipaments i, així mateix, els programes específics i d'inversions a l'espai.
- Impulsar la regeneració i restauració dels espais naturals d'interès que es trobin degradats o hagin sofert alternacions que posin en perill la seva supervivència.
- Considerar els espais objecte de protecció com els subjectes del planejament: espais amb entitat i valors propis.
- Tractar aquests espais com un sistema territorial integrat d'espais naturals que ofereixen un continu natural i, d'aquesta manera, assegurar la continuïtat de la taca de sòl no urbanitzable per tot el territori.
- Equipar els espais objecte de protecció d'acord amb els criteris pels quals hi ha estat incorporats: promoure la seva utilització i, per una altra banda, canalitzar-la i endreçar-la, evitant que s'estengui indiscriminadament. En tot cas, serà necessari garantir el seu manteniment i compatibilitzar els criteris de preservació amb l'activitat dels seus pobladors.

El PTG proposa directrius específiques per a espais d'especial interès agrícola, sòls d'especial interès forestal i espais que contenen el patrimoni històric-artístic, les quals s'apliquen i es desenvolupen en el planejament sectorial corresponent.

El Pla territorial general estableix aplicar les mesures globals següents als espais objecte de protecció:

- En aquests espais, qualsevol nova activitat o instal·lació susceptible de provocar transformacions o lesions significatives al medi ambient, s'haurà de sotmetre prèviament al procediment d'avaluació d'impacte ambiental.
- Incorporar-los o mantenir-los en la mesura que sigui possible en el règim de sòl no urbanitzable.
- S'hi aplicarà la Llei 12/1981, de restauració dels espais afectats per activitats extractives.

Finalment pel que fa a les directrius a la formulació dels plans territorials i urbanístics, el PTG estableix que el planejament general urbanístic ha de concretar les determinacions i propostes dels plans territorials parcials mitjançant la classificació i qualificació de sòl: ha de fixar les tipologies, les densitats i els paràmetres de l'edificació, a més de totes les determinacions que la legislació li atribueix, recollides en la legislació urbanística.

5.1.2 El Pla territorial parcial del Camp de Tarragona

Normativa

Llei 23/1983, del 21 de novembre, de política territorial. En data 12 de gener de 2010, el Govern de Catalunya ha aprovat definitivament el Pla territorial parcial del Camp de Tarragona. L'acord de Govern i la normativa del Pla han estat publicats en el Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 5559, de 3 de febrer de 2010, a l'efecte de la seva executivitat immediata.

Contingut del Pla

El Pla territorial parcial del Camp de Tarragona (PTPCT) desplega les determinacions del PTG en l'àmbit territorial comprès per les comarques de l'Alt Camp, el Baix Camp, el Baix Penedès, la Conca de Barberà, el Priorat i el Tarragonès.

El PTPCT ha adoptat les premisses a l'escala general de Catalunya, els 15 criteris ja explicats en apartats anteriors, cinc dels quals s'han de tenir especialment en compte en el Pla de paisatge objecte del present document:

1. Afavorir la diversitat del territori i mantenir la referència de la seva matriu biofísica.

Catalunya és un territori amb una gran diversitat d'ambients i de paisatges, resultat de processos d'antropització diferents, condicionats per les circumstàncies que en cada cas aporta una matriu

biofísica d'enorme riquesa. Cal constatar les marcades diferències de la topografia, del substrat geològic, d'edafologia del sòl, de clima i de cobertura vegetal que es donen en el territori de Catalunya. No obstant això, sovint s'ha entès el desideràtum de l'equilibri territorial com l'objectiu de fomentar una homogeneïtzació de variables com l'accessibilitat, la població, l'ocupació del sòl,... en els diferents àmbits territorials. Creiem que aquesta visió simplista de l'equilibri no és el que el territori de Catalunya reclama, ni la que permet treure millor partit de les seves potencialitats a llarg termini. El planejament territorial ha de tenir com a criteri bàsic que el desenvolupament econòmic i social no ha de comportar una pèrdua de la diversitat del territori, i és per aquest motiu que l'enteniment de la matriu biofísica ha d'ésser el referent principal, tant per al coneixement de l'àmbit objecte de planejament, com per a les accions i les mesures de desenvolupament, o conservació, que el pla proposi.

2. Protegir els espais naturals, agraris i no urbanitzables en general com a components de l'ordenació del territori.

Tot i l'esforçada actitud de molts plans municipals d'ordenació urbanística, els sòls rurals no urbanitzables han tingut un dèficit de planejament motivat per la insuficiència espacial dels termes municipals, els quals, per la seva extensió, poques vegades arriben a incloure configuracions significatives pel que fa al medi físic o els components biòtics del territori. Per aquesta raó, la normativa urbanística de protecció i gestió dels espais no urbanitzables ha tingut quasi sempre limitacions clares d'enfocament. D'altra banda, el planejament sectorial, com el Pla d'espais d'interès natural, si bé ha tingut la llibertat de delimitació d'àmbits, s'ha configurat com un catàleg d'elements aïllats. Una de les principals aportacions que correspon fer al planejament territorial és configurar el sistema d'espais que han de quedar fora dels processos d'urbanització i d'implantació d'activitats intenses ja sigui pel seu valor intrínsec (biodiversitat, fertilitat, etc.), per les funcions i recursos que garanteix (recàrrega d'aqüífers, protecció de riscos naturals, etc.) o per la localització territorial que els fa inadequats per al desenvolupament urbanístic. El sistema d'espais lliures s'ha de planificar proactivament, se li ha d'assignar valor: no pot ser considerat com a residual al procés d'urbanització si no com la base del planejament; tampoc pot ser considerat com quelcom homogeni perquè no tot té el mateix valor ni compleix les mateixes funcions territorials. Per garantir les funcions ecològiques, productives i àdhuc paisatgístiques o de lleure, cal que el sistema d'espais lliures conformi una xarxa contínua que garanteixi les connectivitats necessàries. Una xarxa formada per unitats de la màxima dimensió i amb la mínima fragmentació possible.

3. Preservar el paisatge com un valor social i un actiu econòmic del territori

Des de la recuperació de la democràcia i l'autogovern, s'ha produït una sensible millora del paisatge interior de les ciutats i viles catalanes. L'acció dels ajuntaments i l'actitud positiva dels ciutadans han permès un redreçament notable de les dinàmiques de construcció i reforma de les àrees urbanes que mostren un balanç altament positiu durant aquests anys. Tanmateix en els espais oberts territorials i en els entorns perifèrics de les àrees urbanes, el balanç té un signe molt diferent. Els moviments en defensa de diversos paisatges territorials, cada vegada més nombrosos, ens mostren com els valors estètics i identitaris del paisatge han anat prenent una gran dimensió social. D'altra banda, la importància creixent del turisme, però també els objectius d'imatge d'altres sectors econòmics, han anat donant al paisatge un valor important com a actiu econòmic del territori, i amb clares perspectives de creixement en el futur. Si bé en molts llocs

calen ja accions concretes de recuperació de paisatges o de millora de les seves condicions de percepció, el planejament territorial té una notable responsabilitat en matèria paisatgística, atès que pel seu enfocament ampli i per l'escala de proposta, pot intervenir de manera global en la correcció dels processos que afecten els valors que li són propis. Els plans, des de la visió que els permet el seu àmbit, han d'identificar les unitats de paisatge i l'articulació en l'estructura territorial, així com les dinàmiques naturals, socials i econòmiques que els fonamenten. Des de la comprensió dels fenòmens paisatgístics, els plans han d'establir condicions directes i indirectes per a l'evolució dels paisatges i assenyalar estratègies per al manteniment o restauració d'aquells d'especial valor. En un paisatge tan antropitzat com el de Catalunya, la consideració de l'agricultura i les pràctiques ramaderes i forestals tradicionals, com a factors conformadors de paisatge, serà primordial, com també ho serà la reorientació, en la mesura del possible, d'aquelles formes intensives de ramaderia i agricultura que constitueixen, avui, algunes de les amenaces més importants per a la qualitat del paisatge rural.

4. Moderar el consum de sòl

El territori de Catalunya, en especial aquell sotmès a dinàmiques econòmiques més intenses, ha estat objecte d'un procés de consum de sòl creixent per la urbanització, les infraestructures i les implantacions aïllades d'activitats que en algunes àrees, com la regió metropolitana de Barcelona, ha doblat amb escreix en pocs anys l'ocupació de sòl que s'havia produït acumulativament des dels orígens de la colonització del territori. Convé fer notar que no solament es consumeix aquell sòl que realment ocupa l'espai construït: el creixement discontinu de la trama urbana, que ha estat la tònica en amplis territoris, fragmenta el sòl i genera espais lliures fortament devaluats, d'escàs valor ecològic, productiu i paisatgístic. En aquests moments, ateses les perspectives de creixement demogràfic i la demanda de noves infraestructures, seria irreal suposar que no caldrà ocupar més territori. Tanmateix són pertinents els criteris de restringir els processos d'ocupació als estrictament necessaris, sense perdre de vista el caràcter de recurs escàs que té el sòl, en especial aquell que té bones condicions per al desenvolupament urbanístic, i que el principi de cautela aconsella administrar acuradament. Els plans territorials hauran de fomentar, directa o indirectament, la utilització eficient de les àrees urbanes i, en el seu cas, la renovació i rehabilitació dels teixits urbans, de forma que la demanda de més espai per a l'habitatge i les activitats econòmiques correspongui només a aquella part que no pugui tenir cabuda en les àrees urbanes existents.

10. Vetllar pel caràcter compacte i continu dels creixements

El consum de sòl per a habitatge i activitats, a més d'haver estat quantitativament elevat, s'ha anat produint amb un notable grau de dispersió i desarticulació en relació amb les trames urbanes històriques. Per aquests motius, els efectes negatius, pel que fa a la integritat formal del territori i el paisatge, han estat molt més grans. D'altra banda, aquestes formes de creixement per peces separades, sovint monofuncionals, tendeixen a un model de ciutat funcionalment ineficient, socialment insolidària i ambientalment insostenible. El planejament territorial ha d'establir pautes clares per tal que els desenvolupaments urbanístics per extensió es produeixin segons lògiques de continuïtat de les trames urbanes existents i tinguin unes densitats que facilitin un aprofitament raonable del sòl que s'urbanitza, en tot cas, sense perjudici de la necessària integració formal a les condicions topogràfiques i al paisatge.

Pel que fa a les implantacions aïllades de serveis, equipaments o activitats que tenen lògiques de no integració a les trames urbanes, els plans territorials aportaran criteris de protecció de determinades àrees de sòl i, en general, de restricció de les autoritzacions només a aquelles que tenen un valor estratègic o que responen a una demanda real que no es pot satisfer d'altres maneres, i distingir-les clarament d'aquelles altres que pretenen, de fet, crear una nova demanda de consum. En aquella part del territori de Catalunya on encara es manté una relació clara entre la ciutat i el seu entorn rural caldria que aquesta es conservés. Les ciutats haurien de créixer mantenint una forma definida i compacta que preservi la imatge de l'entorn, i evitar, així, les formes d'ocupació que han banalitzat el paisatge perifèric de les àrees metropolitanes.

Determinacions que afecten de manera específica a l'àmbit objecte de treball

En relació a l'elaboració del Pla de paisatge, és de rellevància particular l'àmbit d'ordenació del sistema d'espais oberts, el qual comprèn tot el sòl classificat com a no urbanitzable. En aquest sentit l'ordenació del sistema es configura com una eina per preservar els espais d'interès natural, agrícola i paisatgístic, i evitar la urbanització de zones de risc o mal comunicades.

Concretament, el sistema d'espais oberts planteja les següents problemàtiques:

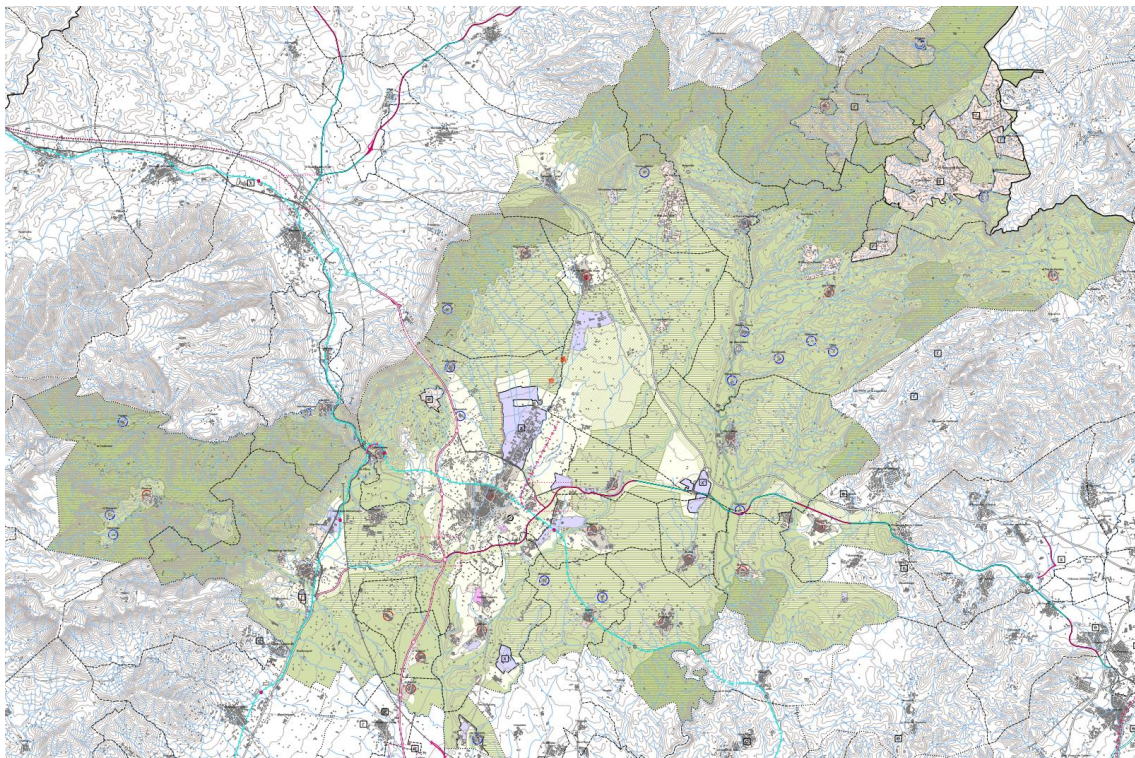
- La gran dispersió del sòl urbà i dels diferents usos en el territori, cosa que comporta una elevada fragmentació territorial i degradació paisatgística, a banda de costos i ineficiències importants en la prestació dels serveis i la mobilitat.
- La gran densitat i dispersió de construccions, infraestructures i instal·lacions en el sòl no urbanitzable.
- La inexistència d'una reflexió sobre els valors del sòl no urbanitzable de la plana més enllà dels valors naturals, cosa que passa per analitzar el territori en clau agrícola (fertilitat), funcional, d'estructuració urbana, paisatgística, de potencial estratègic, d'inadequació al desenvolupament urbà, etc.
- La inexistència d'una xarxa supramunicipal contínua de sòl no urbanitzable que garanteixi la preservació dels espais de major valor natural i les necessàries connexions ecològiques entre els mateixos.
- La inexistència d'un planejament supramunicipal dels espais oberts en les conurbacions (àmbit central, franja costanera, plana del Baix Penedès, etc) tant per a la integració dels elements de valor natural (desembocadures de torrents i rieres, platges, pinedes...) en el corresponent escenari urbà com la mateixa estructuració del sistema d'assentaments (ús social, qualitat paisatgística, etc.).

- La pèrdua del patrimoni paisatgístic rural i, en conseqüència, la banalització, la homogeneïtzació i la pèrdua d'atractiu turístic i de qualitat de vida.
- La insuficient garantia de continuïtat de les infraestructures toves com ara itineraris per a vianants, camins ramaders, camins de ronda / passeigs marítims (vegetats i naturalitzats, amb pocs cotxes).
- La gestió insuficient del sòl no urbanitzable (tendència creixent).

El PTPCT es planteja com a objectiu aportar solucions positives a les problemàtiques esmentades. Per raons d'escala i competència, en algunes presenta major incidència que en altres.

Pel que fa al territori objecte de treball, el PTPCT en fa referència de la següent manera: L'extensa plana de l'Alt Camp, tancada per muntanyes, lleugerament inclinada cap al sud i ben comunicada per infraestructures de gran recorregut, es caracteritza pel predomini absolut de l'espai agrícola, que només es veu interromput per la ciutat de Valls, uns polígons industrials de dimensió notable i petits nuclis de població compactes i predominantment rurals. Pel seu interès paisatgístic i agrari, a la comarca s'han delimitat diversos espais oberts de protecció territorial.

Es classifiquen els espais oberts segons el grau de protecció en tres categories: sòl de protecció preventiva, sòl de protecció territorial i el sòl de protecció especial.

*Figura 20 Pla territorial parcial del Camp de Tarragona a l'Alt Camp
Font: Pla territorial parcial del Camp de Tarragona*

El paisatge en el Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona

El PTPCT no compta amb directrius de paisatge que siguin vinculants en la tramitació d'autoritzacions en sòl no urbanitzable. No obstant, la normativa del Pla dedica al paisatge el títol VI, en el que s'estableixen normes encaminades a regular directament els fenòmens de transformació del paisatge.

Afegeix que els projectes de transformació del territori rural han de prendre en consideració les següents qüestions:

- a) La possibilitat de mantenir l'escala de la compartimentació de l'espai agrícola productiu en les diverses peces, ja siguin camps o unitat de producció agrícola, que amb la seva dimensió, proporció, ritme i seqüència, defineixen els diversos paisatges rurals.
- b) Les característiques dels elements de separació entre unitats productives, ja siguin murs de pedra o altres materials, marges, tanques arbrades o espais residuals que concentren el desnivell i que poden presentar diferents formacions vegetals.
- c) La conservació i manteniment de la xarxa de drenatge natural del territori com a components destacats del mosaic agroforestal característic del paisatge de Catalunya.
- d) La protecció i conservació de la xarxa de camins rurals, les infraestructures de rec i les construccions d'abric tradicionals complementàries de l'ús agrari, sense perjudici de les obres de manteniment i millora que siguin necessàries.
- e) Les possibilitats d'aprofitar, en l'obertura de camins i en l'estesa de xarxes d'infraestructura de servei local, els canals de pas i els corredors existents i de seguir les actuals vies de comunicació procurant mantenir la unitat de les explotacions i mirant d'evitar la fragmentació dels camps.

A més, s'estableixen condicions generals per a les edificacions aïllades, referents a aquelles ubicades separades dels assentaments urbans i que són alteracions del paisatge existents. En aquest sentit, s'afegeixen condicions pel que fa a la seva implantació, el perfil territorial, la proporció, el pendent, la parcel·la, les distàncies, les façanes i cobertes i la vegetació.

5.1.3 El Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona

Normativa

El 28 de maig de 2010 es va emetre l'Edicte sobre una resolució del conseller de Política Territorial i Obres Públiques d'aprovació definitiva del Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona, a l'efecte de la seva executivitat immediata, que fou publicat al Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya núm. 5650, de 15 de juny de 2010.

Contingut del Pla

L'àmbit territorial del Camp de Tarragona el constitueixen les següents comarques: l'Alt Camp amb una superfície de 53.800 ha, el Baix Camp amb una superfície de 69.710 ha, el Baix Penedès amb una superfície de 29.620 ha, la Conca de Barberà amb una superfície de 65.020 ha, el Priorat amb una superfície de 49.860 ha i el Tarragonès amb una superfície de 31.890 ha.

El Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona identifica 29 unitats de paisatge, amb una extensió mitjana de 183 km². Es tracta de la superfície adequada per a que els plans territorials parcials puguin integrar com a determinacions les mesures destinades a la protecció, gestió i ordenació del paisatge.

El segon bloc del catàleg presenta els aspectes generals del Camp de Tarragona, es descriuen els principals condicionants naturals del paisatge i els elements que s'han desenvolupat sobre aquest substrat, com són les formacions vegetals i els hàbitats, els usos del sòl, les poblacions o les infraestructures. També es descriu el procés històric de poblament i la seva influència sobre el paisatge, juntament amb el paisatge actual i les seves dinàmiques, l'expressió artística del paisatge, els valors i, finalment, les amenaces i oportunitats.

Una de les oportunitats que fa referència a l'àmbit de treball és la nova Política agrària comuna, basada en l'aplicació de mesures ambientals, els contractes globals d'explotació i la producció integrada i de qualitat, que suposa una oportunitat per a reconduir l'activitat agrícola i frenar els principals processos d'homogeneïtzació del paisatge de les planes agrícoles, com la de la plana de l'Alt Camp.

El tercer bloc presenta les singularitats i la diversitat paisatgística del Camp de Tarragona. Es tracta d'una síntesi dels principals trets paisatgístic i es destrien les principals figures que caracteritzen el paisatge com a elements que l'estructuren. A aquests elements se'ls atribueix una gran quantitat de valors paisatgístics com els estètics, socials, naturals i històrics, els quals doten d'identitat i simbolisme el Camp de Tarragona. El Catàleg en destaca els següents: fons

escènics i fires, costers de vinya, trilogia mediterrània, avellaner, garrofer, planes cerealístiques, paisatges espirituals, castells del Gaià, patró d'assentaments i el paisatge romà de l'Ager Tarraconensis.

A continuació, s'observa l'àmbit del Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona amb les seves unitats de paisatge:

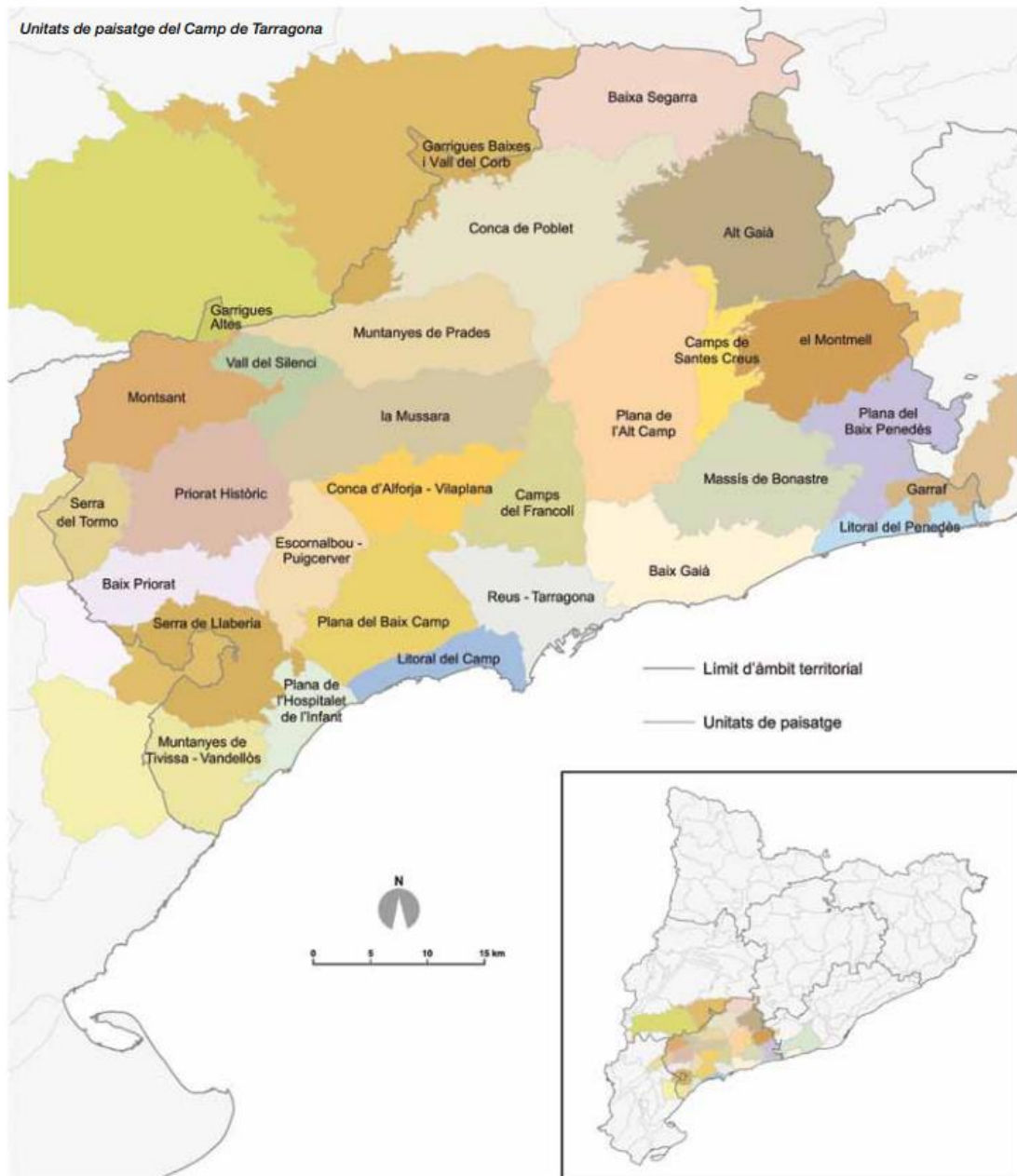

Figura 21 Unitats de paisatge del Camp de Tarragona
Font: Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona

En el quart bloc es presenten els paisatges d'atenció especial del Camp de Tarragona, els quals tenen un seguit de valors molt destacats o bé són objecte de grans transformacions del territori que susciten repercussions paisatgístiques importants. Són paisatges que presenten una determinada heterogeneïtat, singularitat o complexitat des del punt de vista de la gestió i l'ordenació paisatgístiques i sobre els quals s'han definit criteris específics per a preservar-los, gestionar-los i ordenar-los. Els quatre paisatges d'atenció especial són els següents: el paisatge del garrofer, el paisatge de la perifèria de Tarragona, el paisatge de l'avellaner i el paisatge de la façana litoral del Tarragonès-Penedès.

El Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona planteja 21 objectius de qualitat paisatgística, coherents amb els 10 objectius generals definits per l'àmbit de Catalunya.

Objectius de qualitat paisatgística per al Camp de Tarragona

1. Un **paisatge urbà** rehabilitat, valorat per la trajectòria històrica pròpia de qualitat arquitectònica, endreçat i dissenyat per assegurar la bona qualitat de vida dels ciutadans.
2. Uns **assentaments urbans** amb un creixement ordenat, dimensionat d'acord amb les necessitats reals i que no comprometi el futur del caràcter agrícola dels espais circumdants als nuclis urbans.
3. Unes **urbanitzacions** endreçades, amb perímetres nítids i amb qualitat paisatgística.
4. Uns **paisatges litorals neutres i agrícoles** gestionats integralment, preservats de la urbanització i les infraestructures, que resultin accessibles al gaudi i l'ús social amb respecte pels valors naturals i estètics.
5. Uns **paisatges litorals urbanitzats** amb unes intervencions dirigides a dotar-los de qualitat, a preservar-ne la identitat i a millorar-ne l'accessibilitat per al gaudi i l'ús social.
6. Uns **paisatges naturals** de qualitat que compaginin l'activitat agropecuària, d'extracció i aprofitament sostenible dels recursos naturals i l'ús turístic i de gaudi.
7. Un **sòl no urbanitzable** on les actuacions permeses (equipaments d'interès públic, explotació de recursos naturals, construccions agràries, reconstrucció i rehabilitació de masies i cases rurals...) contribueixin a emfasitzar els paisatges per mitjà d'una bona integració en l'entorn tant de les construccions com dels espais lliures associats.
8. Unes **vies de comunicació** integrades en el territori i en el paisatge i que permetin la permeabilitat ecològica i la continuïtat paisatgística i social del territori.

9. Uns **accessos als nuclis urbans** ordenats paisatgísticament que facilitin la transició entre els espais oberts i els paisatges urbans i que reforcin el caràcter i la identitat de les poblacions.
10. Uns **espais periurbans** de les grans i mitjanes ciutats dissenyats amb criteris d'integració i aportació de nous elements d'interès en el paisatge.
11. Uns **polígons industrials, energètics, logístics i àrees terciàries (comercials i d'oci)** ubicats en zones visuals no preferents o notòries i dissenyats tenint en compte la integració amb l'entorn, especialment en els perímetres que confronten amb el sòl no urbanitzable.
12. Uns **parcs eòlics i parcs solars fotovoltaics**, planificats amb visió de conjunt a escala regional i implantats d'acord amb els elements que configuren el paisatge.
13. Uns **fons escènics** de qualitat que mantinguin els referents visuals i identitaris del Camp de Tarragona i que no incorporin elements estranys o aliens.
14. Una **xarxa de miradors** des dels quals destaquin les **panoràmiques** més rellevants i que permetin descobrir la diversitat i els matisos dels diferents paisatges del Camp de Tarragona.
15. Uns **mosaics agroforestals** de conreus de secà, productius, i vinculats al manteniment dels elements de **pedra seca** de suport a l'agricultura, o exemples vius de paisatges de la trilogia mediterrània per excel·lència (blat, vinya i olivera/ ametller).
16. Uns **paisatges de la vinya** ben conservats i gestionats que potenciïn els productes vinícoles que s'hi produeixen, on la vinya conviu amb altres conreus de secà generant mosaics agrícoles.
17. Un **paisatge del garrofer** que generi espais agrícoles de qualitat en espais agrícolament marginals a partir del treball de la pedra seca, conservat com a referent estètic i identitari del litoral mediterrani tarragoní, i que creï espais tampó/de transició entre els espais urbanitzats i els espais naturals.
18. Un **paisatge de l'avellaner** del sector central del Camp gestionat a partir de la seva singularitat i identitat i que permeti la revaloració dels productes agrícoles.
19. Uns **paisatges dels conreus herbacis de secà**, característics de la baixa Segarra, que es mantinguin nets d'elements que en trenquin la configuració topogràfica i el mosaic agroforestal.
20. Uns **paisatges fluvials**, especialment dels rius Francolí i Gaià, però també del conjunt de barrancs i rieres, conservats d'acord amb la seva dinàmica i funcionalitat i accessibles per a activitats de gaudi.

21. Un **paisatge del patrimoni històric vinculat a les construccions defensives, a les construccions religioses i a les construccions productives**, dotat d'un contingut i de significació territorial i paisatgística.

Finalment, el catàleg proposa una sèrie de mesures i accions transversals que són aplicables a l'àmbit territorial del Camp de Tarragona:

- Promoure la creació de consorcis supramunicipals amb l'objectiu que les diferents administracions consensuin les mesures i accions compartides i estableixin mecanismes de gestió conjunta.
- Desenvolupar instruments que permetin la concertació i el consens en relació amb la gestió, l'ordenació i la protecció del paisatge per part dels diferents agents del Camp de Tarragona que hi intervenen (polítics, econòmics i socials). Un exemple dels instruments que es poden desenvolupar són les cartes de paisatge.
- Establir procediments (enquestes, fòrums de debat, etc.) per a fomentar la participació activa de la població en les decisions sobre polítiques de paisatge. Els mecanismes de participació haurien d'incloure la presentació d'informació visual infogràfica i tècniques de modelització que facilitin la comprensió del contingut i de l'objectiu de l'enquesta.
- Crear un premi per a reconèixer els millors projectes d'integració paisatgística de nous projectes i recuperació dels ja construïts, on es tinguin en compte, entre altres, els aspectes estètics, de procés (participació) i d'integració en l'entorn.
- Incorporar la valoració dels elements intangibles del paisatge (simbòlics, identitaris, etc.) en els procediments de participació a escala local, ja que sovint aquests elements són més fàcilment perceptibles pels habitants o els visitants d'un territori i aquesta es postula com l'escala l'òptima per a la bona identificació.
- Fomentar l'educació en els valors del paisatge entre la població del Camp de Tarragona com a mecanisme de conscienciació de la necessitat de gestió, ordenació i protecció del paisatge.
- Protegir i potenciar el valor del patrimoni intangible vinculat al paisatge (tècniques tradicionals de treball de la terra, contes, cançons, pintura de paisatge, etc.), que ha contribuït a la identitat dels paisatges.
- Endegar una gestió activa del paisatge no visual, per exemple, l'acústic, identificant les característiques no visuals del paisatge (per exemple, el so de les campanes a les zones on la dimensió històrica cristiana forma part del caràcter del paisatge).

5.1.4 La Unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp

La Plana de l'Alt Camp està sotmesa a diversos **riscos** i impactes, els que es poden observar a simple vista són els polígons industrials, dispersos al llarg de la unitat i de gran extensió. Per altra banda, la seva situació estratègica a la zona del Camp de Tarragona fa que la constant connexió amb els corredors en transformin excessivament el seu paisatge. El retrocés econòmic de l'agricultura, punt fort de la unitat, podria arribar a alterar el mosaic tradicional existent. Per altra banda, les característiques naturals també suposen un risc per l'àmbit, des dels incendis forestals fins a la instal·lació de nous aerogeneradors pels forts vents registrats a la zona.

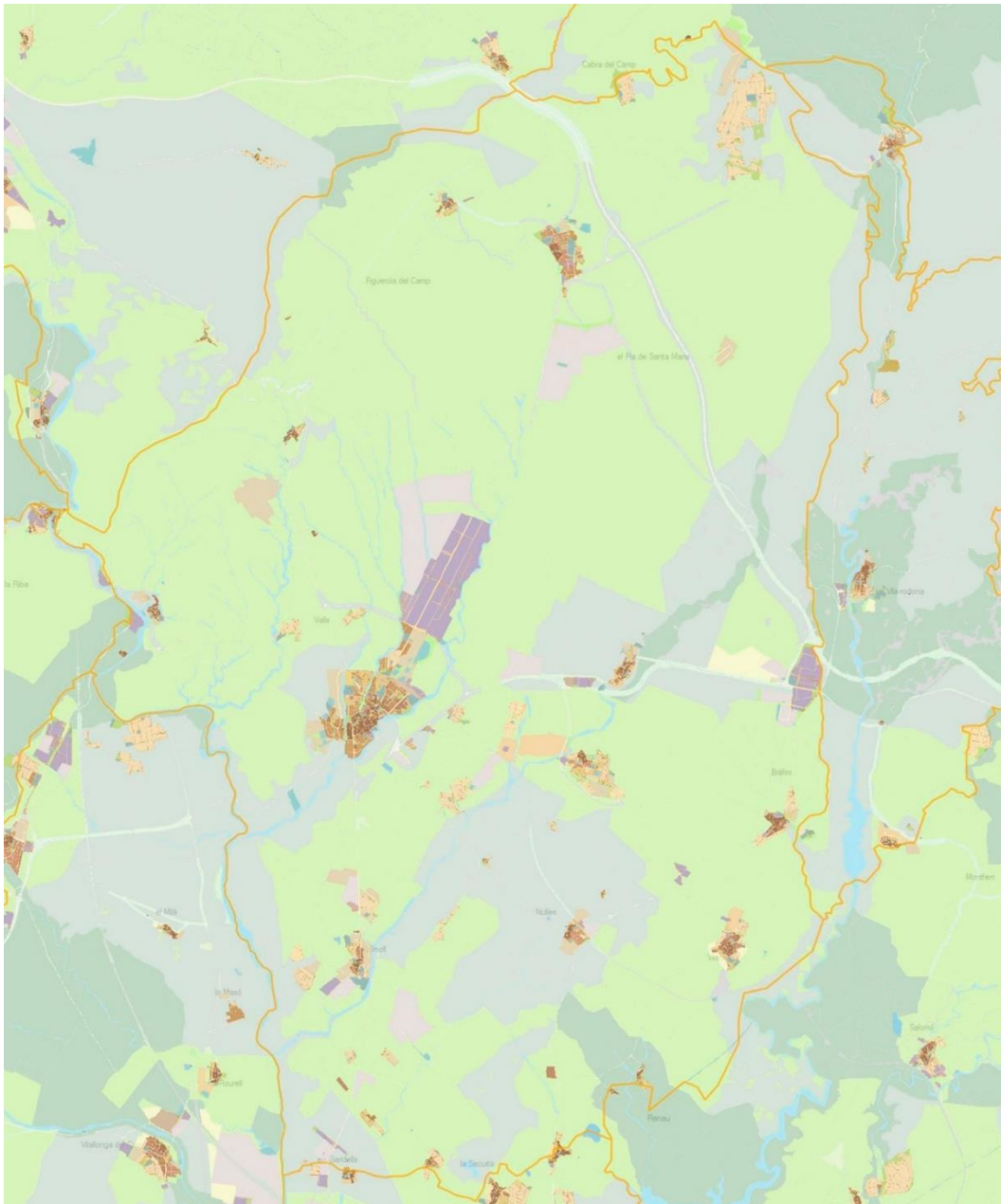

Figura 22 Unitat de paisatge 22 - La plana de l'Alt Camp
 Font: Mapa urbanístic de Catalunya (MUC)

Punts d'observació i rutes principals

El relleu de la Plana de l'Alt Camp és molt diferent depenent de la zona, a la part nord és molt accidentat i a la part sud molt més planer. Per la seva forma, existeixen una sèrie de punts que actuen com a mirador, des dels quals les grans panoràmiques permeten admirar el paisatge. Se'n destaquen principalment els següents:

- **Coll de Lilla (540 m):** des d'aquest punt es pot observar gran part del Camp de Tarragona.
- **Cogulla (789 m) i el Tossal Gros (867 m):** es tracta de miradors privilegiats per la seva altitud respecte el territori que els envolta. Des de la Cogulla es pot observar la Plana de l'Alt Camp, les Muntanyes de Prades, la Conca de Barberà, les Serres d'Ancosa, el Montagut i el Montmell, entre altres.
- **La Voltorera (819 m):** des de la que es pot observar lateralment la serra de Miramar i la plana de l'Alt Camp.
- **La torre d'en Petrol:** es pot observar el pas d'infraestructures per la Riba.
- **Campanar de Valls (74 m):** vista completa a la plana de l'Alt Camp i Valls.

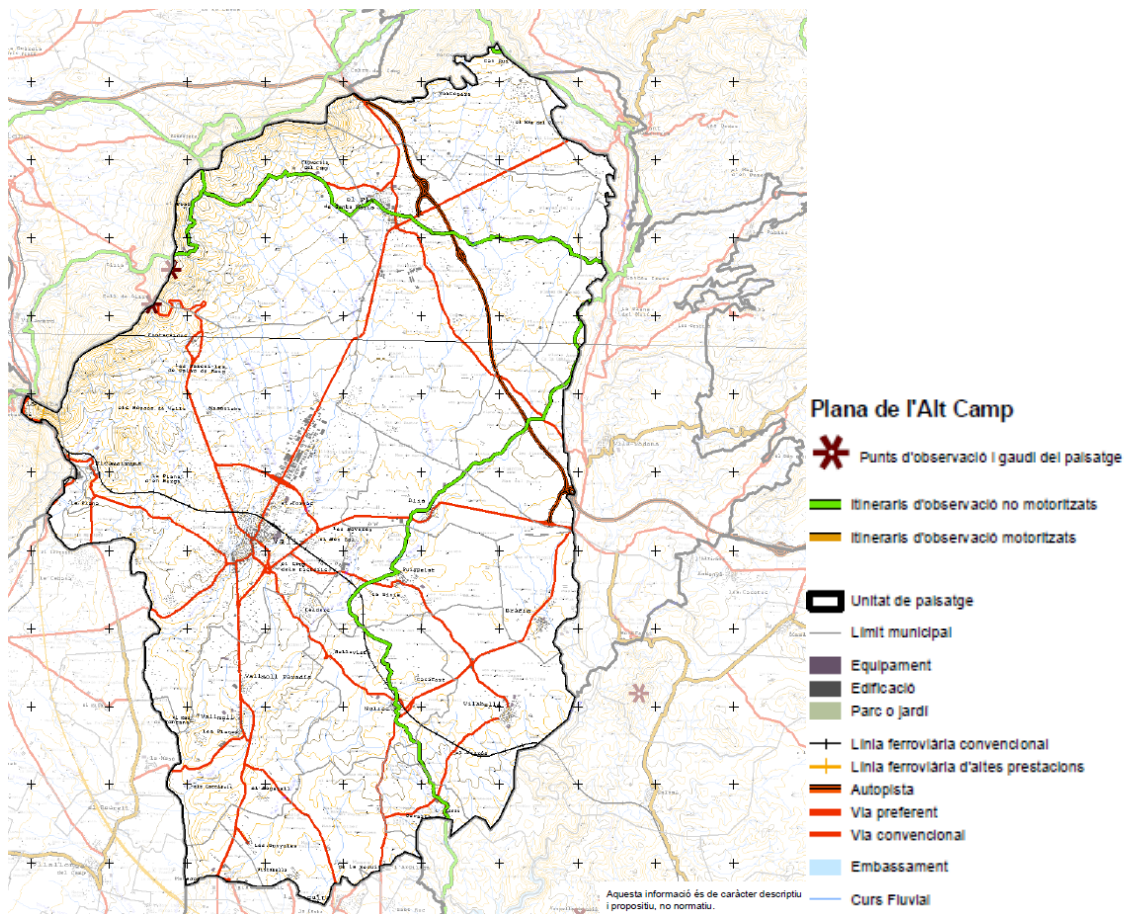

Figura 23 Plana de l'Alt Camp – itineraris
 Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

Per altra banda, les rutes per carretera que actuen com a miradors dinàmics de la unitat de paisatge i s'inicien a Valls són els següents:

- **Valls – Pont d'Armentera (C-37):** en aquesta ruta es creua tota la zona nord de la Plana de l'Alt Camp, trajecte en el que es pot gaudir del paisatge agrari caracteritzat per la vinya, ametllers i oliveres.
- **Valls – Montblanc (N-240 o A-27):** la ruta s'endinsa cap al límit muntanyós de la unitat, passant pel coll de Lilla, un dels miradors estàtics principals de la Plana de l'Alt Camp.
- **Valls – Vendrell (C-51):** en aquesta ruta es pot gaudir del paisatge agrícola de la zona est de la unitat.

També es destaca la carretera que uneix Vila-rodona i Tarragona (TP-2031), que passa pels municipis de Bràfim i Nulles, des de la que es pot observar gran part del paisatge agrari de la plana a la zona sud-est de la unitat.

Sense deixar de banda les rutes a peu, les que es destaquen són els senders de gran recorregut que creuen la unitat pel nord i pel sud (GR-175 i GR-172, respectivament).

Valors paisatgístics

S'analitzen els diversos valors paisatgístics de la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp a partir de les seves categories:

En la categoria del **valor estètic** trobem la diversitat paisatgística de l'àmbit, la zona de muntanya contrasta amb la plana, no només en el relleu sinó també per la presència de zones boscoses contínues.

La plana es caracteritza per l'alternança de zones sembrades i conreus amb altres urbanitzades per usos residencials i industrials. La transició entre els nuclis urbans principals i l'entorn rural es va perdent per la intensificació d'usos vinculats al municipi.

En la categoria del **valor ecològic** destaca a l'oest la presència del riu Francolí i a l'est les valls del riu Gaià, juntament amb la serra de Miramar i la serra Voltorera que limiten la unitat a nord.

Aquesta zona muntanyosa actua com a corredor ecològic tot i els problemes de continuïtat deguts a la fragmentació per les infraestructures i vies de comunicació. També es troben en aquesta situació les zones més pròximes als rius, espais cada vegada més freqüentats i ocupats.

En la categoria del **valor productiu** trobem la zona sud de la unitat amb els municipis de Puigpelat, Bràfim, Vilabella, La Secuita, els Garidells i Vallmoll. Es vincula la productivitat principalment a l'agricultura, enfocada a la producció de vins i caves. El valor turístic que se li pot atorgar es veu devaluat degut a la dinàmica constructiva que es produeix als diversos nuclis.

En la categoria del **valor patrimonial i històric** hi trobem mostres d'arquitectura rural vinculada a la presència històrica d'aigua a la zona, es localitzen molins, pous, basses i fonts. També s'ha de destacar la troballa de restes romanes i iberes a Valls. Es localitzen diversos cellers modernistes a la unitat de paisatge, com els de Bràfim i Nulles que tenen un alt valor i gran càrrega simbòlica, alguns fins i tot catalogats com a Bé cultural d'interès nacional o local.

En la categoria del **valor social** hi trobem el mirador del coll de Lilla, des del qual es pot observar una gran panoràmica del Camp de Tarragona i és un espai viu en el que s'hi organitzen esdeveniments, trobades i caminades.

En la categoria del **valor simbòlic i identitari** es destaca la presència de construccions de pedra seca i el cim de Miramar juntament amb els conreus de vinya, cereal, oliveres i ametller.

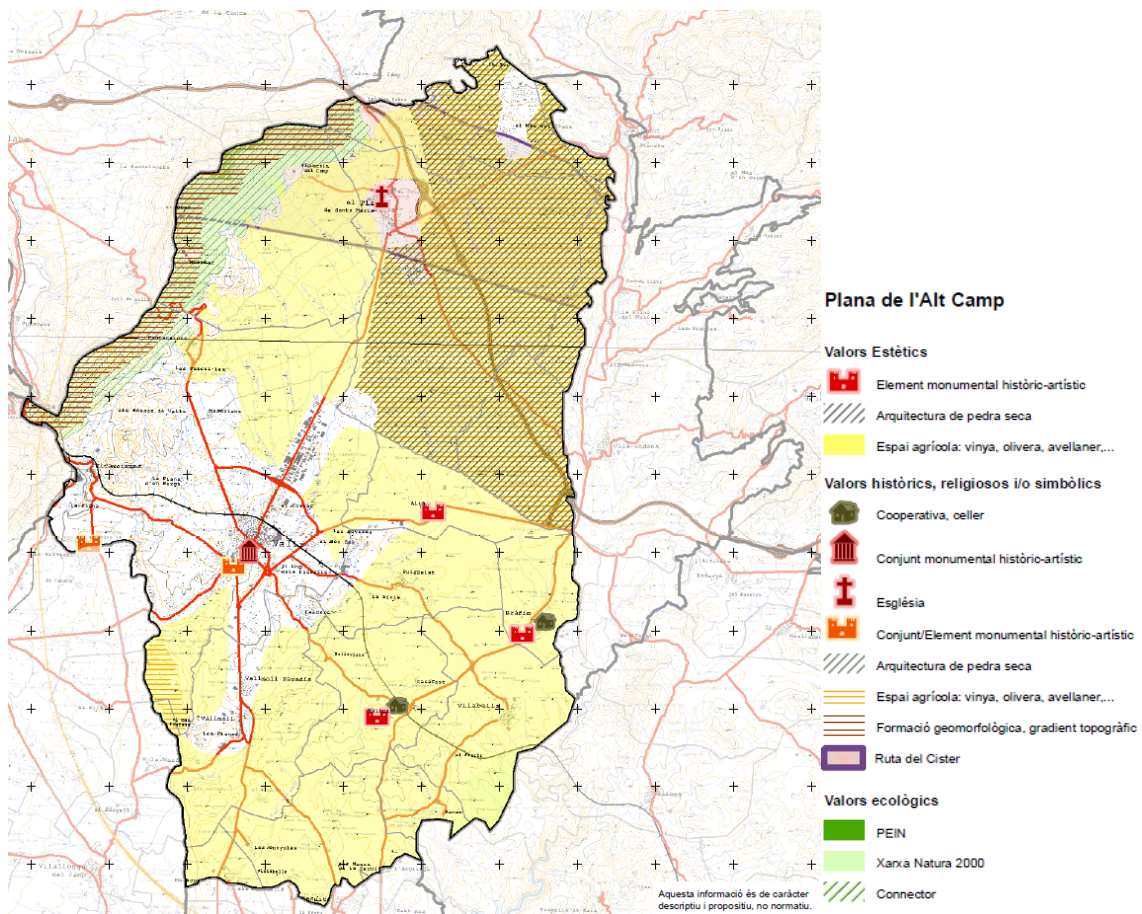

Figura 24 Plana de l'Alt Camp – valors
 Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

La Plana de l'Alt Camp té un paisatge agrícola força homogeni. Els camps de conreu s'estableixen sobre la plana que es troba entre els municipis de el Pla de Santa Maria i Valls. Observant la vessant sud de Valls, la plana s'interromp per algunes elevacions i tossals. Per altra banda, l'activitat agrícola es situa en el sector sud, sobre els sòls fins i fèrtils.

A les zones pròximes a el Pla de Santa Maria hi predominen els cereals d'hivern i, per altra banda, a les zones pròximes a Valls, Nulles i els Garidells hi predomina la vinya, els avellaners, els ametllers i els garrofers.

La homogeneïtat del paisatge de la plana es veu interrompuda pels polígons industrials de Valls, el Pla de Santa Maria i Alió, aquestes implantacions es perceben des de qualsevol punt elevat pròxim a la unitat de paisatge, concretament des de la serralada de Miramar.

L'àrea de la Plana de l'Alt Camp es subdivideix en tres sectors:

- **Sector nord:** correspon a la zona muntanyosa integrada per la serra de les Guixeres i Miramar.

El paisatge alterna la presència majoritària de zones forestals, sobretot als espais més elevats, amb un paisatge agrícola de secà on predomina bàsicament el cultiu de la vinya, acompanyat d'ametllers i oliveres. Hi ha baixa presència d'assentaments, només destaca el nucli de Miramar, que pertany al municipi de Figuerola del Camp. La zona té gran importància en el pas d'infraestructures de comunicació i transport, com són l'autopista i el ferrocarril.

- **Sector central:** correspon a la plana integrada per Valls, Alió, Pont d'Armentera, El Pla de Santa Maria, Fontscaldes i Picamoixons.

El sector bascula entorn a la presència del municipi de Valls, que ha actuat com a pol de desenvolupament econòmic i social de la comarca. El polígon de la capital de la comarca destaca en un paisatge de camps de vinya, oliveres i ametllers. A excepció, dels polígons industrials i de l'autopista que travessa el territori, es configura un paisatge agrícola ordenat i d'elevada qualitat.

- **Sector sud:** correspon a la zona de les valls que drenen cap els rius Francolí i Gaià a Perafort i Bràfim, entre altres.

En aquesta zona destaca la presència de creixements urbans de diversos municipis, els quals es troben fortament influenciats per les dinàmiques de transformació paisatgística iniciades per la proximitat a Tarragona, a la refineria i a l'estació del tren d'alta velocitat.

El següent gràfic mostra els grans usos i cobertes del sòl de la unitat de paisatge, s'observa que un alt percentatge de l'àmbit està format per espai agrícola i vegetació espontània. Tot i que l'espai construït significa només un 6,32% de l'àmbit, la distribució i dispersió de les construccions afecten al paisatge de la zona.

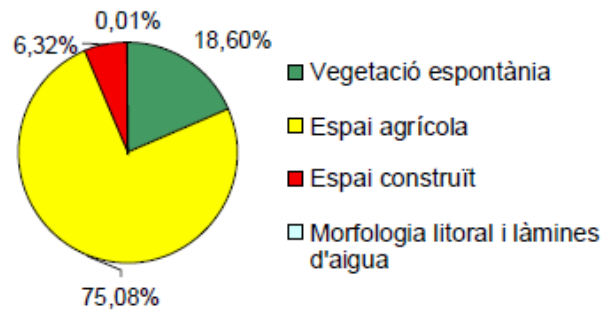

Figura 25 Grans usos i cobertes del sòl

Font: fitxa de la unitat de paisatge. Departament de Territori i Sostenibilitat

La Plana de l'Alt Camp està sotmesa a dinàmiques socioeconòmiques relacionades directament amb l'activitat agrícola, ja que té una forta incidència en el paisatge només per la gran superfície de terreny que ocupa. En les últimes dècades, s'han substituït alguns dels conreus de vinya pels de garrofers, els quals estan recuperant part de la superfície perduda.

Com ja s'ha esmentat anteriorment, un altre dels factors de canvi en el paisatge ha estat la implantació dels polígons industrials, que ocupen grans extensions de superfície i són clarament visibles des de diversos punts del territori.

Un altre dels factors importants de canvi a la zona sud està relacionat amb el creixement residencial, fenomen afavorit per la demanda de nous habitatges assequibles i ben comunicats amb els grans nuclis urbans. Aquesta transformació ha impulsat una creixent dispersió territorial d'infraestructures i assentament que incideixen directament en el paisatge i generen nous impactes.

Amb el pas del temps i de manera progressiva, l'agricultura està perdent pes econòmic i, consegüentment, la qualitat paisatgística de l'espai està rebent les conseqüències d'aquesta transformació constant.

Avaluació del paisatge de la unitat de la Plana de l'Alt Camp

A continuació, s'avalua el paisatge de la Plana de l'Alt Camp a través de les amenaces i oportunitats esmentades en la fitxa de la unitat de paisatge:

Amenaces

- Malgrat el fort caràcter rural de la zona, fruit de l'especialització agrícola de la comarca, la pressió urbanística, ja sigui residencial com industrial, està deixant-se notar en l'àrea sud de la unitat i als espais contigus a la carretera de Valls al Pla de Santa Maria, amb la consegüent pèrdua de qualitat paisatgística dels sectors afectats.
- Les infraestructures de comunicacions entre el litoral i l'interior del Camp de Tarragona travessen la plana de l'Alt Camp, fet que comporta una actual acumulació d'infraestructures i la previsió de fer-ne de noves. Aquest fet pot afavorir la ubicació de noves activitats, a part d'atreure població, amb la consegüent demanda de sòl i posteriors transformacions sobre el paisatge.
- El predomini del paisatge agrícola està en perill a causa de que l'agricultura es veu molt influenciada per les dinàmiques econòmiques externes.

Oportunitats

- La població té un sentiment d'identificació amb el paisatge, tant el natural –fenologia estacional de les espècies vegetals com la florida dels ametllers, per exemple; paratge de l'estret de la Riba, etc.– com el cultural –campanar de Valls, parets de pedra seca, etc.–, fet que pot ajudar a la valorització del paisatge i una millora de la gestió.
- La variabilitat zonal del paisatge agrícola enriqueix la percepció que se'n té des dels nombrosos miradors de les muntanyes perifèriques.

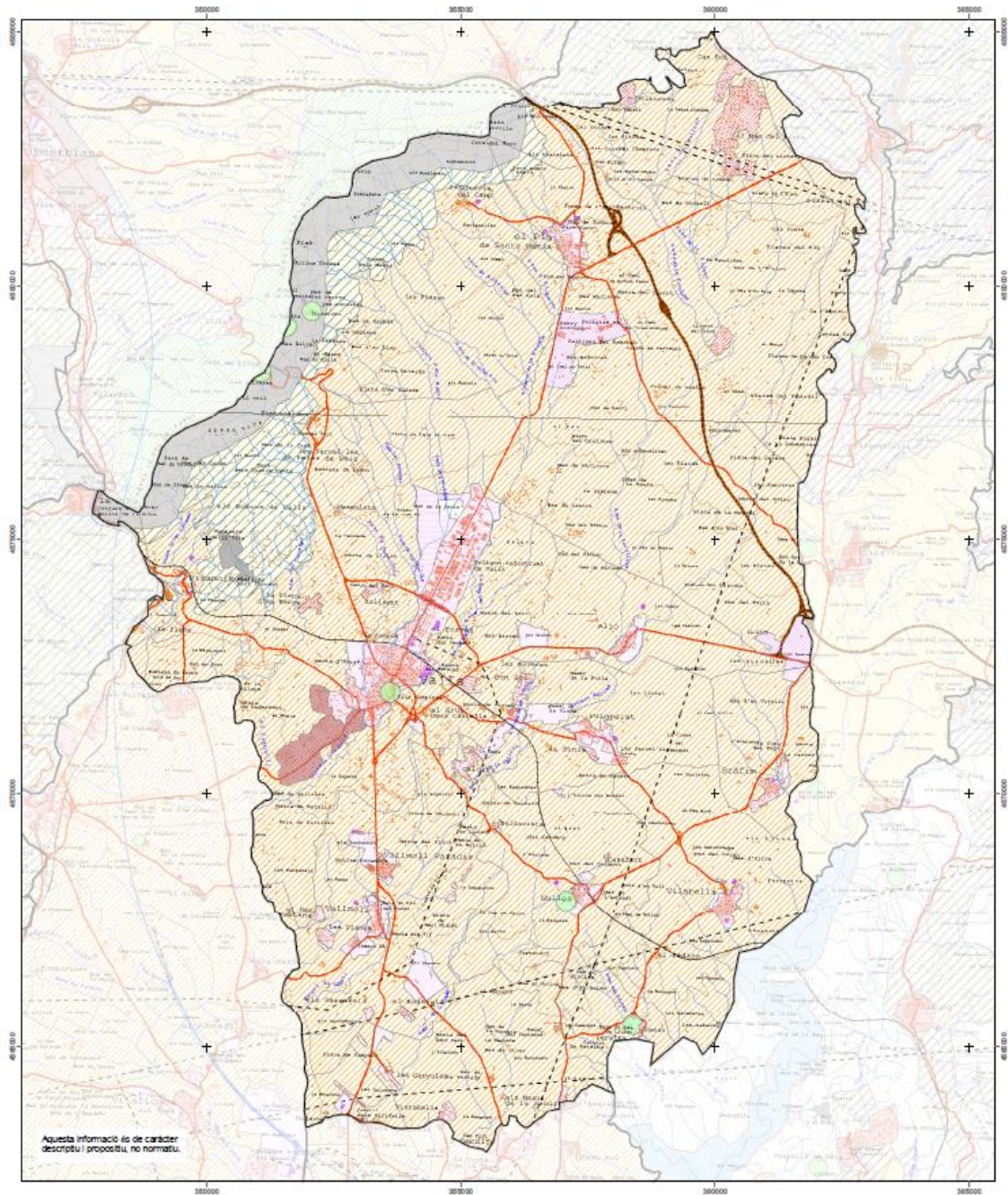

Figura 26 Plana de l'Alt Camp – unitat
 Font: Departament de Territori i Sostenibilitat

La unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp compta amb 7 objectius de qualitat paisatgística específics que, juntament amb els objectius de qualitat paisatgística definits per a tot l'àmbit territorial del Camp de Tarragona, van en una única direcció per a aconseguir una bona protecció, gestió i ordenació de l'espai.

Aquests objectius es citen i s'utilitzen com a base per al Pla de paisatge de la Plana de l'Alt Camp que es proposa en punts posteriors.

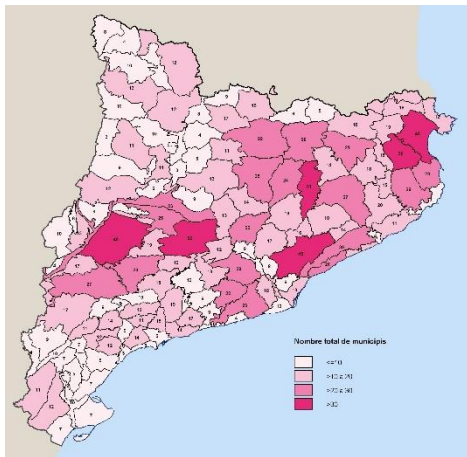
5.1.5 Indicadors de la unitat de paisatge

Mitjançant els indicadors de les unitats de paisatge facilitades per l'Observatori del Territori del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, s'extreuen les següents dades de la unitat de paisatge de l'Alt Camp en relació a les diverses unitats de Catalunya.

S'han escollit els indicadors més representatius per a poder extreure'n les dades pertinents d'acord amb l'objectiu del document.

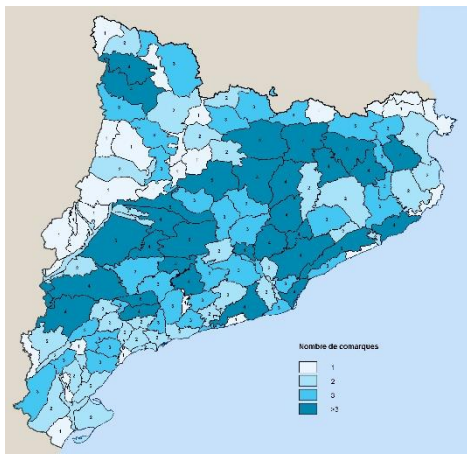
Per a una millor visualització, s'adjunten els plànols a l'annex del present document.

- **Divisió administrativa**

Nombre total de municipis

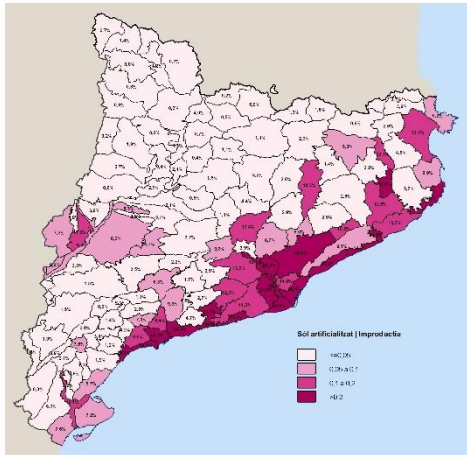
La unitat de paisatge conté un total de 19 municipis, situant-se en la segona categoria (>10 a 20). No obstant, es pot observar que es tracta d'una de les unitats que destaca pel gran nombre de municipis respecte el Camp de Tarragona, tractant-se d'una unitat que presenta 19 realitats municipals diferents.

Nombre de comarques

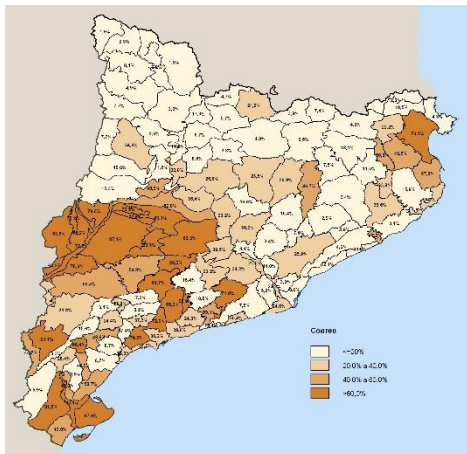
La unitat de paisatge afecta a un total de 3 comarques, situant-se en la tercera categoria (3 comarques). Aquesta categoria la podem observar en diferents àmbits del territori, generant una gran diversitat pel que respecta a les comarques afectades per cada unitat de paisatge de Catalunya.

- **Cobertes del sòl**

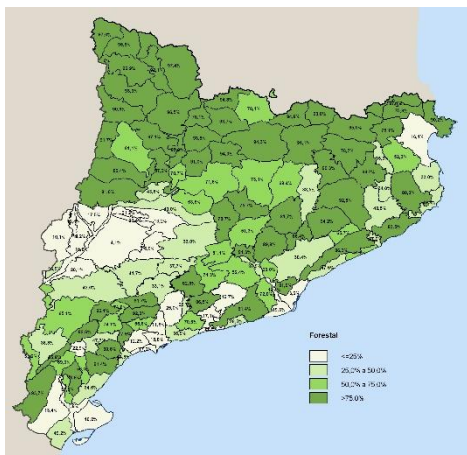
Sòl artificialitzat / Improductiu

La unitat de paisatge té un 9,9% del sòl artificialitzat, situant-se en la segona categoria (0,05 a 0,1). Observant el plànol es pot veure com l'improductiu del sòl va directament relacionat amb els àmbits litoral i prelitoral, on es troben els percentatges d'artificialització superiors. Tot i aquests valors, la unitat objecte d'estudi es manté en una categoria baixa.

Conreu

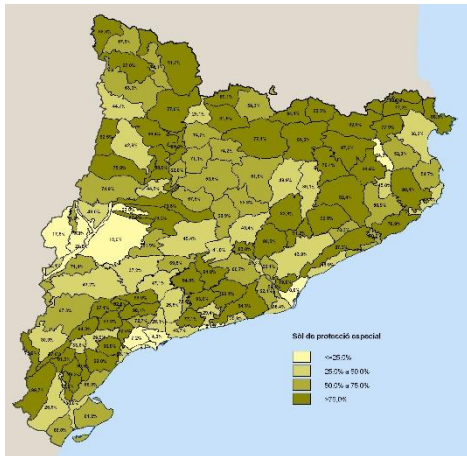
La unitat de paisatge té un 65,2% de sòl conreat, situant-se en la quarta categoria (>60%). Es tracta de la categoria superior pel que fa al percentatge de conreu, d'aquesta manera s'observa que la plana de l'Alt Camp és una de les unitats que presenta característiques favorables per a aquesta pràctica, juntament amb la zona de la plana de Lleida i certes zones de Terres de l'Ebre.

Forestal

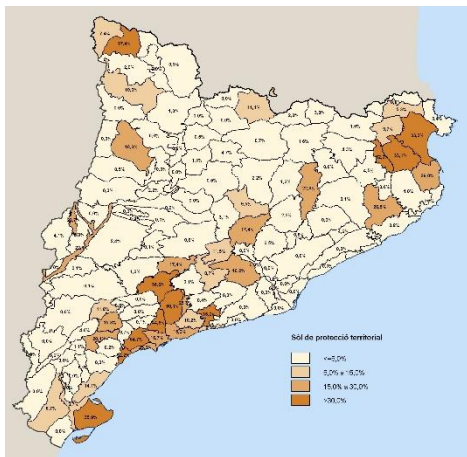
La unitat de paisatge té un 25% de sòl forestal, situant-se al límit de la primera categoria ($\leq 25\%$). Es mostra un dels percentatges menors pel que respecta a terreny forestal, inversament proporcional al valor anterior de conreu, ja que moltes de les unitats de paisatge que tenen valors alts en conreu, presenten valors baixos en terreny forestal.

- **Sistema d'espais oberts en el planejament territorial**

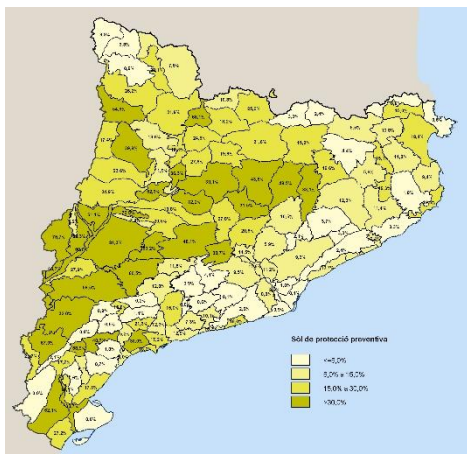
Sòl de protecció especial

La unitat de paisatge té un 26,5% de sòl de protecció especial, situant-se en la zona baixa de la segona categoria (25% a 50%). La plana de l'Alt Camp es troba envoltada de diverses unitats amb percentatges superiors de sòl de protecció especial, pel que podem veure que el territori presenta peculiaritats en relació a l'espai que el rodeja.

Sòl de protecció territorial

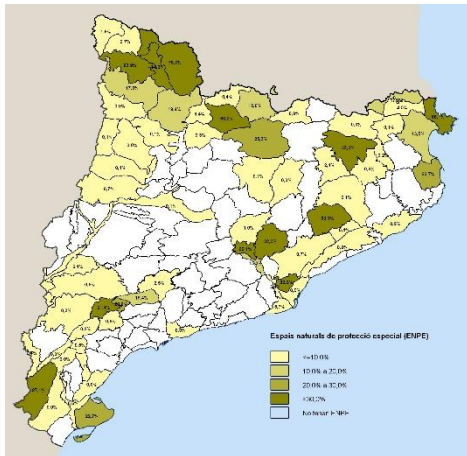
La unitat de paisatge té un 50,1% de sòl de protecció territorial, situant-se en la quarta categoria (>30%). La plana de l'Alt Camp ocupa la tercera posició respecte tot el territori de Catalunya, pel que fa al percentatge de sòl de protecció territorial, una categoria en la que destaquen poques unitats de paisatge.

Sòl de protecció preventiva

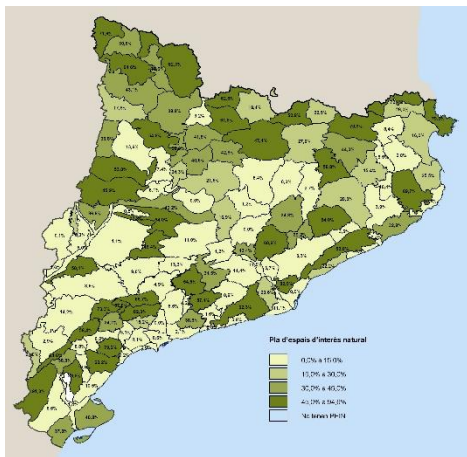
La unitat de paisatge de paisatge té un 15% de sòl de protecció preventiva, situant-se en la tercera categoria (15% a 30%). Els alts percentatges de sòl preventiu es troben prioritàriament a l'interior de Catalunya i Terres de l'Ebre.

- **Sòl en espais protegits**

Espais naturals de protecció especial (ENPE)

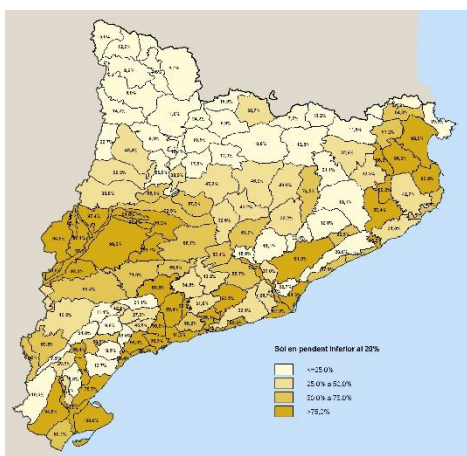
La unitat de paisatge no compta amb espais naturals de protecció especial.

Protecció especial d'interès natural (PEIN)

La unitat de paisatge té un 5,6% de sòl de protecció especial d'interès natural, situant-se en la categoria més baixa (0% a 15%). La majoria de les unitats del voltant presenten percentatges superiors, deixant la plana de l'Alt Camp en característiques diferents als espais confrontants.

- **Sòl en pendent**

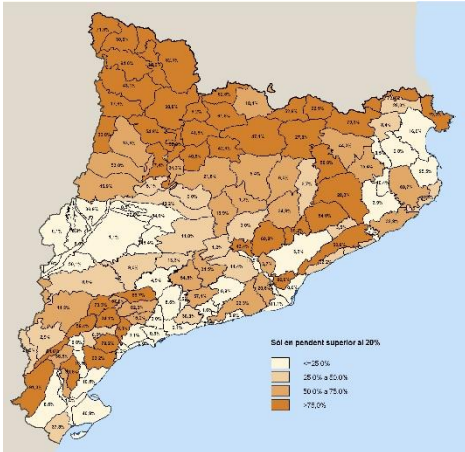

Menys del 20%

La unitat de paisatge té un 89,4% de sòl en pendent inferior al 20%, situant-se en la categoria superior (>75%). D'aquesta xifra se n'extreu una de les característiques principals que es vincula directament al nom de la unitat "Plana de l'Alt Camp", un territori majoritàriament pla.

Més del 20%

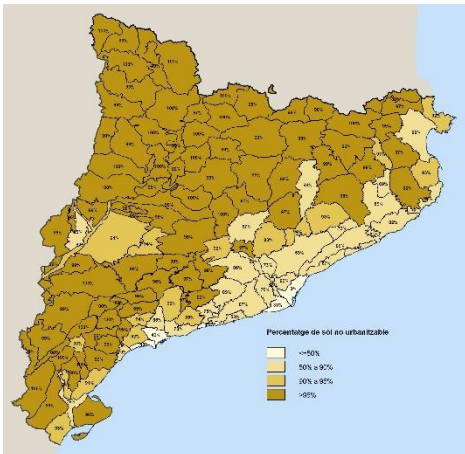
La unitat de paisatge té un 5,6% de sòl superior al 20%, situant-se en la categoria inferior ($\leq 25\%$). Observant el plànol es pot observar que la majoria d'unitats amb pendent superior es troben al Pirineu català i en zones muntanyoses.

- Sòl no urbanitzable – grau d'ocupació per edificacions

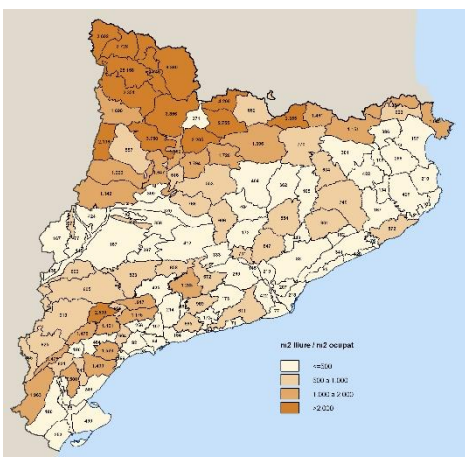
Percentatge de sòl no urbanitzable

La unitat de paisatge té un 92% de sòl no urbanitzable, situant-se en la tercera categoria (90% a 95%). La unitat es troba al límit de les unitats d'interior, les quals presenten un percentatge superior en el que domina el territori de sòl no urbanitzable.

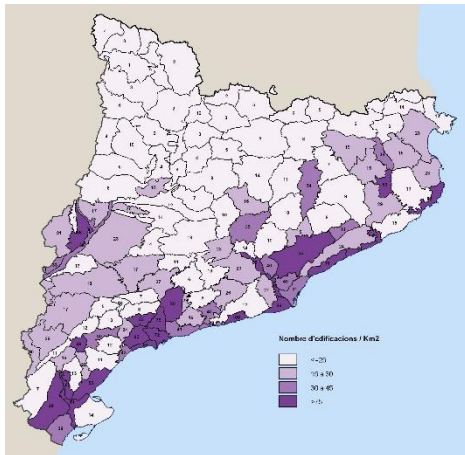
m² lliure / m² ocupat

La unitat de paisatge té 214 m² lliures / m² ocupats, situant-se en la categoria més baixa (≤ 500). Aquest valor s'explica per la multitud d'usos, activitat econòmica i infraestructures que trobem a la plana de l'Alt Camp.

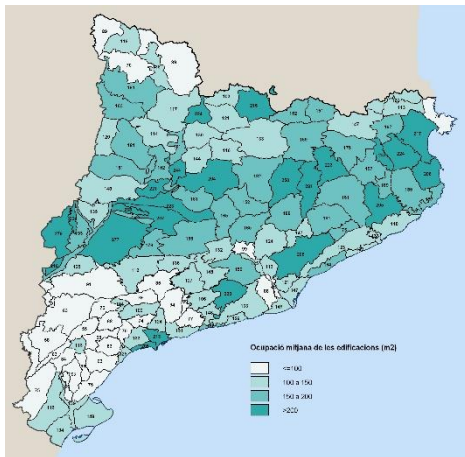
Nombre edificacions / Km²

La unitat de paisatge té 50 edificacions / Km², situant-se en la categoria superior (>75). Observant el plànol podem veure que la plana de l'Alt Camp es troba entre les que presenten major nombre d'edificacions en sòl no urbanitzable. Aquestes es localitzen al litoral i prelitoral.

Ocupació mitjana de les edificacions (m²)

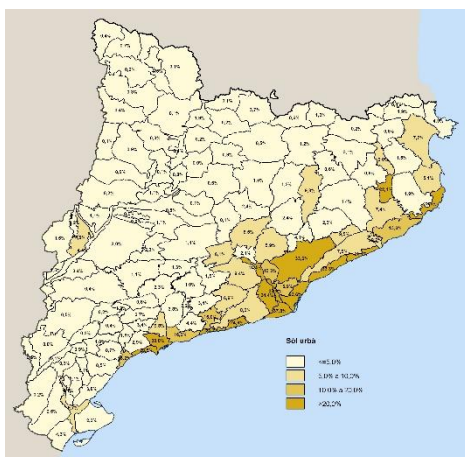
La unitat de paisatge té una ocupació mitjana de les edificacions de 94 m², situant-se en la categoria inferior (<=100). Les edificacions que podem trobar en el sòl no urbanitzable són de superfície mitjana-petita. Les edificacions de major superfície es localitzen a partir del centre i meitat nord de Catalunya.

- **Classificació del sòl**

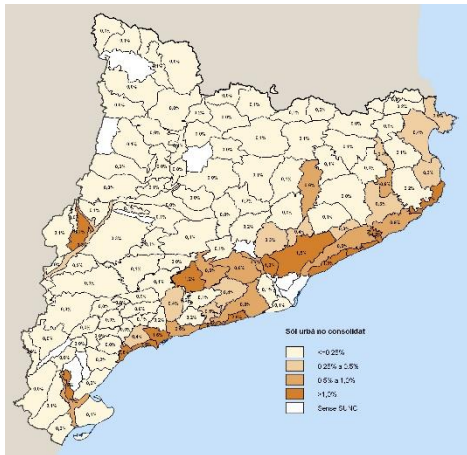
Sòl urbà

La unitat de paisatge té un 3,8% de sòl urbà, situant-se en la categoria menor (<=5%). Els alts percentatges en sòl urbà els trobem concentrats a les grans ciutats i àmbit litoral. El terreny que té condició de solar apte per l'edificació és baix a la plana de l'Alt Camp.

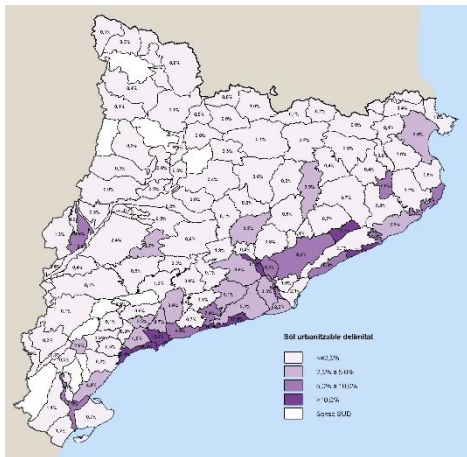
Sòl urbà no consolidat

La unitat de paisatge té un 0,4% de sòl urbà no consolidat, situant-se en la segona categoria (0,25% a 0,5%). Es tracta d'aquell terreny que no té la condició de solar i no ha arribat a tenir una configuració definitiva i es troba en condicions similars a les de les unitats del litoral i prelitoral.

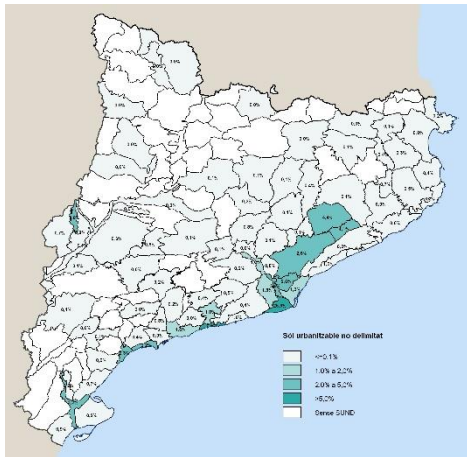
Sòl urbanitzable delimitat

La unitat de paisatge té un 3,9% de sòl urbanitzable delimitat, situant-se en la segona categoria (2,5% a 5%).

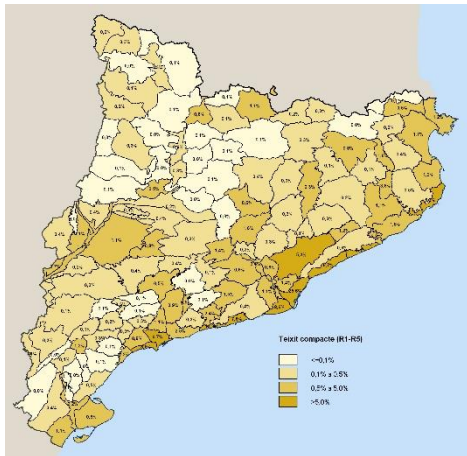

Sòl urbanitzable no delimitat

La unitat de paisatge té un 0,2% de sòl urbanitzable no delimitat, situant-se en la categoria menor ($\leq 0,1\%$). Només les unitats de paisatge costaneres i algunes de prelitoral són les que presenten percentatges majors en la categoria.

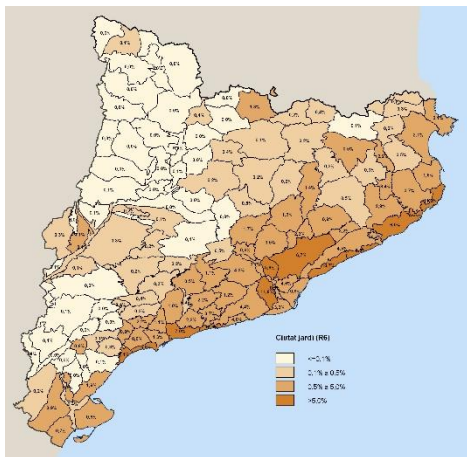

- Sòl urbà – qualificacions MUC

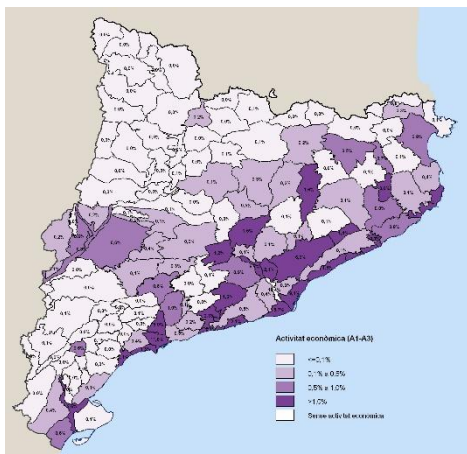
Teixit compacte (R1-R5)

La unitat de paisatge té un 0,9% de teixit compacte, situant-se en la tercera categoria (0,5% a 5%). Les categories superiors es vinculen a les grans ciutats i en el cas de la plana de l'Alt Camp, els diferents pobles establerts a la zona en fan augmentar el percentatge.

Ciutat jardí (R6)

La unitat de paisatge té un 1% de ciutat jardí, situant-se en la tercera categoria (0,5% a 5%). S'observa que l'aparició de la ciutat jardí es vincula amb el litoral i afecta el prelitoral.

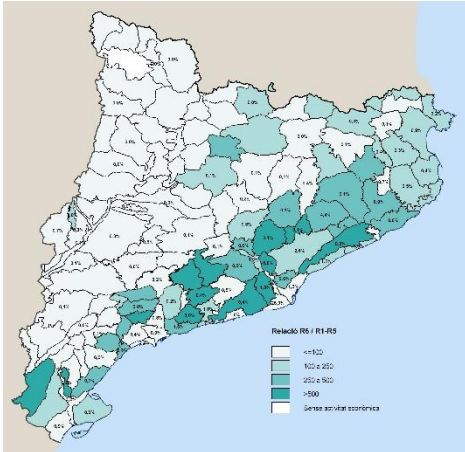

Activitat econòmica (A1-A3)

La unitat de paisatge té un 1% d'activitat econòmica, situant-se en la tercera categoria (0,5% a 1%). La plana està influenciada per l'activitat econòmica de la costa i pel fàcil accés mitjançant les infraestructures de transport.

Relació R6/R1-R5

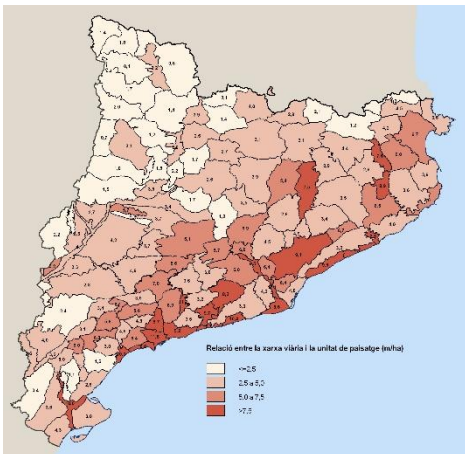
La unitat de paisatge té un 0,2% pel que fa a la relació de ciutat jardí per teixit compacte, situant-se a la segona categoria (100 a 250). Tot i trobar diverses zones de ciutat jardí, la plana de l'Alt Camp manté una relació menor entre aquesta i el teixit compacte.

- **Xarxa viària**

Xarxa viària total (m/ha)

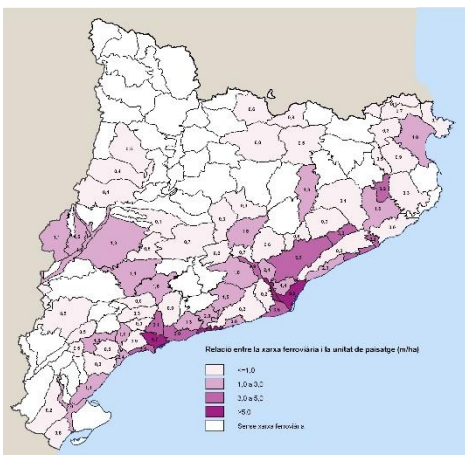
La unitat de paisatge té 5,9 m/ha de xarxa viària, situant-se en la tercera categoria (5 a 7,5). La plana de l'Alt Camp és una unitat amb bona comunicació viària tot i no arribar a nivells extrems com mostren algunes unitats.

- **Xarxa ferroviària**

Xarxa ferroviària total (m/ha)

La unitat de paisatge té 0,9 m/ha de xarxa ferroviària, situant-se en la categoria menor (≤ 1). La plana de l'Alt Camp compta amb una infraestructura ferroviària menor, la qual situa l'àmbit en xifres baixes pel que fa a aquesta relació.

5.2 El planejament urbanístic municipal

L'estructura dels diversos planejaments urbanístics municipals que es troben inclosos a la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp mostra conceptes i fonaments significatius, els quals ens permeten estudiar la concreció a escala local.

En aquest capítol es troba la relació de documents urbanístics i se'n descriu l'estructura que regula el sòl no urbanitzable per a cada un dels municipis de l'àmbit.

Molts dels municipis presenten quasi la mateixa estructura en el sòl no urbanitzable i alguns d'aquests documents es van publicar de forma simultània, fet que conclou que comparteixen fonaments territorials que es concreten a escala municipal.

Pel que fa al caràcter paisatgístic, els documents més antics no preveuen regulacions en aquest sentit i els que ho comencen a incorporar en fan referència vinculant-ho a la tipologia d'explotacions admeses en el sòl no urbanitzable. Els instruments més recents ja fan referència al paisatge en les disposicions generals i en les específiques, entenent que es tracta d'un concepte que es pot trobar en tots els àmbits del planejament i que n'estructura els seus valors.

Per cada un dels municipis es mostra una comparació d'ortofotos dels anys 1956-2018, per a analitzar el creixement del nucli urbà i la seva afectació en els espais periurbans i en els espais lliures. A més, s'afegeix el plànol de planejament que mostra la classificació del sòl establerta per cada instrument municipal d'ordenació.

Normativa

Reial Decret Legislatiu 7/2015, de 30 d'octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de Sòl i Rehabilitació Urbana; Llei 3/2012, del 22 de febrer, de modificació del text refós de la Llei d'urbanisme, aprovat pel Decret legislatiu 1/2010, del 3 d'agost.

Planejament urbanístic municipal

A continuació, s'exposa una relació dels documents d'ordenació urbanística dels 13 municipis amb territori inclòs dins la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp. Més endavant es desenvolupa el seu contingut.

Municipi	Expedient	Document	Publicació
Valls	2005/17664/T	TR normes urbanístiques	11/07/2005
Figuerola del Camp	2005/20419/T	TR normes urbanístiques	25/01/2006
Cabra del Camp	2005/18391/T	TR normes urbanístiques	25/11/2005
El Pla de Santa Maria	2005/19103/T	TR normes urbanístiques	21/12/2005
Vila-rodona	2012/49321/T	POUM	17/10/2018
Alió	2010/39548/T	POUM	16/04/2014
Bràfim	2003/10023/T	POUM	23/02/2005
Puigpelat	2001/734/T	Revisió NNSS	30/11/2006
Nulles	2005/19951/T	TR normes urbanístiques	21/12/2005
Vilabella	2006/23495/T	POUM	05/10/2007
Vallmoll	1997/371/T	NNSS	27/04/2004
Renau	2008/32251/T	POUM	30/11/2017
La Secuita	2005/17739/T	TR normes urbanístiques	22/08/2005

Quadre 9 Figures de planejament urbanístic

Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya

Es mostra un recull d'ortofotos vigents i de l'any 1956, juntament amb el plànol normatiu del sòl no urbanitzable per a cadascun dels municipis inclosos a la unitat de paisatge. A més, s'inclou l'índex que regula el sòl no urbanitzable, mitjançant el qual es poden veure les diferències i similituds a través dels límits administratius.

Un dels motius pels que és essencial creuar la ordenació urbanística municipal en el desenvolupament d'un pla de paisatge, és concretament poder observar la diversitat d'usos admesos en una mateixa zona de la unitat de paisatge, en la que no es detecten diferències paisatgístiques però sí administratives, en el cas que existeixi un canvi de municipi.

El Pla de paisatge ha de posar de manifest aquestes diferències significatives i crear un marc comú estratègic per a poder establir una normativa en el sòl no urbanitzable que tingui en compte la unitat de paisatge com a àmbit supramunicipal.

5.2.1 Valls

Figura 27 Ortofoto Valls (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

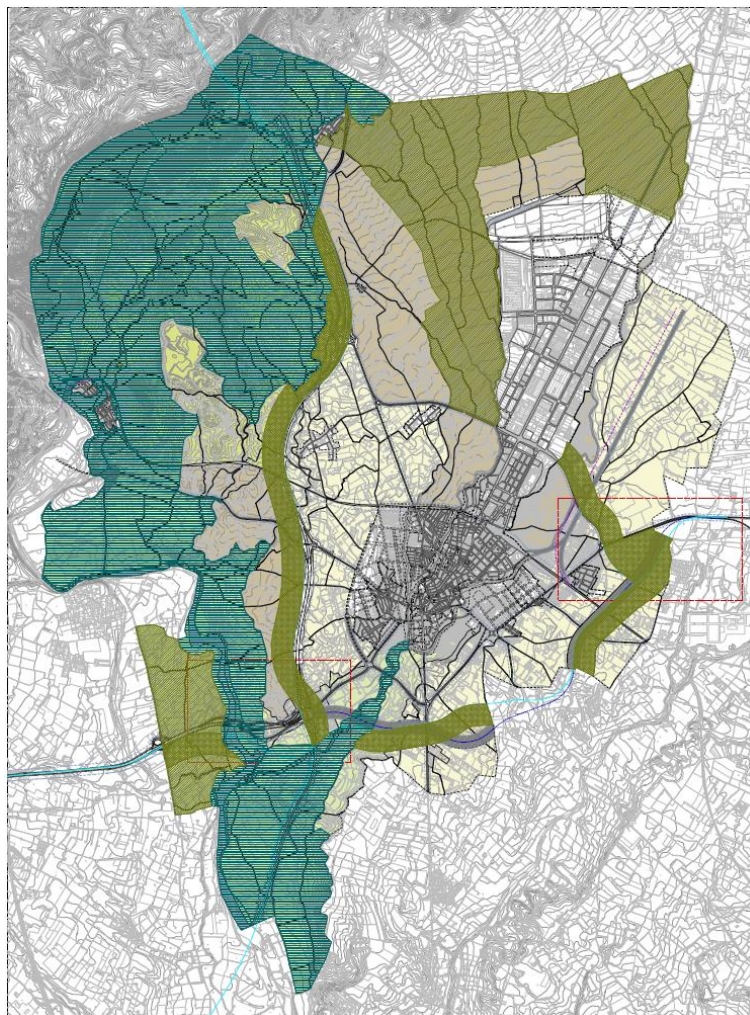

Figura 28 Planejament de Valls
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2005/17664/T – Text refós de les Normes urbanístiques del planejament general de Valls

Títol VI. Regulació del sòl no urbanitzable

Capítol I. Disposicions generals

Capítol II. Zona agrícola (clau 31)

Capítol III. Zona agrícola protegida (clau 32)

Capítol IV. Subzona agrícola protegida (clau 32a)

Capítol V. Subzona de protecció arqueològica

Capítol VI. Zona d'horts familiars (clau 33)

Capítol VII. Zona forestal (clau 34)

Capítol VIII. Zona hotelera-comercial (clau 35)

5.2.2 Figuerola del Camp

Figura 29 Ortofoto Figuerola del Camp (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

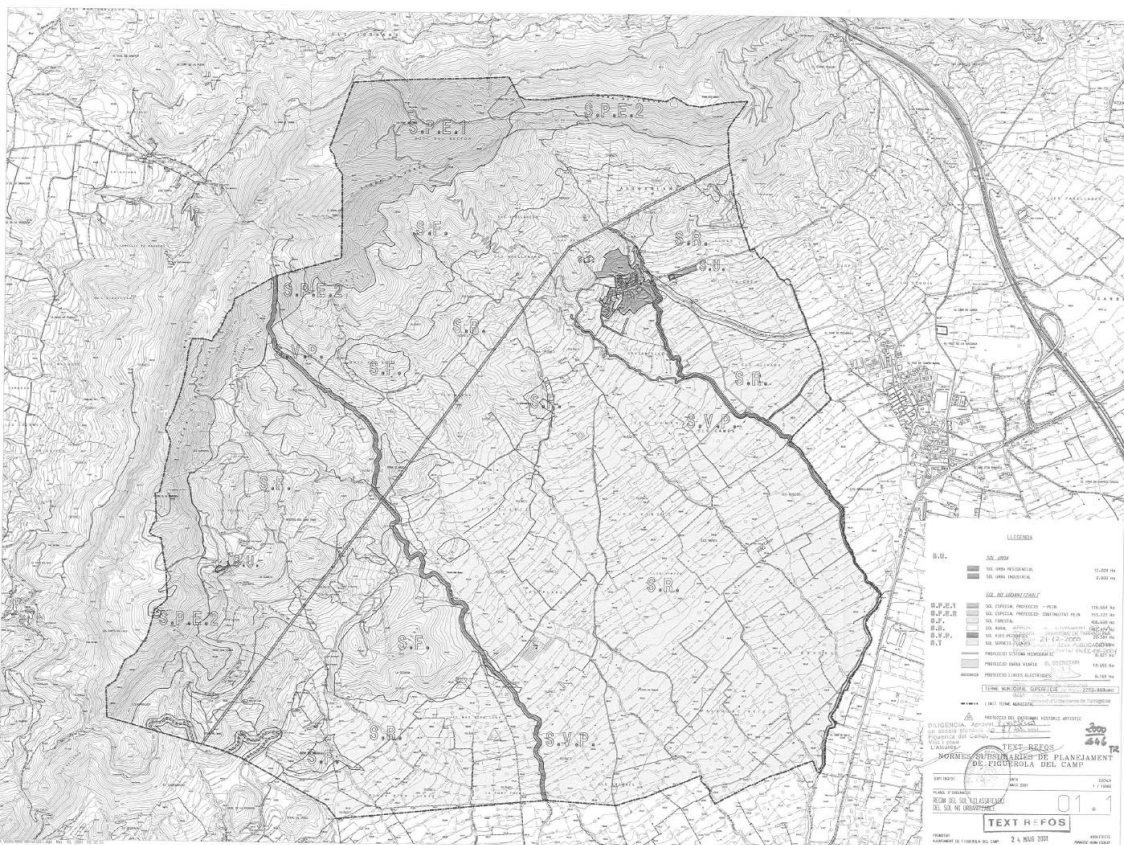

Figura 30 Planejament de Figuerola del Camp
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2005/20419/T – Text articulat de la normativa vigent de Figuerola del Camp

Secció 2. Construccions en sòl no urbanitzable

Article 83. Disposicions generals

Article 84. Construccions ramaderes

Article 85. Magatzems

Article 86. Construccions d'utilitat pública i d'interès social

Article 87. Construccions i instal·lacions d'obres públiques

Article 88. Habitatges

Secció 3. Zonificació en sòl no urbanitzable

Article 89. Zonificació en sòl no urbanitzable

Article 90. Sòl rural

Article 91. Sòl forestal SF

Article 92. Sòl d'Especial Protecció 1 – PEIN (S.E.P.1)

Article 93. Sòl d'Especial Protecció 2 – Continuitat PEIN (S.E.P.2)

Article 94. Sòl de Protecció de les Vies Pecuàries (S.V.P.)

5.2.3 Cabra del Camp

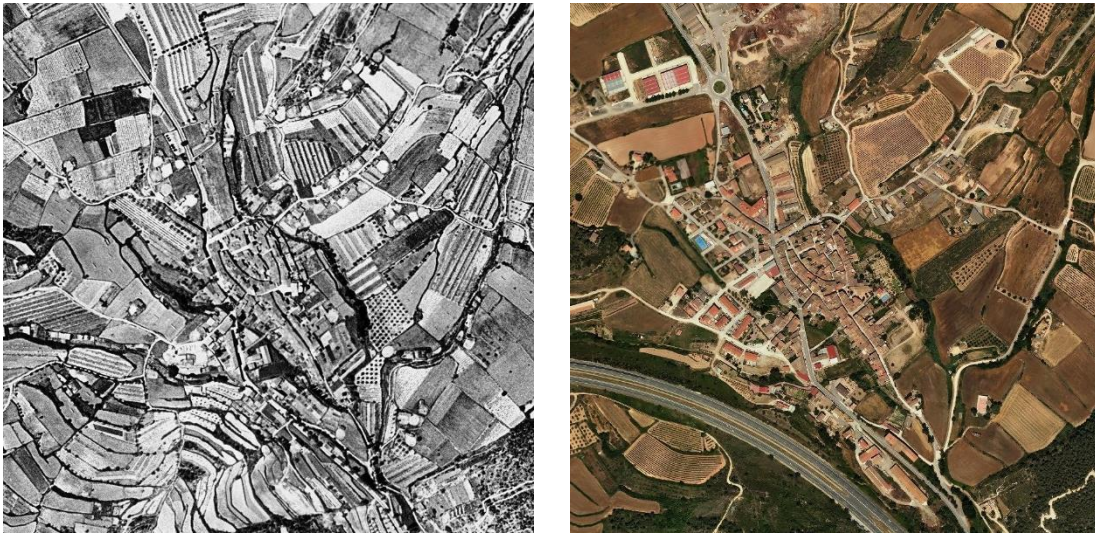

Figura 31 Ortofoto Cabra del Camp (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

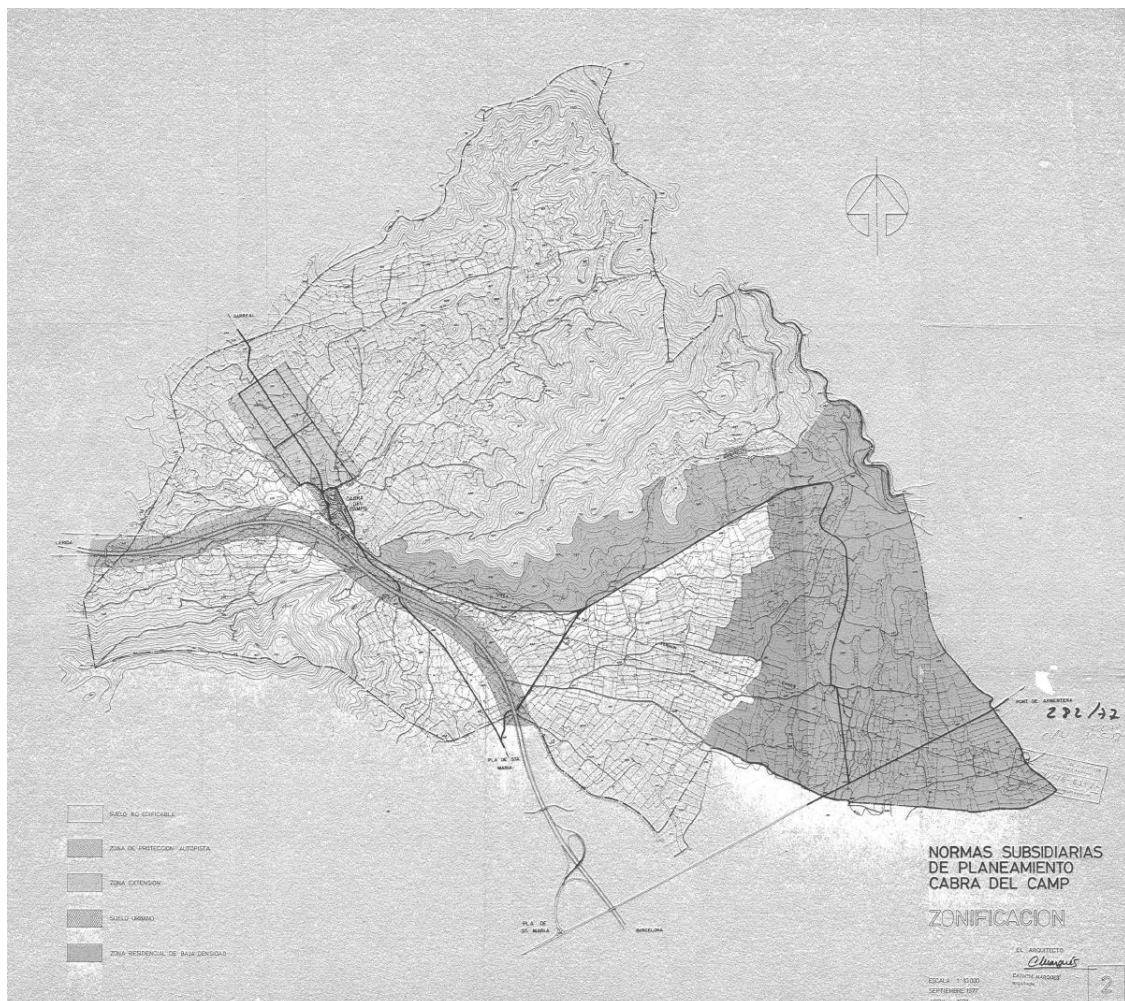

Figura 32 Planejament de Cabra del Camp
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2005/18391/T – Text refós de les normes subsidiàries de planejament de Cabra del Camp

Capítol tercer. Regulació del sòl no urbanitzable

Article 161. Definició, finalitat i tipus

Article 162. Desenvolupament de les Normes Subsidiàries.

Article 163. Vies rurals

Article 164. Parcel·lacions i segregacions

Article 165. Condicions per als habitatges

Article 166. Nucli de població

Article 167. Instal·lacions d'utilitat pública

Article 168. Instal·lacions d'obres públiques

Article 169. Regulació d'usos i ordenació de l'edificació

Article 170. Zona d'especial protecció de les àrees forestals (AF)

5.2.4 El Pla de Santa Maria

Figura 33 Ortofoto El Pla de Santa Maria (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

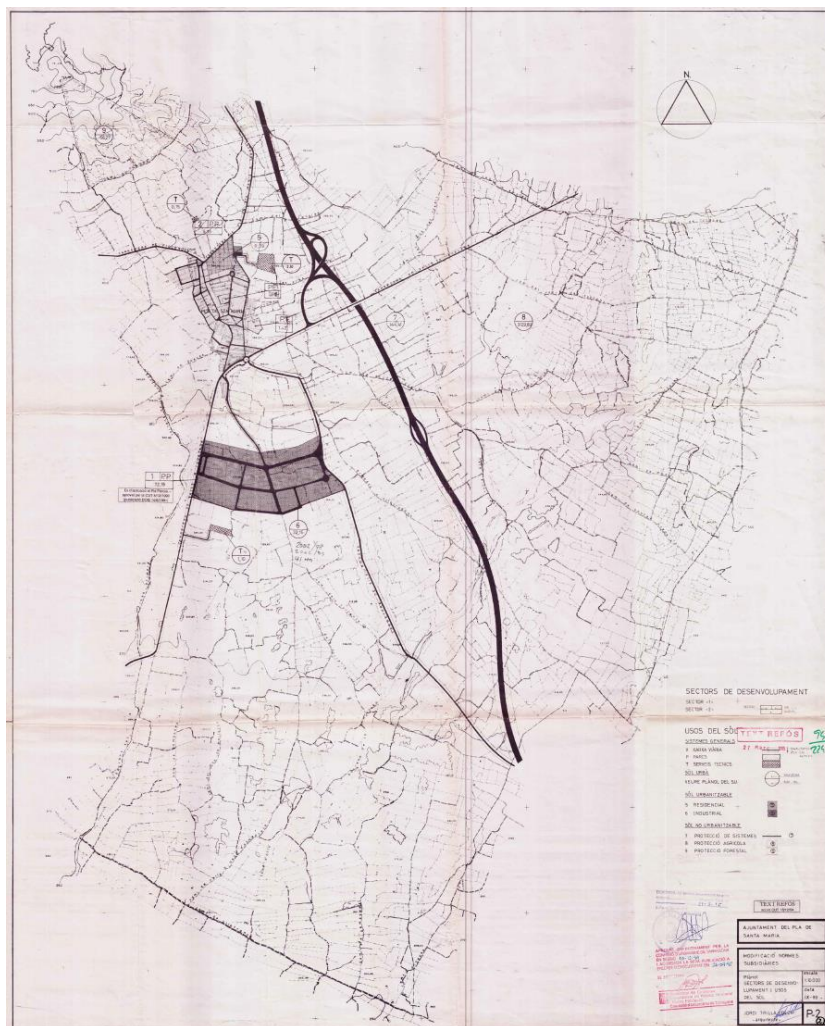

Figura 34 Planejament de El Pla de Santa Maria
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2005/19103/T – Test refós de les normes urbanístiques de planejament de El Pla de Santa Maria

Títol V. Regulació del sòl no urbanitzable

Capítol I. Disposicions generals

- V.I.1. Definició i finalitats
- V.I.2. Divisió del sòl no urbanitzable
- V.I.3. Condicions generals de les construccions

Capítol II. Zona 7 de protecció de sistemes

- V.II.1. Definició
- V.II.2. Limitacions
- V.II.3 Vies rurals

Capítol III. Zona 8 de protecció agrícola

- V.III.1 Definició
- V.III.2 Limitacions generals
- V.III.3. Definició de nucli de població als efectes previstos en l'article 127 del DL 1/1990 i en l'anterior article
- V.III.4. Habitatge agrícola
- V.III.5. Habitatge no agrícola
- V.III.6 Instal·lacions agrícoles
- V.III.7. Edificacions no agrícoles ni d'habitatge
- V.III.8. Combinació d'edificacions

Capítol IV. Zona 9 de protecció forestal

- V.IV.1. Definició
- V.IV.2 Desenvolupament
- V.IV.3. Limitacions i caràcter

5.2.5 Vila-rodona

Figura 35 Ortofoto Vila-rodona (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

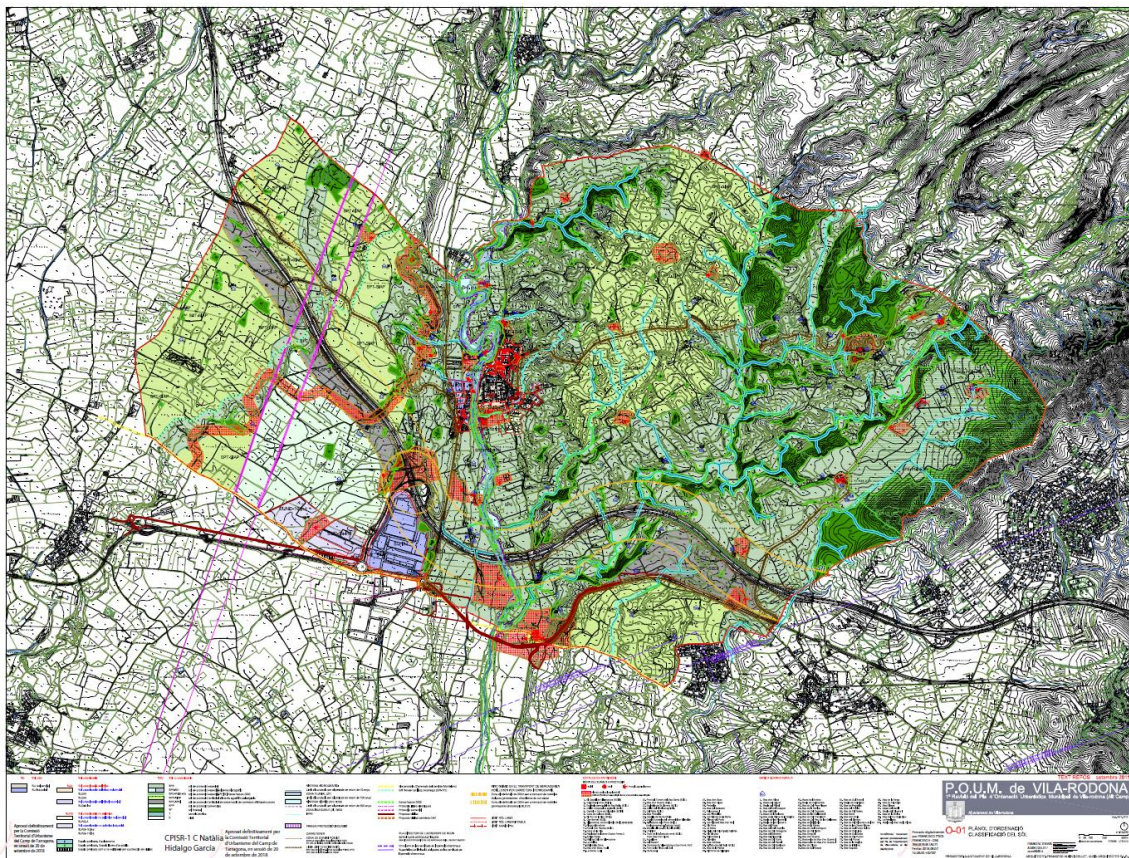

Figura 36 Planejament de Vila-rodona
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2012/49321/T – Pla d'ordenació urbanística municipal de Vila-rodona

Capítol V. Regulació del sòl no urbanitzable (SNU)

Secció 1. Disposicions generals

Article 92. Definició i tipus

Article 93. Desenvolupament del POUM en sòl no urbanitzable

Article 94. Finques

Article 95. Camins rurals

Article 96. Tanques, murs de contenció, talussos, terraplens i rompudes

Article 97. Usos permesos i usos prohibits

Secció 2. Construccions en sòl no urbanitzable

Article 98. Disposicions generals

Article 99. Condicions generals per a les edificacions aïllades

Article 100. Construccions pròpies d'una activitat rústica

Article 101. Construccions ramaderes

Article 102. Magatzems

Article 103. Celler i magatzems destinats a la producció vitícola

Article 104. Construccions d'interès públic

Article 105. Construccions i instal·lacions d'obres públiques

Article 106. Habitatges

Article 107. Establiments de turisme rural

Article 108. Reconstrucció i rehabilitació del patrimoni rural

Article 109. Catàleg de masies i cases rurals

Article 110. Projectes de noves construccions en sòl no urbanitzable que preveu l'article 49 de la Llei d'urbanisme

Article 111. Edificacions preexistents en sòl no urbanitzable. Actuacions no admeses en sòl no urbanitzable

Secció 3. Zonificació en sòl no urbanitzable

Article 112. Definició de zones

Article 113. Sòl de protecció especial (SPE)

Article 114. Sòl de protecció especial – PEIN i Xarxa Natura 2000 (SPE-PEIN-XN)

Article 115. Sòl de protecció especial – sistema hidrogràfic (SPE-SH)

Article 116. Sòl de protecció territorial d'interès agrari i/o paisatgístic (SPT-SIAP)

Article 117. Sòl de protecció territorial de preservació de corredors d'infraestructures (SPT-SPCI)

Article 118. Sòl de protecció preventiva (SPP)

Article 119. Sòl forestal (SF)

5.2.6 Alió

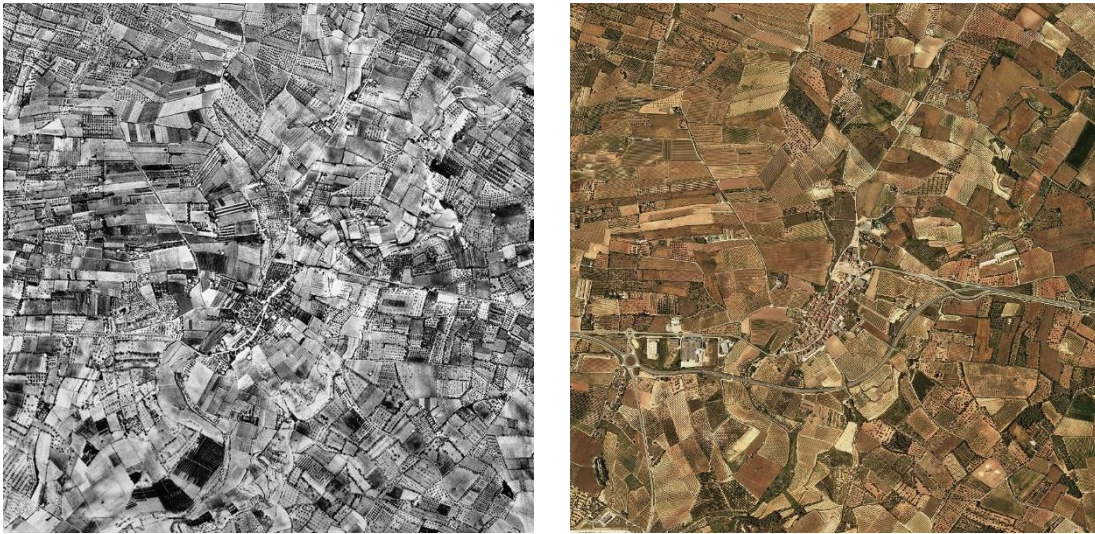

Figura 37 Ortofoto Alió (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

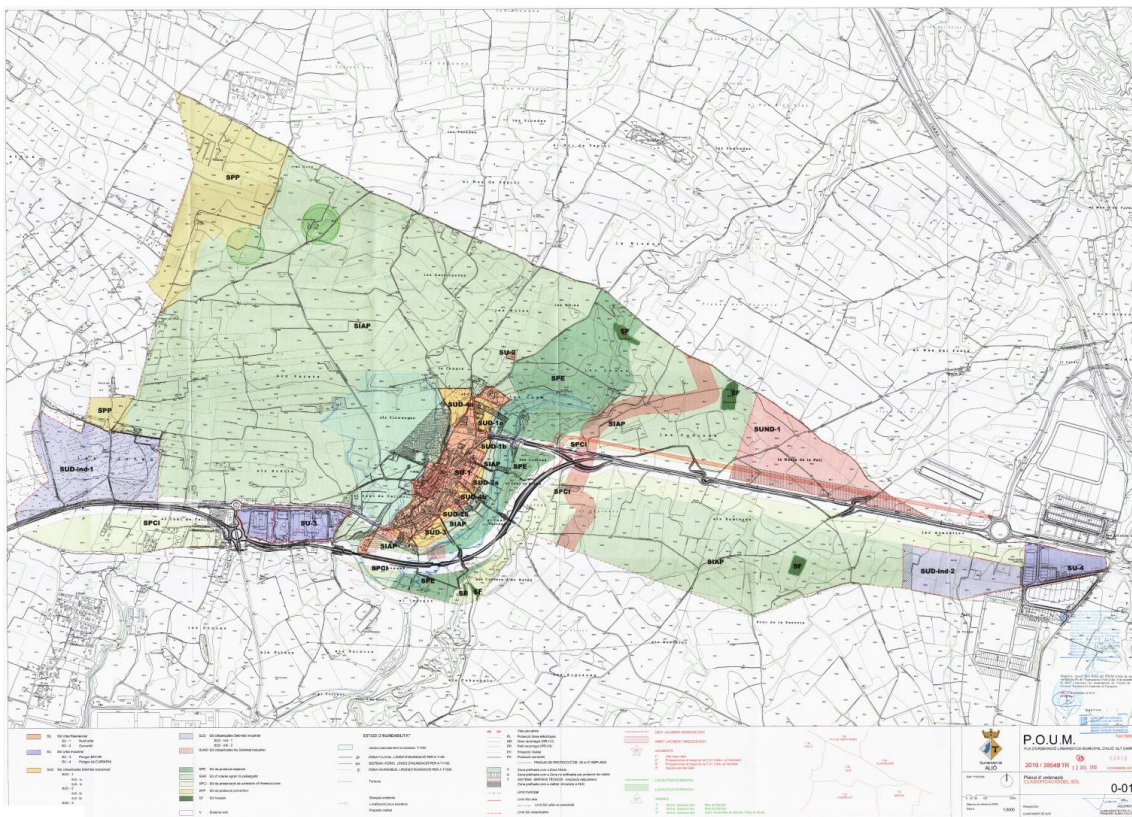

Figura 38 Planejament d'Alió
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2010/39548/T – Pla d'ordenació urbanística municipal d'Alió

Capítol V. Regulació del sòl no urbanitzable (SNU)

Secció 1. Disposicions generals

Article 92. Definició i tipus

Article 93. Desenvolupament del POUM en sòl no urbanitzable

Article 94. Finques

Article 95. Camins rurals

Article 96. Tanques i murs de contenció

Article 97. Conreus

Article 98. Usos permesos i usos prohibits

Secció 2. Construccions en sòl no urbanitzable

Article 99. Disposicions generals

Article 100. Construccions pròpies d'una activitat agrària

Article 101. Construccions ramaderes

Article 102. Magatzems

Article 103. Celler i magatzems destinats a la producció vitícola

Article 104. Construccions d'interès públic

Article 105. Construccions i instal·lacions d'obres públiques

Article 106. Habitatges

Article 107. Establiments de turisme rural

Article 108. Reconstrucció i rehabilitació del patrimoni rural

Article 109. Projectes de noves construccions en sòl no urbanitzable que preveu l'art. 49 de la Llei d'urbanisme

Article 110. Edificacions preexistents en sòl no urbanitzable. Actuacions no admeses en sòl no urbanitzable

Secció 3. Zonificació en sòl no urbanitzable

Article 111. Definició de zones

Article 112. Sòl de protecció especial. SPE

Article 113. Sòl d'interès agrari i/o paisatgístic. SIAP

Article 114. Sòl de preservació de corredors d'infraestructures. SPCI

Article 115. Sòl de protecció preventiva. SPP

Article 116. Sòl forestal

5.2.7 Bràfim

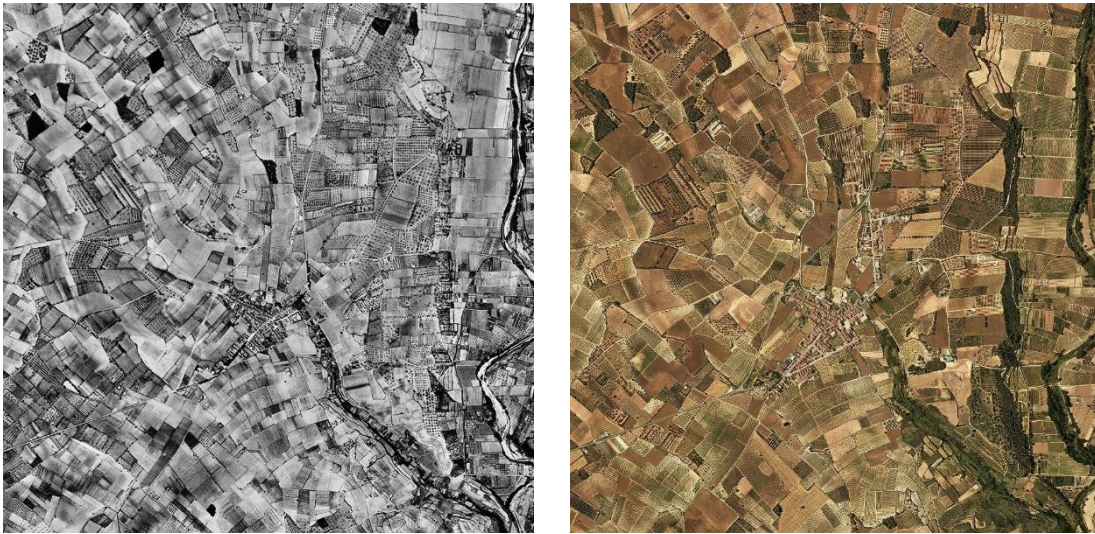

Figura 39 Ortofoto Bràfim (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

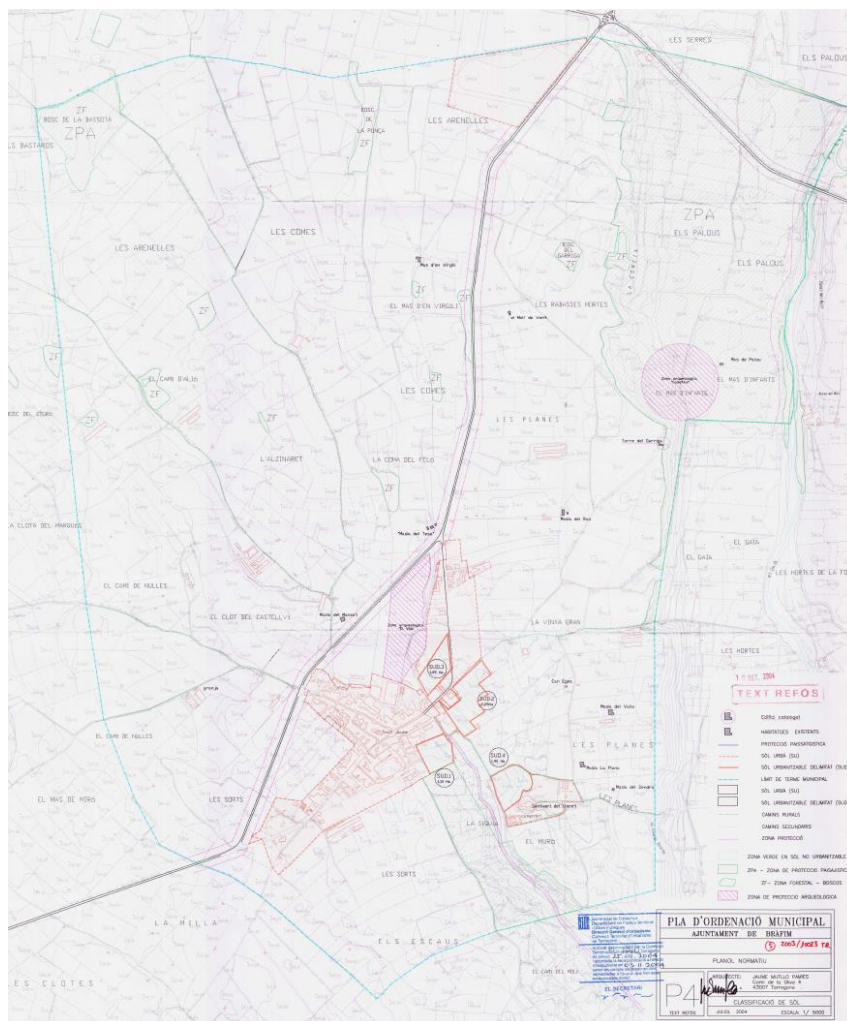

Figura 40 Planejament de Bràfim
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2003/10023/T – Pla d'ordenació urbanística municipal de Bràfim

Capítol V. Regulació del sòl no urbanitzable (SNU)

Secció 1. Disposicions generals

- Article 91. Definició i tipus
- Article 92. Desenvolupament del Pla general en SNU
- Article 93. Finques mínimes
- Article 94. Camins rurals
- Article 95. Tanques
- Article 96. Conreus
- Article 97. Nucli de població
- Article 98. Usos permesos i usos prohibits

Secció 2. Construccions en sòl no urbanitzable

- Article 99. Disposicions generals
- Article 100. Construccions ramaderes
- Article 101. Magatzems
- Article 102. Construccions d'utilitat pública i d'interès social
- Article 103. Construccions i instal·lacions d'obres públiques
- Article 104. Habitatges

Capítol VI. Zonificació en sòl no urbanitzable

- Article 105. Definició de zones
- Article 106. Zona agrícola SA
- Article 107. Zona forestal ZF. Boscos
- Article 108. Zona verda en sòl no urbanitzable
- Article 109. Zona de protecció paisatgística ZPA
- Article 110. Catàleg de masies existents

5.2.8 Puigpelat

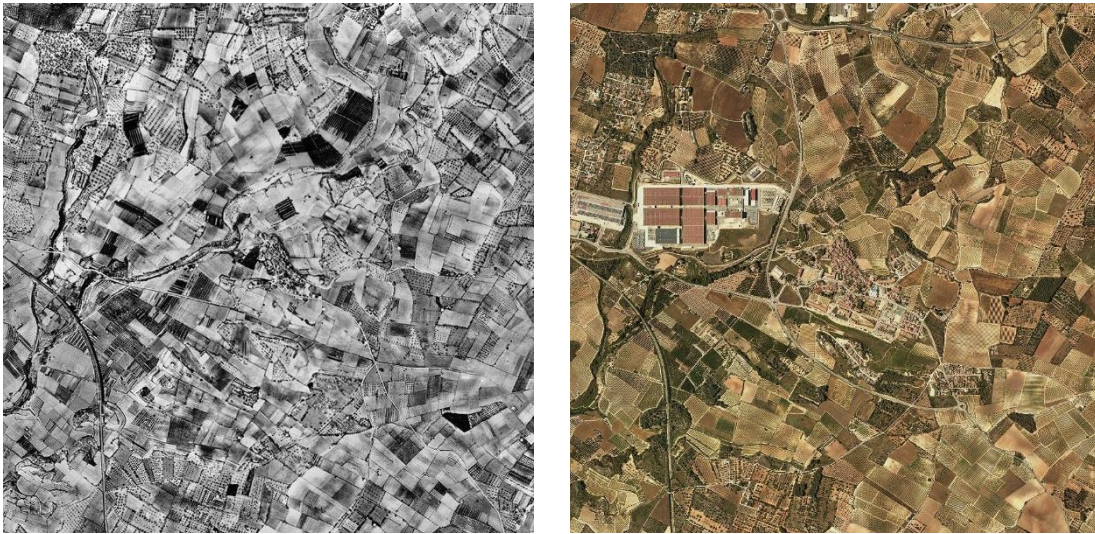

Figura 41 Ortofoto Puigpelat (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

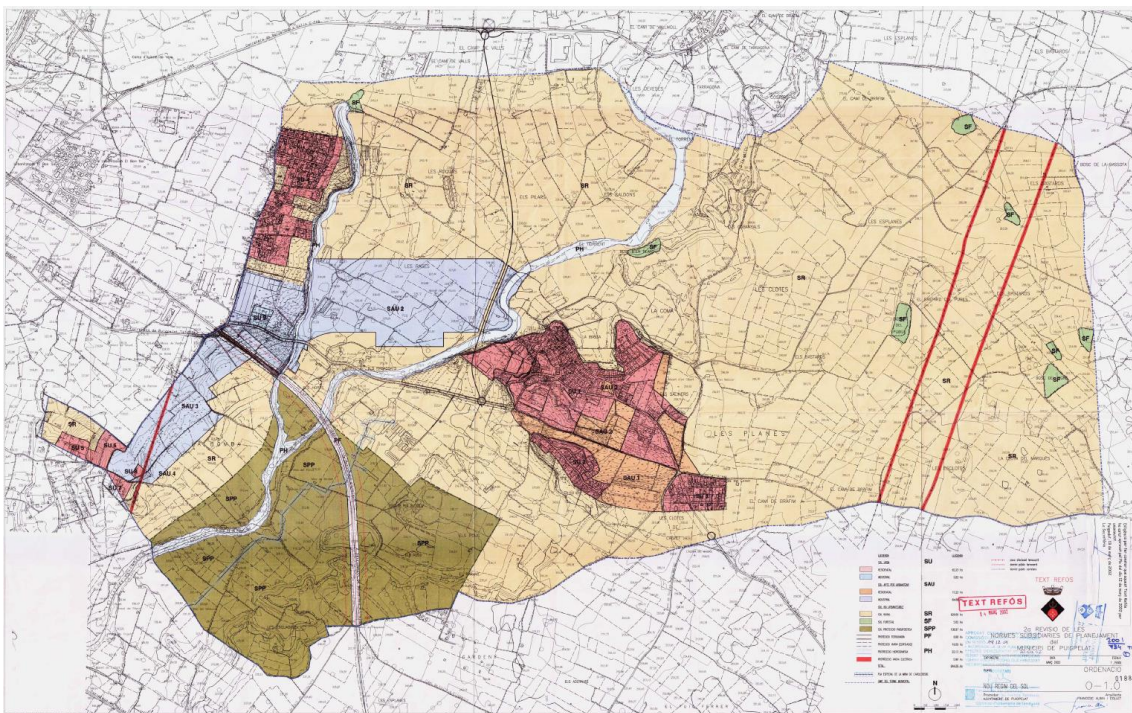

Figura 42 Planejament de Puigpelat
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2001/734/T – Revisió de les Normes subsidiàries de planejament

Capítol V. Regulació del sòl no urbanitzable (SNU)

Secció 1. Disposicions generals

Article 84. Definició i tipus

Article 85. Desenvolupament de les Normes subsidiàries en SNU

Article 86. Finques

Article 87. Camins rurals

Article 88. Tanques i murs de contenció

Article 89. Conreus

Article 90. Nucli de població

Article 91. Usos permesos i usos prohibits

Secció 2. Construccions en sòl no urbanitzable

Article 92. Disposicions generals

Article 93. Construccions ramaderes

Article 94. Magatzems

Article 95. Construccions d'utilitat pública i d'interès social

Article 96. Construccions i instal·lacions d'obres públiques

Article 97. Habitatges

Secció 3. Zonificació en sòl no urbanitzable

Article 98. Definició de zones

Article 99. Sòl rural SR

Article 100. Sòl forestal SF

Article 101. Sòl de protecció paisatgística

5.2.9 Nulles

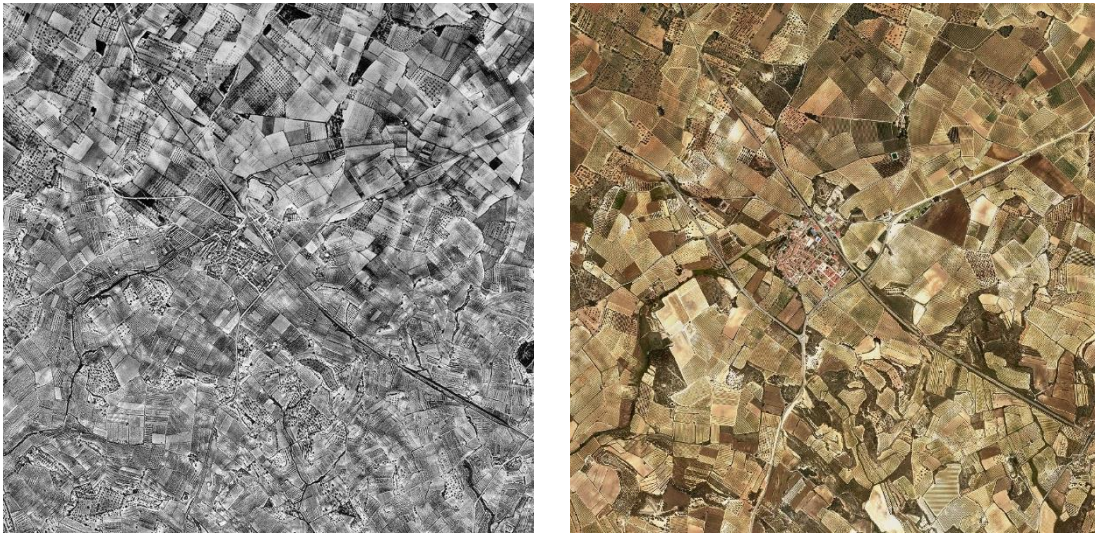

Figura 43 Ortofoto Nulles (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

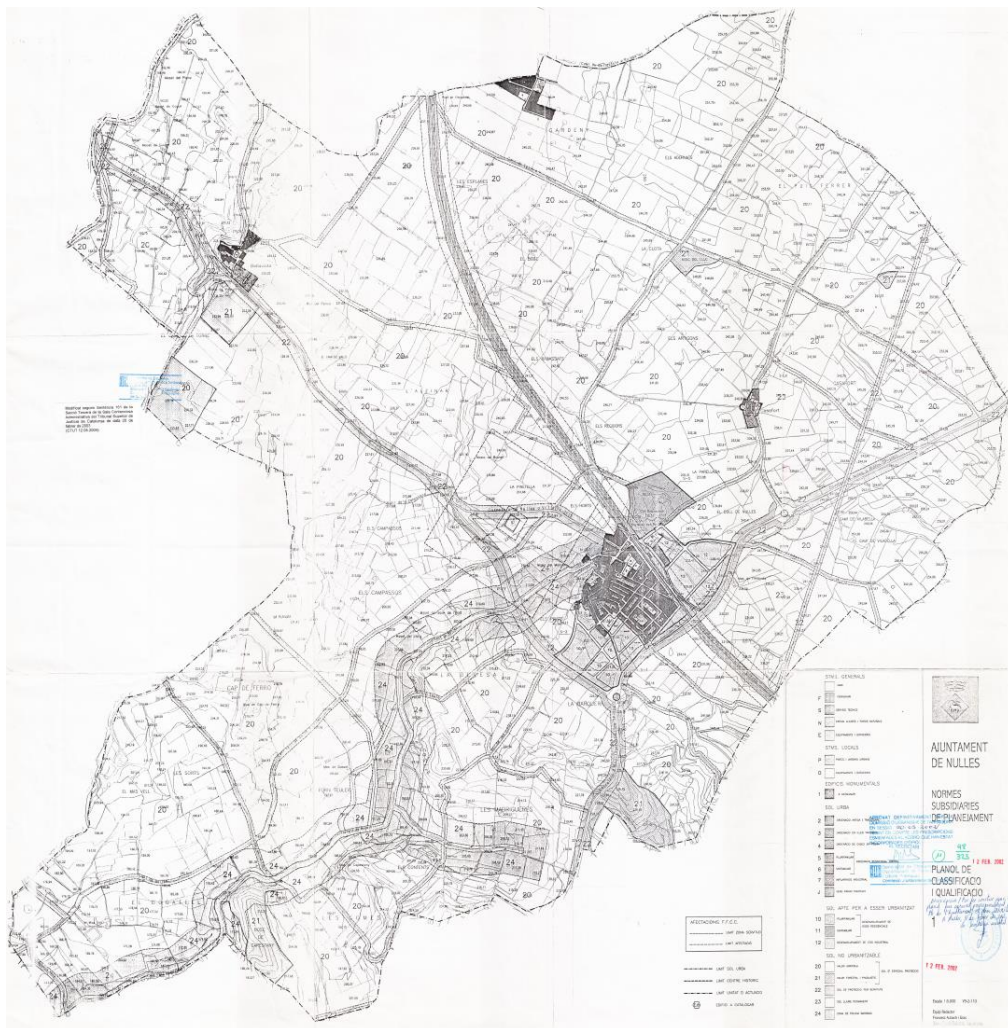

Figura 44 Planejament de Nulles
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2005/19951/T – Text refós de les normes urbanístiques de planejament general de Nulles

Capítol tercer. Regulació del sòl no urbanitzable

Article 170. Definició, finalitat i tipus

Article 171. Desenvolupament de les Normes subsidiàries

Article 172. Vies rurals

Article 173. Parcel·lacions i segregacions

Article 174. Condicions per als habitatges

Article 175. Nucli de població

Article 176. Instal·lacions d'utilitat pública

Article 177. Instal·lacions d'obres públiques

Article 178. Sòl lliure permanent (clau 23)

Article 179. Sòl de protecció de servituds (clau 22)

Article 180. Sòl d'especial protecció valor agrícola (clau 20)

Article 181. Sòl d'especial protecció valor forestal i paisatgístic (clau 21)

Article 182.

Article 183. Normes per la protecció de la xarxa de camins rurals estructuradors d'interès local

Article 184. Ordenança de Policia i Bon Govern

Article 185. Explotació de recursos hidrològics

Article 186. Canalitzacions i línies de serveis

Article 187. Condicions generals d'estètica

Article 188. Ordenances de composició estètica de façanes

Article 189. Granges

Article 190. Industries existents

Article 191. Edificacions sense llicència

5.2.10 Vilabella

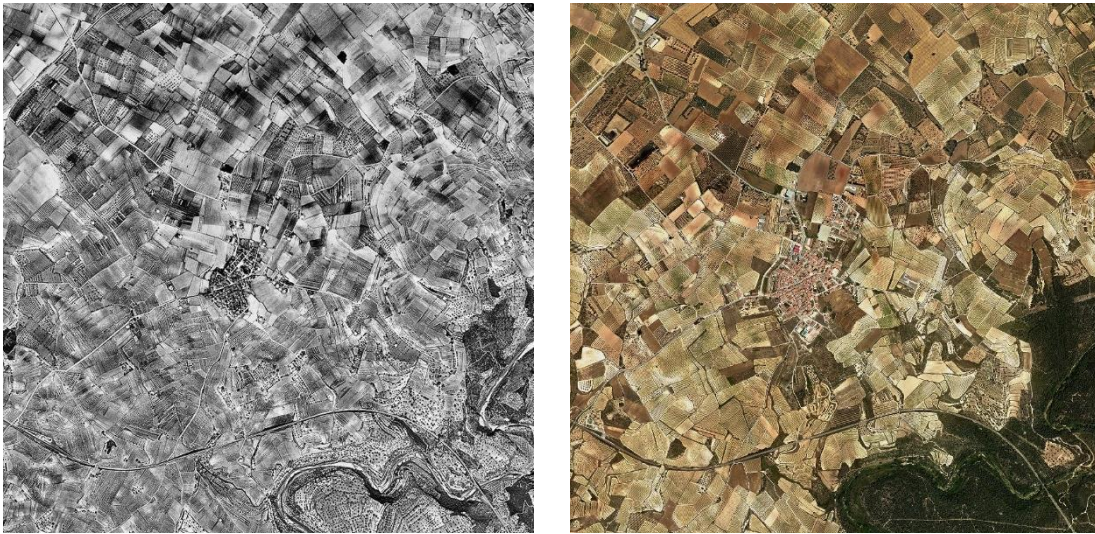

Figura 45 Ortofoto Vilabella (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

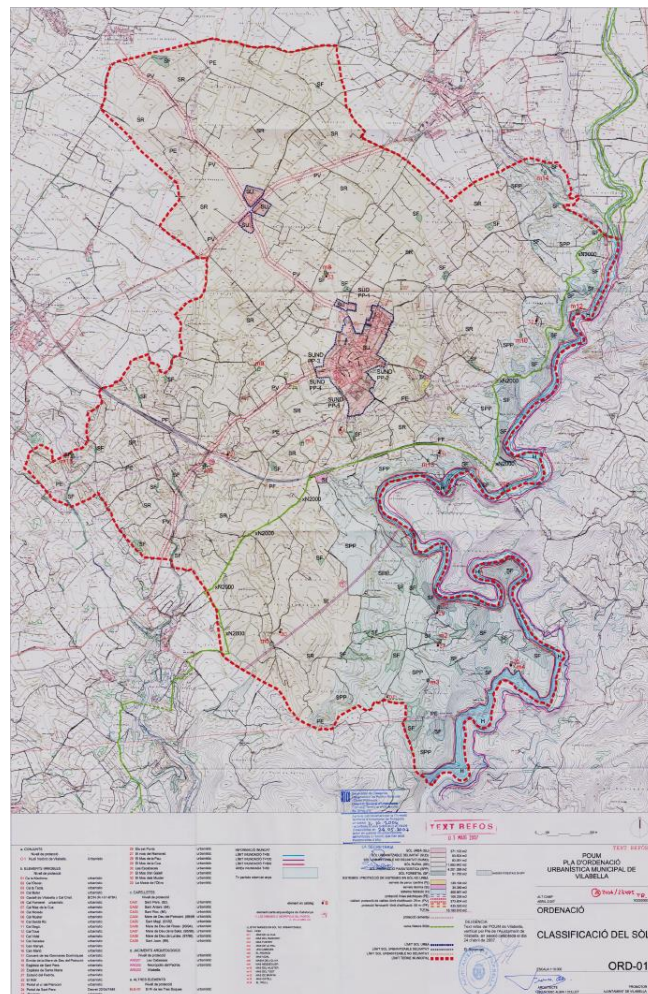

Figura 46 Planejament de Vilabella
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2006/23495/T – Pla d'ordenació urbanística municipal de Vilabella

Capítol X. Regulació del sòl no urbanitzable (SNU)

Disposicions generals

Article 80. Definició i tipus

Article 81. Desenvolupament del POUM en sòl no urbanitzable

Article 82. Finques

Article 83. Camins rurals

Article 84. Tanques i murs de contenció

Article 85. Conreus

Article 86. Nucli de població

Article 87. Usos permesos i usos prohibits

Construccions en sòl no urbanitzable

Article 88. Disposicions generals

Article 89. Construccions ramaderes

Article 90. Magatzems

Article 91. Celler i magatzems destinats a la producció vitícola

Article 92. Construccions d'interès públic

Article 93. Construccions i instal·lacions d'obres públiques

Article 94. Habitatges

Zonificació en sòl no urbanitzable

Article 95. Definició de zones

Article 96. Sòl rural SR

Article 97. Sòl de protecció paisatgística SPP

Article 98. Sòl forestal SF

5.2.11 Vallmoll

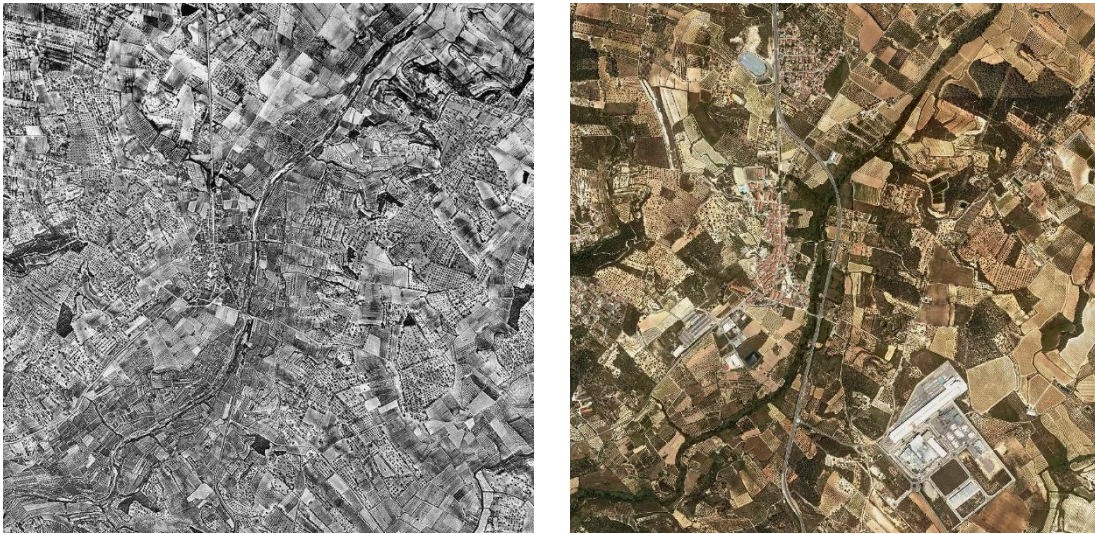

Figura 47 Ortofoto Vallmoll (1956-2018)
 Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

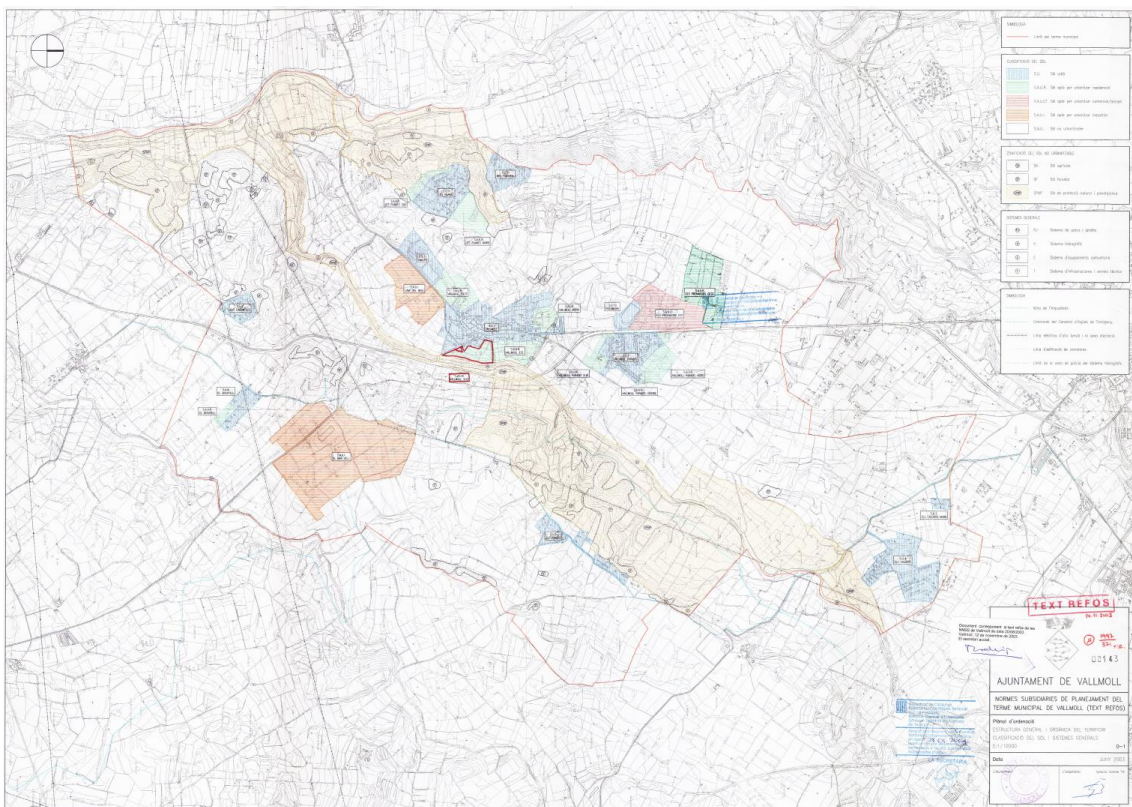

Figura 48 Planejament de Vallmoll
 Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 1997/371/T – Normes subsidiàries de planejament de Vallmoll

Capítol V. Regulació del sòl no urbanitzable (SNU)

Secció 1. Disposicions generals

Article 97. Definició i tipus

Article 98. Desenvolupament de les normes subsidiàries en sòl no urbanitzable

Article 99. Finques

Article 100. Camins rurals

Article 101. Tanques

Article 102. Conreus

Article 103. Nucli de població

Article 104. Usos permesos i usos prohibits

Secció 2 Construccions en sòl no urbanitzable

Article 105. Disposicions generals

Article 106. Construccions ramaderes

Article 107. Magatzems

Article 108. Construccions d'utilitat pública i d'interès social

Article 109. Construccions i instal·lacions d'obres públiques

Article 110. Habitatges

Secció 3. Zonificació en sòl no urbanitzable

Article 111. Definició de zones

Article 112. Zona agrícola (SA)

Article 113. Sòl forestal (SF)

Article 114. Zona de protecció natural i paisatgística (SPNP)

5.2.12 Renau

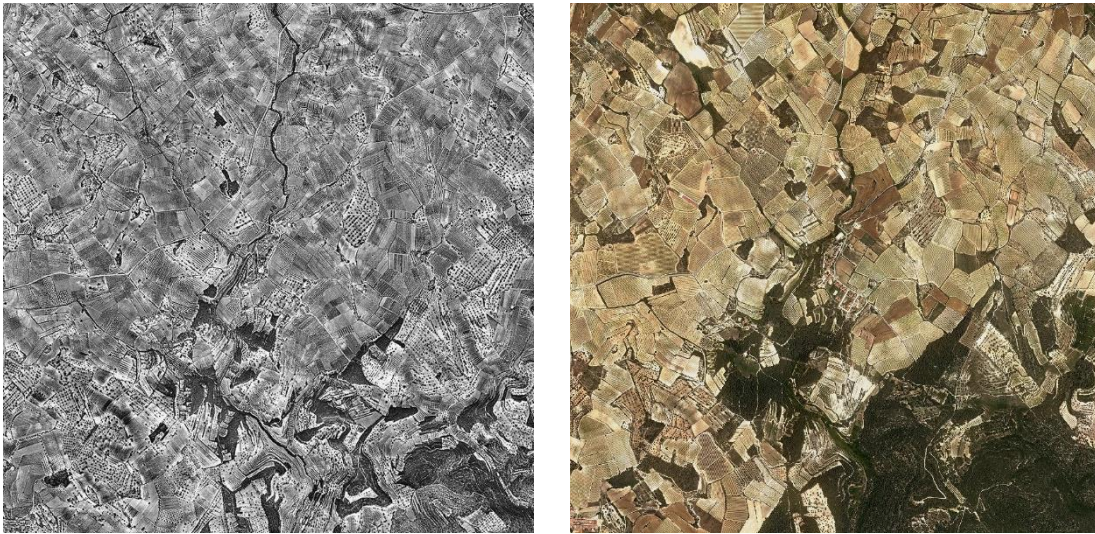

Figura 49 Ortofoto Renau (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

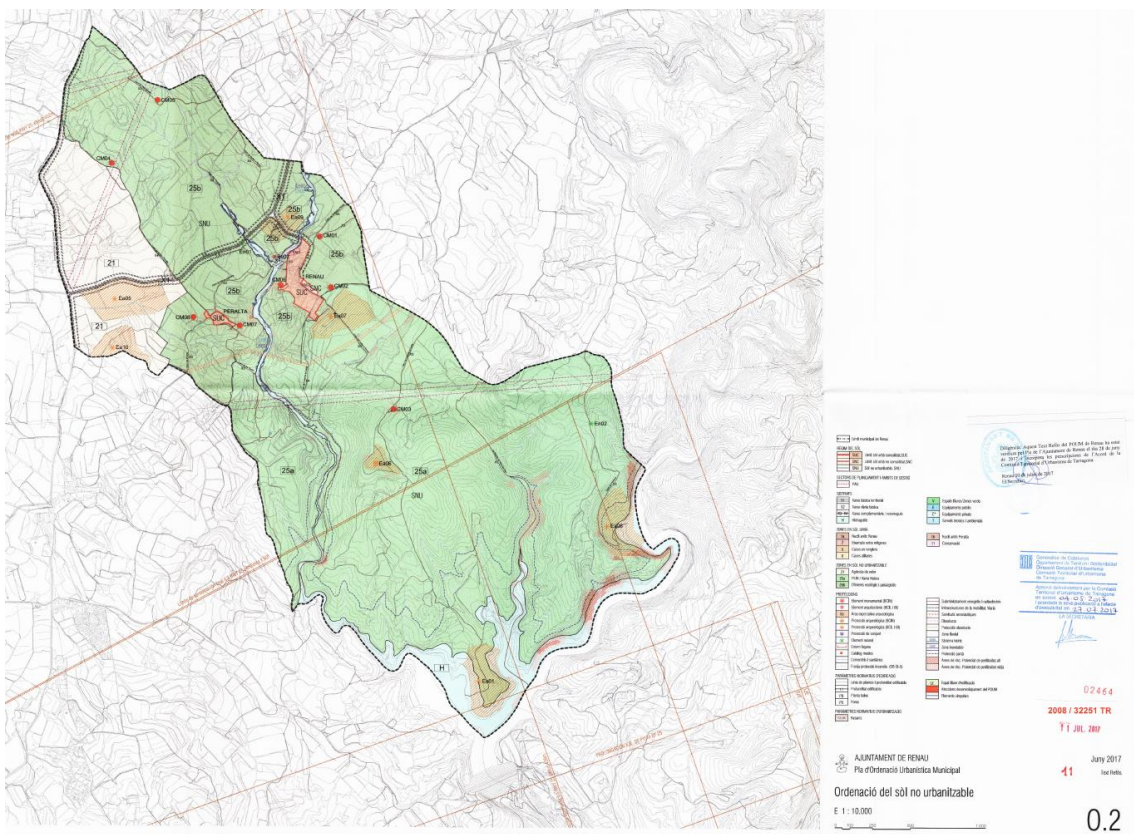

Figura 50 Planejament de Renau
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2008/32251/T – Pla d'ordenació urbanística municipal de Renau

Títol VIII. Regulació del sòl no urbanitzable (SNU)

Capítol I. Disposicions generals

Article 141. Definició, tipus i desenvolupament

Article 142. Regulació del sòl no urbanitzable

Capítol II. Elements propis del sòl no urbanitzable

Article 143. Camins rurals

Article 144. Finques i parcel·lacions

Article 145. Tanques, murs i marges

Article 146. Arbres i vegetació

Article 147. Fonts

Article 148. Indicadors i publicitat

Article 149. Conreus

Capítol III. Usos, edificacions i instal·lacions en sòl no urbanitzable

Secció 1. Disposicions generals i usos

Article 150. Disposicions generals

Article 151. Usos permesos i usos prohibits

Article 152. Actuacions no admeses en sòl no urbanitzable

Article 153. Protecció de patrimoni natural i rural

Article 154. Protecció de riberals i torrents

Article 155. Sòl forestal

Secció 2. Edificacions i instal·lacions

Article 156. Construccions agrícoles

Article 157. Construccions ramaderes

Article 158. Activitats d'interès públic

Article 159. Construccions i instal·lacions d'obres públiques

Article 160. Construccions per a la prestació de serveis de la xarxa viària

Article 161. Habitatges vinculats a l'explotació rústica dels terrenys

Article 162. Masies incloses en el Catàleg

Article 163. Edificacions existents que no estan al catàleg de masies

Article 164. Xarxes d'energia i telecomunicacions, antenes i altres instal·lacions

Article 165. Condicions estètiques i paisatgístiques

Capítol IV. Tipus de sòl no urbanitzable

Article 166. Les zones o àmbits reguladors del sòl no urbanitzable

Article 167. Agrícola de valor, clau 21

Article 168. Espais PEIN i Xarxa natura 2000, clau 25a

Article 169. Interès ecològic i paisatgístic, clau 25b

5.2.13 La Secuita

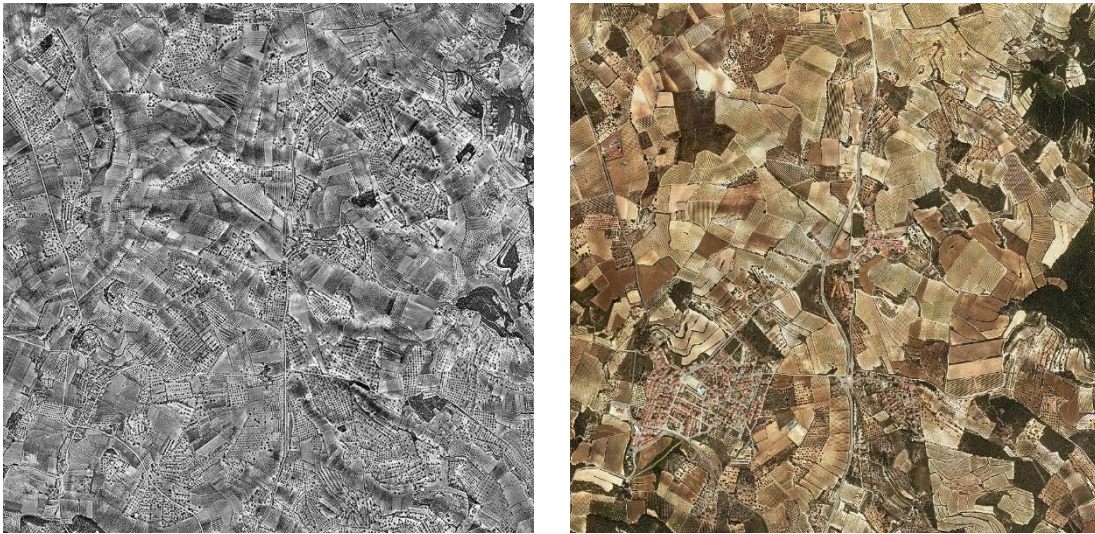

Figura 51 Ortofoto La Secuita (1956-2018)
Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

Figura 52 Planejament de La Secuita
Font: Registre de planejament urbanístic de Catalunya (RPUC)

- Exp. 2005/17739/T – Text refós de les normes urbanístiques del planejament general de la Secuita

Capítol V. Regulació del sòl no urbanitzable (SNU)

Secció 1. Disposicions generals

Article 96. Definició i tipus

Article 97. Desenvolupament de les Normes subsidiàries en SNU

Article 98. Finques

Article 99. Camins rurals

Article 100. Tanques

Article 101. Conreus

Article 102. Nucli de població

Article 103. Usos permesos i usos prohibits

Secció 2. Construccions en sòl no urbanitzable

Article 104. Disposicions generals

Article 105. Construccions ramaderes

Article 106. Magatzems

Article 107. Construccions d'utilitat pública i d'interès social

Article 108. Construccions i instal·lacions d'obres públiques

Article 109. Habitatges

Secció 3. Zonificació en sòl no urbanitzable

Article 110. Definició de zones

Article 111. Sòl agrícola (SA)

Article 112. Sòl forestal (SF)

Article 113. Sòl de restitució del paisatge (SRP)

6. Valoració dels tècnics locals

S'han realitzat entrevistes a tècnics municipals i supramunicipals per a conèixer diverses qüestions relacionades amb l'avaluació del paisatge, passant per les múltiples escales territorials. A continuació, es mostra el model d'entrevista distribuïda:

MODEL ENTREVISTA

1. Quin és el teu àmbit de treball?

	Tècnic/a municipal o local
	Tècnic/a supramunicipal o territorial
	Tècnic/a redactor/a

2. Amb quins instruments de planejament treballes?

(Planejament municipal, Plans directors urbanístics, Plans territorials, Catàlegs, etc...)
--

3. En l'avaluació de noves actuacions o implantacions en el territori, tens en compte criteris paisatgístics?

Sí	Per què creus que són importants?
No	Per quin motiu?

4. En el teu àmbit de treball o en els projectes realitzats, comptes amb planejament que porti normativa o directrius paisatgístiques per a l'anàlisi de noves implantacions?

Sí	Quin?
No	Quin instrument proposaries?

5. Què consideres "paisatge"?

Explica...

6. Creus que el paisatge s'ha de regular? En el cas que sí, mitjançant estratègies territorials o estratègies locals?

Reflexiona...

7. Quines dificultats trobes en el moment de valorar l'impacte paisatgístic d'un expedient o projecte?

Reflexiona...

8. Creus que es pot denegar una proposta susceptible de generar impacte paisatgístic?

Reflexiona...

9. Què opines sobre la següent afirmació: “el paisatge en el sòl no urbanitzable ha de tenir unes directrius diferents a les que s’estableixen en el sòl urbà”.

Reflexiona...

10. Creus que hi poden haver altres factors (econòmics, socials...) que puguin incidir en la valoració paisatgística i prevalguin sobre l’impacte paisatgístic generat? En el cas que sí, creus que es poden regular?

Reflexiona...

11. Creus que hi ha vinculació entre el concepte de desenvolupament urbanístic sostenible o utilització racional del territori i la valoració/integració paisatgística exigible?

Reflexiona...

12. Finalment, creus que una bona gestió del paisatge assegura una millor qualitat de vida de les generacions presents i futures?

	Sí	Per què?
	No	Per què?

ANÀLISI DE LES ENTREVISTES

A continuació, s’analitzen les opinions obtingudes a través de les quatre entrevistes. En primer lloc, es valoren els resultats obtinguts a cada pregunta i, seguidament, es conclou l’apartat mitjançant una reflexió global.

1. Mitjançant les entrevistes s’han cobert les tres tipologies de tècnics: tècnic municipal, tècnic supramunicipal i tècnic redactor. És important cobrir els diferents punts de vista i escales per a tenir una visió global del paisatge a través dels tècnics que en proposen els projectes o que els supervisen.

2. En major o menor mesura, els quatre tècnics treballen amb tot el ventall de plans territorials, plans d'ordenació urbanística municipal, planejament derivat, legislació sectorial i, pel que fa al paisatge, tot i no tenir directrius en el PTPCT, tots citen el Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona.
3. Els quatre tècnics han afirmat tenir en compte criteris paisatgístics en el moment d'avaluar o proposar noves actuacions. Coincideixen en afirmar que qualsevol implantació en el territori passa a formar part del paisatge, motiu pel que s'han de tenir en compte els valors preexistents. També es parla de la connexió cultural i identitària que ajuda a contextualitzar la nova proposta en l'àmbit i evita implantacions incorrectes.
4. Els quatre tècnics afirmen comptar amb planejament que aporta directrius paisatgístiques per a l'anàlisi de noves implantacions. En nombren els catàlegs, plans territorials parcials, cartes de paisatge i instruments a escala local, entre altres. No obstant, l'últim tècnic va més enllà i confirma que els instruments esmentats només determinen qüestions informatives i recomanacions, motiu pel qual els tècnics d'urbanisme que supervisen aquests projectes es troben mancants de normativa obligatòria que sigui clara i precisa, deixant en mans dels tècnics redactors la decisió de com integrar adequadament un pla o un projecte.
5. Tots defineixen "paisatge" utilitzant dos conceptes, es tracta de la interacció entre els elements naturals i els resultants d'activitats humanes, és a dir, qualsevol de les visuals d'un àmbit o conjunt.
6. Tots els tècnics afirmen que el paisatge s'ha de regular. No obstant, ho fonamenten de diverses maneres: una de les estratègies comentades parteix d'establir regulacions paisatgístiques de caràcter territorial que es concretin en el planejament local. La següent estratègia es basa en comptar amb planejament territorial i local que aportin condicions paisatgístiques. Finalment, es proposa introduir el paràmetre d'intensitat en la valoració del paisatge, evitant malmetre els valors del territori.
7. S'enumeren diverses dificultats en el moment d'avaluar l'impacte paisatgístic d'un projecte, és interessant citar les següents: per una banda, la perspectiva paisatgística no s'inclou en el projecte en fases inicials i acaba incloent-se un document de paisatge que

no s'ha utilitzat com a base pel desenvolupament de la proposta d'ordenació. Dos tècnics coincideixen en la dificultat de valorar les mesures previstes per revertir l'impacte paisatgístic, degut a la manca de precisió en la condició normativa o no normativa de les directrius paisatgístiques. Finalment, s'afirma que per a valorar o projectar s'ha d'haver experimentat el territori concret i que per a tractar aquestes temes és essencial la formació pluridisciplinària.

8. Els quatre tècnics coincideixen en la necessitat de poder denegar una proposta que genera impacte paisatgístic. Ho argumenten mitjançant diversos temes però coincideixen en prioritzar l'interès general i el benefici col·lectiu.
9. Pel que fa a l'afirmació "*el paisatge en el sòl no urbanitzable ha de tenir unes directrius diferents a les que s'estableixen en el sòl urbà*", els tècnics exposen arguments diferenciats: per una banda, el tècnic municipal entrevistat defensa que cada tipus de paisatge ha de tenir directrius diferents per a resoldre les seves problemàtiques. No obstant, els tècnics supramunicipals coincideixen en afirmar que el paisatge és un conjunt i que les directrius no s'han de correspondre amb la classificació del sòl sinó amb les catacrèstiques territorials.
10. Afirment que, en la valoració del paisatge, és necessita una visió integradora que no prioritzi un factor, com l'econòmic o el progrés social, al del paisatge. A més, s'afegeix que el paisatge és una disciplina en constant mutació, la qual es pot veure alterada a partir de micro-accions humanes o d'accions transformadores de gran abast. Cal tenir present la gran incidència de l'activitat humana en el territori i la seva capacitat en modificar el paisatge.
11. Els quatre tècnics coincideixen en afirmar la vinculació entre *el concepte de desenvolupament urbanístic o utilització racional del territori i la valoració/integració paisatgística exigible*. S'entén la disciplina del paisatge com una vessant de l'urbanisme i l'ordenació del territori, transformar sense malmetre ni destruir.
12. La majoria dels tècnics entrevistats afirmen que *una bona gestió del paisatge assegura una millor qualitat de vida de les generacions presents i futures*. Afegeixen que si la gestió té en compte l'interès general i el conjunt social del territori, aquest es veurà reflectit en el benestar individual. Cal evitar que les transformacions produeixin

desarrelament i es garanteixi la identitat del lloc, només d'aquesta manera es podrà aconseguir que el paisatge sigui un actiu per a la felicitat de les persones i de la comunitat. No obstant, un dels tècnics nega que una bona gestió del paisatge asseguri una bona qualitat de vida, tot i que assegura que pot influir de manera directa o indirecta en els aspectes econòmics, turístics o psicològics, entre altres.

Una vegada analitzades les diverses respostes de les entrevistes, s'observen una sèrie de criteris fonamentals que comparteixen totes les opinions. No obstant, hi ha certs matisos en alguns punts en concret, segurament resultat de la dificultat real per establir criteris objectius que es tradueixin en una normativa o directrius paisatgístiques. Les estratègies per a regular el paisatge, les dificultats existents i les mancances reals aportades pels tècnics s'utilitzen en el present document per a completar la visió del Pla de paisatge proposat.

De les experiències professionals entrevistades se'n destaquen diversos conceptes essencials pel desenvolupament de la proposta del Pla de paisatge i pels futurs aspectes a tractar en matèria paisatgística:

- El paisatge és un conjunt de valors que es troba en qualsevol punt del territori, motiu pel qual aquest ha de començar a tenir major presència en les figures de planejament que regulen les noves implantacions.
- Els instruments de planejament vigents que regulen el paisatge ho fan a través de recomanacions a incorporar o avaluar pels futurs plans d'ordenació urbanística municipal. Un dels problemes principals en l'avaluació paisatgística és la manca de normativa d'obligat compliment que permeti regular-ho a través d'àmbits supramunicipals com poden ser les Unitats de paisatge establertes pels Catàlegs de paisatge.

S'han destacat els anteriors dos punts com a aspectes de gran rellevància en l'avaluació del paisatge. Les entrevistes posen de manifest molts altres conceptes tal i com s'ha esmentat en els punts anterior, no obstant, la proposta del treball es centra essencialment en els dos temes. Els tècnics entrevistats coincideixen en la idea de paisatge com a una idea general que es troba arreu, fet que cal tenir present en la conscienciació dels valors en els ciutadans. Finalment, el problema principal que esmenten els tècnics resulta en la manca de directrius aplicables directament sobre els expedients que es troben en tramitació urbanística.

7. Proposta del Pla de paisatge de la Plana de l'Alt Camp

Es desenvolupa la diagnosi i l'anàlisi de la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp per a poder plantejar un marc d'actuació en el plantejament del Pla de paisatge de l'àmbit objecte d'estudi. En els següents apartats es detecten els aspectes rellevants i essencials a preservar i es proposen possibles vies d'actuació, accions globals i conclusions per a una correcta gestió del paisatge.

7.1 Diagnosi

El paisatge de la unitat és el resultat de la interacció d'activitats, processos naturals i humans i dels diversos agents, interaccions que es produeixen al llarg del temps però en un únic escenari: la Plana de l'Alt Camp.

La unitat de paisatge s'individualitza a l'extrem nord de la gran plana del Camp de Tarragona, en forma vertical i allargada, més àmplia a l'extrem sud limitada pel riu Francolí i més abrupta a la part nord on limita amb l'amfiteatre de muntanyes de la serra de Miramar i els relleus del Gaià.

La Plana presenta una topografia molt regular, es tracta d'una plana lleugerament inclinada cap al sud, fet que es pot comprovar entre els municipis de Valls i el Pla de Santa Maria entre els quals l'altitud varia en 150 m.

Es tracta d'una morfologia horitzontal conformada per conglomerats no consolidats procedents de les muntanyes veïnes. A la imatge es pot observar el caràcter continu de la Plana fins a la serra de Miramar.

Figura 53 Plana de l'Alt Camp
Font: imatge pròpia

Al sud de la plana és molt més intensa i predominant, mentre que al nord de la plana s'hi troba la serra de Miramar, la qual actua d'unió entre les Muntanyes de Prades i els relleus del Gaià. Les altituds màximes es troben al Tossal Gros, a 867 m, i a la Cogulla, a 788 m.

La Plana de l'Alt Camp està travessada per torrents de règim intermitent que tenen el seu inici a la serra de Miramar. Tenen un traçat de nord a sud i tots ells acaben confluint al torrent del Puig, vorejant el municipi de Valls. Finalment, els diferents torrents vessen les aigües al riu Francolí, el qual entra pel nord travessant la serralada del prelitoral per la Riba. Per altra banda, també hi trobem la Rasa de la Fonollosa, que es tracta del torrent de més longitud ja que entra a la plana pel coll del municipi de Cabra del Camp i s'uneix al riu Francolí al sud del municipi de Vallmoll.

Figura 54 Plana de l'Alt Camp
Font: imatge pròpia

El paisatge de la Plana de l'Alt Camp s'ha anat transformant al llarg del temps fins a assolir les característiques que presenta avui. Per una banda, en les últimes dècades ha continuat l'èxode rural que ha deixat gairebé buit els territoris de muntanya, espai en el que han desaparegut les activitats associades i només s'han mantingut les taules puntuals per al rejuveniment de les masses forestals. Aquest moviment ha provocat que la resta de pobles de la plana hagi mantingut estable la població, ja que part de la gent que ha marxat a les ciutats s'ha vist compensada per la migració als petits pobles de la comarca. El nucli que ha patit el major creixement demogràfic i d'activitat ha sigut Valls.

Uns dels fenòmens singulars a les zones de muntanya ha sigut la proliferació d'una sèrie d'urbanitzacions, algunes desenvolupades en sòl no urbanitzable i en males condicions. Juntament amb les urbanitzacions, des del 1970 s'han experimentat uns creixements urbans i industrials sense precedents. La construcció de l'autopista AP-2, a més d'aportar gran impacte paisatgístic a la plana, va facilitar la implantació dels nous polígons industrials per la facilitat d'accés gràcies a les noves infraestructures de comunicació.

Vinculat a la transformació pel pas de noves infraestructures, l'A-27 ha comportat la fragmentació de part del territori del Camp de Tarragona i, per altra banda, facilita la implantació de nous usos urbans cap a la zona.

Tot i els canvis constants experimentats a l'Alt Camp, els espais agrícoles encara segueixen sent un dels elements identitaris de la plana. No obstant, aquests es mantenen en un fràgil equilibri i molt sovint es posa en dubte la seva continuïtat i viabilitat en termes econòmics. El paisatge de l'avellaner ha suportat diverses crisis els últims anys, ja que s'ha detectat el procés de substitució d'aquest conreu per conreus d'hort intensiu i per fruiters de regadiu.

Com ja s'ha comentat, la muntanya ha patit el despoblament i l'abandonament de terres de conreu, de manera que aquells espais que estaven controlats i cuidats actualment són grans masses forestals contínues que afavoreixen l'expansió dels incendis, factor important a tenir en compte en la configuració del paisatge de les muntanyes de la unitat.

Figura 55 Pas d'un torrent per Valls
Font: imatge pròpia

A la imatge es pot observar un dels nuclis que forma part de la unitat de paisatge, espai urbà que es troba en un constant diàleg amb els espais de conreu confrontants.

Figura 56 Bràfim
Font: imatge pròpia

Un dels factors característics i únics de la Plana de l'Alt Camp és la configuració parcel·laria del sòl no urbanitzable. A la imatge es poden observar els diferents conreus associats a diversos propietaris, un dels mosaics característics de la zona i que ens aporta informació sobre la història i la societat que ha conviscut a l'àmbit al llarg del temps. Es poden observar les traces inicials, els camins sempre respectuosos amb el "gra petit" que conformen els espais oberts de la unitat de paisatge a estudi. Només les grans infraestructures passen per sobre la configuració de conreus sense respectar la valuosa informació que ens aporta el parcel·lari agrícola.

Figura 57 Parcel·les
Font: imatge pròpia

El **paisatge agrari** a la Plana de l'Alt Camp es veu sotmès a dinàmiques pròpies del sector, que degut a les crisis ha sofert una disminució de superfície agrícola. Aquest canvi no ha estat igual per a tots els tipus de conreus i, per tant, afecta a certs paisatges la unitat.

Els paisatges de l'àmbit es caracteritzen pel cereal, la fruita seca, l'olivera i la vinya. La crisi de l'ametller ha provocat l'abandonament d'aquest conreu i la transformació en altres usos, concretament en vinya, un sector que travessa un bon moment.

La dinàmica d'abandó dels espais agrícoles no sorgeix sense fonament; per una banda, s'abandonen els camps situats a la perifèria de les muntanyes i serres de la comarca, es tracta de petites explotacions gestionades per població d'edat avançada que no ha trobat relleu generacional per seguir amb els conreus degut al baix rendiment econòmic.

Per altra banda, també s'han vist afectats els conreus situats a la perifèria dels nuclis urbans, en els últims anys aquestes zones han quedat fragmentades pel pas de noves infraestructures i creixement urbanístic.

La presència d'espais agrícoles i conreus periurbans entre poblacions i polígons industrials és una de les característiques de la Plana de l'Alt Camp. Es tracta de zones que han quedat totalment envoltades d'usos urbans i industrials però que, tot i la tensió que reben per ambdós bandes, segueixen mantenint el caràcter rural. La distinció entre l'ús agrícola i l'ús urbà en els espais periurbans és un dels reptes que condicionen el paisatge de l'àmbit.

Figura 58 Valls
Font: imatge pròpia

El paisatge de la unitat es caracteritza, en gran part, pels àmbits en els espais lliures. No obstant, el **paisatge urbà** i periurbà és igual d'essencial que el rural, ja que en aquest les dinàmiques canvien a major velocitat. La construcció ha afectat, en menor i major mesura, a tots els nuclis de la unitat de paisatge i Valls és el municipi que ha vist més augmentada la seva superfície urbanitzada. En la següent imatge es pot veure un dels edificis més alts de Valls, amb una alçada reguladora màxima molt superior a les edificacions veïnes i situat al costat del torrent de la Xamora, el qual travessa el nucli urbà. L'impacte paisatgístic generat per aquest bloc és alt tot i trobar-se al enmig de la trama urbana.

Figura 59 Valls
Font: imatge pròpia

Generalment, els nuclis que han vist augmentada la seva superfície pels creixements residencials han realitzat aquesta expansió seguint els límits dels espais ja consolidats i cercant les vies de comunicació per a facilitar l'accés i, en altres casos, aquestes actuen com a nous límits pel creixement. Pel que fa als pobles de menor superfície, les tendències de creixement dels últims anys els van incorporar noves tipologies d'edificació amb l'aparició de blocs plurifamiliars i cases adossades, que possiblement han contribuït a homogeneïtzar les visuals exteriors dels nuclis rurals degut a que aquest tipus de construccions van sorgir alhora i en molts nuclis diferents. En alguns casos aquest canvi exterior ha provocat una distorsió en la façana paisatgística del poble, ja no es perceben les cases tradicionals des de l'exterior, sinó que la visual ha canviat per a donar pas a la consolidació dels habitatges més recents.

A la següent imatge es pot observar una de les zones urbanes de creixement de baixa densitat a Valls. A la part dreta s'hi situa el pas del torrent de la Xamora, l'únic que travessa el nucli i que es troba totalment oblidat en el planejament i paisatge urbà.

Al llarg dels anys, el creixement urbà ha anat guanyant terreny a aquells sòls no urbanitzables pròxims a les poblacions. En aquest cas, es va aconseguir superar el torrent com a barrera natural, fet que el va deixar en un segon pla pel que fa a protecció, gestió i ordenació.

Aquest és només un dels exemples que podem trobar en els creixements de les últimes dècades, ja que no només s'ha omès la capacitat connectora i ecològica que pot aportar un curs fluvial a un nucli de població sinó que a més s'ha permès la seva degradació al mantenir la instal·lació del clavegueram de la ciutat en el seu trajecte.

En aquest sentit, es posa de manifest un dels temes pendents a la Plana de l'Alt Camp, referent a la unió del paisatge que busquem en els espais lliures i el paisatge urbà.

Figura 60 Valls
Font: imatge pròpia

Anàlisi territorial de la Plana de l'Alt Camp

S'analitzen diverses característiques de la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp mitjançant el sistema d'informació geogràfica. Les bases de dades s'extreuen de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya i del Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya.

A continuació, es delimita l'àmbit de la unitat de paisatge en estudi superposada a l'ortofoto vigent en la que es poden observar certes peculiaritats com són els diferents polígons industrials, les principals poblacions o el caràcter planer de la major part de l'àmbit, exceptuant la zona nord-oest en la que trobem la serralada principal.

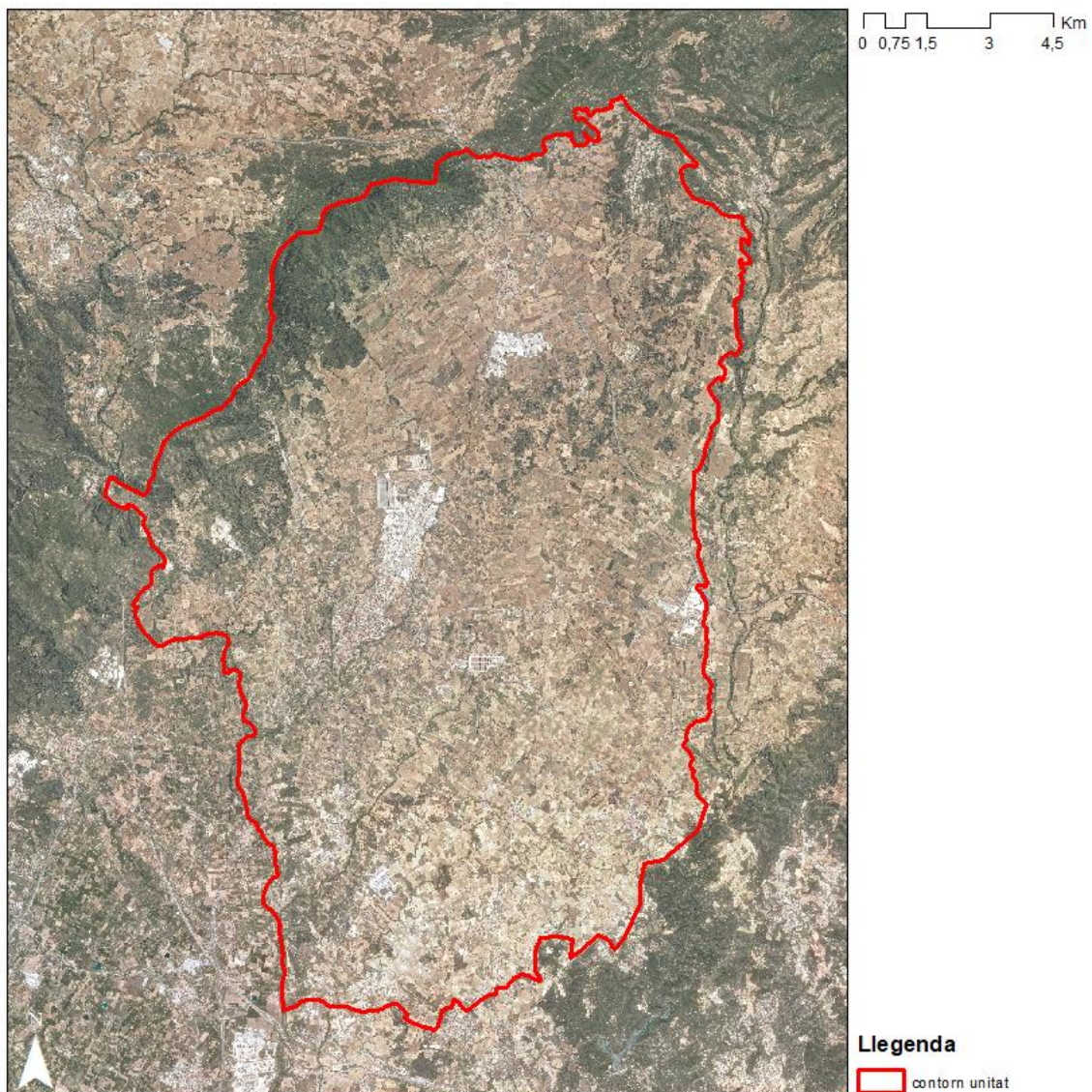

Figura 61 Unitat de paisatge
 Font: elaboració pròpia (dades MUC)

Creuant la informació dels límits administratius municipals amb el contorn de la unitat de paisatge, afloren les primeres diferències, que es tradueixen en dificultats en el moment d'implementar les normatives i regulacions específiques de cada terme municipal.

Per una banda, la unitat de paisatge és un àmbit supramunicipal en el que es posen de manifest unes característiques concretes i comunes per tal de protegir, gestionar i ordenar el paisatge. No obstant, aquest àmbit supramunicipal no aporta normativa o directrius que s'hagin d'incloure en les revisions del plans d'ordenació urbanística municipal i, en aquest sentit, comptem amb diagnòs i objectius comuns que sovint no es bolquen a la normativa local o no s'interpreten de la mateixa manera.

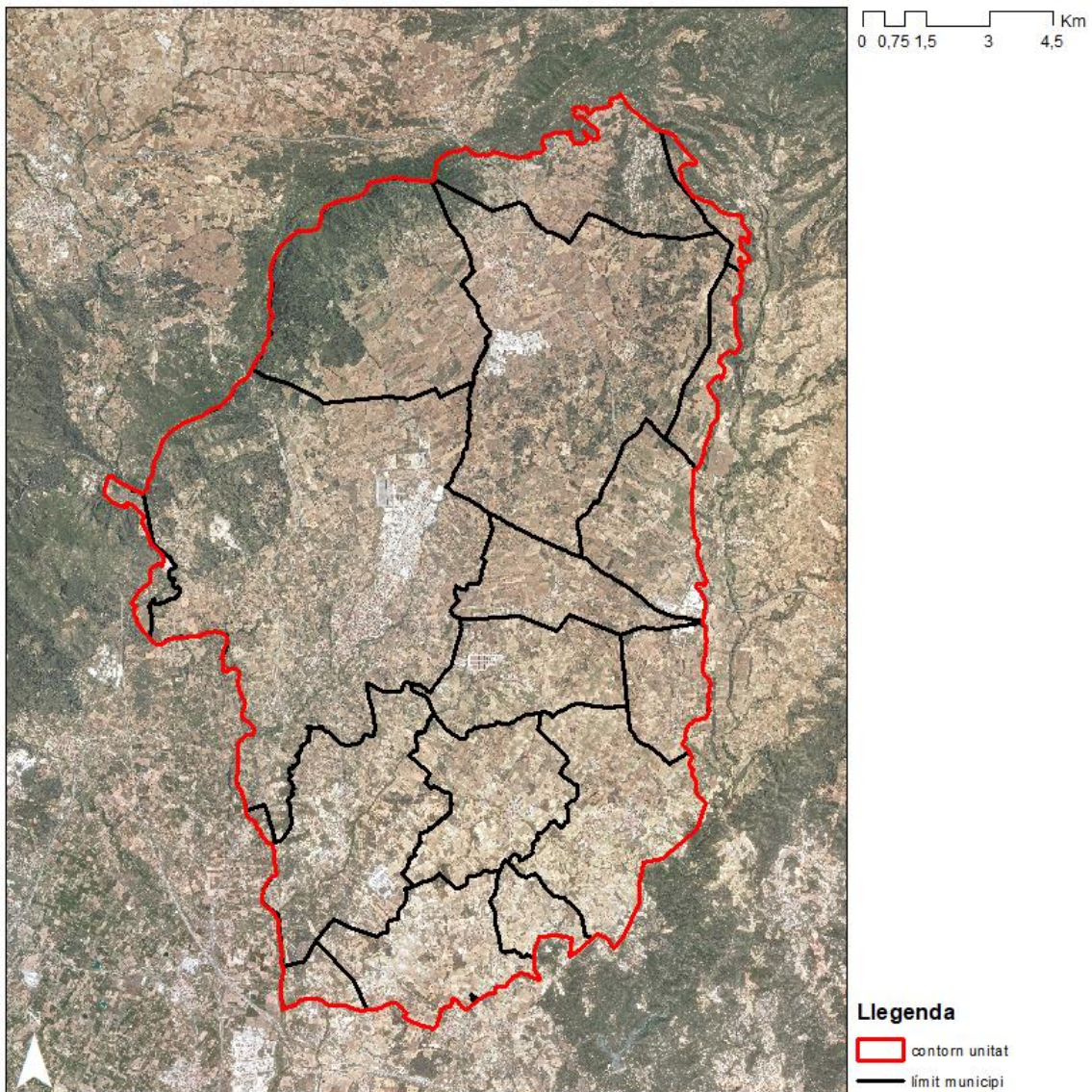

Figura 62 Límits municipals
Font: elaboració pròpia (dades MUC)

A l'incloure la informació de la classificació d'espais oberts del Pla Territorial Parcial del Camp de Tarragona, es determinen clarament les àrees de sòl de protecció preventiva, sòl de protecció territorial, sòl de protecció especial i PEIN i Xarxa Natura 2000.

Les àrees de major protecció es troben a la zona muntanyosa corresponent a la serra de Miramar, seguida d'aquells àmbits en els que transcorre un curs fluvial o espai d'interès ecològic. No obstant, els camps de conreu característics de la unitat obtenen la categoria de sòl de protecció territorial, exceptuant aquells que es troben pròxims a alguns dels nuclis urbans principals, l'àmbit periurbà dels quals es troba en la categoria de sòl de protecció preventiva. La classificació dels espais oberts establerta pel PTPCT té caràcter normatiu i estableix directrius que afecten directament al paisatge, classificació que pot actuar com a base del Pla de paisatge.

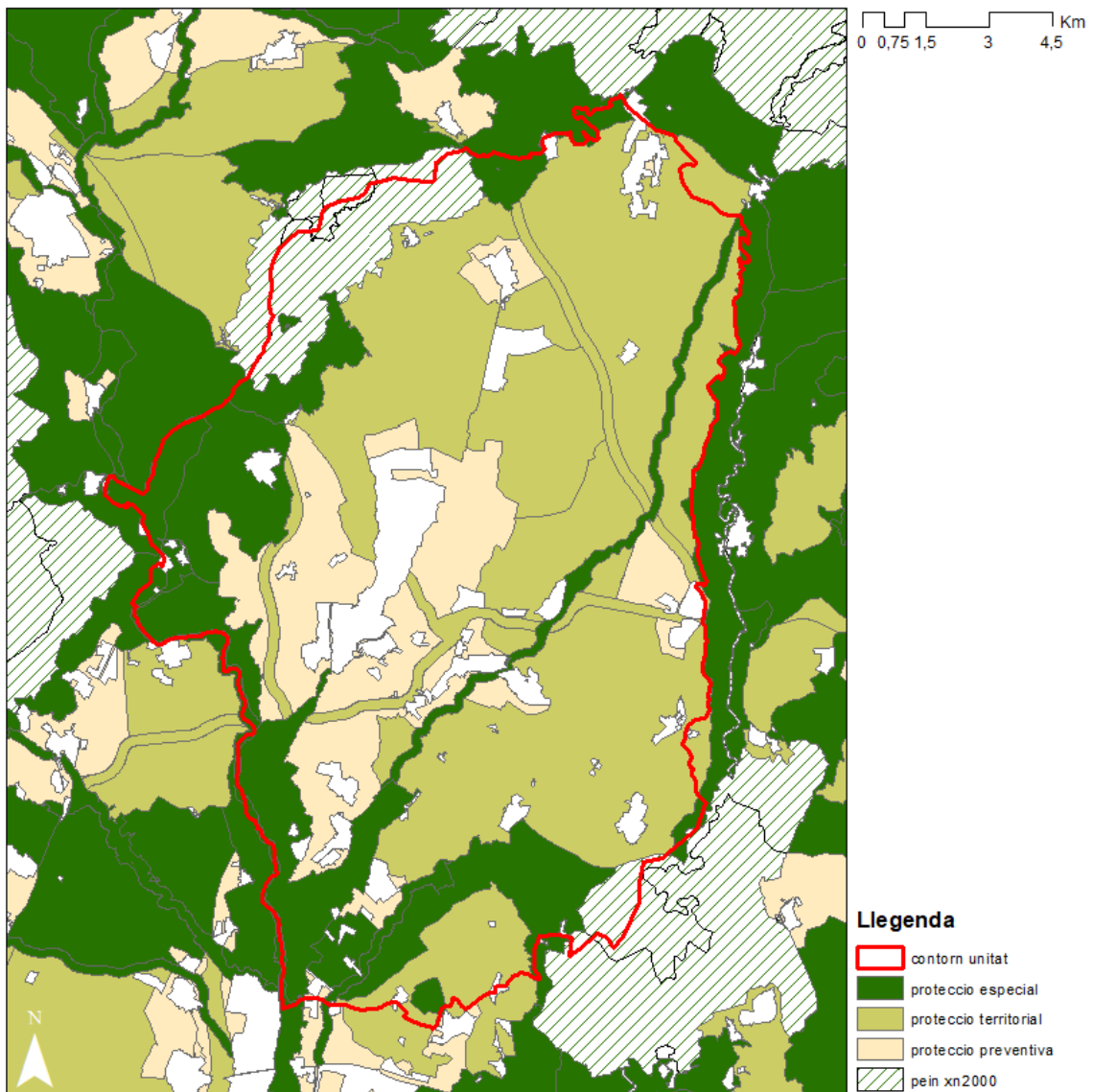

Figura 63 Pla territorial parcial del Camp de Tarragona
 Font: elaboració pròpia (dades MUC)

Analizant les classificacions i qualificacions del sòl, les qual s'han establert a través del planejament general de cada municipi, es poden observar les diferències d'usos d'àmbits confrontants, els quals es reben tractaments diferenciats pel fet de pertànyer a municipis diferents. No obstant, el paisatge no entén de límits administratius i, per aquest motiu, la lectura que se n'extreu a nivell paisatgístic són les diferents implantacions que es permetran a una parcel·la de Nulles que confronti amb una parcel·la de Vilabella, com a exemple.

Els plans d'ordenació urbanística municipal són de competència local i així han de seguir, ja que l'àmbit local ha de poder concretar certs temes. Però per altra banda, és necessari posar de manifest la necessitat d'establir estratègies territorials que marquin directrius a implantar a nivell local per a poder preservar el paisatge de certes implantacions que es produeixen responenent únicament a criteris administratius i de límits municipals.

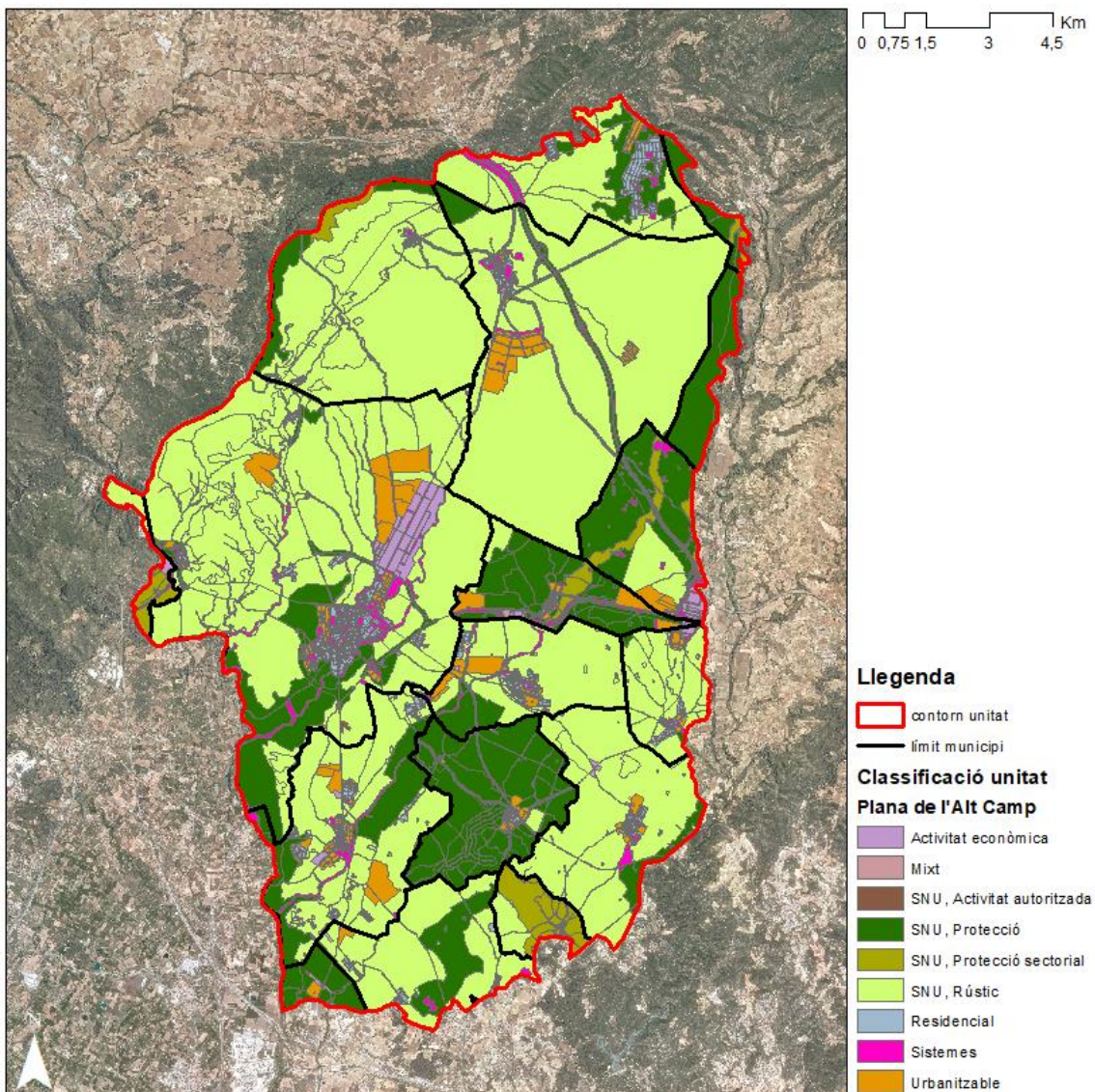

Figura 64 Qualificació municipal
 Font: elaboració pròpia (dades MUC)

En contraposició amb el plànol anterior, en el que la classificació i qualificació del sòl es tradueix en grans àmbits en els espais lliures, podem veure que els usos del sòl registrats mostren una estructura del sòl molt diferenciada. En aquest cas, els àmbits en sòl no urbanitzable corresponen al gra parcel·lari, el qual mostra certes tendències pel que fa als tipus de conreus o sòls agrícoles.

A través del plànol podem extreure els usos, però no es pot analitzar l'impacte paisatgístic de les possibles implantacions, el qual està vinculat a la normativa del planejament general municipal. En aquest sentit, parcel·les que comparteixen el mateix ús no obtenen la mateixa protecció per part dels plans d'ordenació locals i, en conseqüència, les implantacions permeses també seran diferents, afectant al paisatge de la zona.

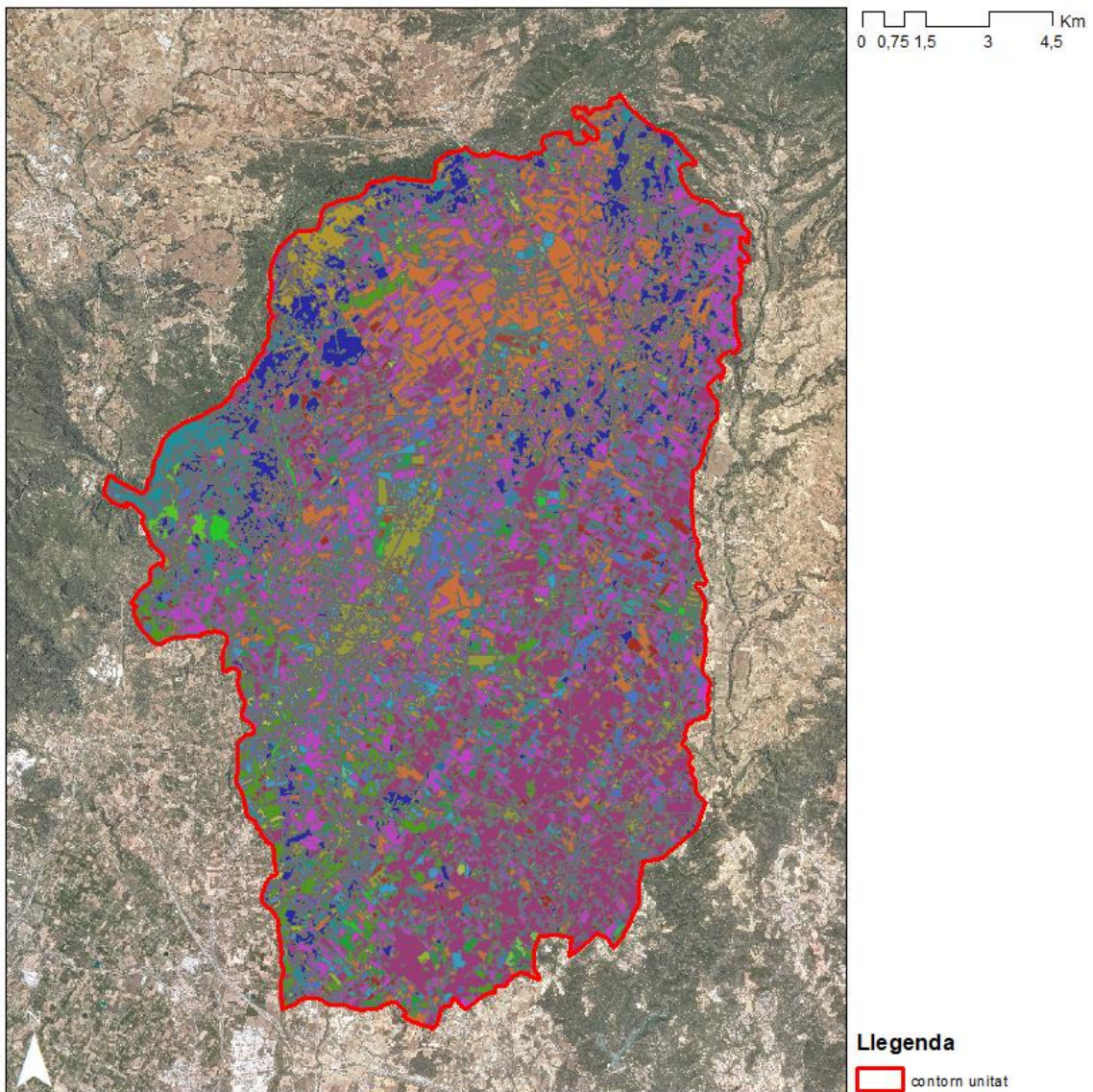

Figura 65 Usos del sòl
 Font: elaboració pròpia (dades MUC)

En el següent plànol es pot observar el model digital del terreny (MDT), mitjançant el que s'aprecia el desnivell de la unitat de paisatge.

La serra de Miramar situada al nord-oest de l'àmbit és el punt de major altitud, mentre que la plana presenta una pendent contínua de nord a sud. Amb el model també es poden intuir les xarxes fluvials de la unitat de paisatge.

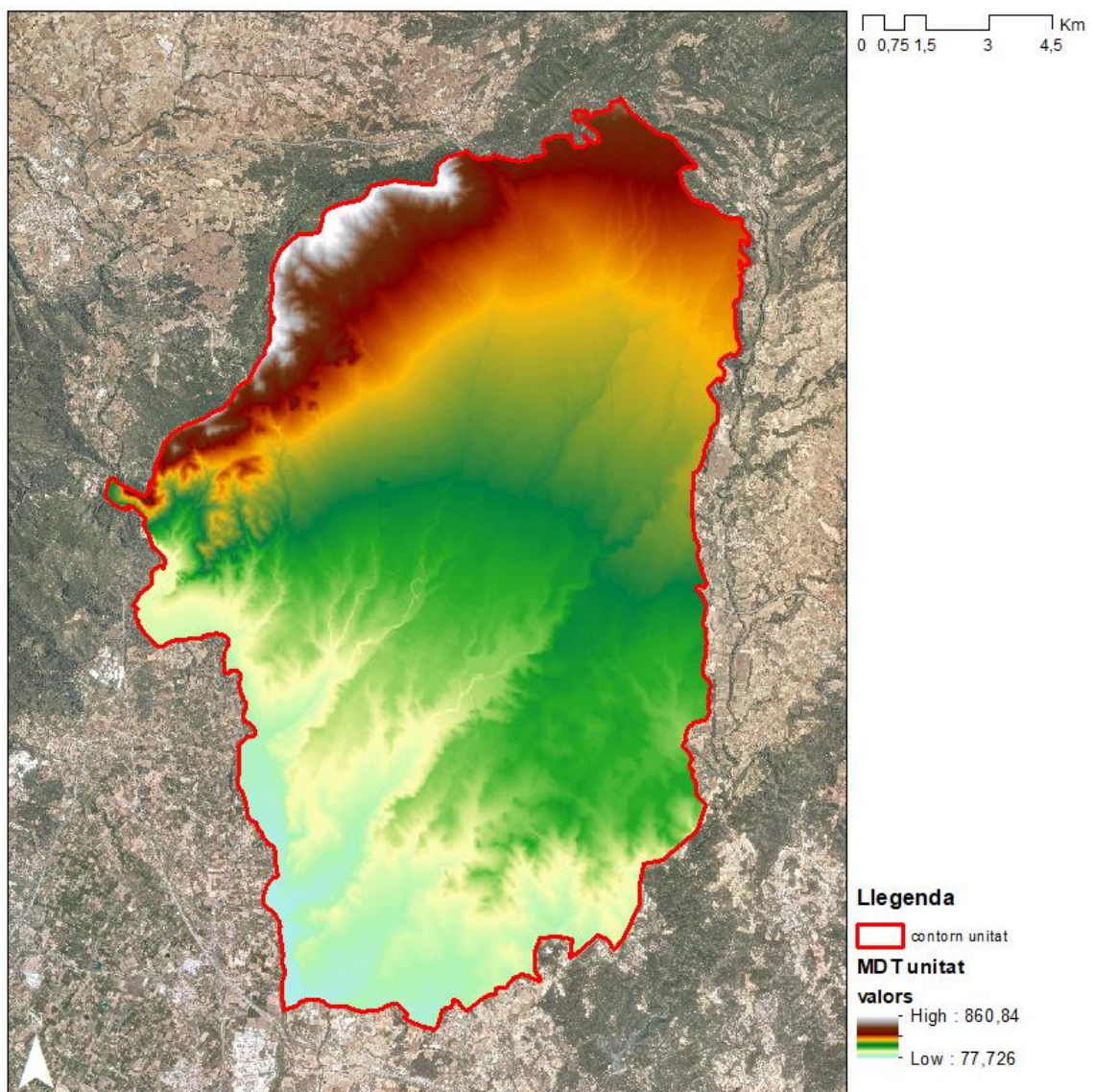

Figura 66 Desnivell
Font: elaboració pròpia (dades MUC)

En el següent model d'il·luminació del terreny s'observa clarament el relleu de l'àmbit i mitjançant el qual es poden basar diversos models de planejament i directrius de paisatge.

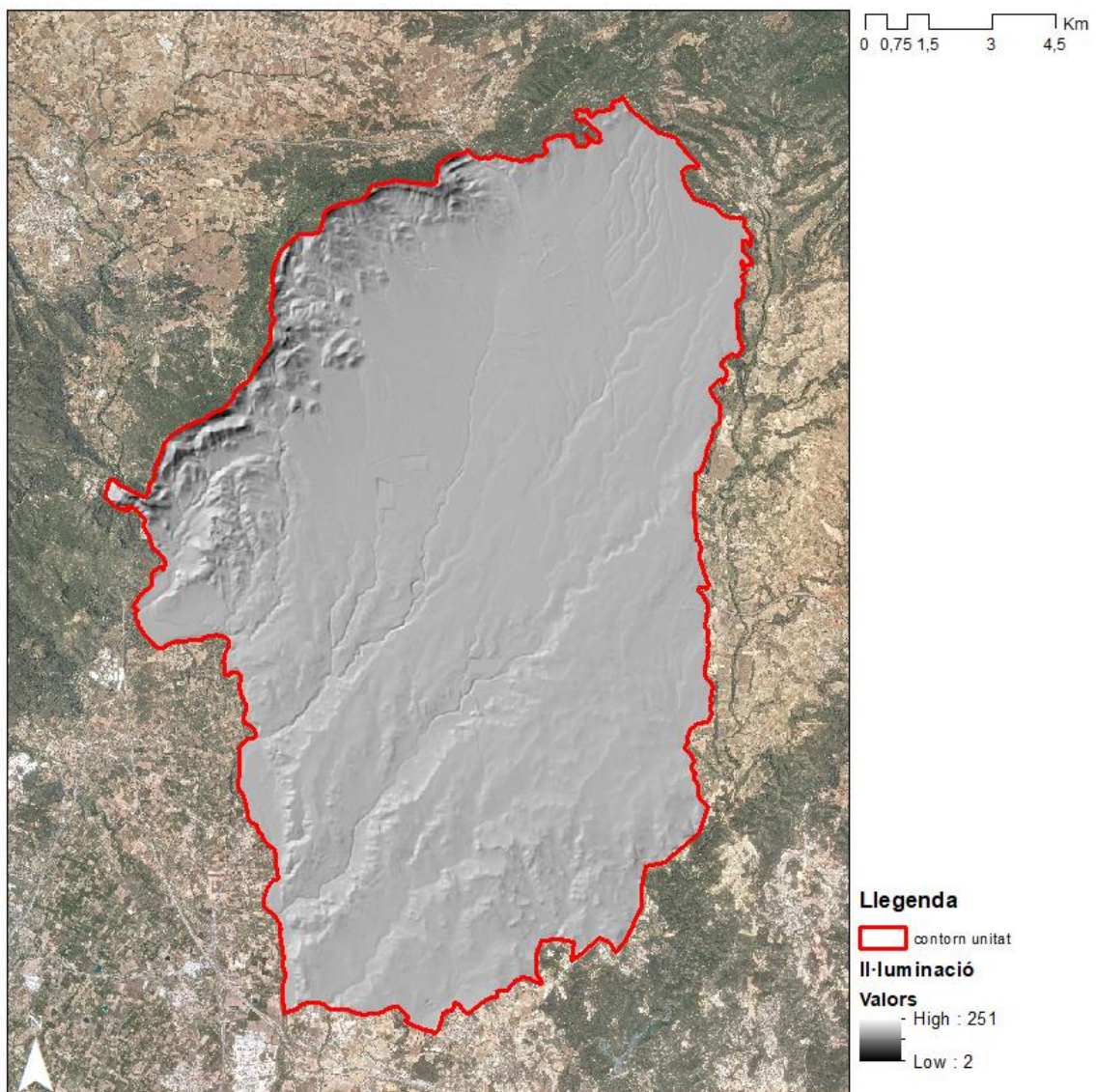

Figura 67 Il·luminació
Font: elaboració pròpia (dades MUC)

El plànol mostra les diverses orientacions del terreny: nord, nord-oest, est, sud-est, sud, sud-oest, oest i nord-oest. A més, també remarca les àrees planes.

Contràriament a la imatge que podem tenir de la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp, el color gris en el que s'associen les zones planes al plànol no és un dels colors predominants o més representats. En aquest sentit, tot i tractar-se d'un terreny "planer", les orientacions d'aquest en cap moment són completament planes.

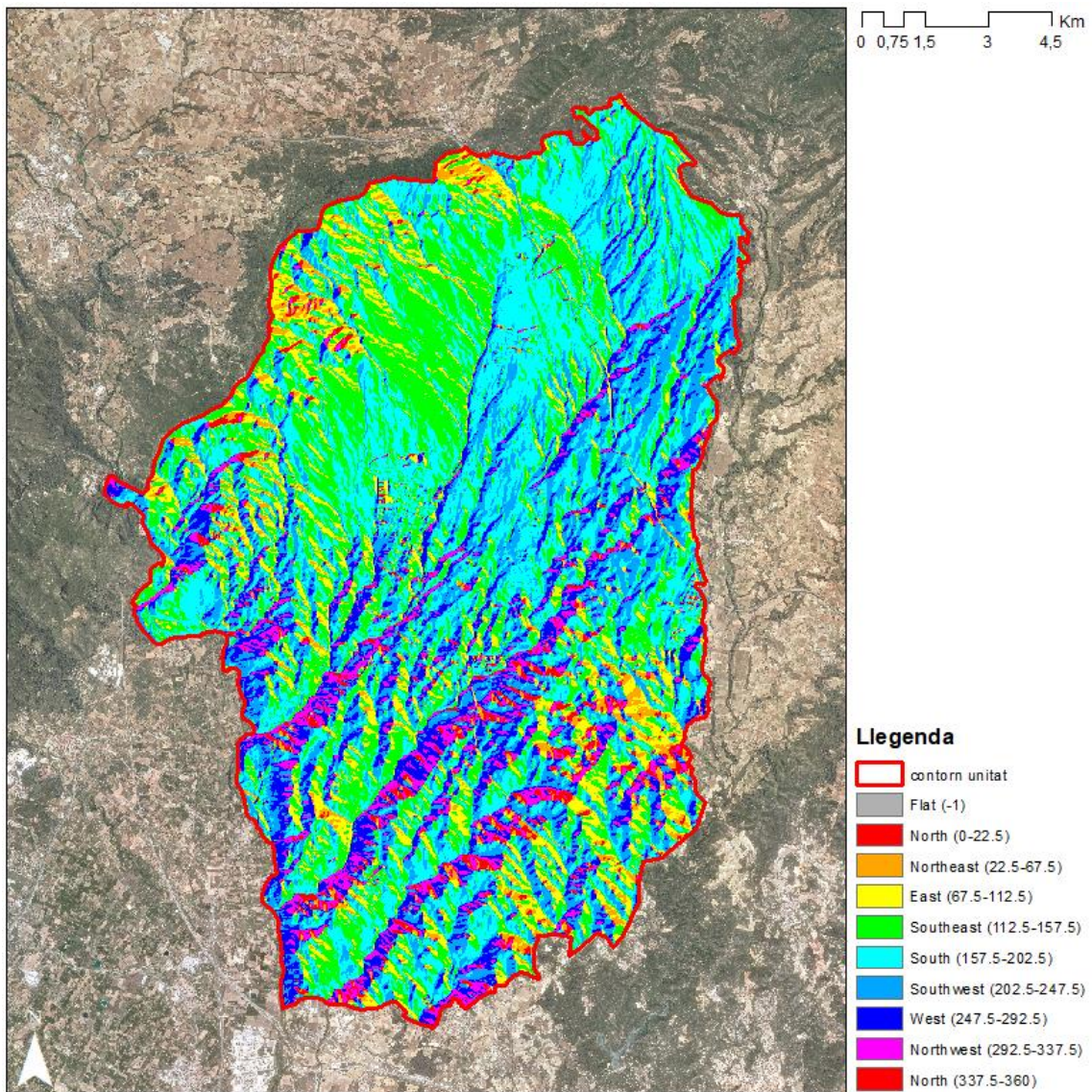

Figura 68 Orientació del terreny
 Font: elaboració pròpia (dades MUC)

El plànol mostra la pendent del terreny en graus: amb un ventall que comença en 0º fins a 58,77º. Els nivells superiors de pendent es registren principalment al conjunt muntanyós de la serra de Miramar i a les zones de la xarxa fluvial, en les quals els torrents són estrets i profunds.

No obstant, la major part de la unitat de paisatge mostra pocs graus de pendent, representat amb els colors verdosos. Per aquest motiu, si creuem la informació recollida per les orientacions del terreny, s'observa que tot i no registrar àrees totalment planes, en el plànol de pendents es determina que aquestes són molt suaus.

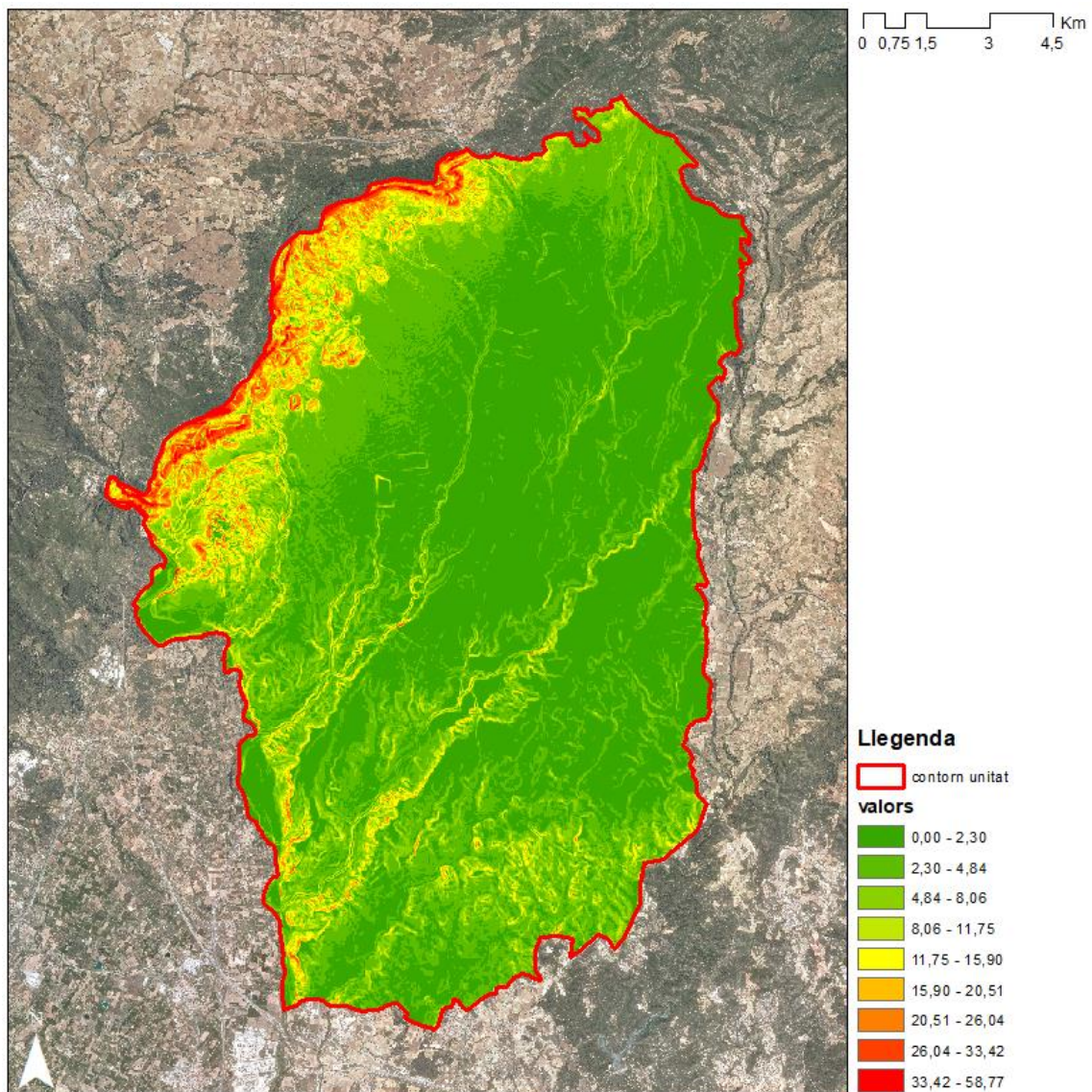

Figura 69 Pendent del terreny
 Font: elaboració pròpia (dades MUC)

El plànol mostra les direccions del terreny mitjançant el qual es drena l'aigua i es mostra el flux, per a obtenir posteriorment la xarxa de drenatge.

Les cel·les que es troben en el valor 1 corresponen a la direcció est, 2 és la direcció sud-est, 4 és la direcció sud, 8 és la direcció sud-oest, 16 és la direcció oest, 32 és la direcció nord-oest, 64 és la direcció nord i 128 és la direcció nord-est.

A través d'aquest model s'han pogut obtenir els següents dos plànols corresponents a la xarxa hidrològica de la unitat de paisatge.

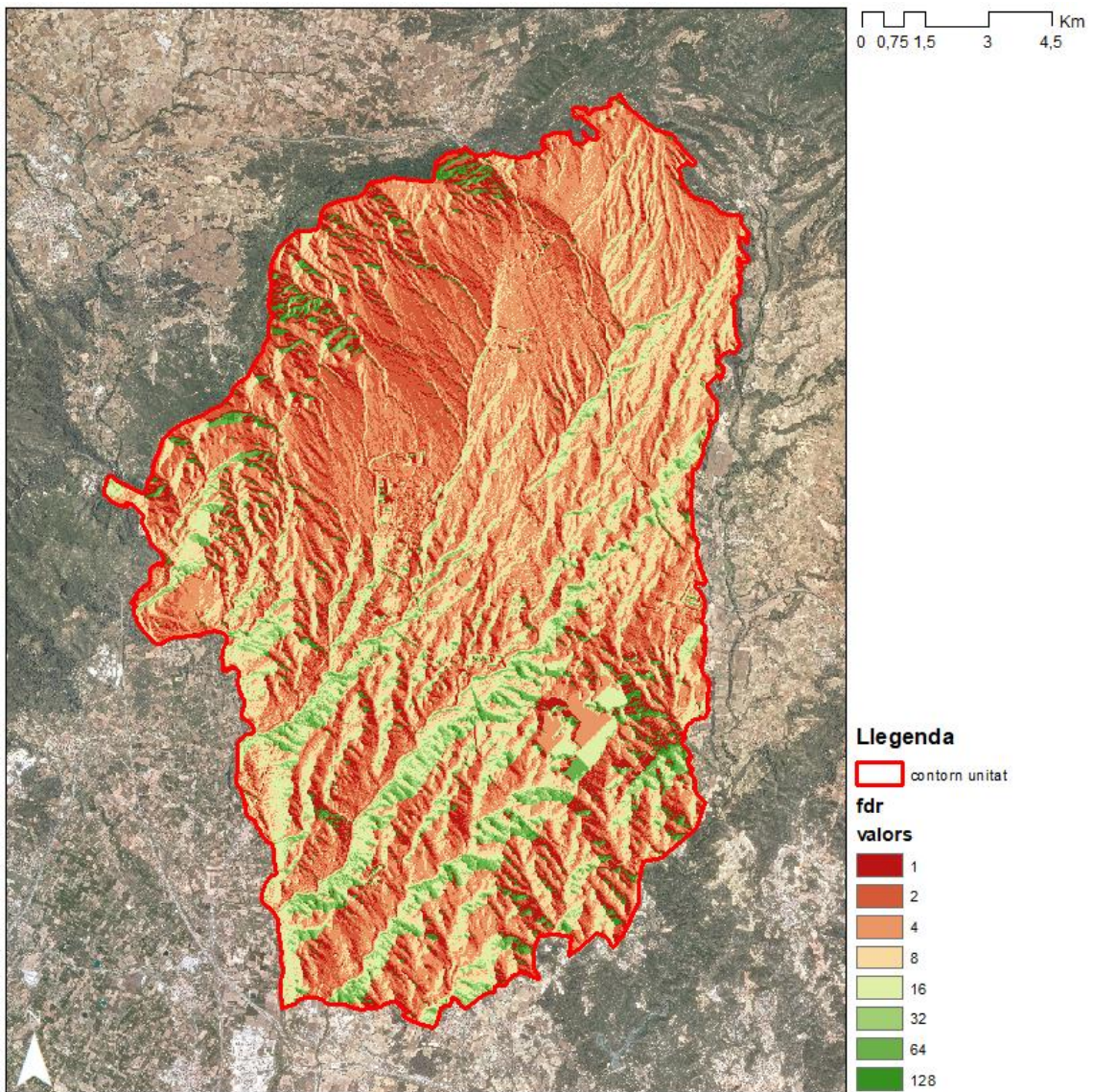

Figura 70 Direcció de flux
Font: elaboració pròpia (dades MUC)

El plànol mostra la xarxa de drenatge de la unitat de paisatge, extret a partir del plànol anterior en el que es marca el terreny segons la direcció en la que drena el flux.

Mitjançant el plànol podem ser conscients de la quantitat de torrents, barrancs i rierols que formen part del paisatge i de l'estructura de l'àmbit, els quals s'han de tenir en compte i per a procurar una bona protecció, gestió i ordenació del territori.

Generalment, no som conscients de la xarxa hidrològica que conforma el paisatge, particularment a la Plana de l'Alt Camp, ja que es tracta d'una zona molt plana i agrícola en la que només considerem en la xarxa els torrents que es troben vinculats al municipi de Valls.

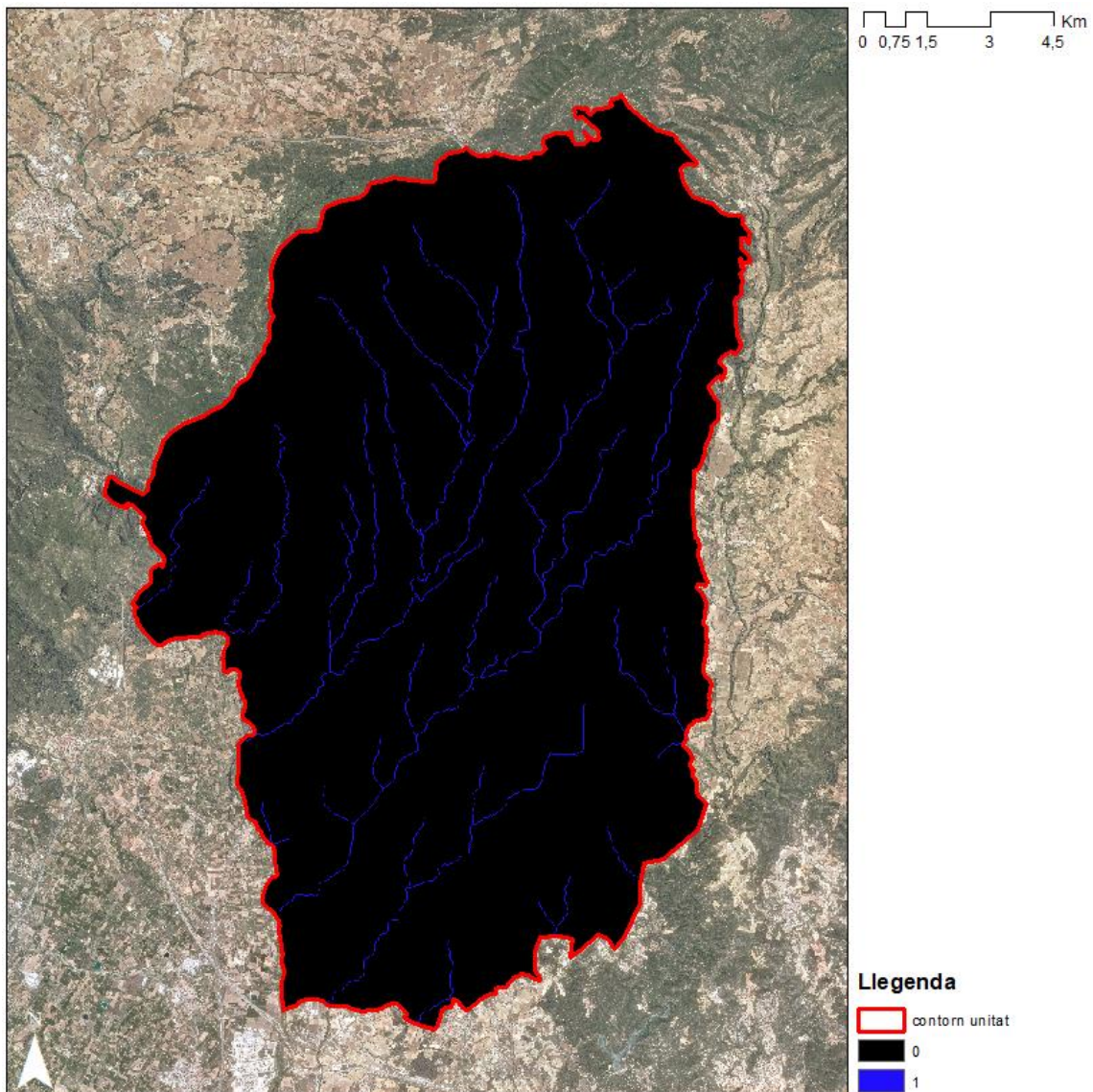

Figura 71 Xarxa de drenatge
Font: elaboració pròpia (dades MUC)

El plànol mostra les zones d'acumulació de flux de la xarxa hidrològica de la unitat de paisatge. Si en el plànol anterior obteníem l'estructura fluvial de la Plana de l'Alt Camp, en aquest cas es creua la informació amb el terreny que drena l'aigua i, per tant, en resulten els ramals principals de l'estructura fluvial.

En aquest sentit, s'observa l'existència de dos traçats principals, els quals recullen la major part de l'aigua de l'àmbit. Ambdós amb inici a la zona nord-est de la unitat, en trajecte paral·lel i en direcció al riu Francolí.

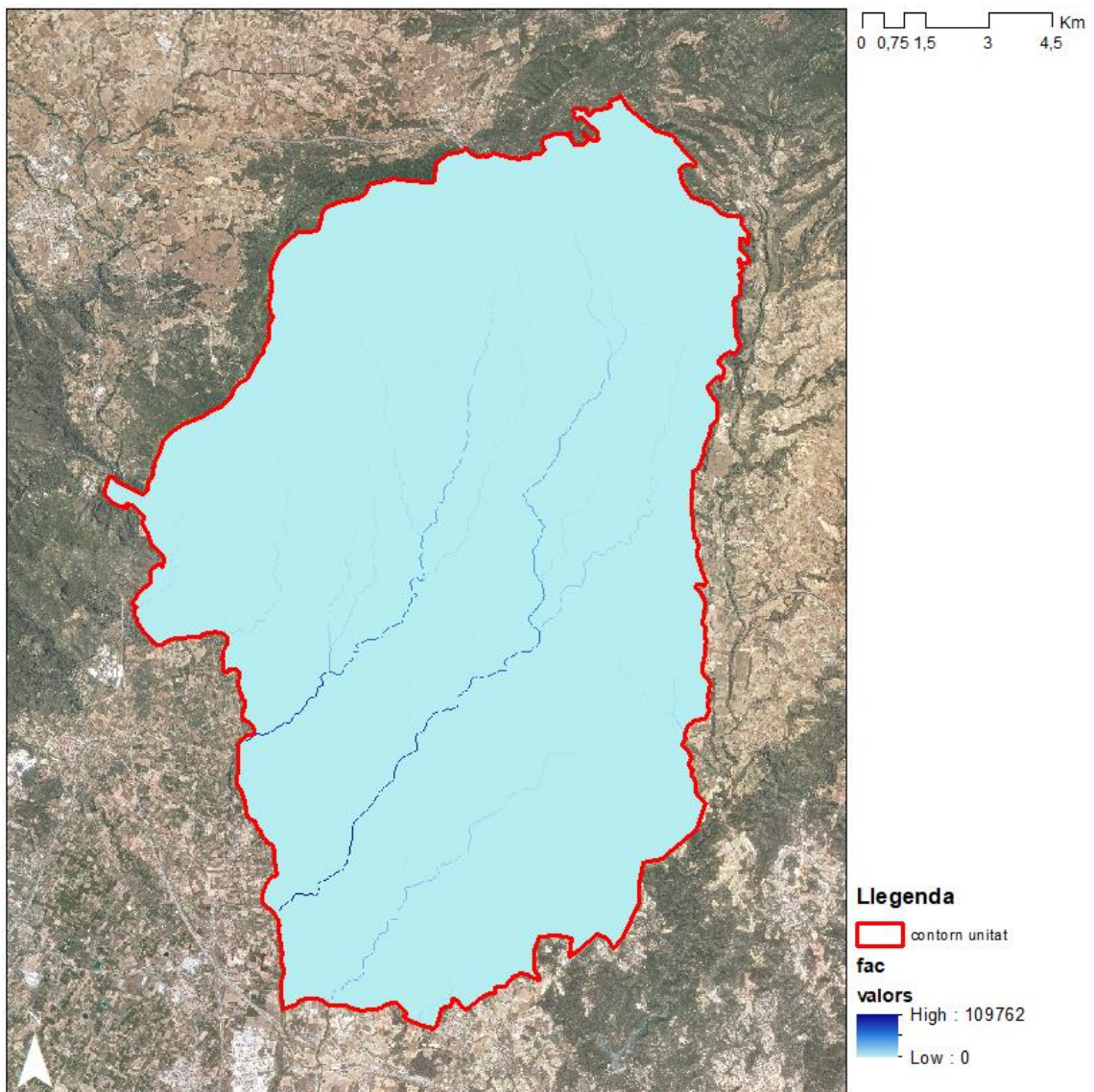

Figura 72 Acumulació de flux
Font: elaboració pròpia (dades MUC)

7.2 Definició dels objectius i accions de qualitat paisatgística

Els objectius de qualitat paisatgística, associats a la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp i establerts pel Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona, es consideren les característiques essencials de paisatge que la societat i ciutadania vol veure reconegudes i assolides. A més, el planejament territorial i urbanístic ha de tenir en compte les estratègies i accions establertes pels objectius establerts.

A continuació, es mostra la relació entre els objectius de qualitat paisatgística i les accions:

Objectius de qualitat paisatgística	Accions
OQP1	3 accions
OQP2	4 accions
OQP3	5 accions
OQP4	4 accions
OQP5	5 accions
OQP6	3 accions
OQP7	5 accions
AT	4 accions

Quadre 10 Objectius i accions

Els objectius de qualitat paisatgística han de permetre assolir el paisatge que volem en un futur pròxim, o no tant pròxim, i han de tenir coherència amb les característiques del territori i els valors de paisatge que s'identifiquen a la diagnosi.

Conseqüentment, mitjançant els objectius s'inicia el recorregut per a la superació d'impactes paisatgístics que pateix l'àmbit en diversos punts de la unitat de paisatge.

Vinculat a cada un dels 7 objectius, s'associen diverses accions que han de permetre assolir-los en períodes de temps determinats. Aquestes accions poden ser de caràcter immediat, és a dir, que suposin la creació de directrius, o també poden tractar-se de recomanacions per a posteriors estratègies.

Seguidament, es detallen els 7 objectius de qualitat paisatgística amb les corresponents accions i, finalment, s'especifiquen les accions transversals, les quals assumeixen conceptes globals que afecten al conjunt d'objectius de qualitat paisatgística.

1 OBJECTIU DE QUALITAT PAISATGÍSTICA I ACCIONS

OQP1	OQP2	OQP3	OQP4	OQP5	OQP6	OQP7
<p>Un paisatge agroforestal lliure de noves edificacions i que mantingui el caràcter a través de la conservació d'elements patrimonials característics com els recs, molins, fonts i construccions de pedra seca. El paisatge es caracteritza pel cultiu de cereal a l'hivern al nord, barrejat amb retalls de boscos de plana de pi blanc en el costat oriental, al sud predomini de la vinya i camps esparsos d'oliveres, ametllers i avellaners.</p>						

Aquest objectiu fa referència al tractament dels espais lliures per tal d'evitar la seva banalització a través de la consolidació de noves implantacions, noves infraestructures o abandonament de conreus que, en conseqüència, acabin afectant a la protecció d'elements patrimonials que es troben directament vinculats amb els usos del sòl no urbanitzable.

ACCIONS OQP1

- 1.1 Incloure els elements constructius, patrimonials i naturals en un inventari d'espais d'interès, per tal de reconèixer els valors a protegir, gestionar i ordenar.
- 1.2 Establir rutes de caràcter paisatgístic per a fomentar el reconeixement cultural i fer difusió dels valors principals. Per a una major integració, les rutes haurien de vincular els miradors, els camins rurals, els espais naturals i els nuclis urbans.
- 1.3 Reconèixer àmbits amb diversos graus d'impacte paisatgístic en els que s'establiran condicions, de menor o major grau de restricció, per a les noves implantacions en sòl no urbanitzable.

2 OBJECTIU DE QUALITAT PAISATGÍSTICA I ACCIONS

OQP1	OQP2	OQP3	OQP4	OQP5	OQP6	OQP7
<p>Uns paisatges urbans que conservin la façana paisatgística característica i compactes. La ciutat de Valls és la població principal de la plana. Conserva la silueta característica amb la preeminència del campanar.</p>						

Aquest objectiu fa referència a les visuals que generen els nuclis de població quan s'observen des de l'exterior. Aquestes imatges formen part del fons escènic de la unitat de paisatge i participen de l'arrelament i foment de la identitat de lloc en els habitants de l'àmbit. És essencial protegir els elements característics mitjançant els quals s'identifiquen els valors principals de la Plana de l'Alt Camp a nivell paisatgístic.

ACCIONS OQP2

2.1 Vetllar, a través dels Plans d'ordenació urbanística municipal, per una regulació urbanística dels edificis que s'adapti als valors del nucli urbà i promogui el creixement necessari i controlat a través d'estudis pluridisciplinaris que tinguin en compte múltiples vessants i camps de coneixement.

2.2 Promoure i mantenir els elements naturals perimetrals als nuclis urbans, ja siguin existents o no i sempre tenint en compte criteris tècnics, històrics i culturals, per tal de permetre un bon encaix paisatgístic.

2.3 Limitar la publicitat en el perímetre del poble i regular la tipologia d'aquests elements per a evitar que interfereixin en la contemplació d'element d'interès general.

2.4 Elaborar estudis paisatgístics per a implementar mesures adients als accessos dels nuclis urbans i regular-ne les actuacions permeses.

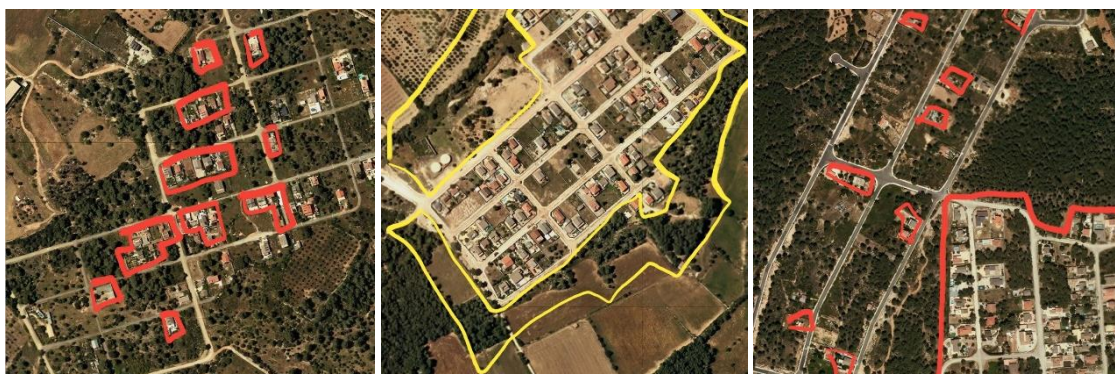
3 OBJECTIU DE QUALITAT PAISATGÍSTICA I ACCIONS

OQP1	OQP2	OQP3	OQP4	OQP5	OQP6	OQP7
<p>Un paisatge on no es prioritzin noves urbanitzacions. La zona es caracteritza per l'existència d'urbanitzacions de ciutat jardí disperses per la plana i espais sense continuïtat amb les trames urbanes ja compromesos pel planejament però no consolidats. Caldria limitar el creixement de les existents, com en el cas de les del nord del nucli urbà de Valls i nord-oest del Pla de Santa Maria, i millorar-ne la qualitat estètica.</p>						

Aquest objectiu fa referència al tractament de les urbanitzacions localitzades a la Plana de l'Alt Camp; començant per la urbanització dispersa del nord del nucli urbà de Valls, la urbanització del Mas del Plata i Can Rui al municipi de Cabra del Camp, Torre de Santa Maria residencial al municipi de El Pla de Santa Maria i, situada en sòl no urbanitzable, trobem el Vedat.

ACCIONS OQP3

- 3.1 Elaborar cartes de colors i recomanacions d'acabats d'abast supramunicipal, per tal de garantir la integració dels edificis existents de les urbanitzacions en l'entorn paisatgístic.
- 3.2 Evitar la consolidació d'aquelles urbanitzacions situades en zones muntanyoses o espais d'interès ecològic, cultural, històric, productiu i social, entre altres.
- 3.3 Realitzar un estudi per valorar la possibilitat de soterrar les instal·lacions elèctriques que afecten a les urbanitzacions.
- 3.4 Millorar els perímetres de les urbanitzacions amb un tractament de "vora" que permeti reduir l'impacte paisatgístic i actuï de perímetre de seguretat davant incendis.
- 3.5 Integrar i valorar els elements de valor a les urbanitzacions: conreus, marges de pedra seca, masos i construccions.

4 OBJECTIU DE QUALITAT PAISATGÍSTICA I ACCIONS

OQP1	OQP2	OQP3	OQP4	OQP5	OQP6	OQP7
Un paisatge de petits nuclis d'origen rural que conservin el seu caràcter i els seus valors, que creixin de manera ordenada, compacta i seguint la trama i que integrin les noves construccions al paisatge preexistent.						

Aquest objectiu fa referència als creixements controlats dels nuclis de població, els quals s'han de preveure en els instruments de planejament locals i tenir en compte criteris d'integració paisatgística per tal de seguir mantenint l'essència dels espais urbans en contacte amb el territori. S'ha d'evitar que els creixements produïts durant les últimes dècades homogeneïtzin la morfologia dels diferents pobles que constitueixen la unitat de paisatge.

Cada nucli de població té unes característiques diferents, motiu pel qual el planejament urbà ha de contribuir a mantenir els valors intrínsecs. Aquests són els que faciliten la lectura de cada espai i, mitjançant la interpretació dels quals, es fonamentaran les propostes de creixement.

ACCIONS OQP4

- 4.1 A través dels plans d'ordenació urbanística municipal, determinar les àrees de creixement adients tenint en compte el conjunt del nucli, el terreny, les necessitats i les visuals.
- 4.2 Promoure la consolidació i rehabilitació del nucli abans que el creixement en superfície.
- 4.3 Realitzar el tractament d'espais de transició i zones intersticials, en aquelles zones de creixement que es projecten fora del perímetre vigent de consolidació del nucli urbà.
- 4.4 Dotar de nous usos col·lectius els espais periurbans que uneixen els petits nuclis d'origen rural amb els conreus.

5 OBJECTIU DE QUALITAT PAISATGÍSTICA I ACCIONS

OQP1	OQP2	OQP3	OQP4	OQP5	OQP6	OQP7
<p>Un paisatge de polígons industrials amb qualitat paisatgística intrínseca, pel que fa a les edificacions, la xarxa viària i les zones verdes, i que estiguin el màxim de concentrats, delimitats i no multiplicats en el territori. La zona es caracteritza per l'existència de polígons industrials, de grandària i estat de consolidació diversos, dispersos per la plana, separats dels nuclis de població, que aprofiten la bona connexió a la xarxa viària.</p>						

Aquest objectiu fa referència al gran impacte paisatgístic que genera la dispersió dels diversos polígons industrials pel territori. A més, es tracta d'implantacions que no han tingut en compte criteris d'integració paisatgística. Per altra banda, trobem 3 polígons industrials en diferents municipis tot i que cap d'aquests ha consolidat tot el terreny urbanitzat.

ACCIONS OQP5

- 5.1 Elaborar plans de recuperació paisatgística dels polígons industrials existents i regular-ne les noves implantacions.
- 5.2 Condicionar la construcció de nous polígons industrials i terciaris a la consolidació d'aquells espais d'ús industrial ja urbanitzats.
- 5.3 Prioritzar el creixement dels polígons industrials en aquelles zones contínues a superfícies urbanitzades per a optimitzar infraestructures de comunicació i serveis.
- 5.4 Elaborar un projecte supramunicipal per les àrees d'aparcament, les zones verdes i zones comunes per a assolir una adequada qualitat paisatgística en els àmbits d'ús terciari.
- 5.5 Realitzar un tractament de vora en aquells polígons industrials aïllats, per tal de millorar la seva inserció en el paisatge.

6 OBJECTIU DE QUALITAT PAISATGÍSTICA I ACCIONS

OQP1	OQP2	OQP3	OQP4	OQP5	OQP6	OQP7
<p>Un paisatge del voltant de la ciutat de Valls, lliure de noves edificacions i que conservi el caràcter rural. La zona es caracteritza per un dens disseminat d'edificacions i instal·lacions sovint d'origen agrícola reformades per a usos lúdics o residencials que afavoreixen un intens ús social de l'espai i, al mateix temps, una pèrdua del valor estètic i del caràcter rural.</p>						

Aquest objectiu fa referència a la dispersió d'edificacions a la zona periurbana dels nuclis urbans, particularment al municipi de Valls. L'ús residencial d'aquestes implantacions ha contribuït a eliminar parcialment el caràcter rural dels conreus i dels espais agrícoles en el que es troben.

Per altra banda, la poca cohesió existent entre les edificacions ha accelerat la impermeabilització de grans extensions de terreny. A més, s'han multiplicat les infraestructures d'accés i serveis necessaris per a cadascuna de les edificacions.

ACCIONS OQP6

6.1 Elaborar un estudi de les àrees periurbanes als nuclis de població, per tal de determinar la localització de les construccions tradicionals i les de nova creació.

6.2 Promoure la correcta integració a la trama urbana existent en els casos d'estudi que ho requereixin, tractant sempre aquestes àrees com a espais de transició entre l'espai rural i l'àmbit consolidat de la població pertinent.

6.3 Mantenir la condició d'espais oberts en aquelles àrees imprescindible per a mantenir els valors naturals, productius, estètics o socials. Promoure la seva ordenació i permetre'n l'ús comunitari.

7 OBJECTIU DE QUALITAT PAISATGÍSTICA I ACCIONS

OQP1	OQP2	OQP3	OQP4	OQP5	OQP6	OQP7
Un paisatge agrícola vitivinícola viu, productiu i que conservi la sensació d'harmonia visual i d'aprofitament ordenat dels recursos naturals.						

Aquest objectiu fa referència a la preservació del paisatge vitivinícola que caracteritza l'estructura de la Plana de l'Alt Camp. Juntament amb la seva protecció, també es fomenta la conservació i gestió dels elements patrimonials que es vinculen a les superfícies de conreu.

És important mantenir el valor productiu dels conreus per a mantenir el valor paisatgístic que se'n deriva.

ACCIONS OQP7

7.1 Promoure i mantenir els conreus i usos agrícoles característics de la unitat de paisatge, impulsant una bona protecció, gestió i ordenació de les àrees i de l'economia del sector.

7.2 Integrar tots els elements d'interès patrimonial (murs de pedra seca, molins, fonts, recs...) a la protecció assignada al paisatge agrícola per a poder gestionar-ho conjuntament.

7.3 Impulsar la creació d'un Parc Agrari que tingui en compte la complexitat de l'àmbit i en fomenti els seus valors.

7.4 Evitar noves edificacions en els espais de major exposició visual, per tal de no fragmentar ni alterar el paisatge agrícola.

7.5 Impulsar la creació d'una guia metodològica i normativa per a la construcció d'edificacions en el medi rural, la qual hauria de tenir en compte els materials, volumetries, colors i vegetació associada a la nova implantació.

A ACCIONS TRANSVERSALS

OQP1	OQP2	OQP3	OQP4	OQP5	OQP6	OQP7
Accions que abasten el conjunt d'Objectius de Qualitat Paisatgística de la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp.						

Les accions transversals afecten a la totalitat de l'àmbit i s'inclouen en els 7 objectius de qualitat paisatgística esmentats anteriorment.

ACCIONS TRANSVERSALS

- A.1** Impulsar un programa de seguiment, difusió i actualització del Pla de paisatge.
- A.2** Protegir i potenciar el valor del patrimoni intangible vinculat al paisatge (tècniques de treball de la terra, pintura del paisatge...) juntament amb la gestió del paisatge no visual (el so de les campanes, l'olor de certs espais, el clima...).
- A.3** Fomentar l'educació en els valors del paisatge entre la població de la Plana de l'Alt Camp.
- A.4** Elaborar campanyes de sensibilització a nivell local, mitjançant les quals es determinin estratègies per a l'ús públic, fomentant la protecció de determinats espais naturals.

7.3 Reflexions i propostes d'actuació

Establir les anteriors accions pels objectius de qualitat paisatgística és essencial per a poder consensuar i concretar diverses estratègies, juntament amb la conscienciació del paper que han de tenir els diferents agents en l'assoliment de cada un dels objectius. No obstant, és important abordar les directrius que sorgeixen del procés per a completar el marc d'actuació del Pla de paisatge. A continuació, es proposen regulacions que emergeixen de les accions establertes.

Un dels temes essencials en el paisatge de la unitat és la necessitat de **regular les construccions en sòl no urbanitzable** permeses per la llei, les quals estan associades al conreu o a un conjunt agrícola. Es proposa la següent metodologia:

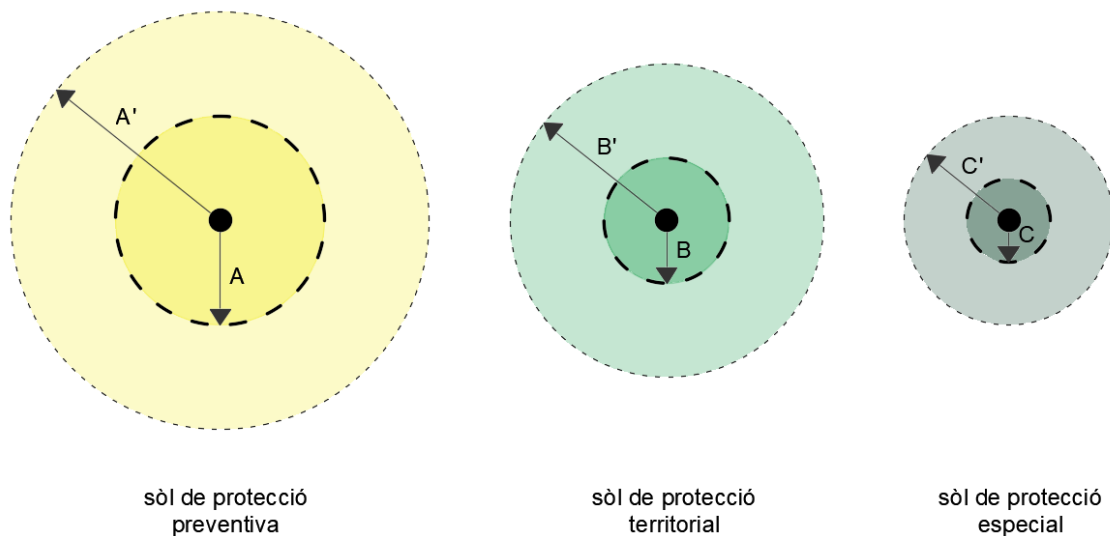
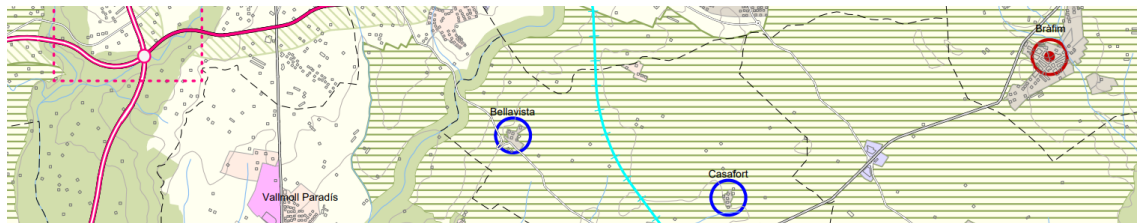

Figura 73 Proposta de regulació en sòl no urbanitzable
Font: elaboració pròpia

Sòl de protecció preventiva	A punt pròxim	Actuació 2
	A' punt llunyà	Actuació 1
Sòl de protecció territorial	B punt pròxim	Actuació 3
	B' punt llunyà	Actuació 2
Sòl de protecció especial	C punt pròxim	Actuació 4
	C' punt llunyà	Actuació 3

Quadre 11 Proposta de regulació en sòl no urbanitzable
Font: elaboració pròpia

En la majoria de projectes d'implantacions paisatgístiques, i tenint en compte l'anàlisi de les opinions de les entrevistes realitzades a tècnics locals i territorials, la major dificultat es troba en la fonamentació dels criteris paisatgístics emprats per a prendre la valoració final. S'ha d'aconseguir regular paisatgísticament totes les implantacions permeses en sòl no urbanitzable, no només per a una millor integració en l'espai en el que es troba, sinó per a dotar d'eines als organismes locals i facilitar la presa de decisions des de l'escala municipal.

A nivell territorial, utilitzant l'àmbit de la unitat paisatgística de la Plana de l'Alt Camp, es proposa un marc regulador basat en les categories d'espais lliures dels Plans territorials parcials, les quals tenen caràcter normatiu i aplicable a tot el territori de Catalunya.

Es tenen en compte les següents tres categories, de menor a major protecció: sòl de protecció preventiva, sòl de protecció territorial i sòl de protecció especial, les quals es representen en els tres diagrames de la imatge 67. Seguidament s'explica la metodologia aplicable per a noves implantacions:

1. Al centre de cada diagrama hi trobem representada la suposada nova implantació en sòl no urbanitzable, depenent de la protecció que li atorgui el PTPCT, s'utilitzarà un dels tres diagrames proposats.
2. Les distàncies X o X' fan referència a la proximitat de la nova implantació amb un punt crític d'observació paisatgística, del que en formen part els miradors, els corredors visuals, els nuclis de població o qualsevol punt inventariat des del qual hi hagi connexió paisatgística directa.
3. Si la distància és propera (X) a un punt crític d'observació paisatgística, les mesures d'integració seran més restrictives. Si la distància és llunyana (X') s'aplicaran mesures globals per a la seva integració. En el cas d'haver-hi pantalles naturals, s'aplicarà la distància major. L'establiment de les distàncies per a A-A' B-B' C-C', en metres o quilometres, anirà subjecte a un anàlisi exhaustiu de cada territori.
4. Existeixen restriccions a través de la distància per a cada categoria i aquestes s'accentuen depenen del grau de protecció de la categoria. Conseqüentment, la distància pròxima aplicada en la protecció especial (C) és menor i més restrictiva que la distància pròxima aplicada en la protecció preventiva (A).
5. Com es pot observar al quadre 8, les actuacions admeses s'apliquen de menor a major restricció 1-2-3-4, sent 1 la implantació més permissiva i 4 la més restrictiva, totes dins uns marges urbanístics a establir per cada planejament municipal i seguint els criteris territorials del Pla de paisatge que els uneix.

6. En resum, el criteri de restricció s'aplica en dues direccions: per una banda a través de les categories de sòl i, per altra banda, per la distància al punt crític.

La següent proposta que es deriva dels objectius de qualitat paisatgística i de les accions per la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp és el **tractament dels espais periurbans** i la recuperació dels espais naturals inclosos en la morfologia urbana.

És necessari esborrar el límit existent entre l'espai consolidat i l'espai natural. Aquesta barrera establerta ha contribuït a separar clarament els usos i també ha afectat al paisatge en tots els seus nivells. En aquest sentit, per a millorar la gestió, protecció i ordenació del paisatge, es proposa una relació directa entre el nucli urbà i l'estructura natural, que generi noves sinergies entre el territori i els ciutadans, els quals podran millorar la seva qualitat de vida al gaudir d'espais naturals conservats i ben integrats a la morfologia urbana, fet que contribuirà a la preservació i millora del paisatge de la Plana de l'Alt Camp.

Criteris a seguir per a qualsevol creixement en superfície a partir del perímetre consolidat vigent del nucli urbà:

1. Realitzar un estudi paisatgístic que, paral·lelament amb el POUM, determini aquelles zones que actuaran com a espai de transició entre el sòl urbà i el sòl no urbanitzable.
2. Mantenir l'estructura, parcel·lació, modulació, caràcter i tipografia del terreny preexistent.
3. Incorporar estratègicament la productivitat i funcionalitat dels conreus en el nou espai urbà de creixement, de manera que els usos agrícoles puguin formar part del nou espai públic col·lectiu.

*Figura 74 Recuperació del paisatge natural i urbà
Font: elaboració pròpia*

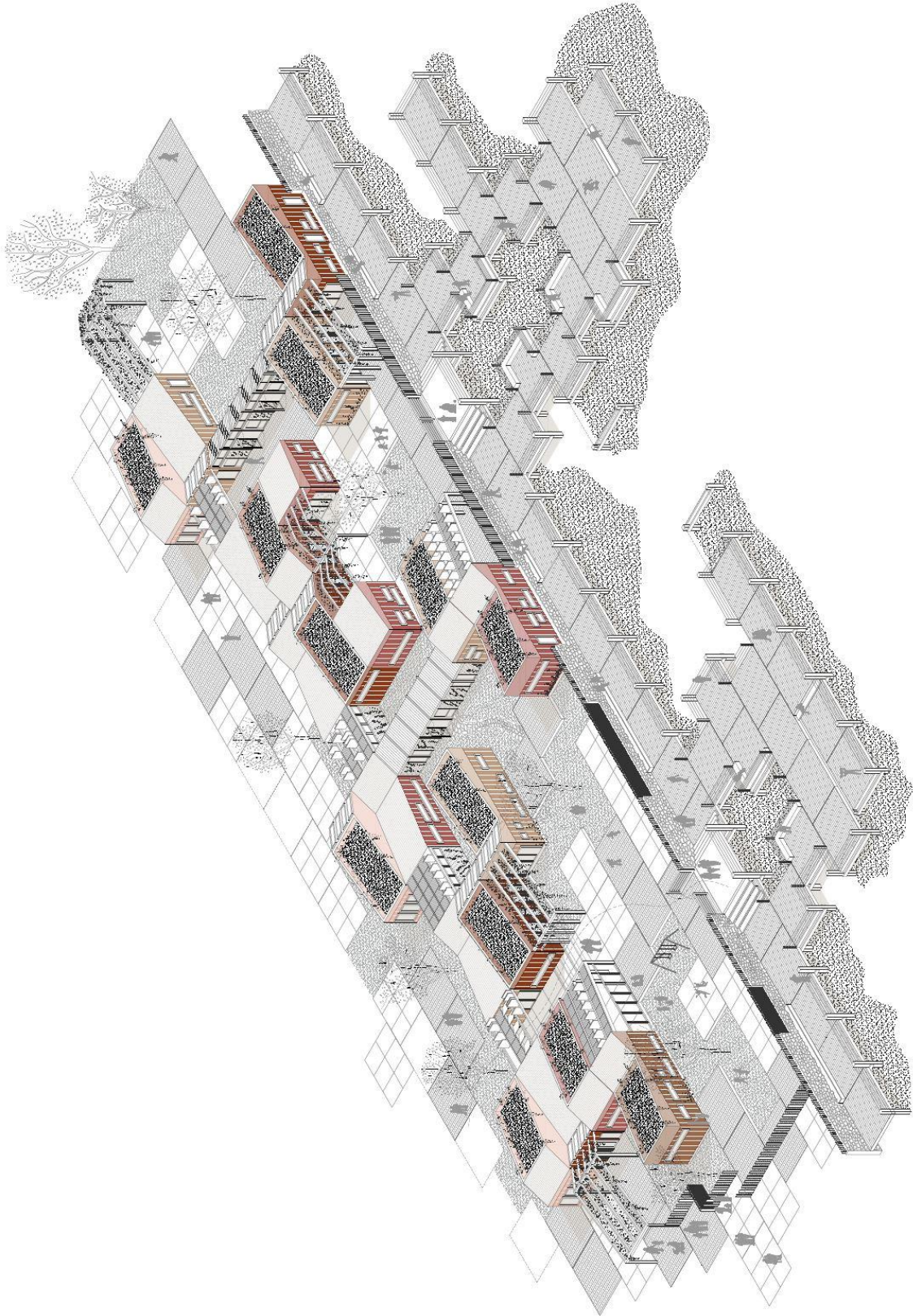
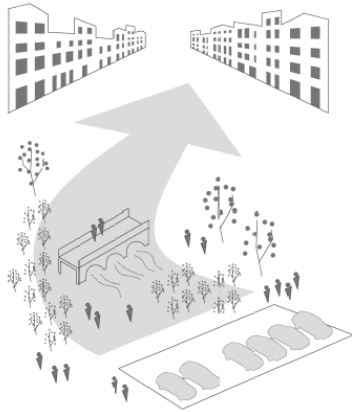
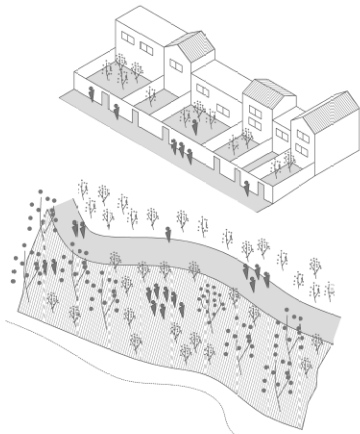

Figura 75 Proposta d'espai periurbà
Font: elaboració pròpia

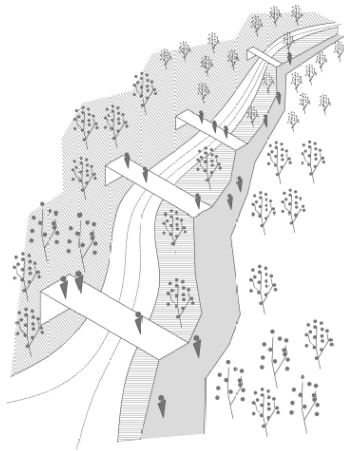
Esborrar límits

A través de l'ordenació territorial, s'han d'establir les mesures necessàries per a comprometre el món rural amb l'urbà. Han de formar part d'un conjunt que es retroalimenta constantment per a aconseguir l'equilibri global. Només d'aquesta manera es garantirà la continuïtat dinàmica del paisatge característic de la Plana de l'Alt Camp.

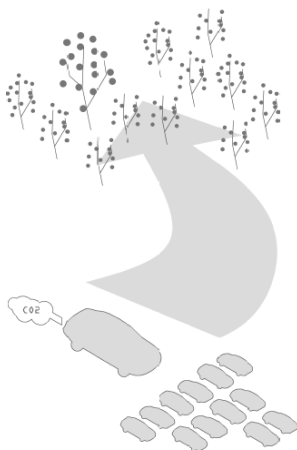
Espais naturals estructuradors dels nuclis

En el cas de Valls, la ciutat ha anat creixent intentant superar les barreres naturals que suposen els tres torrents. No obstant, cal canviar la mentalitat per tal de veure els elements naturals com a oportunitats estructuradores de l'espai, zones verdes de les que gaudir i beneficiar-se a través d'una bona gestió i protecció.

Actuar estratègicament

Incorporar els espais naturals a l'ordenació urbana no és sinònim de consolidar-ne la seva superfície, sinó que es tracta de realitzar la mínima intervenció necessària que en permeti l'accés. El resultat ha de contribuir a millorar-ne l'estat i la gestió sense malmetre l'espai natural. Ha de donar noves oportunitats i incrementar la identitat de lloc dels habitants.

Repensar la mobilitat

Les infraestructures de comunicació i l'accessibilitat del vehicle qualsevol indret del territori han contribuït a impermeabilitzar grans superfícies de l'àmbit. Cal proposar espais estratègics destinats a la mobilitat en vehicle, però principalment, cal donar prioritat al vianant per a preservar i consolidar la relació entre la natura i els nuclis de població.

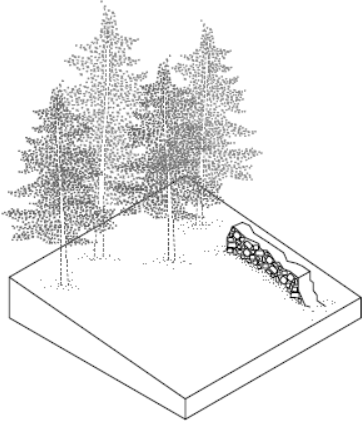
Finalment, la tercera proposta que es planteja es vincula al manteniment d'un paisatge agrícola vitivinícola viu, productiu i que conservi la sensació d'harmonia visual i d'aprofitament ordenat dels recursos naturals. Al mateix temps, aquest objectiu es relaciona amb l'increment de la consciència col·lectiva per la gestió i protecció del paisatge. En aquest sentit, la proposta opta per **condicionar una xarxa de camins i miradors** per la Plana de l'Alt Camp, la qual no només formarà part del treball per donar a conèixer els valors de la unitat sinó que també és una oportunitat per a preservar la continuïtat del sector i la seva productivitat.

Les intervencions per a l'adequació del recorregut han de ser les mínimes, sempre mantenint el caràcter de sòl no urbanitzable, per la qual cosa el rang de modificació ha de ser el més natural possible.

Qualsevol de les construccions que s'instal·lin han de ser de caràcter temporal i fàcilment desmuntables per tal de garantir la restauració a l'estat actual sempre que s'escaigui. A més, no es permetrà alterar la topografia del terreny i s'han de mantenir els valors existents.

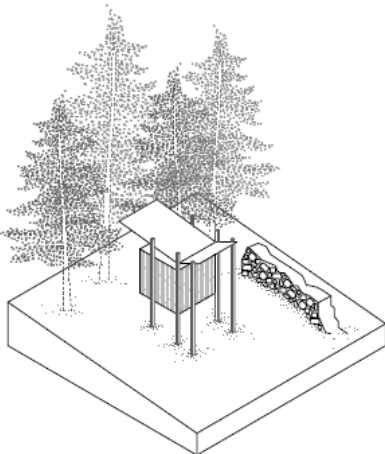

*Figura 76 Relació i recuperació
Font: elaboració pròpia*

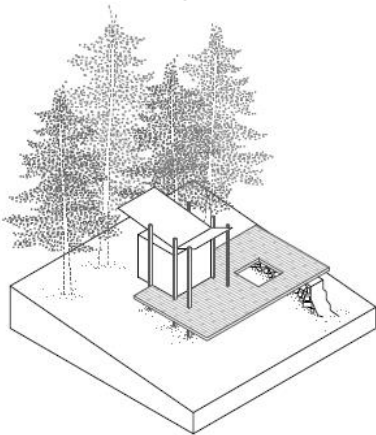
Detectar les preexistències

Les actuacions puntuals que es proposen a la xarxa de camins del territori de la Plana de l'Alt Camp s'inicien a través del procés de reconeixement del lloc i dels valors que el fan únic.

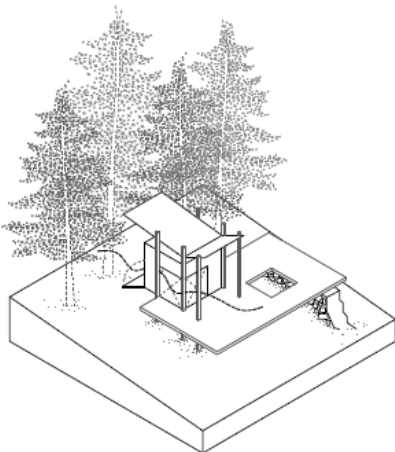
Instal·lacions respectuoses

Les actuacions tindran diversos rangs de permissivitat, començant per l'adequació i millora dels camins utilitzant materials naturals del territori que no impermeabilitzin el recorregut fins a la implantació de puntuals instal·lacions efímeres.

Ús de materials adequats

Les actuacions estaran realitzades utilitzant materials respectuosos amb la zona natural. Aquestes implantacions es construiran amb estructura desmuntable per a assegurar el dinamisme de la natura i evitar aportar residus innecessaris als espais lliures de la unitat de paisatge.

Redescobrir el territori

El paisatge és dinàmic i canvia constantment. No obstant, tal i com apuntava Le Corbusier, "la naturalesa es converteix en paisatge quan l'home l'emmarca", el que significa que petites aportacions o instal·lacions poden afavorir la interpretació del paisatge i ajudar-te a redescobrir el territori des d'un punt de vista totalment diferent.

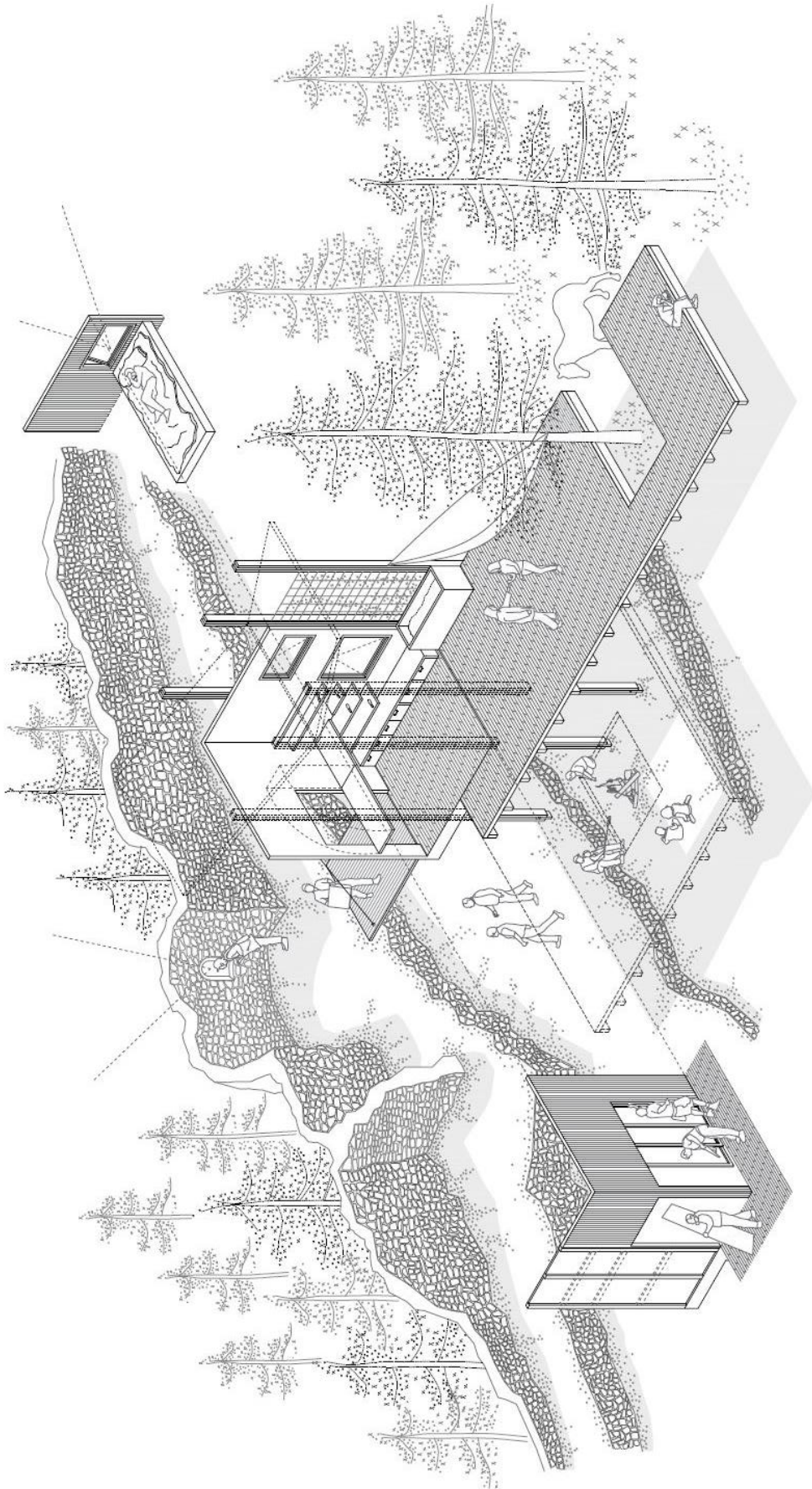

Figura 77 Proposta d'element mirador
Font: elaboració pròpia

Figura 78 Secció d'element mirador
Font: elaboració pròpia

8. Conclusions

El paisatge es troba inclòs en tots els instruments urbanístics i territorials, planejament municipal i supramunicipal, projectes d'actuacions específiques en sòl no urbanitzable i grans transformacions de terreny; qualsevol alteració del territori, ja sigui per factors naturals o factors humans, incorpora la vessant paisatgística. Podem entendre el paisatge de múltiples maneres, però és indiscutible la necessitat de procurar-ne una bona protecció, gestió i ordenació per a una millor qualitat de vida.

Després de l'anàlisi realitzat, es pot afirmar que el territori de Catalunya compta amb un gran ventall de plans, catàlegs, cartes i unitats de paisatge que aporten diagnòsics detallades i objectius a assolir. No obstant, no existeixen regulacions o directrius en les que basar-se legalment en el procés de tramitació de noves implantacions en els espais lliures. En conseqüència, es necessita un marc d'actuació global amb objectius conjunts que es detallin a una escala territorial, com pot ser la unitat de paisatge, que concreti normes i regulacions, com la que s'ha plantejat en el present document, per tal que l'àmbit local pugui determinar diverses qüestions concretes a una escala de detall però dins uns rang establert de forma supramunicipal. Aquesta metodologia podria facilitar la gestió de les implantacions en el sòl no urbanitzable, al realitzar-se mitjançant regulació territorial a una escala local.

Les propostes de regulació paisatgística proposades han d'actuar com a una normativa més, sempre que es compleixin paral·lelament la normativa de la Llei d'Urbanisme de Catalunya, els diversos instruments de planejament territorial i urbanístic i la legislació sectorial.

A través del mecanisme proposat com a regulació de les noves implantacions al sòl no urbanitzable es dona resposta a la principal problemàtica plantejada pels tècnics entrevistats, que remarquen la manca de directrius d'obligat compliment en els instruments de paisatge vigents. En aquest sentit, les entrevistes han permès detectar el neguit dels professionals que treballen en el camp de l'urbanisme i el planejament territorial. D'aquesta manera, s'han pogut proposar mesures per a completar i facilitar la tramitació d'expedients urbanístics i, en conseqüència, aconseguir una gestió del territori que integri tots els aspectes rellevants.

Troblem múltiples instruments de paisatge que incorporin diagnòsics del territori i objectius de qualitat paisatgística, els quals cobreixen la totalitat del territori de Catalunya. Els tècnics redactors, els professionals de diversos sectors i les administracions han realitzat la seva feina per a desenvolupar els diferents documents esmentats. No obstant, al llarg del treball s'ha

demostrat que per a obtenir resultats no ens podem quedar en el marc teòric dels instruments, és necessari traduir-ho a la realitat física, cal implementar accions a nivell local a través de les directrius d'obligat compliment que poden proposar els plans de paisatge o també a través de l'obligació a tramitar una modificació de planejament d'ordenació urbanística municipal que incorpori les recomanacions dels Catàlegs de paisatge a cada municipi. El treball justifica la necessitat d'ordenar el paisatge a escala territorial a través de les unitats de paisatge però és necessari responsabilitzar les administracions locals per a implementar i gestionar de forma eficient les determinacions que s'estableixen a nivell supramunicipal.

En la relació jeràrquica, es demostra que l'escala municipal és l'últim esglaió ja que es tracta d'un nivell que compta amb diverses normatives territorials, plans directors urbanístics, normativa sectorial i legislativa que en redueixen l'àmbit propi de decisió. No obstant, és el nivell d'actuació urbanística que genera o destrueix el paisatge, és el nivell que atorga llicències per a construir noves edificacions i és el nivell que es relaciona de manera directa amb la realitat física del territori. Cal tenir en compte tots i cadascun dels nivells en els que actua el planejament, però és essencial tenir regulacions específiques per a la culminació dels objectius a escala local.

Les propostes generades s'entenen com a punts de regulació necessaris per a assegurar una correcta protecció, gestió i ordenació del paisatge. Per això, alguns mecanismes proposats es poden implantar a altres unitats de paisatge canviant-ne alguns paràmetres ja que no s'ha treballat com a un cas únic. El territori català pot ser molt divers però pot compartir la matriu primària que en regula el paisatge.

L'aplicació del Pla de paisatge a la unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp ha permès detectar que la metodologia proposada resulta de caràcter genèric, ja que aquest es pot repetir a diverses unitats de paisatge. El "COM?" es resol amb una metodologia global, però la pregunta "ON?" s'ha de fonamentar i concretar a cada indret, motiu pel qual ha de ser l'escala de detall la que determini l'admissió final de les possibles implantacions, sens perjudici de poder actuar de forma més restrictiva.

Concretar el treball a la Plana de l'Alt Camp ha permès detectar que tot i tractar-se d'una unitat aparentment homogènia pel que fa a valors paisatgístics en els diferents municipis, s'observen grans diferències en les classificacions i qualificacions del sòl establertes pels planejaments locals, contribuint a la consolidació de realitats físiques molt diverses en zones que comparteixen les mateixes característiques. Aquesta qüestió reforça la proposta en la necessitat d'establir regulacions a nivell supramunicipal amb la posterior obligació a concretar-ho a nivell

municipal. En absència de regulacions paisatgístiques a escala local, són les qualificacions urbanístiques les que determinen les construccions en cada zona del municipi.

En relació a la proposta de miradors i xarxa d'itineraris, la implantació proposada s'entén en un espai en concret, en cap cas s'ha de seguir el model de consolidació de volums en els espais lliures. En aquest sentit, és essencial experimentar l'espai i la naturalesa per a conèixer quines són les mesures puntuals que es poden aplicar a cada cas.

Finalment, cal tenir en compte el dinamisme que caracteritza el paisatge, motiu pel que no es planteja una conclusió única. S'han proposat mecanismes per a poder donar resposta a problemàtiques reals que impedeixen una correcta protecció, gestió i ordenació del paisatge, i és essencial establir marcs d'actuació com els esmentats però cal responsabilitzar totes les administracions per a coordinar-se en el camí a l'assoliment d'un objectiu comú. Una vegada assumides les determinacions del Pla de paisatge, caldria que cada municipi adaptés els mecanismes reguladors de paisatge proposats a les seves pròpies característiques, aconseguint 13 municipis regulats per un mateix marc paisatgístic però presentant múltiples especificitats en cada cas. El Pla dotaria de coherència l'àmbit i en facilitaria la aplicació a la realitat física, convertint el paisatge en una matèria regulada que admetria les diferències que el fan únic a cada indret.

El paisatge forma part del "tot" i en tot trobem paisatge.

9. Fonts consultades

Consell d'Europa, "Conveni Europeu del Paisatge", Florència, 2000.

Decret legislatiu 1/2010, de 3 d'agost, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei d'Urbanisme de Catalunya.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, Observatori del Territori.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, Observatori del Paisatge.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Pla general territorial de Catalunya", Barcelona, 1995

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Pla territorial parcial del Camp de Tarragona", Barcelona, 2010

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona", Barcelona, 2010.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de Valls", Tarragona, 2005.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de Figuerola del Camp", Tarragona, 2006.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de Cabra del Camp", Tarragona, 2005.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de El Pla de Santa Maria", Tarragona, 2005.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de Vila-rodona", Tarragona, 2018.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal d'Alió", Tarragona, 2014.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de Bràfim", Tarragona, 2005.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de Puigpelat", Tarragona, 2006.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de Nulles", Tarragona, 2005.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de Vilabella", Tarragona, 2007.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de Vallmoll", Tarragona, 2004.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de Renau", Tarragona, 2017.

Departament de Territori i Sostenibilitat de la Generalitat de Catalunya, "Planejament urbanístic municipal de La Secuita", Tarragona, 2005.

Nogué i Font, Joan, "El paisaje en la cultura contemporánea", Barcelona, 2008.

Nogué i Font, Joan, "Paisatge, territori i societat civil", Barcelona, 2010.

Observatori del Paisatge, "Indicadors de paisatge. Reptes i perspectives", Olot, 2009.

Observatori del Paisatge, "Paisatge, patrimoni i aigua. La memòria del territori", Olot, 2016.

Observatori del Paisatge, "Paisatge, economia i empresa", Olot, 2016.

Observatori del Paisatge, "(Des)fer paisatges", Olot, 2018.

Pla de paisatge de la vall de la Thève Amont, França, 2008. Consulta: <http://www.parc-oise-paysdefrance.fr/>

Pla de desenvolupament de paisatge de Kromme Rijn, Països Baixos, 2009. Consulta: <https://www.bunnik.nl/over-bunnik/landschap-en-recreatie/het-kromme-rijnlandschap/landschapontwikkelingsplan/>

Pla de desenvolupament de paisatge de Soulce, Suïssa, 2005. Consulta: http://www.lek-forum.ch/darkstar_system/system_daten/iplek/media_kunde/fallbeispiele/Soulce_neu.pdf

Revilla i Airet, Roser, "El dret urbanístic de Catalunya", València, 2001.

10. Índex de figures

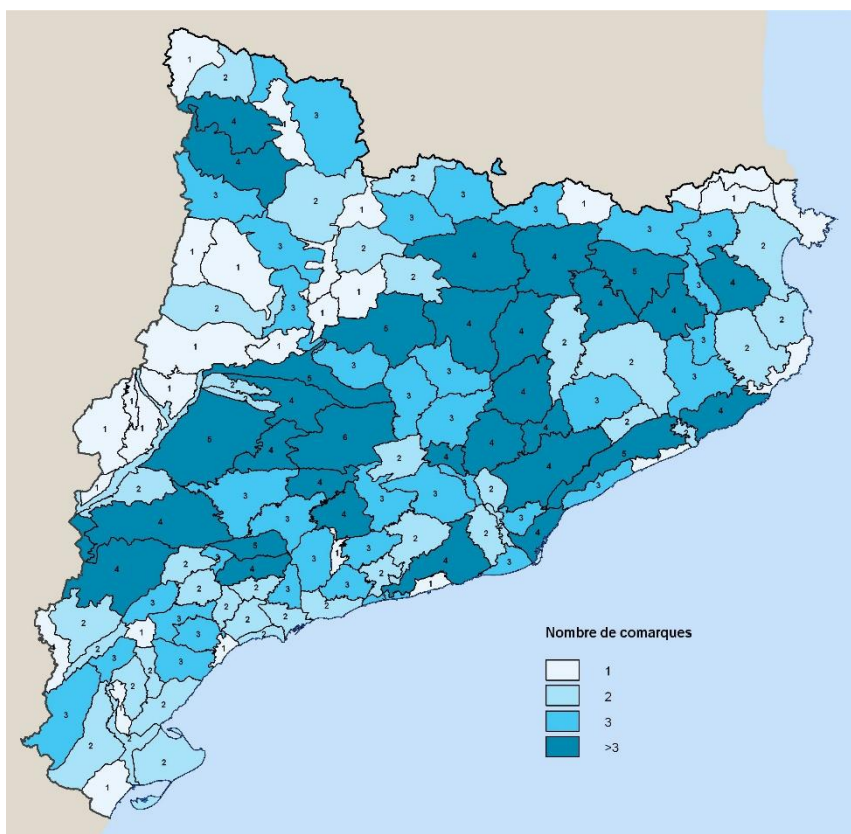
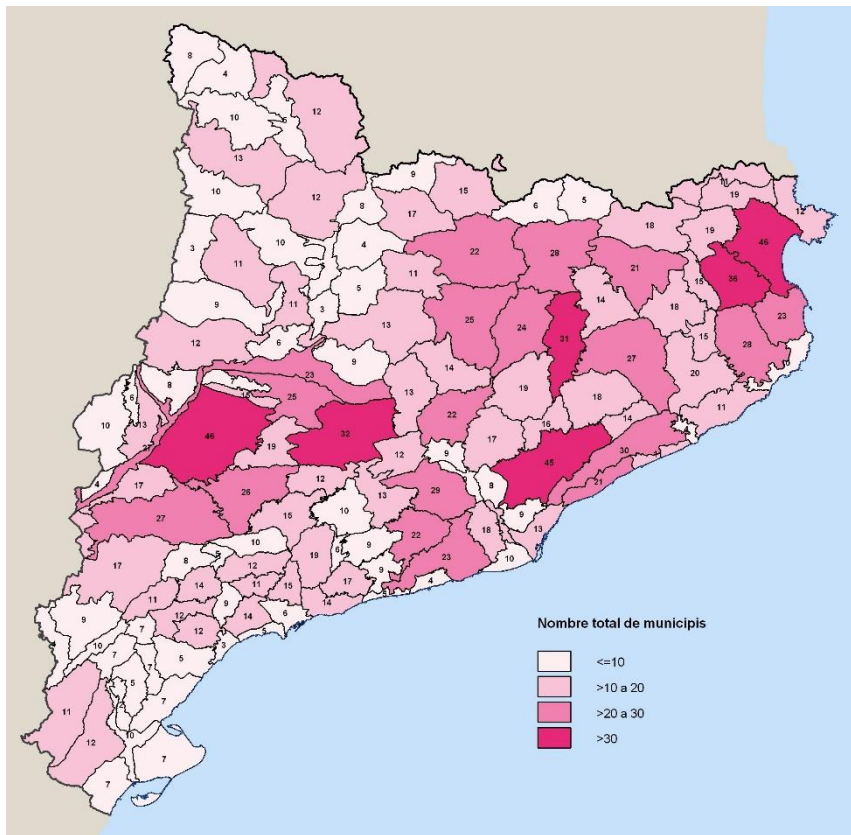
FIGURES I QUADRES

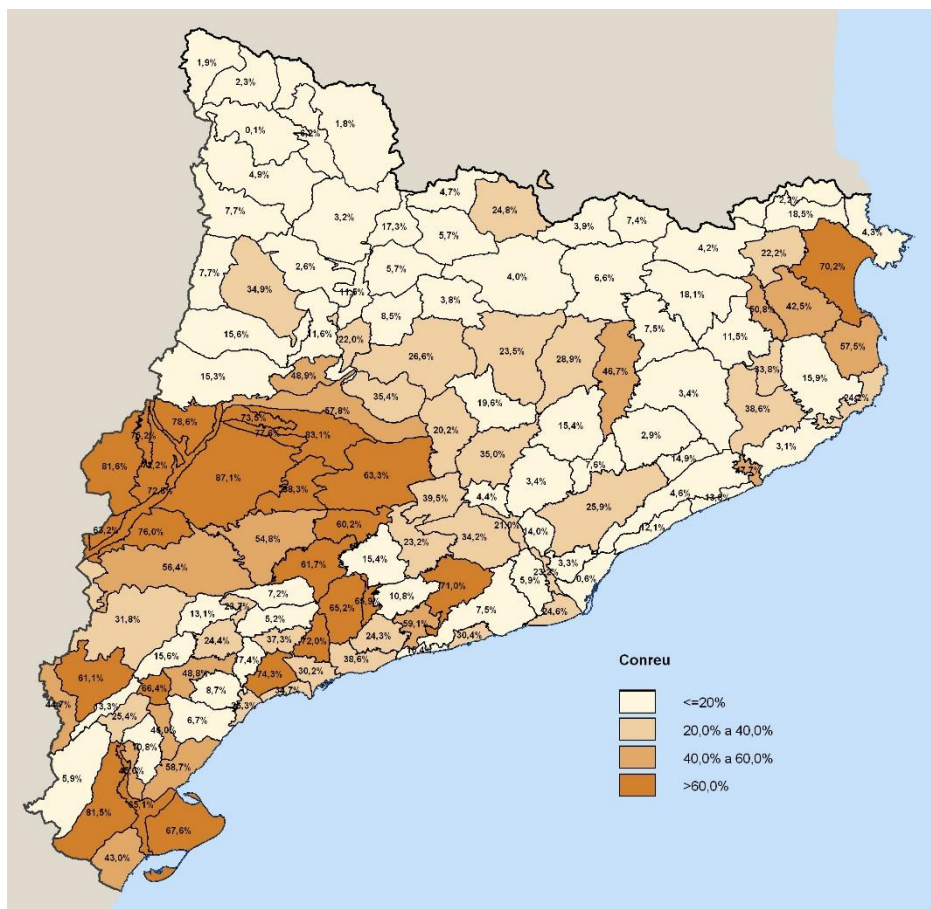
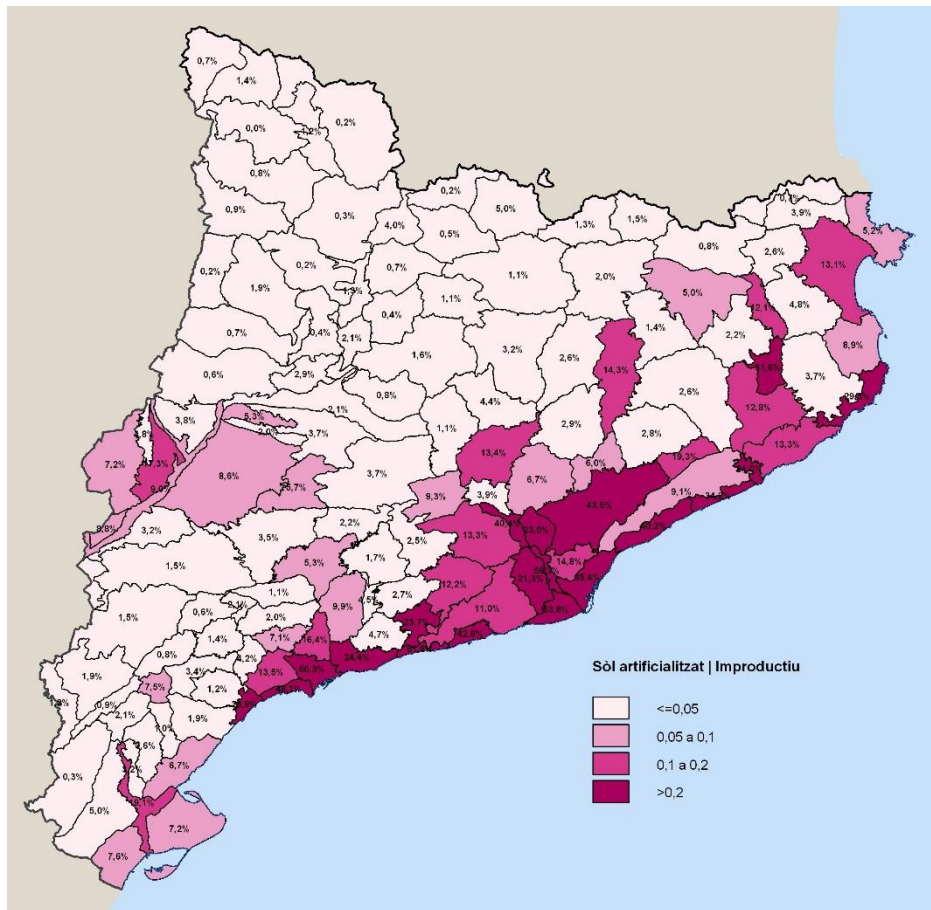
Figura 1 Unitat de paisatge de la Plana de l'Alt Camp	7
Figura 2 Àmbit dels Catàlegs i les unitats de paisatge de Catalunya	20
Figura 3 Síntesi dels Plans territorials parcials de Catalunya (sistema d'espais oberts)	25
Figura 4 Expedients en sòl no urbanitzable (2017-2018).....	33
Figura 5 Expedients per blocs (2018)	34
Figura 6 Tipologia i distribució territorial dels expedients en sòl no urbanitzable	35
Figura 7 Expedients en la Comissió territorial d'urbanisme del Camp de Tarragona	36
Figura 8 Criteris en sòl no urbanitzable	42
Figura 9 Criteris en sòl no urbanitzable: implantació en el lloc	44
Figura 10 Criteris en sòl no urbanitzable: relació amb l'entorn.....	48
Figura 11 Criteris en sòl no urbanitzable: condicionants de projecte.....	52
Figura 12 Cartografia Carta de paisatge.....	54
Figura 13 Unitats de paisatge de la vall de la Thève Amont	55
Figura 14 Estratègies del Pla de paisatge	56
Figura 15 Visió de la naturalesa	57
Figura 16 Vista general de la vall de Soulce	58
Figura 17 Accions realitzades i en curs.....	59
Figura 18 Instruments de planejament.....	61
Figura 19 Mapa dels àmbits territorials	62
Figura 20 Pla territorial parcial del Camp de Tarragona a l'Alt Camp	69
Figura 21 Unitats de paisatge del Camp de Tarragona	72
Figura 22 Unitat de paisatge 22 - La plana de l'Alt Camp	76
Figura 23 Plana de l'Alt Camp – itineraris	77
Figura 24 Plana de l'Alt Camp – valors	79
Figura 25 Grans usos i cobertes del sòl.....	81
Figura 26 Plana de l'Alt Camp – unitat	83
Figura 27 Ortofoto Valls (1956-2018)	95
Figura 28 Planejament de Valls.....	95
Figura 29 Ortofoto Figuerola del Camp (1956-2018).....	97
Figura 30 Planejament de Figuerola del Camp	97
Figura 31 Ortofoto Cabra del Camp (1956-2018)	99
Figura 32 Planejament de Cabra del Camp	99
Figura 33 Ortofoto El Pla de Santa Maria (1956-2018)	101
Figura 34 Planejament de El Pla de Santa Maria	101
Figura 35 Ortofoto Vila-rodona (1956-2018)	103
Figura 36 Planejament de Vila-rodona.....	103
Figura 37 Ortofoto Alió (1956-2018).....	105
Figura 38 Planejament d'Alió	105
Figura 39 Ortofoto Bràfim (1956-2018)	107
Figura 40 Planejament de Bràfim.....	107
Figura 41 Ortofoto Puigpelat (1956-2018).....	109
Figura 42 Planejament de Puigpelat	109
Figura 43 Ortofoto Nulles (1956-2018)	111

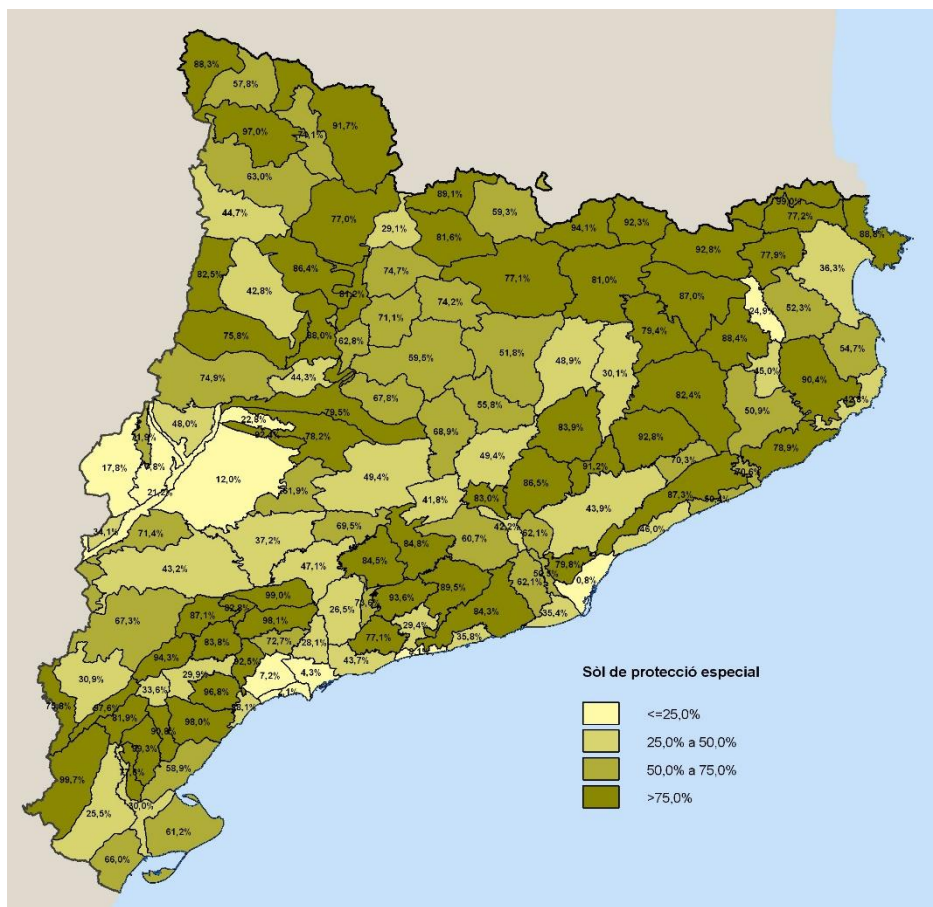
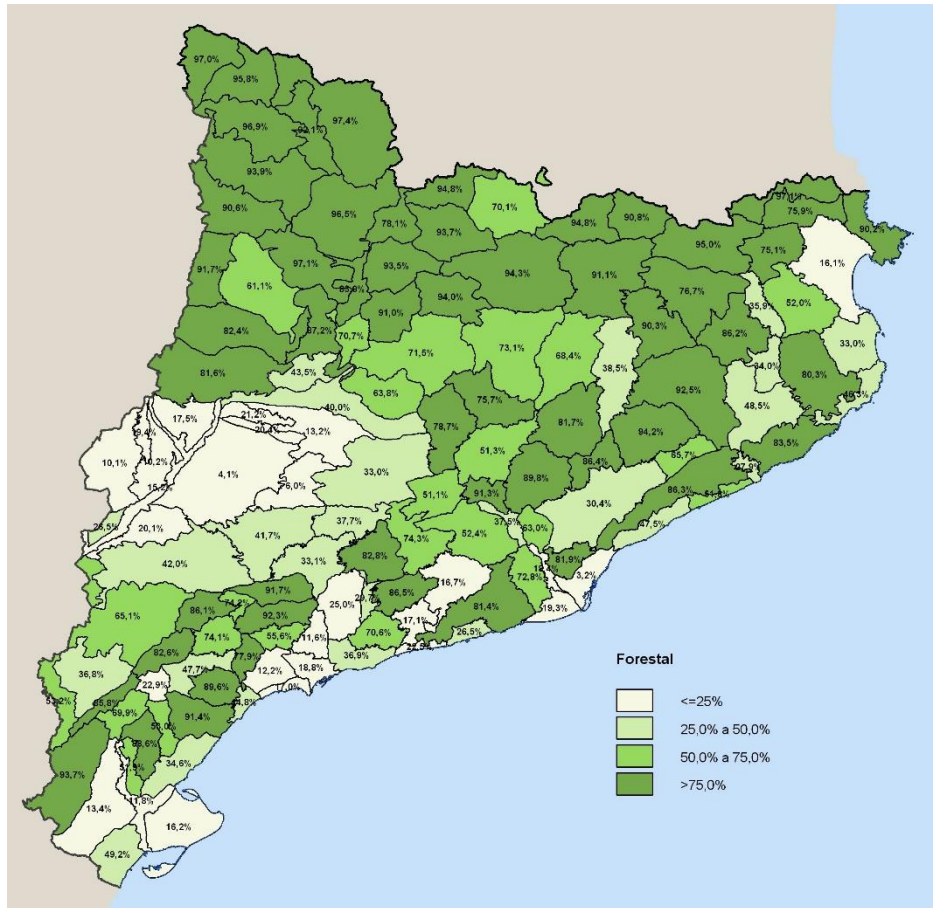
Figura 44	Planejament de Nulles	111
Figura 45	Ortofoto Vilabella (1956-2018)	113
Figura 46	Planejament de Vilabella.....	113
Figura 47	Ortofoto Vallmoll (1956-2018).....	115
Figura 48	Planejament de Vallmoll	115
Figura 49	Ortofoto Renau (1956-2018).....	117
Figura 50	Planejament de Renau	117
Figura 51	Ortofoto La Secuita (1956-2018).....	119
Figura 52	Planejament de La Secuita	119
Figura 53	Plana de l'Alt Camp	126
Figura 54	Plana de l'Alt Camp	127
Figura 55	Pas d'un torrent per Valls.....	128
Figura 56	Bràfim	129
Figura 57	Parcel·les	129
Figura 58	Valls	130
Figura 59	Valls	131
Figura 60	Valls	132
Figura 61	Unitat de paisatge	133
Figura 62	Límits municipals	134
Figura 63	Pla territorial parcial del Camp de Tarragona	135
Figura 64	Qualificació municipal	136
Figura 65	Usos del sòl.....	137
Figura 66	Desnivell	138
Figura 67	Il·luminació	139
Figura 68	Orientació del terreny	140
Figura 69	Pendent del terreny	141
Figura 70	Direcció de flux.....	142
Figura 71	Xarxa de drenatge	143
Figura 72	Acumulació de flux	144
Figura 73	Proposta de regulació en sòl no urbanitzable.....	154
Figura 74	Recuperació del paisatge natural i urbà.....	156
Figura 75	Proposta d'espai periurbà	157
Figura 76	Relació i recuperació	159
Figura 77	Proposta d'element mirador	161
Figura 78	Secció d'element mirador	162
Quadre 1	Dades de la unitat de paisatge	6
Quadre 2	Conveni Europeu del Paisatge.....	13
Quadre 3	Text extret del Conveni Europeu del Paisatge	13
Quadre 4	Catàlegs de paisatge de Catalunya.....	21
Quadre 5	Plans territorials parcials de Catalunya	23
Quadre 6	Cartes de paisatge de Catalunya	29
Quadre 7	Dimensions segons explotació	40
Quadre 8	Resum experiències europees	53
Quadre 9	Figures de planejament urbanístic	94
Quadre 10	Objectius i accions.....	145
Quadre 11	Proposta de regulació en sòl no urbanitzable.....	154

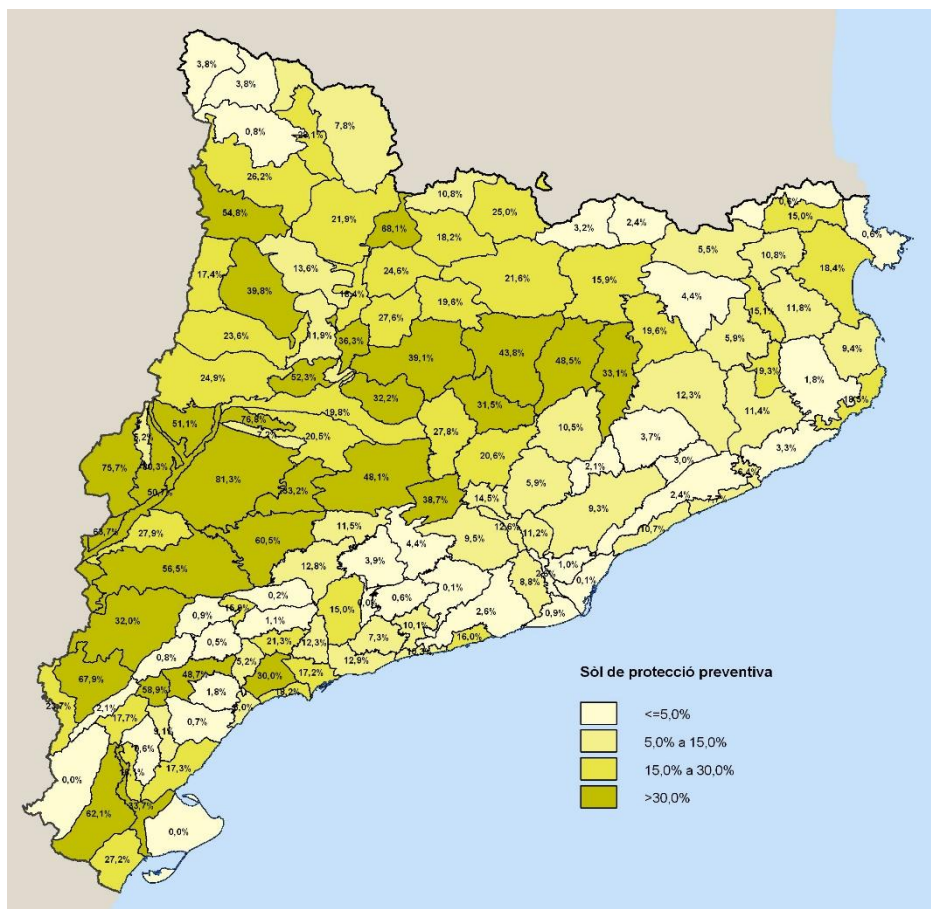
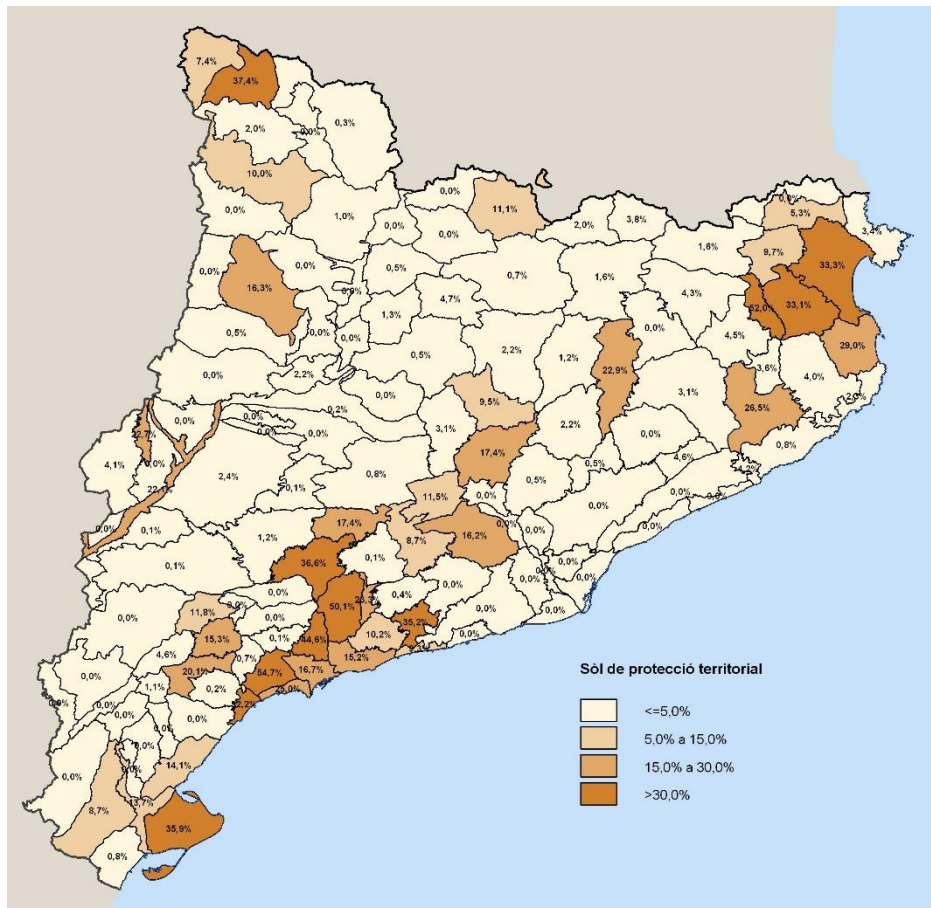
11. Annex

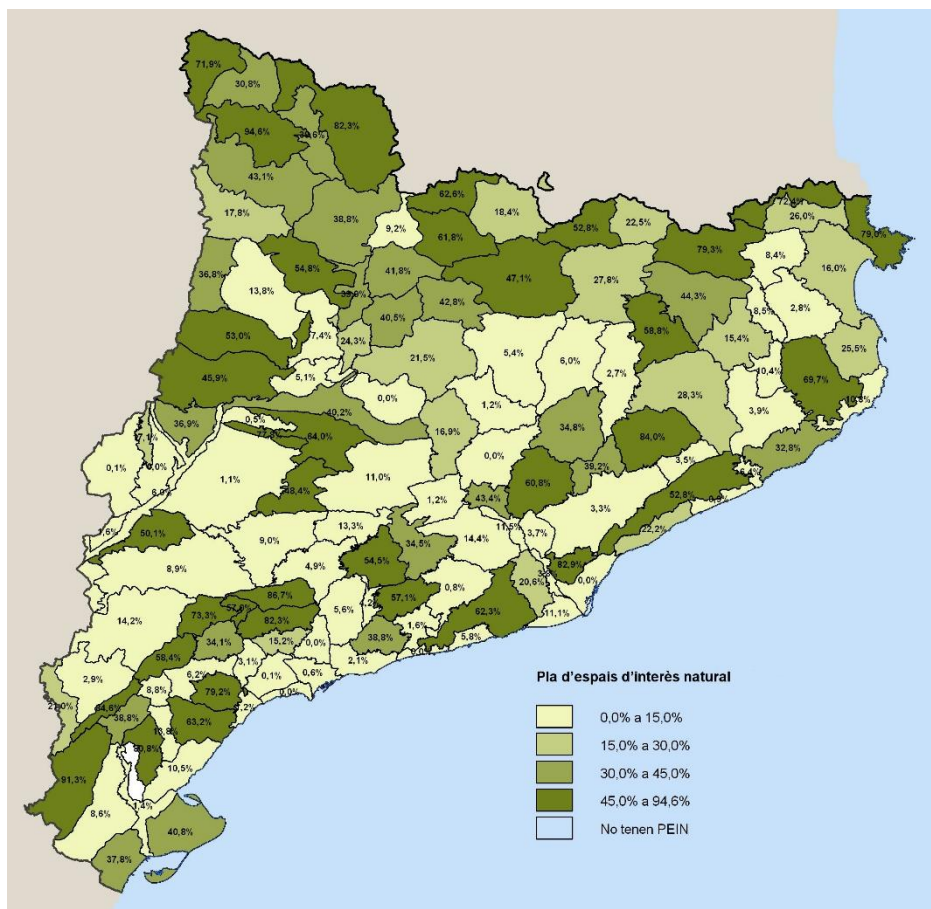
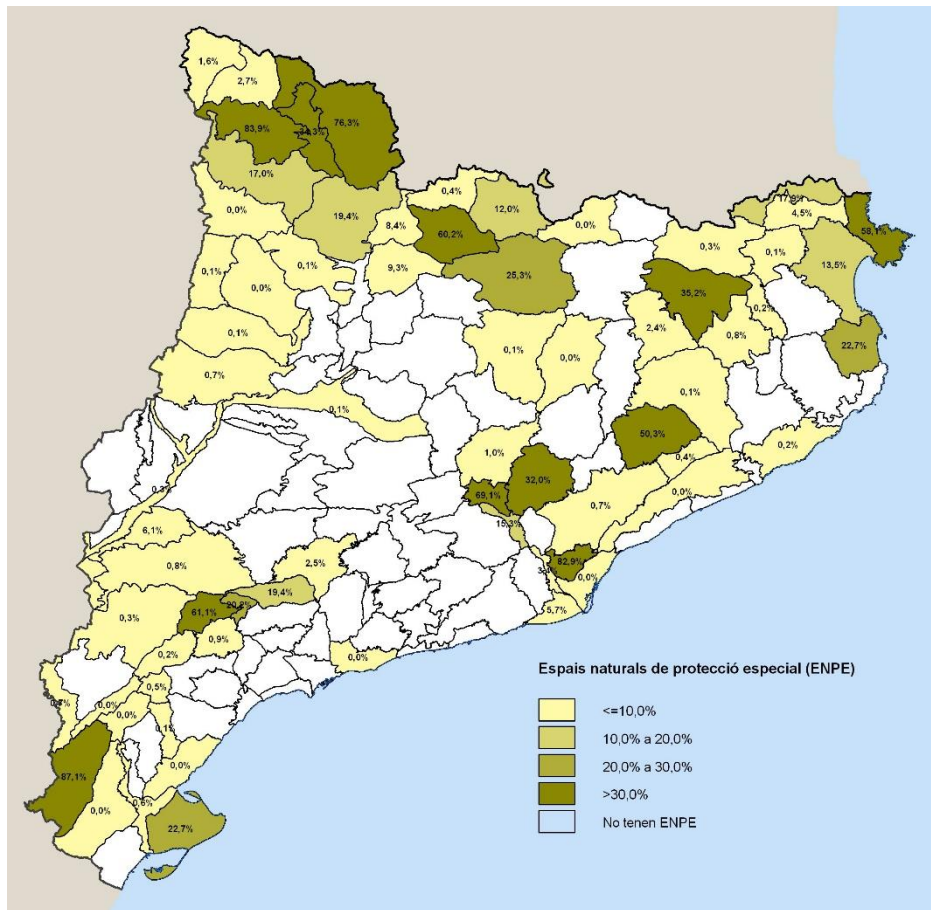
11.1 *Indicadors de les unitats de paisatge*

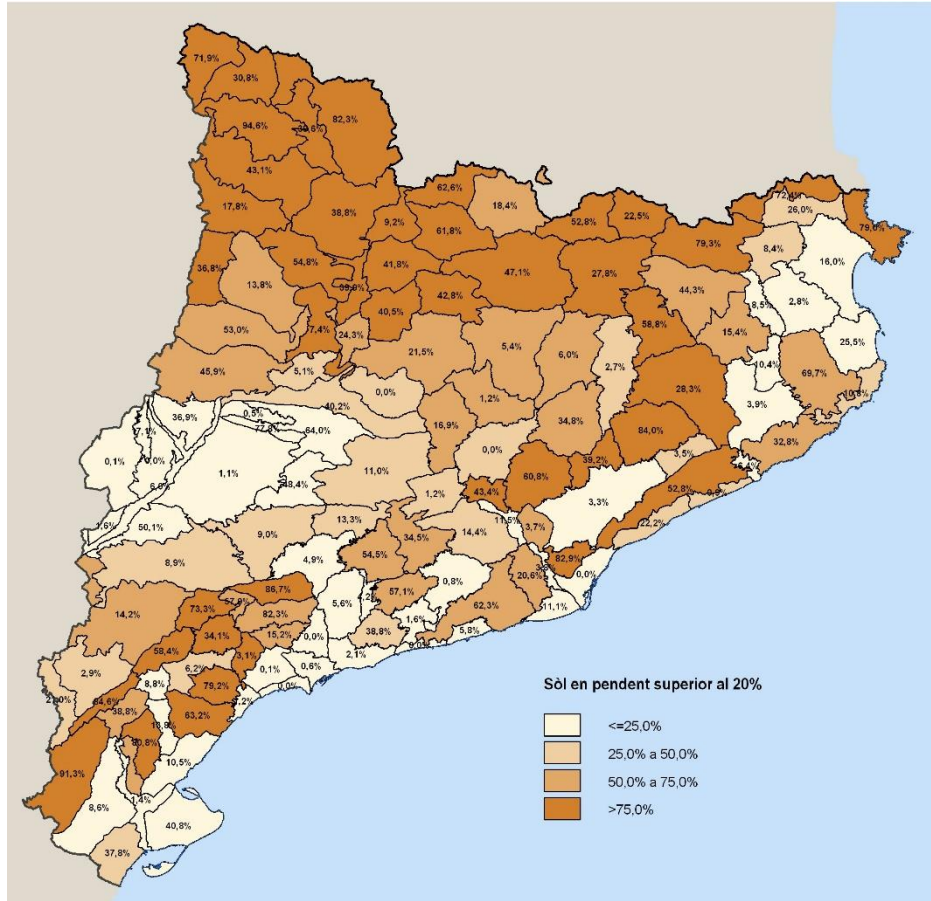
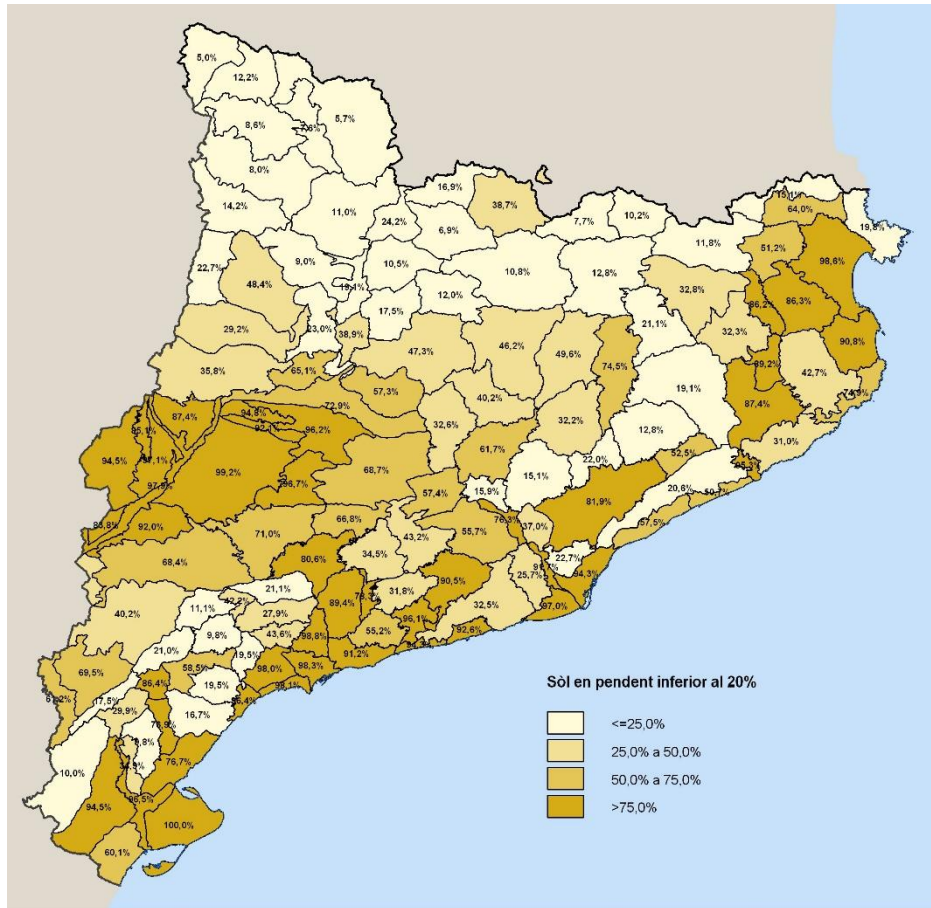

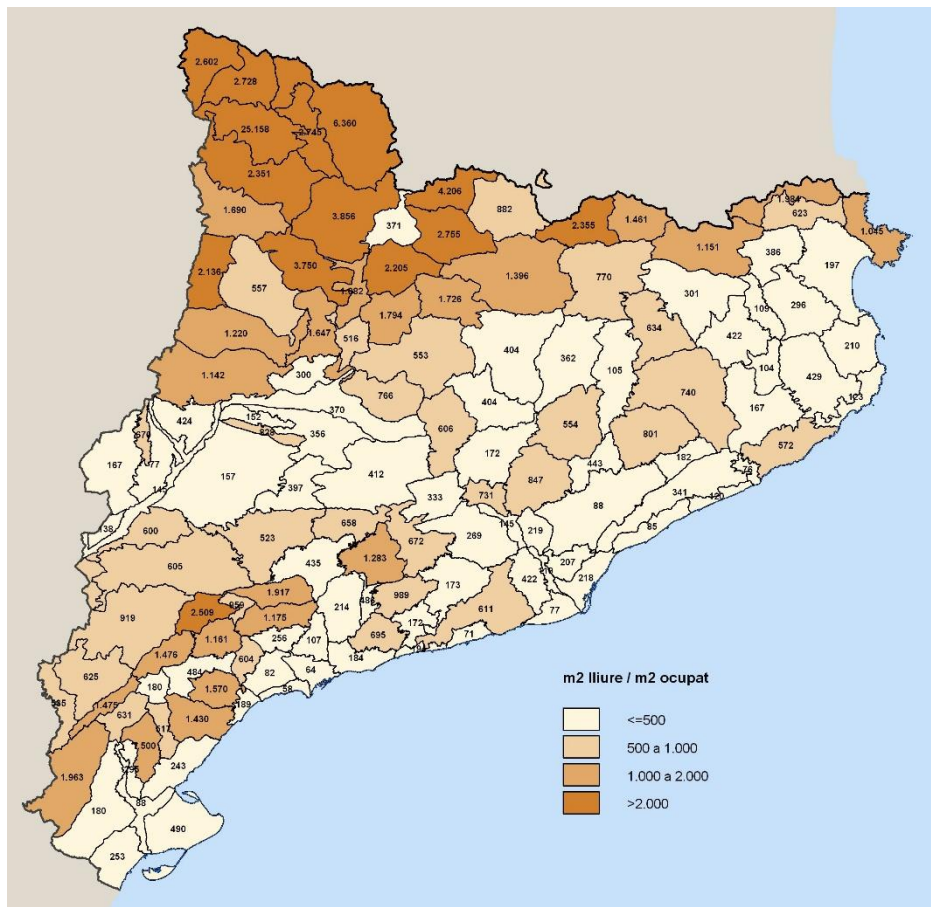
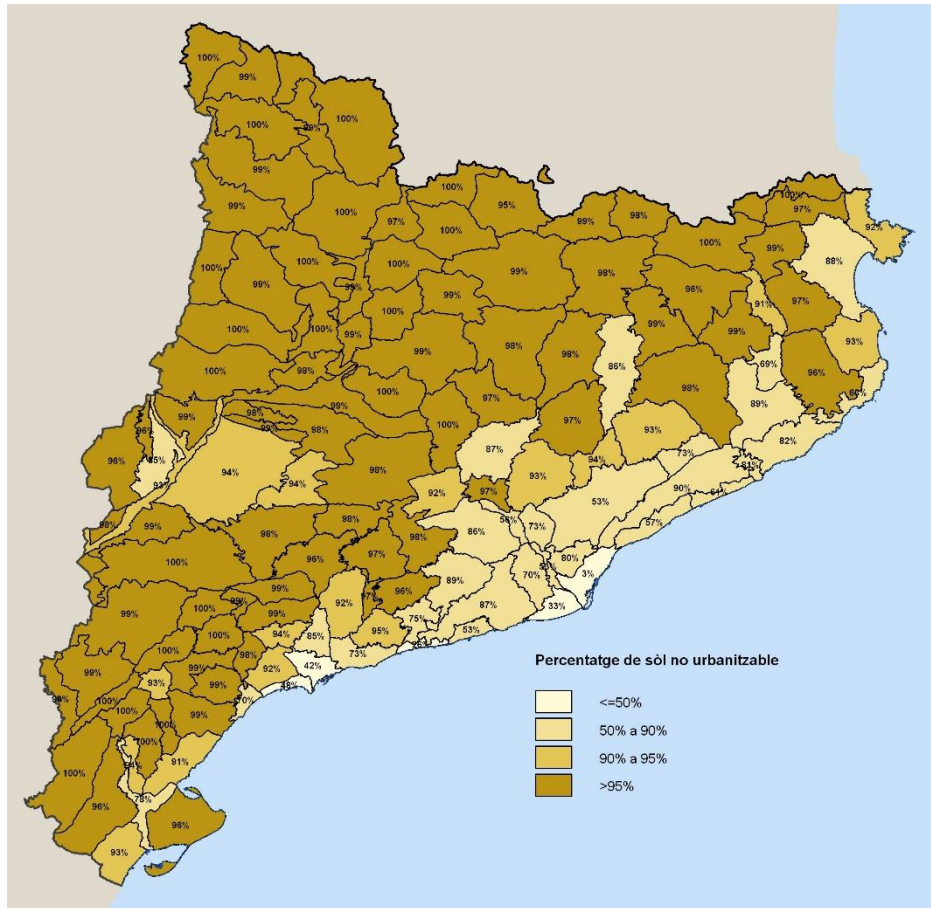

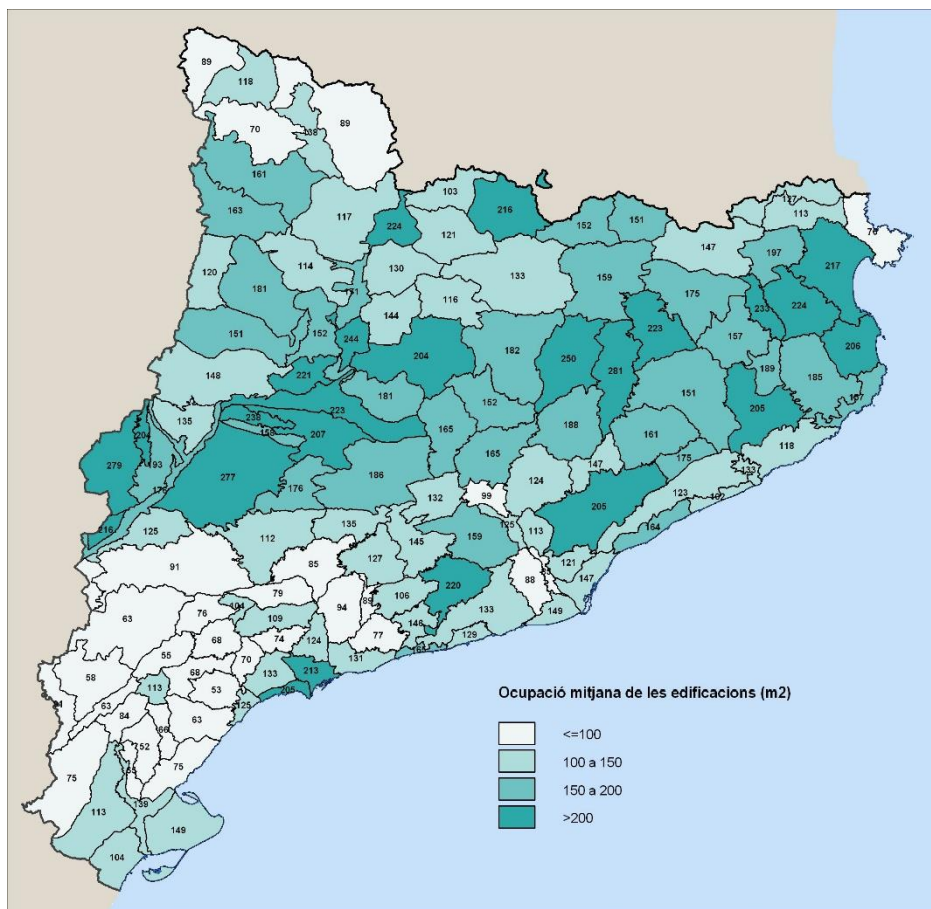
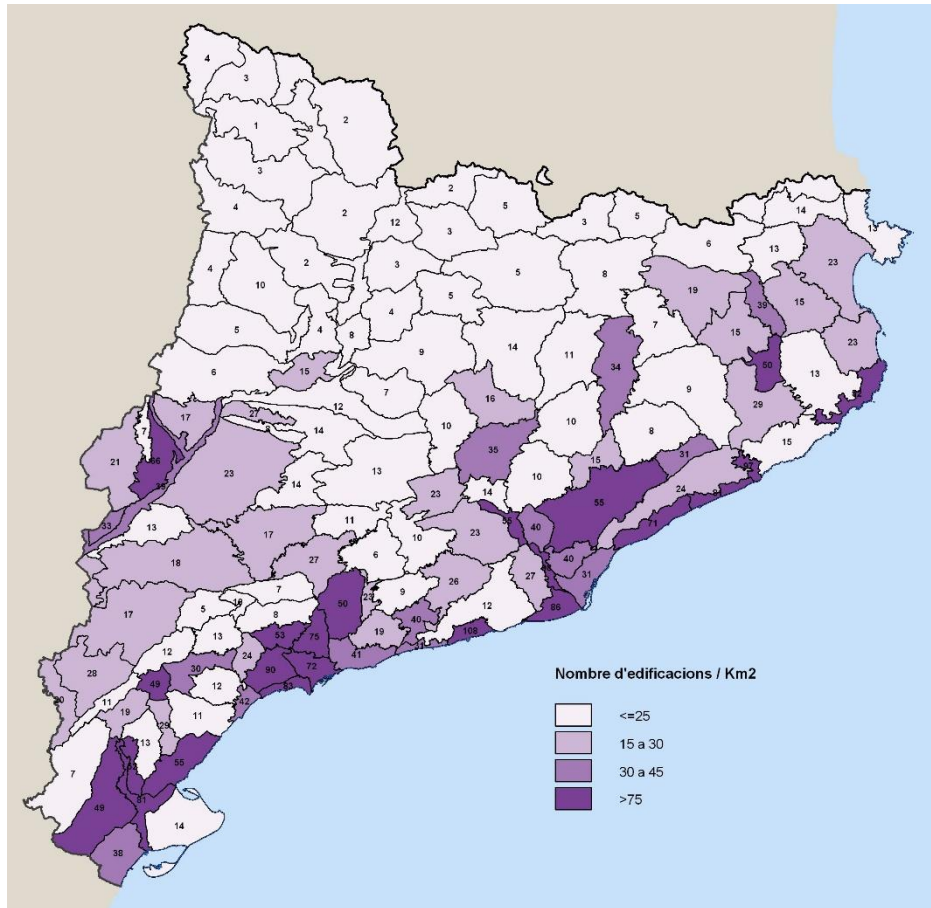

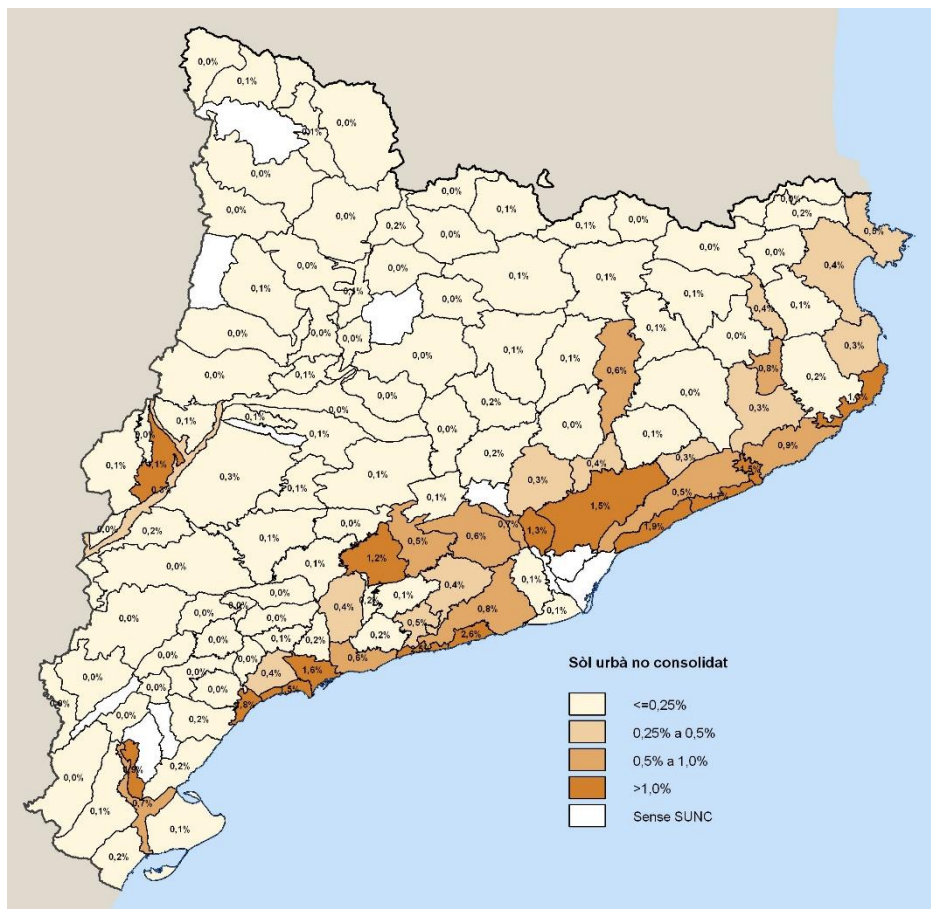
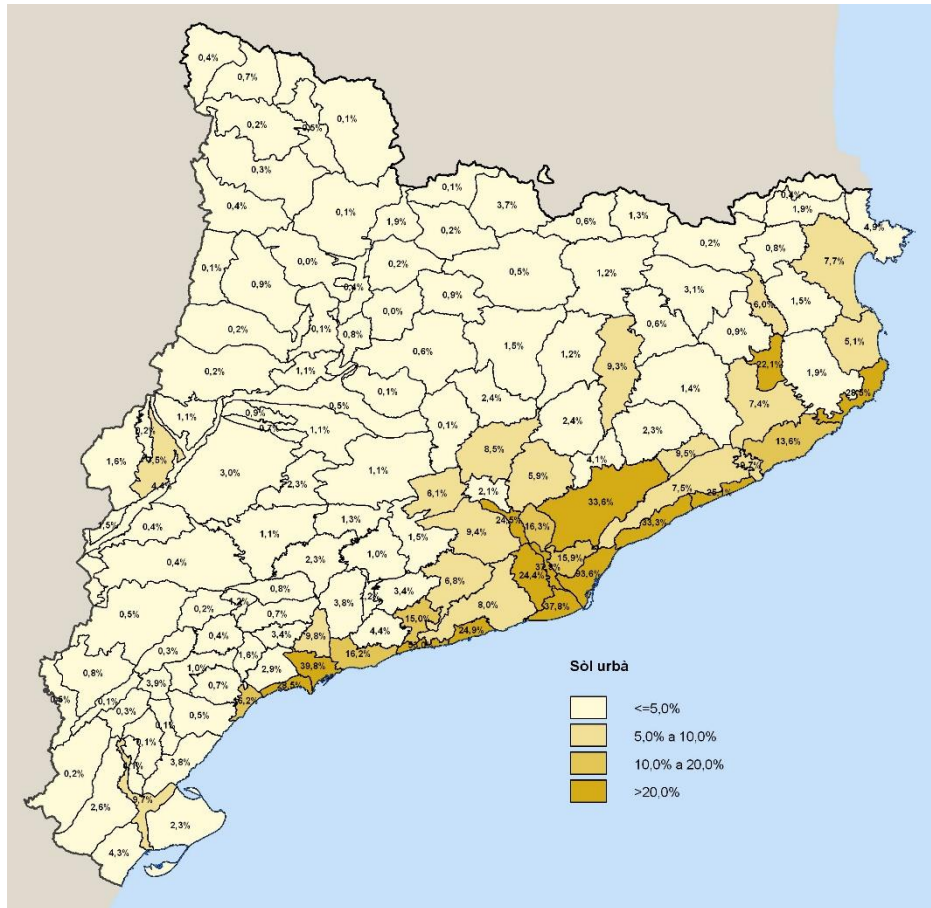

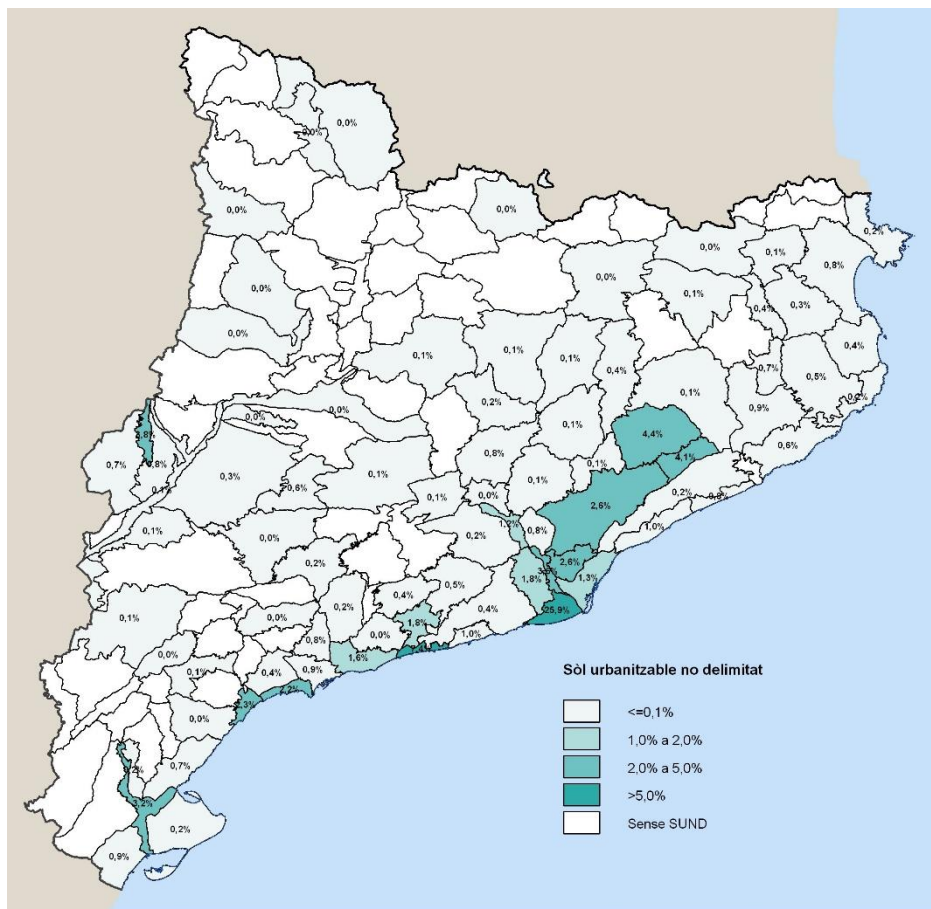
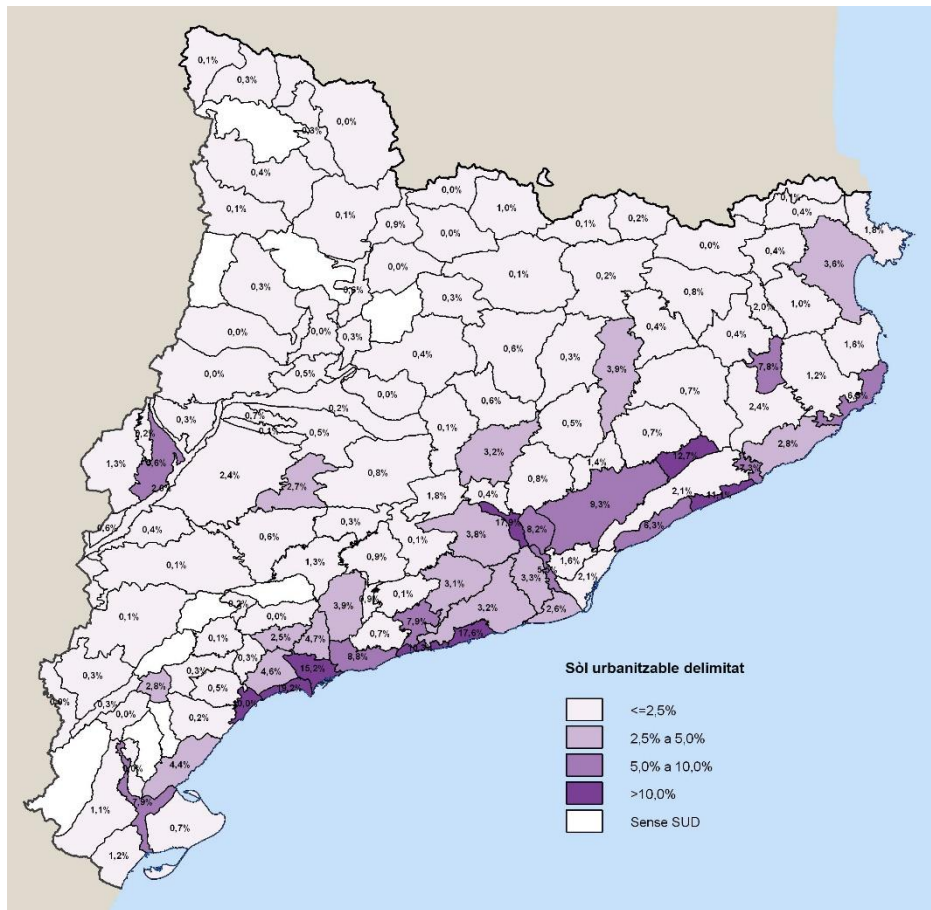

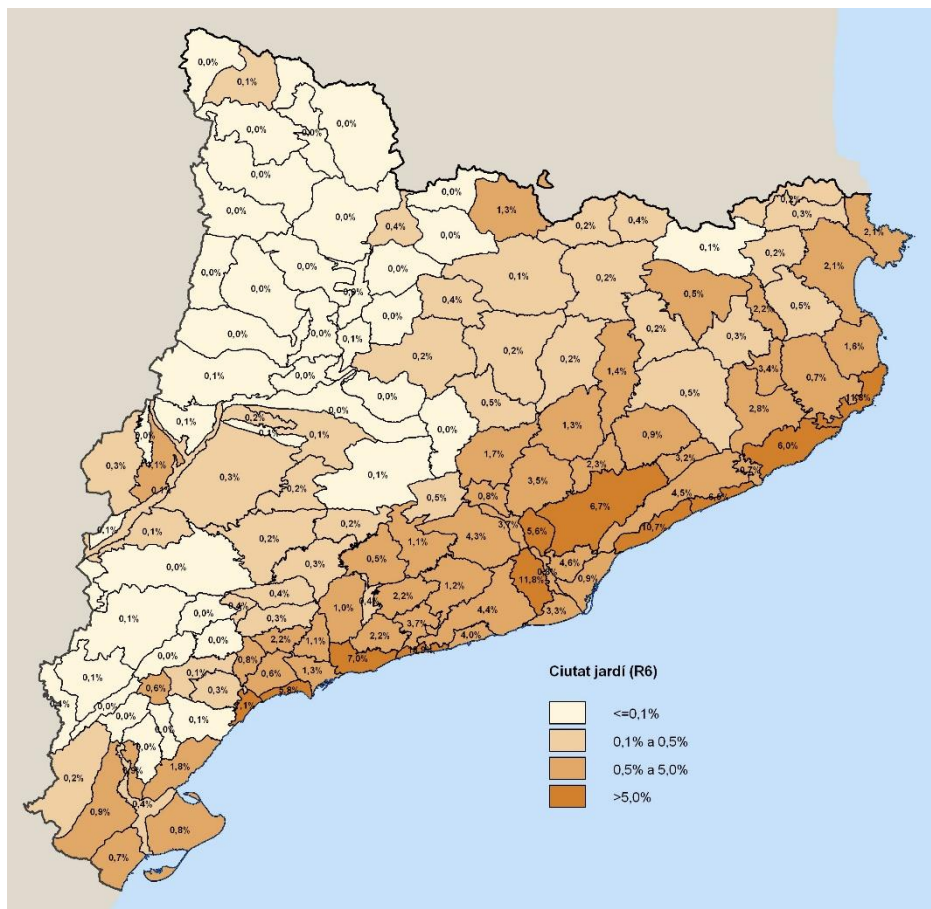
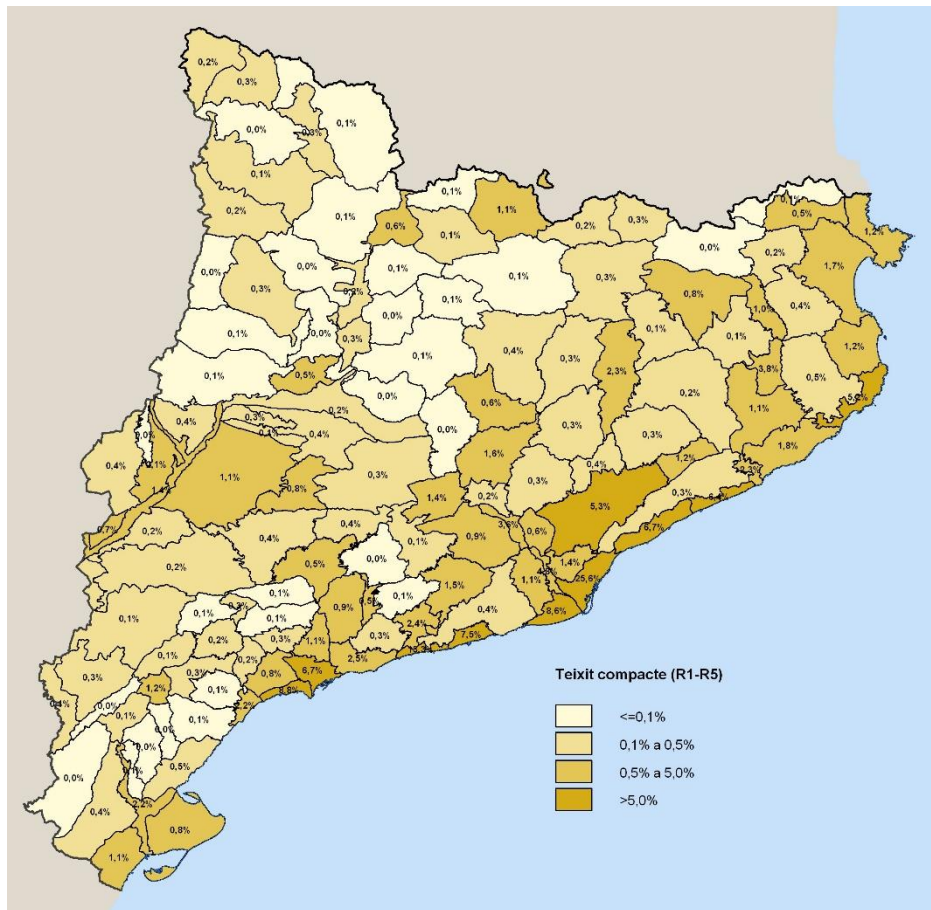

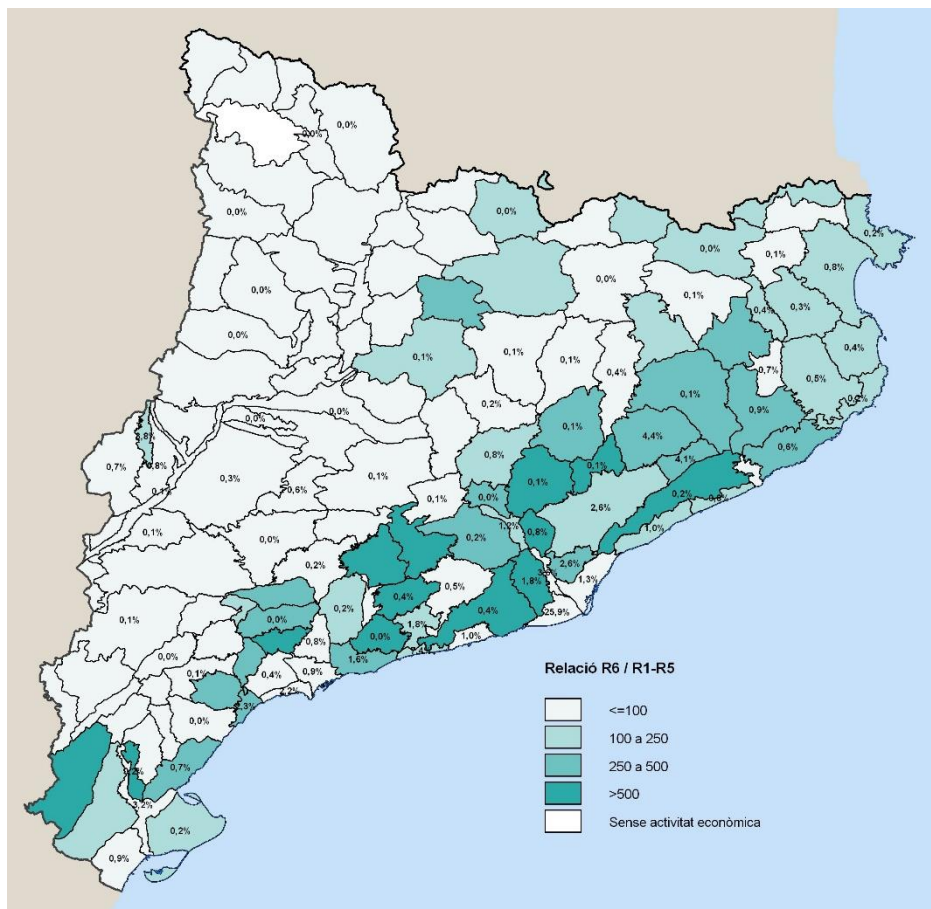
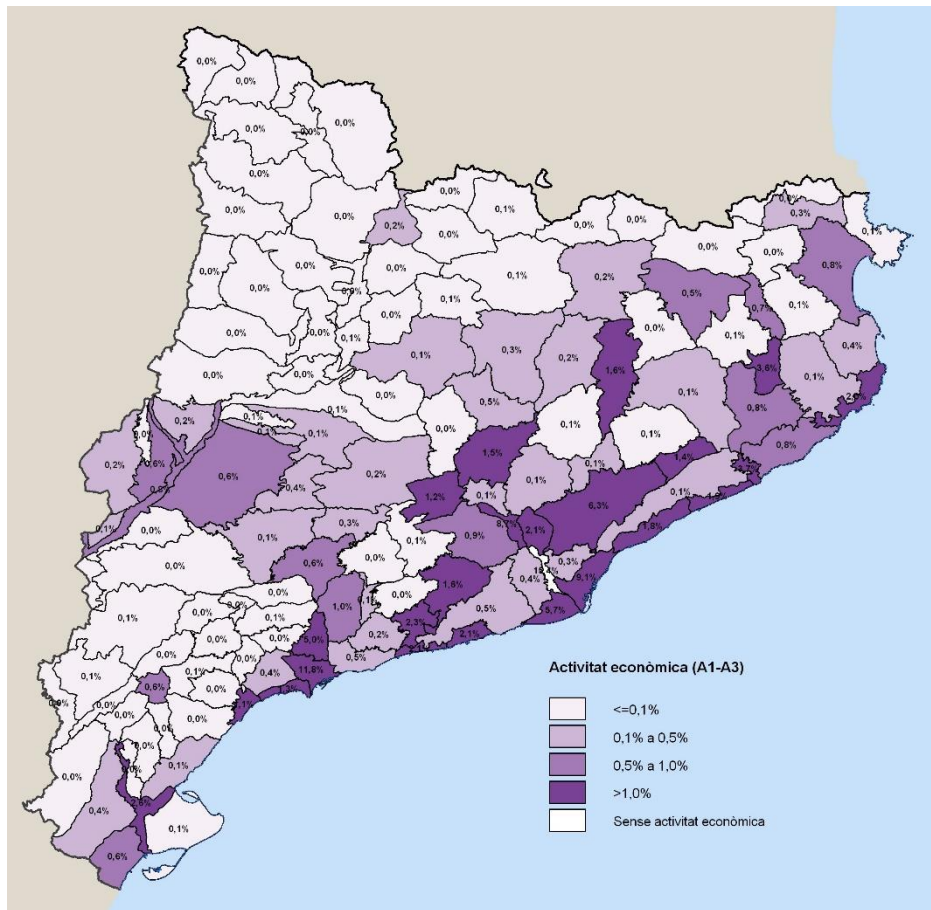

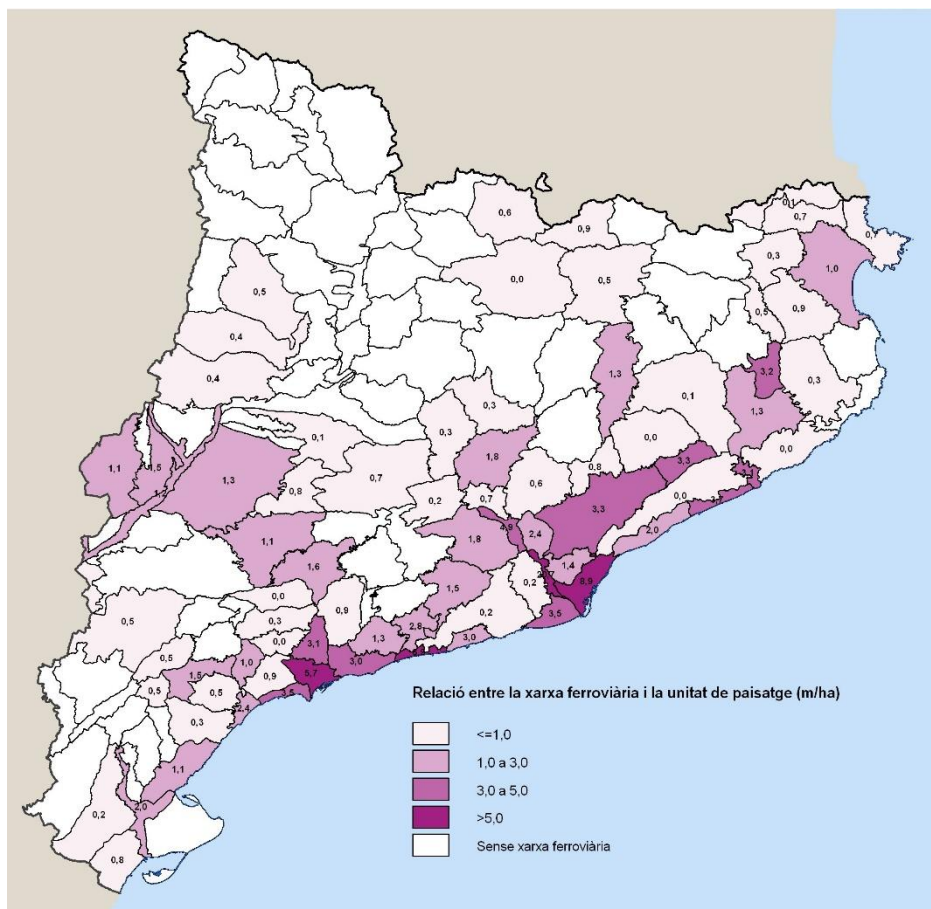
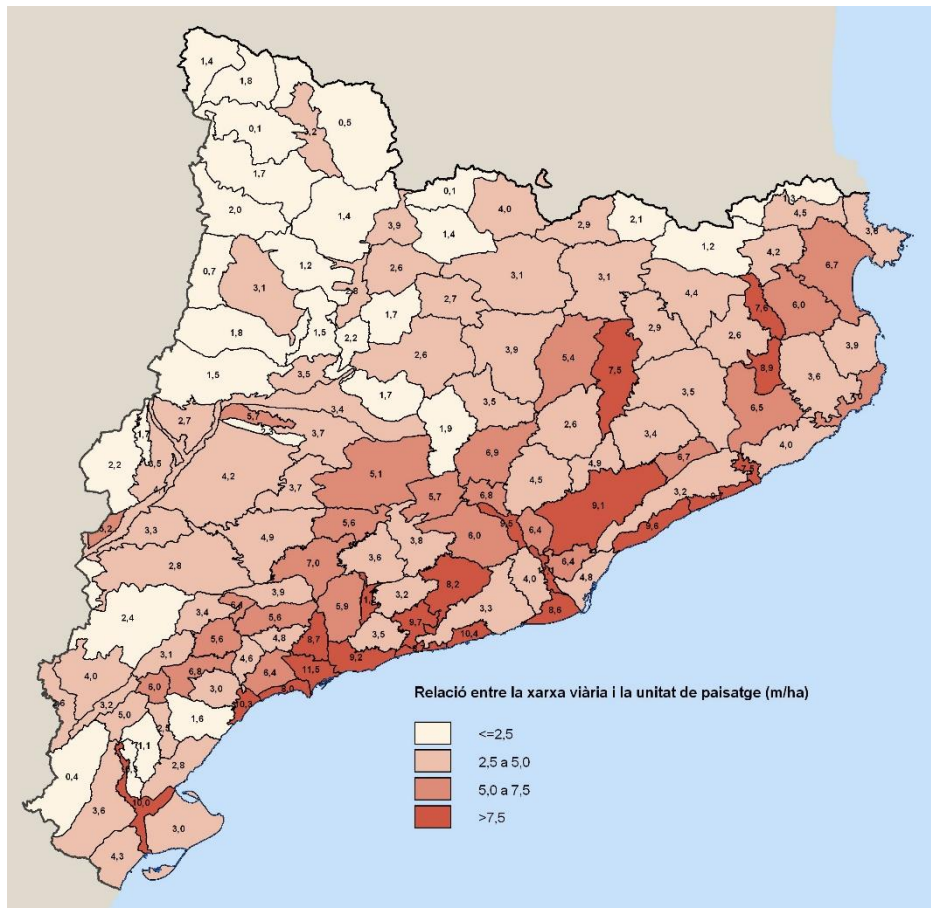

11.2 Entrevistes realitzades

ENTREVISTA 01

1. Quin és el teu àmbit de treball?

	Tècnic/a municipal o local
X	Tècnic/a supramunicipal o territorial
X	Tècnic/a redactor/a

2. Amb quins instruments de planejament treballes?

Planejament general, supramunicipal i derivat.
--

3. En l'avaluació de noves actuacions o implantacions en el territori, tens en compte criteris paisatgístics?

X	Sí	Per què creus que són importants? Perquè qualsevol actuació en el territori ha de saber adaptar-se a l'entorn concret i general en el que s'ubica per implantar-se de forma harmònica amb les preexistències. I el paisatge és un conjunt de components, relacions, valors i dinàmiques que destil·la o condensa els elements estratègics de la realitat territorial.
	No	Per quin motiu?

4. En el teu àmbit de treball o en els projectes realitzats, comptes amb planejament que aporti normativa o directrius paisatgístiques per a l'anàlisi de noves implantacions?

X	Sí	Quin? Catàlegs de paisatge, Planejament Territorial, Cartes de paisatge i altres instruments d'ordenació del paisatge a escala local.
	No	Quin instrument proposaries?

5. Què consideres "paisatge"?

L'àrea percebuda pels éssers humans resultat de la interacció de les activitats humanes i naturals.

6. Creus que el paisatge s'ha de regular? En el cas que sí, mitjançant estratègies territorials o estratègies locals?

Sí, En tots els nivells. Cal estudiar, regular i protegir el paisatge des d'una òptica a diverses escales. Les regulacions de caràcter territorial han de permetre desenvolupar regulacions a escales més locals que permetin concretar a escala local la protecció del paisatge a escala territorial.
--

7. Quines dificultats trobes en el moment de valorar l'impacte paisatgístic d'un expedient o projecte?

Sovint els equips redactors es veuen obligats a elaborar (o encarregar) documents de paisatge (EIP o altres) per les determinacions legals que els hi obliguen però això no és el mateix que incloure la perspectiva paisatgística en la definició dels projectes que es desenvolupen. Tot sovint el document paisatgístic s'ha de moure en uns marges molt estrets que deriven de projectes que ja estan en fases massa avançades com per poder plantejar bé els requeriments paisatgístics que caldria tenir en compte. Així en comptes de prendre el paisatge com a base pel desenvolupament de propostes d'ordenació, s'acaba utilitzant el document paisatgístic per a justificar o explicar les "bondats" del pla.

8. Creus que es pot denegar una proposta susceptible de generar impacte paisatgístic?

Sí. La llei així ho estipula. A més una actuació que comporti una pèrdua de valors importants del paisatge pot ser positiva per una part petita de la societat i en un moment determinat però no ho és per tota la societat i a llarg termini.

9. Què opines sobre la següent afirmació: "el paisatge en el sòl no urbanitzable ha de tenir unes directrius diferents a les que s'estableixen en el sòl urbà".

El paisatge és un conjunt. A cada àrea calen estratègies diferenciades atenent als valors, els components i les dinàmiques existents. No es pot pensar el paisatge dels àmbits urbans sense tenir en compte els paisatges dels espais oberts i a la inversa.

10. Creus que hi poden haver altres factors (econòmics, socials...) que puguin incidir en la valoració paisatgística i prevalguin sobre l'impacte paisatgístic generat? En el cas que sí, creus que es poden regular?

La valoració paisatgística no variarà en funció dels interessos econòmics o social. El que pot variar és la decisió de tirar endavant o no una actuació amb impacte paisatgístic dependent de l'interès econòmic-social d'aquesta. En general, però, no es pot posar damunt la taula la protecció del paisatge com a un element oposat a altres (com el desenvolupament econòmic o altres). El que cal és una visió integradora que no contraposi la protecció paisatgística amb el progrés social.

11. Creus que hi ha vinculació entre el concepte de desenvolupament urbanístic sostenible o utilització racional del territori i la valoració/integració paisatgística exigible?

Sí, el paisatge, com he dit més amunt, destil·la, condensa, resumeix els elements més estratègics del territori. La protecció de valors paisatgístics (que superficialment poden semblar principalment consideracions estètiques) comporta també la protecció d'altres valors (serveis ecosistèmics, valors de connectivitat ecològica, etc.).

12. Finalment, creus que una bona gestió del paisatge assegura una millor qualitat de vida de les generacions presents i futures?

X	Sí	Sempre que aquesta gestió-protecció del paisatge es faci amb criteris atents a l'interès general, des d'un punt de vista del desenvolupament sostenible i amb una perspectiva democratitzadora de la relació humitat-natura.
	No	Per què?

ENTREVISTA 02

1. Quin és el teu àmbit de treball?

	Tècnic/a municipal o local
X	Tècnic/a supramunicipal o territorial
	Tècnic/a redactor/a

2. Amb quins instruments de planejament treballes?

Normativa vigent del planejament municipal, Pla territorial parcial del Camp de Tarragona, Catàleg de paisatge del Camp de Tarragona i els Plans especials i/o directors que incloguin l'àmbit d'anàlisi.

3. En l'avaluació de noves actuacions o implantacions en el territori, tens en compte criteris paisatgístics?

X	Sí	Per què creus que són importants? Perquè passen a formar part del paisatge, esdevenint elements susceptibles de la transformació o canvis en l'actual paisatge.
	No	Per quin motiu?

4. En el teu àmbit de treball o en els projectes realitzats, comptes amb planejament que aporti normativa o directrius paisatgístiques per a l'anàlisi de noves implantacions?

X	Sí	Quin? Més enllà de les normes en matèria de paisatge que estableix el pla territorial, en alguns casos les normes de planejament municipal inclouen determinacions o paràmetres amb la voluntat d'establir condicions paisatgístiques.
	No	Quin instrument proposaries?

5. Què consideres "paisatge"?

El conjunt o qualsevol de les visuals d'un àmbit o entorn, que inclou la geografia de l'espai, els elements naturals i els antropitzats.

6. Creus que el paisatge s'ha de regular? En el cas que sí, mitjançant estratègies territorials o estratègies locals?

Si, el paisatge es fruit de la topografia, història i climatologia d'un territori i influeix de forma directa o indirecta en molts aspectes (econòmics vinculats al turisme, psicològics quan forma part del paisatge diari o quotidià, naturals...). Alguns paisatges poden tenir valors intrínsecs i cada paisatge pot tenir uns valors diferents i en un grau diferent que el facin susceptible de requerir-ne la seva preservació, la seva recuperació o la seva transformació. Aquests valors parteixen o es generen a partir d'altres valors o conceptes associats a aquella imatge (producció, contaminació, hàbitat natural, espai social, grau de silenci, mobilitat....) No es tractaria exclusivament d'una regulació paisatgística sinó d'una regulació tant territorial com local, amb condicions, a la vegada, paisatgístiques.

7. Quines dificultats trobes en el moment de valorar l'impacte paisatgístic d'un expedient o projecte?

Per una banda, la poca definició i mancances descriptives de la proposta en la majoria de projectes o estudis paisatgístics que els complementen.
D'altra banda, la manca de precisió en les directrius paisatgístiques a aplicar, i la condició normativa o no normativa d'aquestes.

8. Creus que es pot denegar una proposta susceptible de generar impacte paisatgístic?

Dependent del grau d'impacte paisatgístic que genera de forma temporal o permanent i dependent també d'altres paràmetres normatius o criteris d'ordenació territorial.

9. Què opines sobre la següent afirmació: "el paisatge en el sòl no urbanitzable ha de tenir unes directrius diferents a les que s'estableixen en el sòl urbà".

Tant el sòl urbà pot formar part del paisatge en sòl no urbanitzable com el sòl no urbanitzable de l'urbà, les directrius paisatgístiques no han de ser pròpies d'un tipus de qualificació de sòl, sinó pròpies d'aquell espai que engloba, de les seves característiques i necessitats territorials.

10. Creus que hi poden haver altres factors (econòmics, socials...) que puguin incidir en la valoració paisatgística i prevalguin sobre l'impacte paisatgístic generat? En el cas que sí, creus que es poden regular?

Sí, dependent del grau d'impacte paisatgístic i de les necessitats derivades que hi puguin incidir. La regulació hauria de fonamentar-se sempre en els criteris de desenvolupament i ordenació territorial sostenible i racional.

11. Creus que hi ha vinculació entre el concepte de desenvolupament urbanístic sostenible o utilització racional del territori i la valoració/integració paisatgística exigible?

Sí, la valoració paisatgística porta intrínseca molts valors i a la vegada, en repercuteix de forma directa o indirecta en els mateixos o d'altres, fet que fonamenta aquesta vinculació.

12. Finalment, creus que una bona gestió del paisatge assegura una millor qualitat de vida de les generacions presents i futures?

	Sí	Per què?
X	No	Però pot influir en millorar-la, ja sigui per afectació directa o indirecta en aspectes econòmics, turístics, psicològics..., especialment quan en la gestió s'ha tingut en compte els valors propis, les característiques negatives existents o amenaces i la ordenació racional d'aquell territori, entre d'altres.

ENTREVISTA 03

1. Quin és el teu àmbit de treball?

X	Tècnic/a municipal o local
	Tècnic/a supramunicipal o territorial
	Tècnic/a redactor/a

2. Amb quins instruments de planejament treballes?

El Planejament municipal, el Pla territorial parcial del Camp de Tarragona, el Catàleg de Paisatge del Camp de Tarragona, Pla territorial sectorial d'infraestructures de gestió de residus municipals de Catalunya 2020.

3. En l'avaluació de noves actuacions o implantacions en el territori, tens en compte criteris paisatgístics?

X	Sí	Per què creus que són importants? Per aconseguir una bona inserció de les noves actuacions en el paisatge, fent compatibles els canvis que indueixen la implantació de noves activitats amb el manteniment dels valors paisatgístics.
	No	Per quin motiu?

4. En el teu àmbit de treball o en els projectes realitzats, comptes amb planejament que aporti normativa o directrius paisatgístiques per a l'anàlisi de noves implantacions?

X	Sí	Quin? Planejament d'ordenació municipal, Pla d'espais d'interès natural, Xarxa natura 2000, Plans especials, Pla Especial de les cabanes de pedra seca i refugis de la guerra civil, Catàleg de béns protegits, catàlegs de masies i de cases rurals, El catàleg de paisatge del Camp de Tarragona i el Pla territorial parcial del Camp de Tarragona.
	No	Quin instrument proposaries?

5. Què consideres "paisatge"?

Aspectes i característiques particulars d'un territori determinat per l'acció i la interacció de factors naturals i/o humans.

6. Creus que el paisatge s'ha de regular? En el cas que sí, mitjançant estratègies territorials o estratègies locals?

Crec que el paisatge s'ha de regular amb estratègies territorials mitjançant els catàlegs de paisatge i amb estratègies locals mitjançant cartes de paisatge, plans especials o altres.

7. Quines dificultats trobes en el moment de valorar l'impacte paisatgístic d'un expedient o projecte?

Valorar les mesures previstes per prevenir, reduir, eliminar o compensar els efectes ambientals de l'actuació.
--

8. Creus que es pot denegar una proposta susceptible de generar impacte paisatgístic?

Sí, si les actuacions projectades poden comprometre el manteniment dels valors paisatgístics.

9. Què opines sobre la següent afirmació: “el paisatge en el sòl no urbanitzable ha de tenir unes directrius diferents a les que s’estableixen en el sòl urbà”.

Cadascuna de les tipologies de paisatge rurals o urbans, industrials o agrícoles, forestals de muntanya o de boscos de ribera haurien de tenir unes directrius diferents ja que la problemàtica que les envolta és diferent.

10. Creus que hi poden haver altres factors (econòmics, socials...) que puguin incidir en la valoració paisatgística i prevalguin sobre l’impacte paisatgístic generat? En el cas que sí, creus que es poden regular?

Crec que els valors econòmics, socials, ecològics, històrics, estètics, socials, productius, simbòlics i identitaris incideixen en la valoració paisatgística, encara que veig difícil que es pugui regular.

11. Creus que hi ha vinculació entre el concepte de desenvolupament urbanístic sostenible o utilització racional del territori i la valoració/integració paisatgística exigible?

Crec que hi ha una vinculació entre el concepte de desenvolupament urbanístic o utilització racional del territori i la valoració/integració paisatgística exigible.

L’objectiu general del planejament urbanístic és integrar el paisatge en tots els processos de planejament territorial i urbanístic, sota una perspectiva de sostenibilitat.

12. Finalment, creus que una bona gestió del paisatge assegura una millor qualitat de vida de les generacions presents i futures?

X	Sí	Una bona gestió del paisatge repercuteix en una millor qualitat de vida ja que la millora del paisatge del territori contribueix i reverteix en el benestar individual i social del territori.
	No	Per què?

ENTREVISTA 04

1. Quin és el teu àmbit de treball?

	Tècnic/a municipal o local
X	Tècnic/a supramunicipal o territorial
	Tècnic/a redactor/a

2. Amb quins instruments de planejament treballes?

<p>Diàriament superviso i informo instruments de planejament promoguts per corporacions municipals o per particulars. Plans d'Ordenació urbanística municipal, Plans Parcial urbanístics, Plans de Millora Urbana i Plans Especials Urbanístics, així com modificacions dels mateixos. També em correspon tramitar i informar els Plans Directors Urbanístics de l'àmbit territorial on treballa.</p> <p>Utilitzo per a fer-ho, entre altres, la legislació sectorial, el Plans Territorials (general, parcials i sectorials), el planejament urbanístic i els Catàlegs de Paisatge.</p>
--

3. En l'avaluació de noves actuacions o implantacions en el territori, tens en compte criteris paisatgístics?

X	Sí	<p>Per què creus que són importants?</p> <p>Emprar criteris de qualitat paisatgística als plans i projectes comporta introduir una variable cultural i identitat que els merita. Emprar criteris de qualitat paisatgística en les fases de elaboració de la proposta territorial i urbanística la contextualitza, connecta amb el sentir de la població, procura una forma individualitzada i específica per al lloc, i evita volumetries exclusivament economicistes.</p>
	No	Per quin motiu?

4. En el teu àmbit de treball o en els projectes realitzats, comptes amb planejament que aporti normativa o directrius paisatgístiques per a l'anàlisi de noves implantacions?

X	Sí	<p>Quin?</p> <p>Disposo bàsicament dels instruments jurídics següents: legislació sectorial específica –Llei de paisatge-, normativa del planejament territorial vigent, i les normatives urbanístiques també vigents. Qualsevol determinació derivada de l'aplicació d'aquest documents prescriu, genera obligacions i fixa forma i volum.</p> <p>El instrument específic del paisatge com són els Catàlegs, només determinen qüestions informatives i recomanatives.</p> <p>En general els tècnics en fase de construcció de propostes i sobretot en fase de supervisió estan mancats de normativa clara i precisa obligatòria. Queda massa sovint exclusivament en mans del promotor la decisió de com integrar adequadament un pla o un projecte a un indret. Arguments en trobo molts a tot el material base, arguments d'aplicació jurídica necessària en trobo pocs.</p>
	No	Quin instrument proposaries?

5. Què consideres “paisatge”?

Una doble disciplina. En primer lloc aquella lectura fonamentada de la realitat formal d'un territori. I en segon lloc aquella formació que atorga als redactors de planejament i projectes de les eines d'actuació garants d'integració i que evitin impactes negatius.

6. Creus que el paisatge s'ha de regular? En el cas que sí, mitjançant estratègies territorials o estratègies locals?

De la mateixa manera que ens dotem de normativa urbanística per a una ponderada introducció de la intensitat dels usos a les àrees urbanes i a territori en general, és adequada una regulació de continguts paisatgístics que eviti malmetre els valors formals del territori normalment assolits per les actuacions de la comunitat sencera.

7. Quines dificultats trobes en el moment de valorar l'impacte paisatgístic d'un expedient o projecte?

Generalment les mateixes que abans s'han trobat els equips redactors de plans i projectes.
Si bé les eines en topografia i ortofotografia estan força evolucionades el més important són els continguts provinents de l'experiència derivada del treball de camp. Sense haver experimentat un lloc en plenitud, rarament es podrà projectar i valorar la correcta integració.
S'adverteix l'impacte amb la interacció amb el lloc i els models que es puguin servir per aproximar-s'hi. En la tria de l'eina d'assaig del model hi ha un dels motius que dificulten aquesta disciplina, no totes serveixen per a tot, no totes les escales de la modelització són adequades per la major part dels casos.
La formació pluridisciplinària específica per al treball en el paisatge és la millor metodologia per garantir una correcta actuació i integració. Al respecte dir que hi ha pocs tècnics amb aquest saber.

8. Creus que es pot denegar una proposta susceptible de generar impacte paisatgístic?

Ho considero essencial, sempre que la proposta sigui susceptible de generar impacte paisatgístic negatiu i que malmeti l'esforç continuat de transformació d'un territori per part de la població.
Cal oposar-se a la pèrdua de valors identitaris reconeguts, sobretot si són comunitaris.

9. Què opines sobre la següent afirmació: “el paisatge en el sòl no urbanitzable ha de tenir unes directrius diferents a les que s'estableixen en el sòl urbà”.

Opino que és una frase de caràcter genèric. Com axioma generalista és correcta ja que tradicionalment les normatives urbanístiques i territorials distingeixen aquests àmbits. Això no vol dir que la distinció des de l'estricta punt de vista de la forma territorial i urbana, sigui l'adequat. Personalment aposto per un territori amb capacitat de donar valors equivalents en matèria paisatgística a sòls urbans i no urbanitzables.

10. Creus que hi poden haver altres factors (econòmics, socials...) que puguin incidir en la valoració paisatgística i prevalguin sobre l'impacte paisatgístic generat? En el cas que sí, creus que es poden regular?

Paisatge és una disciplina en constant mutació.
 Aquesta pot ser a base de les micro-accions humanes que gota a gota alteren una identitat territorial: per exemple un canvi de conreu de vinya a sembrat; per exemple: un augment d'edificabilitat en fondària i alçada o bé un canvi de parcel·lació en un nucli històric.
 O pot ser a base de accions de transformació puntuals de gran o mitjà abast: la construcció d'una autopista, una presa, un aeroport, o la implantació d'un parc eòlic.
 Cal ser conscient de la incidència de l'activitat humana en el territori, i cal agafar consciència d'aquesta transformació introduint racionals mesures de correcció d'impacte.

11. Creus que hi ha vinculació entre el concepte de desenvolupament urbanístic sostenible o utilització racional del territori i la valoració/integració paisatgística exigible?

Si. Absolutament d'acord amb aquest axioma. Entenc la disciplina del paisatge com una faceta de l'urbanisme i l'ordenació del territori. Transformar com actiu. La correcta i millor transformació com un deure. Transformar sense malmetre ni destruir.

12. Finalment, creus que una bona gestió del paisatge assegura una millor qualitat de vida de les generacions presents i futures?

X	Sí	Els espais on es neix, i/o es creix, i/o es resideix és on les persones endinsen les arrels de la naturalesa de la seva personalitat tant individual com col·lectiva. L'alteració definitiva d'aquests espais tendeix a deixar aquestes arrels eixorques. Fet que pot portar a emmalaltir aquesta naturalesa. Considero que és un deure vetllar per que les transformacions del territori siguin les necessàries procurant que no produeixin desarrelament. Aprofundir amb la disciplina del paisatge i introduir les eines de la seva correcta regulació és un camí ineludible, i de consolidar-se, un actiu per a la felicitat de les persones i la comunitat.
	No	Per què?